

Plenum

Onsdag 13.12.2017 kl. 12.02—22.12

2. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2018

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2018 (RP 106/2017 rd)

Regeringens proposition RP 106/2017 rd

Regeringens proposition RP 176/2017 rd

Budgetmotion BM 1-535/2017 rd

Åtgärdsmotion AM 51/2017 rd

Utskottets betänkande FiUB 22/2017 rd

Enda behandlingen

Talman Maria Lohela: Ärende 2 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 22/2017 rd. Proceduren för behandlingen av statsbudgeten för 2018 godkändes i plenum 12.12.2017 och betänkandet bordlades till plenum i dag. Nu inleds den allmänna debatten.

Efter finansutskottets ordförandes presentation av betänkandet fortsätter debatten med gruppanföranden, som får vara högst 7 minuter långa. Övriga inlägg som ledamöterna anmält sig för på förhand hålls i gruppanförandeordning, och de får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

Efter den allmänna debatten om hela budgetpropositionen följer de allmänna debatterna om varje huvudtitel där ordförandena i finansutskottets delegationer presenterar betänkandet för ifrågavarande huvudtitel.

Debatt

12.03 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Käsittelyn pohjana oleva mietintö on valmistunut, ja haluan ensinnä kiittää valiokunnan varsinaisia ja varajäseniä siitä työstä, jota olette olleet tekemässä valtiovarainvaliokunnan eri jaostoissa ja valtiovarainvaliokunnassa. Olemme yhdessä kuulleet lukuisan määrän asiantuntijoita useamman kuukauden ajan, ja nyt meillä on olemassa käsittelyn pohjana valmis mietintö.

Ensinnä muutamia talousarvion keskeisiä linjauksia.

Ensinnä: Työllisyys, välittäminen, osaaminen ja turvallisuus — näihin hallitus esitti lisäpanostuksia. Työn verotus säilyy lähes ennallaan, solidaarisuusvero säilyy nykyisellään, ja kaikkein pienituloisimmat vapautuivat yleisradioverosta. Työllisyyttä parantavia toimia vahvistetaan. Tehdään myös uusia keinoja nuorisotyöttömyyteen. Ammatillisen koulutuksen tarjontaa lisätään 1 000 opiskelijavuodella nuorisotyöttömyyden helpottamiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamisen varmistamiseksi.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee noin 6 700 perhettä lisää. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen osoitetaan lisää rahaa. Äitiysavustusta korotetaan, ja pikkulapsiperheiden vanhempainpäiväraha nousee.

Myös elinkeinoelämän uudistamista ja kansainvälistymistä tuetaan. Lisäpanostuksia kohdistetaan kasvun ja kansainvälistymisen sekä innovaatiopolitiikan tukemiseen.

Liikenneverkkoa parannetaan. Perusväylänpitoon ehdotetaan kohdennettavaksi 1,4 miljardia euroa. Ensi vuonna käynnistettäviä uusia väylähankkeita on yhteensä kuusi kappaletta.

Myös turvallisuutta ja turvapaikkaprosesseja parannetaan. Terrorisminvastaista toimintaa tehostetaan. Ohjataan lisärahaa poliisitoimelle ja suojelupoliisille.

Myös ilmastomuutoksen torjuntaan ja luonnon monimuotoisuuteen osoitetaan lisäpanostuksia. Liikenneverkon rahoitusta arvioivan parlamentaarisen työryhmän tekemät esitykset liikenteen päästövähennyksiin toteutetaan.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu etenee. Valinnanvapauspilotteihin panostetaan. Uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon ehdotetaan huomattavia resursseja talousarviossa.

Arvoisa rouva puhemies! Talouden näkymät ovat parantuneet tämän vuoden aikana huomattavasti, ja Suomen talous on saavuttanut nopean kasvuvaiheen pitkän heikon ajanjakson jälkeen. Kasvu on nyt kestävämmällä pohjalla, sillä se perustuu kulutuksen ohella investointien ja viennin lisääntymiseen. Työllisyys paranee, mutta työttömien määrä alenee kuitenkin vielä hitaasti. Julkisen talouden syvä alijäämä on pienentynyt, ja julkisen talouden velkasuhde on kääntynyt loivaan laskuun jo vuonna 2016. Hyvä ja suotuinen tilanne ei kuitenkaan riitä poistamaan rakenteellisesta ongelmasta johtuvaa julkisen talouden rahoituksen epätasapainoa, sillä etenkin väestön ikääntyminen heikentää julkista taloutta kiihtyvään tahtiin tulevinä vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa 7–8 miljardin euron sopeutustarvetta vuoden 2021 tasossa. Valtiovarainvaliokunnan mielestä vallitsevassa tilanteessa on oleellista ylläpitää ja vahvistaa saavutettua kasvua. Samalla on pidettävä huolta siitä, ettei finanssipolitiikka muodostu myötäsykliseksi.

Arvoisa puheenjohtaja! Sipilän hallituksen toimet valtiontalouden vahvistamiseksi ovat oikeita. Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus noudattaa talouden säästöohjelmaa ja menokuria, ja korostaa, että talouskasvu ei anna perusteita julkisten menojen kasvattamiselle, vaan julkisen talouden tasapainottamista on edelleen jatkettava. Tämä on tarpeellista, koska väestön ikääntymisen haasteet ovat jo käsillä, kun eläkemenojen kasvu on nopeutunut suurten ikäluokkien siirryttyä eläkkeelle, minkä lisäksi vanhusväestön hoito- ja hoivamenot ovat kasvamassa.

Valiokunta on tyytyväinen työllisyyttä edistäviin toimiin, joilla puretaan kannustinloukuja ja kehitetään työttömyysturvaa. Valtiovarainministeriön arvion mukaan hallituksen asettamaa 72 prosentin työllisyysvelvoitetta ei ehkä saavuteta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi työllisten määrän kasvua vielä noin 50 000 henkilöllä. Valiokunta korostaa, että hallituksen tulee siten edelleen panostaa työllisyyden parantamiseen. Erityisesti rakenteellista työttömyyttä tulee pystyä alentamaan. Valiokunta painottaa myös toimia, joilla huolehditaan osaavan työvoiman saatavuudesta. Muutenkin osaamisen merkitys on erittäin ratkaisevaa, ja ensi vuoden talousarviossa osoitetaan lisäresursseja osaamisen vahvistamiseen. Valiokunta kannustaa lisäksi rakenteellisten uudistusten toteuttamista ennustettua nopeamman tuottavuuskehityksen mahdollistamiseksi ja viittaa myös liikennepääluo-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

kan kohdassa esitettyyn ja painottaa väyläverkon kehittämisen ja sen pitkäjänteisen rahoittamisen merkitystä.

Valtion vastuut ovat kasvaneet. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtion vastuiden määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina ja kansainvälisesti tarkasteltuna Suomen takaukset ovat korkealla tasolla. Tämän lisäksi kansainväliselle rahoituslaitokselle vaadittaessa maksettavien pääomavastuiden määrä kasvoi EU:n talouskriisin hoidon myötä 18 miljardiin euroon. Koko valtiontalouden tasapaino ja velka: Talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 55,8 miljardia euroa. Esitys on 3,1 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan lisälainanotolla. Ensi vuoden lopussa valtionvelan arvellaan olevan 110 miljardia euroa, mikä on noin 47 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valtiovarainvaliokunta on jälleen tehnyt muutoksia budjettiin. Valiokunta lisää talousarvion määrärahoihin noin 40,3 miljoonaa euroa. Suurin osa kohdistetaan liikenneväylien parantamiseen sekä tukemaan koulutusta, sivistystä, kulttuuria ja urheilua. Rahoitusta ohjataan myös syrjäytymisen ehkäisyyn, sisäiseen turvallisuuteen, viennin edistämiseen ja maatalouden kannattavuuden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy myös viisi vastalauseita, jotka vastalauseet sisältävät useita muutosehdotuksia ja useita lausumaehdotuksia. Käsiteltävänä olevan mietinnön ja vastalauseiden välillä, henkilökohtaisen mielipiteen mukaan, ero on siinä, että vaihtoehtobudjeteissa ehdotetaan runsaasti pysyviä menoja, jotka katetaan aika heppoisilla tuotoilla. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja ensimmäisenä edustaja Juhantalo.

12.13 Kauko Juhantalo kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen saanut olla pitkään mukana politiikassa. 1990-luvun alun lamassa Suomen taloudessa rysky. Työttömyys oli pahimmillaan yli 20 prosenttia, ja valtio velkaantui rajusti. Kymmeniätuhansia yrityksiä kaatui, ja moni suomalainen perhe ajautui vararikkoon. Laman uhka oli nähtävissä pitkään, mutta vallassa ollut Holkerin hallitus eduskuntaryhmineen eli nousukautta. Kaikki varoitukset kaikuivat kuuroille korville. Vastuunkantamisen sijaan moni ministeri siirtyi kesken kauden vihreämmälle oksalle. Hallittu rakennemuutos tarkoitti todellisuudessa Suomen ajautumista yhteen teollistuneen maailman syvimmistä lamoista.

Viime vaalikaudella ongelmat eivät kärjistyneet yhtä nopeasti kuin 1990-luvun alussa, mutta lopputulos oli samanlainen. Suomi oli romahtamassa. Maamme taloudessa kasvoivat vain työttömyys ja valtion velka. Uudistukset jätettiin tekemättä, ministerit joukkopakenivat hallituksesta, ja sekasortoiseksi lopuksi hallitus äänesti eduskunnassa omia esityksiään vastaan. Yhteistä on myös se, että kummassakin tapauksessa suomalaiset ovat luottaneet keskustaan maamme nostamiseksi takaisin jaloilleen. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Ahon hallitus joutui tekemään erittäin kovia ratkaisuja — joita teimme yhdessä, edustaja Zyskowiec — mutta se sai Suomen uudelleen nousuun. Niin on saanut myös Sipilän hallitus, yhdessä suomalaisten kanssa — edellinen hallitus kyllä hapuili oikeaan suuntaan, mutta johdonmukaisuus ja rohkeus kertoa kansalaisille totuus tilanteesta puuttuivat. ”Suomi kuntoon” oli keskustan vaihtoehto. Monen vuoden jälkeen Suomi nousee. Talous kasvaa suorastaan kohisten koko maassa, työllisyys paranee, ja myös maamme velaksi elämisen loppuminen on näköpiirissä. Kreikan tiestä ei tullutkaan Suomen tietä.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Keskusta on kuitenkin pitänyt huolen siitä, että tiukasta taloustilanteesta huolimatta ihmisten peruspalveluista ei ole leikattu, ja olemme pystyneet tekemään myös joitain parannuksia perusturvaan. Esimerkiksi kaikista pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä on keskustan johdolla korotettu tällä vaalikaudella kaksi kertaa. Omais- ja perhehoidon rahoitusta on lisätty. Opiskelevia vanhempia tuetaan huoltajakorotuksella. Lisäksi kaikista pienimpiä vanhempainpäivärahoja ja sairauspäivärahoja korotetaan. Lapsiperheiden tilannetta helpottavat päivähoitomaksujen alennukset, ja ensi vuoden alusta lähes 7 000 pienituloista perhettä vapautuu maksuista kokonaan.

Perusturvaa on edelleen parannettava uudistaen sitä samalla kannustavammasi ja yksinkertaisemmaksi. On huolehdittava siitä, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana. Perusturvan parantaminen vaikuttaa myönteisesti myös työllisyyskehitykseen. Pitkään jatkunut eriarvoistumiskehitys on pysäytettävä. Edelleen koulutusta, parempaa työllisyyttä ja laadukkaita, ennalta ehkäiseviä palveluita on edistettävä.

Sote- ja maakuntauudistus on saatava pikaisesti valmiiksi. Uudistus tehdään, jotta jokaiselle suomalaiselle voidaan turvata tasa-arvoiset palvelut. Keskustan tavoite on vahvistaa julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita, jotka täydentävät yksityisen ja kolmannen sektorin tuottamat palvelut. Hoitoon pääsy sekä inhimillinen hoiva on turvattava koko maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka Suomen talouden kuntoon laittaminen on edennyt, ei velanotto ole vielä päättynyt. Talouden kasvua pitää edelleen tukea kaikin tavoin ja varmistaa myönteisen kehityksen jatkuminen. Suomen uudistaminen ja työllisyyden parantaminen on kestävin tapa lopettaa Suomen velaksi eläminen. Siihen kuuluvat uudistuminen, pk-yrittäjyyden tukeminen ja työelämän kehittäminen. 15 prosenttia yrityksistä synnyttää 75 prosenttia uusista työpaikoista. Näitä nopean kasvun yrityksiä tarvitsemme lisää. Yritysten kasvun rahoitus on siksi varmistettava. Yksi keino on edistää kotimaisen yksityisen pääoman saantia. Tavoitteena on oltava, että seuraavalla vaalikaudella vähintään 100 000 työtä vailla olevaa ihmistä saa työtä. Me uskomme, että jokaisen on mahdollista löytää työtä riittävällä koulutuksella ja tuella. Myös vähemmän koulutetut ja osatyökykyiset on saatava mukaan.

Hallitus on toteuttanut monia uudistuksia, kuten liikenneuudistuksen ja valtavan määrän turhan byrokratian purkamista. Uudistuksia pitää kuitenkin vielä jatkaa ja remontoida esimerkiksi liikenteen rahoitusta.

Velkaantumisen jatkuminen olisi tuhon tie ja täysin epäoikeudenmukaista lapsiemme ja lastenlapsiemme kannalta. Se näyttää olevan SDP:n vaihtoehto. Keskustan linja sen sijaan on vahva työllisyys ja talous, jotta pystymme huolehtimaan heikompiosaisista ja takaamaan turvallisen arjen, tasa-arvoiset palvelut ja muut elämän edellytykset kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Olemme yhdessä rakentaneet 100 vuodessa hienon Suomen. Vaikka korjattavaakin on, monelta kantilta katsottuna Suomi on maailman paras maa. Tulevaisuutemme riippuu siitä, että pidämme kaikki mukana. Rakennetaan yhdessä turvallista, työllistävää ja tasa-arvoisempaa Suomea.

12.20 Eero Suutari kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paras syntymäpäivälahja 100-vuotiaalle Suomelle on ollut talouskasvumme elpyminen. Menetetyn vuosikymmenen jälkeen virinnyt kasvu on luonut uskoa tulevaisuuteen. Nyt yritykset uskaltavat investoida ja rekrytoida uusia työntekijöitä. Kasvu ei ole yhden kortin varassa, vaan positiivisia uutisia kantautuu eri aloilta Kainuusta Hankoon. Opposition keskittyessä ei-politiik-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

kaan on hallitus kantanut vastuunsa ja tehnyt välttämättömät päätökset, jotta Suomen talous on saatu tolpileen. Tärkein kiitos tästä työstä on työttömyyden väheneminen. Mitä useampi suomalainen pääsee töihin, sitä paremmin voimme huolehtia heistä, jotka tarvitsevat yhteiskunnan apua ja turvaa. Hallituksen toimet näkyvät yhä paranevissa kasvuluvuissa. Kilpailukyky sopimus on parantanut Suomen kustannuskilpailukykyä, mikä näkyy viennin voimakkaana nousuna ja yritysten tilauskirjojen täyttymisenä. Kannustavalla veropolitiikalla sekä purkamalla työn tekemistä ja teettämistä haittaavia normeja olemme varmistaneet, että Suomessa kannattaa yrittää ja investoida sekä tehdä työtä. Vain työllä ja yrittämisellä voimme turvata hyvinvointimme, asemamme maavertailujen kärjessä myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen veropolitiikan suurin voittaja on tavallinen suomalainen palkansaaja. Ensi vuonna ansiotulojen verotusta kevennetään lähes 300 miljoonalla, ja yhteensä hallitus on keventänyt työn verotusta yli 1,3 miljardilla eurolla painottaen kevennystä pieni- ja keskituloihin palkansaajiin.

Kääntyneet suhdanteet heijastuvat myös ensi vuoden budjettiin. Kun edellisinä vuosina Suomi velkaantui pahimmillaan jopa 10 miljardia vuodessa, voidaan ensi vuoden 3 miljardin lisävelkaa pitää siedettävänä. Hyvä uutinen on, että koko julkisen talouden — sosiaalirahastojen, kuntien ja valtion — velkaantumisvauhti on hidastumassa ja velan suhde kansantuotteeseen on taittunut. Huono uutinen kuitenkin on, että valtio velkaantuu edelleen. Meillä ei ole näköpiirissä vuotta, jolloin päättäisimme tässä salissa valtion talousarviosta, jossa menot ja tulot olisivat yhtä suuret. Keskustelu jakovarasta tätä taustaa vasten on käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu helpottaa tilannettamme mutta ei korjaa taloutemme rakenteellisia ongelmia eikä yksin taltuta kestävyysvajettamme. Suomi sairasti vuosikymmenen sängynpohjalla, mutta tämän hallituksen lääkkeet ovat viimein tepsineet ja saaneet maamme toipumaan. Täysin terveitä emme kuitenkaan vielä ole, ja jos jätämme lääkekuurimme kesken, voi jälkitauti olla aikaisempaakin kovempi. Käsillämme oleva noususuhdanne on otollisinta aikaa uudistuksille, joilla lisäämme julkisen talouden taudinkestävyyttä.

Hallituksen lääkkeitä on opposition taholta ensin haukuttu tehottomiksi. Nyt kun talous ja työllisyys on saatu kasvu-uralle, on oppositio joutunut vaihtamaan retoriikkaansa. Nyt keinoja haukutaan kokoomuslaisiksi. Otamme tämän vastaan pelkkänä kehuna, jos kokoomuslainen politiikka nähdään synonyymina vastuulliselle talouspolitiikalle ja uudistuksille, joilla halutaan turvata myös tulevaisuudessa suomalaisille työtä ja hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että hallituksen valitsema finanssipoliittinen tie on oikea. Menoruuvia on kiristetty varoen ja asteittain, ettei kasvu vaarantuisi. Kiitosta saa myös se, että hallitus toteuttaa sovittuja säästöjä ja pitää kiinni menokurista. Muistutan samalla, että jokainen puolue tässä eduskunnassa on vuorollaan joutunut tekemään ja myös puolustamaan sopeutuksia, jotta velaksi eläminen lastemme piikkiin vihdoinkin päättyisi.

Hallitus on sopeutuksia tehdessään kuitenkin pitänyt kiinni siitä, että suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuudesta ei tingitä. Työllisyys on kohentunut, mutta tuloerot eivät juurikaan ole kasvaneet. Tiukasta taloudenpidosta huolimatta on hallitus pystynyt tekemään myös tarpeellisia panostuksia työllisyyteen sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Työttömien työllistymisen edellytyksiä parannetaan mahdollistamalla yrittäjäksi ryhtyminen ja lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla. Varhaiskasvatusmaksuja alen-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tamalla ja perhevapaauudistuksella tuetaan lapsiperheiden arkea sekä työllisyyttä. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten työllisyyden parantamiseen, osaamisen vahvistamiseen ja syrjäytymisen torjuntaan. Taloudellista liikkumatilaa on kohdennettu erityisesti osaamiseen, turvallisuuteen sekä energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon.

Arvoisa puhemies! Kasvu on tuonut eteemme aivan uudenlaisen ongelman. Suomalaiset tuotteet ja palvelut käyvät kaupaksi niin hyvin, että kasvun tulpaksi uhkaa muodostua puute osaavasta työvoimasta. Syksyn aikana viesti kotimaakunnastani Kainuun yrittäjiltä on ollut yksiselitteinen: uusia osaajia ja tekijöitä tarvitaan eri aloille ja nopeasti. Ulkomailta olisi osaavia tulijoita jonoksi, mutta ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan kuukausien viive on yrityksille kestävä. Olemme itse asettaneet kasvullemme esteitä. Meillä ei ole oikeasti varaa pitää niistä kiinni.

Tekoälytyöryhmän raportin mukaan Suomi voisi nostaa kasvunsa 3 prosenttiin seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi, jos työvoiman saatavuus olisi vapaata. [Eduskunnasta: Tulihan se sieltä!] Osana budjettia on joukko toimenpiteitä, joilla vahvistetaan osaamista ja helpotetaan työvoimapulaa. Esimerkiksi työvoimapolitiittista ammatillista koulutusta lisätään ja kokeilu muuntokoulutuksesta muutetaan pysyväksi toimintamalliksi.

Suomen korkeaa rakenteellista työttömyyttä tulee alentaa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä yhtenä keskeisenä keinona on nähty työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee tätä. Sallimalla lisää reilua työpaikalla sopimista mahdollistetaan yhä useammalle pääsy töihin. Samalla sosiaaliturvaamme on muokattava suuntaan, jossa työtä ja turvaa on mahdollisuus yhdistää nykyistä joustavammin.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspolitiikan linja on tuonut kiistattomia tuloksia. Suomi on päässyt viimein mukaan vahvaan talouden kasvuun. Velkaantumisen vähenee, ja työllisyysaste kipuaa yli 70 prosentin. Kokoomuksen eduskuntaryhmä seisoo selkä suorana hallituksen tuloksellisen linjan takana. Jos 100-vuotiaan Suomen kuntoon laittaminen vaatii lisätoimia, olemme aina valmiita tarttumaan toimeen ja uusiin uudistuksiin. — Kiitos.

12.28 Krista Kiuru sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikko sitten tässä salissa itsenäisyyttä juhlittiin teemalla Yhdessä — Tillsammans. Silloin eduskunnan juhlaistunnossa siteerattiin presidentti Kallion sanoja itsenäisyyden alkuvuosilta. On rakennettava sellainen Suomi, jossa "kaikki tuntevat olevansa yhteiskunnan jäseniä ja viihtyvät täällä". Tässä hengessä me sosiaalidemokraatit olemme luoneet talouspolitiikan vaihtoehtomme. Se pitää kaikki mukana ja takaa, että kasvu kuuluu kaikille. Suomella ei ole varaa lisätä eriarvoisuutta. Muutoin taloudellinen ja sosiaalinen epävarmuus kasvavat ja luottamus rapautuu. Seuraukset voivat olla yllättäviä ja vakavia.

Arvoisa puhemies! Hallituskauden alussa pääministeri Sipilä vetosi yhteiskunnan heikoimpiin, sairaimpiin ja köyhimpiin ja vaati heitä antamaan vähistään, jotta Suomi saadaan kuntoon. Suurituloisia kehoitettiin puolestaan lahjoittamaan hyväntekeväisyyteen, vaikka verotus olisi ollut keino saada kaikki oikeudenmukaisesti talkoisiin mukaan. Hallituksen ankaran lähes 4 miljardin leikkauslinjan maksajiksi jäivät perheet, lapset ja nuoret, opiskelijat, työttömät, eläkeläiset ja perusturvan varassa olevat. Kovat leikkaukset jatkuivat joka vuosi, joka vuosi, syventäen ihmisten ahdinkoa. Ajatelkaapa, että jopa diabeteslääkkeistä on leikattu ja keliakiakorvauksetkin lakkautettu. Arvovalinnoista tai niiden puutteesta kertovat hyvin myös lomarahojen leikkaukset, niin kuin koulutuslupauksenkin

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

pettäminen. Harva uskoisi, että kaiken tämän jälkeen hallitus kehtaa jakaa omille etupii-reilleen merkittäviä veroetuuksia, mutta kyllä Sipilän hallitus kehtaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikasta puuttuu sydän. Vetoomuksista ja lupauksista huolimatta oikeudenmukaisuutta ei ole palautettu, vaikka Suomi saa maailman-taloudesta vetoapua ja maamme talous kasvaa vihdoin. Hallitus on perustellut leikkauslin-jaansa julkisen talouden kuntoon laittamisella. Samaan aikaan hyvätuloisia suosiva vero-politiikka on heikentänyt hyvinvointivaltion rahoituspohjaa. Suomi ei tule kuntoon, sillä budjettikirjankin mukaan julkisen talouden rakenteellinen alijäämä kasvaa vuodesta 2016 vuoteen 2019. Julkisen talouden rakenteellinen tila ei siis parane vaan heikkenee, toisin kuin moni suhdannepölyn sokaisema hallituspuolueen kansanedustaja vielä täällä väittää.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikasta puuttuu myös uskottava visio tulevasta. SDP esittää kolmea — kolmea — tavoitetta eriarvoistavan suunnan kääntämiseksi. Palautetaan oikeudenmukaisuus, tehdään työllisyyttä nostavia fiksua uudistuksia, vahvistetaan osaa-mista ja tuottavuutta. On suurten uudistusten aika.

Ensiksi, oppivelvollisuus on tuotava rohkeasti nykyaikaan. Pelkkä perusasteen tutkinto ei tulevaisuudessa enää riitä työmarkkinoille kiinnittymiseen. Pidennetään oppivelvolli-suutta ja tehdään toinen aste maksuttomaksi.

Toiseksi, varhaiskasvatus on parhaita investointeja, jotka maksavat myös itsensä takai-sin. Pienennetään varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja, palautetaan subjektiivinen oikeus var-haiskasvatukseen ja poistetaan maksut kokonaan pitkällä aikavälillä.

Kolmanneksi, perhevapaa-uudistus on tehtävä heti. Perhevapaiden uudistaminen lasten ja perheiden ehdolla on tehokas keino lisätä tasa-arvoa työmarkkinoilla ja parantaa samal-la työllisyyttä.

Neljänneksi, koulutustaso on käännettävä jälleen kasvuun. Vielä vuosituhannen alussa Suomessa oli maailman koulutetuin väestö. Nyt monet maat ovat menneet meidän ohit-semme. Me haluamme kääntää tämän kehityksen.

Viidenneksi, me varaamme riittävät resurssit myös työllisyyden hoitoon. Emme hyväk-sy sitä, että hallitus jälleen kerran leikkaa työttömiltä, nyt aktiivimallin nimissä. Syyttelyn sijasta työttömät tarvitsevat kunnon palveluja.

Arvoisa puhemies! Professori Matti Pohjola totesi koulutusleikkauksista Helsingin Sa-nomissa lokakuussa seuraavaa: "Tuotantopotentialia voidaan kasvattaa parantamalla työn tuottavuutta, johon lähes ainoat keinot ovat panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja ke-hitykseen." Meille koulutuspolitiikka on parasta kasvupolitiikkaa. Koulutus lisää tuotta-vuutta, ja se on paras vakuutus työmarkkinoiden riskejä vastaan. Samalla koulutus on te-hokas keino vähentää eriarvoisuutta ja pitää kaikki mukana yhteiskunnassa. Siksi SDP:n vaihtoehdon suurimmat panostukset tehdään koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehityk-seen. Oppivelvollisuuden pidentämisen lisäksi panostaisimme kaikille koulutusasteille. Hallitus on omalla toiminnallaan muuten osoittanut kritiikkimme oikeaksi, kun se nyt paikkailee omia virheitään koulutusleikkauksissa. Pienet väliaikaiset lisäykset eivät kui-tenkaan muuta sitä tosiasiaa, että te olette tehneet yli miljardin pysyvät leikkaukset kansa-kunnan sivistykseen. Me korjaisimme tämän ison virheen.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltion rapauttaminen ja markkinaistaminen ovat tämän hallituksen ideologisia valintoja. Hallitus valitsi linjansa jo vuonna 2015. Vaikka talous kasvaa, mikään ei ole muuttunut. Hallitus perustelee tätä sillä, että ei ole varaa muuhun. Siis mikään ei muutu.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Arkkipiispa Kari Mäkinen on sanonut: "Hyvinvoinnista osalliseksi pääseminen ei ole kaikkien kertomus. Yhteiskuntaa kannattavan luottamuksen kannalta ratkaisevinta on lopulta niiden luottamus, jotka eivät ole päässeet osallisiksi yhteisen hyvinvoinnin rakentamisesta ja sen oikeudenmukaisesta jakamisesta." Arvoisa puhemies, me lähdemme siitä, että meillä ei ole varaa olla pitämättä kaikkia mukana. Kysymys on luottamuksesta. Vaihtoehdossamme kaventaisimme tuloeroja ja kääntäisimme eriarvoistavan politiikan suunnan ja silti ottaisimme vähemmän velkaa kuin tämä hallitus. SDP:n mielestä kasvun pitää kuulua kaikille.

12.36 Matti Torvinen sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous on käännetty nousuun. Se on ollut useiden vaikeiden ratkaisujen takana sekä hallituksessa että sen ulkopuolella. Sininen tulevaisuus on ollut siinä keskeinen toimija.

Puhun nyt alkuun hallituskauden alusta. Suomi oli ajautunut, kiitos aikaisempien hallituksien, Kreikan tielle, matkalle taloudelliseen holhoukseen. Nykyinen hallitus teki strategisen velkaantumisen pysäyttämiseksi ja hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi merkittäviä toimia. Siinä keskeisessä osassa oli, että erityisesti viennin kilpailukyky oli palautettava, jotta euroalueen jo pari vuotta varhaisemmin alkanut talouskasvu saataisiin viimein tarttumaan myös kotoiseen Suomeen. Talouden rakenteellisia ongelmia oli korjattava vaikeiden sopeuttamispäätösten avulla, päätösten, jotka ovat nyt onneksi alkaneet saada jopa opposition jäseniltä enenevässä määrin hajanaista kannatusta kotimökeissä. Oppositionkin onneksi pääosin on tunnustettava, että hallituksen kilpailukykyä vahvistava työmarkkinajärjestöille antama ratkaiseva tuki on auttanut Suomen vientinäkymiä ja työllisyyttä ja erittäin suurta hyvinvoinnin kasvua.

Tilastokeskuksen mukaan työllisyysaste on noussut 70 prosenttiin, kun se viime vuonna lokakuussa oli 68,4 prosenttia. Avoimien työpaikkojen määrä on lisääntynyt, ja työttömiä määrä on vähentynyt. Tänä vuonna Suomen talous kasvaa reilusti yli 3 prosenttia. Ensi vuonnakin kasvu jatkuu vahvana. Euroopassa yleisesti se on 2 prosentin luokkaa. Olemme siis talouskasvun puolesta nousseet Euroopan kärkeen, kun hallituskauden alussa, kiitos aikaisempien, olimme vaipuneet hännille ja sinne pohjalle. Velkaantuminen hidastuu kovaa vauhtia. Suunta on oikea, mutta työtä on edelleen jatkettava, jotta yhä useampi tavallinen ihminen pääsisi mukaan yhteisen yhteiskuntamme rakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Me siniset tahdomme tuoda ensin kiitokset niille, jotka ovat olleet suomalaisen talouden ja hyvinvoinnin todellisia ja varsinaisia tekijöitä. Tavallinen, peräänantamaton Suomen kansalainen uutteralla työnteolla ja rehellisyydellä veroja maksaen on mahdollistanut ja mahdollistaa jatkossakin tulevaisuuden tälle kansakunnalle. Voi rehellisesti todeta, että suomalaiset ansaitsevat maansa asioita hoitamaan päättäjät, jotka katsovat tämän pienen kansakunnan ja sen pienen ihmisen etua eivätkä ole erilaisten etujärjestöjen talutusnuorassa tai ääriajattelun ahdistavalla tiellä, Kosolan ajattelun tiellä.

Suomalainen kokee verojen maksamisen kansalaisvelvollisuudeksi, koska siten ylläpidetään hyvinvointiyhteiskuntaa. Kuitenkin Verohallinnon tilaaman tutkimuksen mukaan 39 prosenttia suomalaisista kokee usein suuttumusta maksamiensa verojen määrästä. Me siniset tunnemme tämän rehellisen suomalaisen veronmaksajan taakan. Olemmekin tällä hallituskaudella keventäneet ansiotuloverotusta 1,3 miljardia euroa nimenomaan pieni- ja keskituloisiin painottaen.

Tämä kriittinen verojen leikkaus on räikeä ero johtavien oppositiopuolueiden linjaan heidän varjobudjeteissaan. Demarit lisäisivät kansalaisten verotuskaa yli 900 miljoonalla

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

eurolla veronkorotuksin. Vihreät kiristäisivät tunnollisen suomalaisen naisen ja miehen ahdinkoa 1,4 miljardin euron veronkorotuksilla. Tämänkaltaiset sosialismin ajan henkiset hyytävät verotustoimet — osin myös kehitysavun lisäämiseksi — heikentäisivät työnteon ja yrittäjyyden kannusteita täällä kotimaassa. Elinvoimainen yrittämisen elämänsäsenne, sitkeä suomalaisen vahvuus katkaistaisiin vasemmiston verorepulla. Silti oppositiopuolueiden varjobudjeteissa kuvitellaan, että hallituksen rakentama vahva talous olisi yhä voimissaan heidän taloudellista toimeliaisuutta ja luottamusta horjuttavien toimiensä jälkeen. Tosiasia on kuitenkin, että verovetoiset ankkurit vaipuisivat Kuusen mallin mukaan sosialismin suohon.

Arvoisa puhemies! Ilman nykyistä hallitusta keskituloisen verotus olisi paljon ankarampaa. Kuinka toimivakaan vaihtoehtoinen hallitus voisi olla, kun huomioimme oppositiopuolueiden suuren tulopuolen epävarmuuden ja ääriajattelun päälle rakennetut varjobudjetit? Musertavalla enemmistöllä tästä salista ja kansakunnasta on myös paljon enemmän sydäntä tai ainakin taloudellista tolkkua kielteisten päätösten saaneiden turvapaikanhakijoiden asiassa kuin perussuomalaisten budjettilinjauksessa kaikkien turvapaikanhakijoiden säilöönnotosta ilman mitään tolkkua, rajaa tai inhimillisyyttä. Sinisten ja hallituksen linja, jossa turvapaikanhakijoista tehdään riskiarvio ja henkilö otetaan säilöön tarpeen niin vaatiessa, on inhimillisempi ja kustannustehokkaampi. Edustaja Elo läpivalaisi perussuomalaisten linjan huomioimattomat vuosikustannukset varjobudjettikeskustelussa: yli 650 miljoonaa euroa. Ne perussuomalaisten keinot, joilla tämä raha säästettäisiin naisia ja lapsia lähes vankeudessa pitäen, eivät sovi sivistysvaltioon eivätkä sen perustuslakiin saati kansainväliseen ihmisoikeuteen.

Arvoisa puhemies! Kesäkuussa se perussuomalainen puolue, jonka eteen olivat monet tehneet yhdessä demokraattisesti työtä, koki perustavanlaatuisen suunnanmuutoksen. Se jyrkkä ja peruuttamaton muutos, kuten kaikki tässä salissa tiedämme, oli johtaa hallituksen hajoamiseen, kaatumiseen, tuhoon — juuri sen hallituksen, joka oli tarttunut epäkiitollisiin mutta tarvittaviin toimiin, kuten alussa mainitsin, meidän kaikkien yhteisen edun vuoksi talouden vuosikymmenten syöksykurssin oikaisemiseksi.

Ja nyt sitten voimme todeta, että tämä budjetti on neuvottelujen budjetti ja siten se on myös sinisten budjetti. Siniset näkevät rehelliset suomalaiset yrittäjät ja elinvoimaisen keskiluokan tärkeässä asemassa tämän maan rakentamisessa. Me uskomme, että työ on paras sosiaaliturvaa. Näillä sanoilla me hyväksymme tämän budjetin, joka elvyttää vihdoinkin viimein tämän maan ja sen kansan.

12.44 Leena Meri ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämää on eletävä eteenpäin. Tajuamme sen valitettavasti vasta jälkeinpäin. Sama pätee valtion budjettiesitykseen. Hallituksen talousarvio on tehty noin 2 prosentin kasvuennusteen pohjalta. Viimeisimmät ennusteet nousevat jopa 3 prosentin päälle. Perussuomalaiset uskovat näihin positiivisempiin näkymiin. Siksi budjetin olisi voinut rakentaa oikeudenmukaisemmin.

Talouspolitiikan linja on keskittynyt tällä kaudella Suomen velkasuhteen taittamiseen, kestävyysvajeen pienentämiseen ja työllisyysasteen merkittävään nostamiseen. Tavoitteet ovat erinomaisia ja hyviä, mutta kurottavaa on edelleen — ja paljon. Se, kuinka paljon rahaa jää käteen, on tärkein talouden mittari yksittäisen ihmisen arjessa. Raha tulee taloutemme rattaisiin työstä ja yrittämisestä. Työpaikkoja syntyy, jos yritykset menestyvät ja työllistäminen on taloudellisesti kannattavaa.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Toisin kuin hallitus, perussuomalaiset vauhdittaisivat yrityksiä nostamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa ja huojennusalueen ylärajaa. Lisäksi laskisimme yritysverotusta ja pilotoisimme työllistävien pk-yritysten Viron mallin mukaisen yritysverotuksen. Uusia yksinyrittäjiä hakisimme uudella työtilimallilla, joka mahdollistaa yksinyrittämisen ilman byrokratiaa. Perussuomalaisten muuttoavustus auttaisi työntekijää hakeutumaan toiselle paikkakunnalle töihin ilman, että hän joutuisi taloudellisesti kahden asunnon loukkuun. Perussuomalaisten keinoin saamme luotua runsaasti uusia työpaikkoja. Ottakaa, hallitus, keinomme käyttöön.

Arvoisa puhemies! Näemme synkkiä pilviä taivaalla. Sote-uudistus on jälleen ongelmis- sa, eikä syyttä. Nyt esitetyllä valinnanvapausmallilla ei tulla saavuttamaan tavoiteltuja säästöjä. Kustannukset uhkaavat karata käsistä, erikoissairaanhoido ja koko julkinen ter- veydenhuolto uhkaa romahtaa. Esitys on lisäksi miljardien tulonsiirto yksityisten suuryri- tysten taskuihin. Perussuomalaiset esittävät, että valinnanvapaus tulee rakentaa siten, että yksityiset palveluntuottajat vain täydentävät julkisia palveluita.

Arvoisa puhemies! Suomi on joutunut EU:n liekaan. Tarvitsemme vähemmän liittoval- tiokehitystä. "Senkö takkii työ luulette mein tiäl oleva, jot tein ies ain seisoo joku jalat yhes ja höpää: 'Kyllä herra, kyllä herra.'" Suomen politiikkaan on saatava enemmän Antero Rokkaa. Suomalaisten etuja on uskallettava puolustaa kaikissa pöydissä.

Perussuomalaiset on ainoa johdonmukaisesti EU-kriittinen puolue, joka vastustaa Eu- roopan talous- ja rahaliiton sekä koko EU:n liittovaltiokehityksen syventymistä. Valtion vastuut ja takaukset kasvavat. Samaan aikaan valtionvelka kasvaa. Euroopan keskuspan- kin toiminnasta on aiheutunut pankkien ja valtioiden välinen kohtalonyhteys, kun keskus- pankkien ja valtioiden vastuut ovat kasvaneet. Keinotekoisesti tuotettu alhainen korkotaso ja näennäisen ilmainen raha ovat johtaneet kevytmieliseen velkaantumiseen ja yhteisvas- tuun kasvamiseen.

Helsingin yliopiston ekonomisti Tuomas Malinen esitti valtiovarainvaliokunnan kuule- misessa, että seuraavan talouskriisin ja taantuman iskiessä velkakriisi tulee palaamaan eu- roalueelle pahempana kuin koskaan. Jos ei olla valmiita yhteisvastuun selkeään lisäämi- seen — kuten perussuomalaiset eivät ole — eikä liittovaltiokehitykseen, tulee hyväksyä Malisen mukaan euroalueen mahdollinen purkautuminen seuraavan kriisin iskiessä. Mali- nen toteaa, että Suomen tulee tehdä konkreettisia varautumissuunnitelmia nykymuotoisen euroalueen hajoamista varten. Perussuomalaisten mielestä yhteisvastuu ei ole Suomen kansallisen edun mukainen vaihtoehto, ja siksi esitämme, että Suomen tulee oman etunsa nimissä valmistautua euroalueen hajoamiseen. Ei ole mitään järkeä siinä, ettemme edus- kunnassa puhu tästä avoimesti emmekä tee asialle etukäteen yhtään mitään. Vaadimme rakennuksiin hätäpoistumisohjeita, mutta ummistamme silmät tältä tosiasialta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimien tilalle on olemassa oikeudenmukaisia ja kansal- lisen edun huomioon ottavia vaihtoehtoja. Ne kaikki löytyvät tästä perussuomalaisten vaihtoehtobudjetista. Edellä mainitsin jo yrittäjyys- ja työllisyyspakettimme. Lisäksi ohjel- mastamme löytyy ratkaisuja maatalouteen, lapsiperheiden arkeen, eläkeläisköyhyyteen ja muun muassa matkailun edistämiseen. Meillä on tehtynä vakuutuslääkäreiden mielivallan poistava lakialoite, vaatimus poliisien lisäresursseista sekä ehdotuksia turvapaikkaturis- min ehkäisemiseksi ja turvapaikkakulujen tuntuvaksi leikkaamiseksi. Laiton maassaolo on saatava lakkaamaan.

Eduskuntakäsittelyn aikana valtiovarainvaliokunta onneksi teki joitain määrärahalii- säyksiä hallituksen linjaan ja esityksiin. Näitä ovat muun muassa huumausaineiden katu-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

kaupan ja ulkomaalaisvalvonnan tehostaminen, terrorismin ja radikalisoitumisen vastaisen viestinnän rahoituksen lisääminen, panostukset Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöön ja Tullin määrärahoihin. Myös nuorten syrjäytymiseen, itsemurhien ehkäisyohjelmaan, perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen saatiin lisäpanostuksia. Kiitän siitä eduskuntakäsittelyä, en nyt tällä erää hallitusta voi siitä kiittää.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kysyvät, miksi hallitus ei ottanut vaihtoehtobudjettiamme ja sen esityksiä vastaan vaan pidättäytyi omissa esityksissään. Sitä varten kai näitä laaditaan, että täältä saataisiin hyviä ja järkeviä ideoita. Toivottavasti nyt sitten edes olette lukeneet sen.

Edellä esitetyn perusteella teen epäluottamuslause-ehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: "Hallitus ei ole talousarvioehdotuksessaan osoittanut riittäviä toimenpiteitä asumisen halpuuttamiseksi, yrittäjyyden, työllisyyden ja koulutuksen edistämiseksi, koti-, hoiva- ja hoitopalvelujen turvaamiseksi eikä kansallisen edun, sisäisen solidaarisuuden ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Eduskunta toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta."

12.51 Ozan Yanar vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me vihreät olemme ilahtuneita siitä, että Suomi on päässyt mukaan maailmantalouden imuun. Talouden piristyminen on iloinen asia, mutta me olemme samaan aikaan hyvin pettyneitä siihen, että hallitus ei millään pysty jakamaan talouskasvun hedelmiä paremmin. Hallituksen jokaisen budjetin arvovalinnat ovat tähän asti olleet pielessä, eikä hallitus ole pystynyt kääntämään talouspolitiikkansa suuntaa kritiikistä huolimatta.

Me vihreät olemme tuoneet monesti esille, että jokainen euro on arvovalinta ja että inhimillinen, uudistava, tulevaisuuteen katsova budjetti on mahdollinen ottamatta enempää velkaa kuin hallitus eli ihan samalla rahamäärällä. Mutta mitä tekee hallitus? Ei korjaa leikkauksiaan pienituloisten tukiin eikä korjaa niitä leikkauksia, jotka kohdistuvat koulutuksen tasa-arvoon. Hallitus ei myöskään karsi ympäristölle haitallisia tukia. Lisäksi isot rakenneuudistukset, kuten perhevapaa-uudistus ja yritystuki-uudistus, laahaavat perässä. Hallitus on budjettiesityksellään jättämässä tuleville vuosille sellaista velkaa, joka ei näy talousarviossa ja jonka takaisin maksaminen tulee erittäin kalliiksi. Hallitus on jättämässä tuleville sukupolville ilmastovelkaa, osaamisvelkaa ja köyhyysvelkaa lyhytnäköisellä politiikallaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus on leikannut koulutuksesta historiallisen paljon. Valtavia leikkauksia on viime aikoina koitettu paikata muun muassa yksittäisillä hanke- ja projektirahoilla. Ne ovat kuitenkin vain laastareita avohaavoihin. Tämä huono politiikka madaltaa Suomen osaamistasoa ja vaarantaa mahdollisuuksien tasa-arvon. Tästä kärsivät tulevaisuuden rakentajat eli nykypäivän lapset ja nuoret ja heidän päiväkotinsa ja koulunsa. Lisäksi tulevaisuuden talouskasvulle elintärkeiden korkeakoulujen ja tutkijoiden tilannetta on vaikeutettu niin, että ennätysmäärä tutkijoita on lähtenyt Suomesta ulkomaille viime vuosina. Tämä on huonoa kehitystä.

Arvoisa puhemies! Eriarvoisuuden ja köyhyyden velka kasvaa myös sosiaaliturvan heikennyksissä. Myös tulevana vuonna hallitus jatkaa etuuksien jäädyttämistä, ja opintorahaan aiemmin tehdyt leikkaukset pysyvät jatkossakin. Kaikki nämä leikkaukset vievät lisää niiltä, joilla on jo nyt vähiten. Samaan aikaan suurimmat veronkevennykset on kohdennettu hyvätuloisille. Ristiriitaiseksi tilanteen tekee se, että hallitus on sisäisen turvallisuuden strategiassaan sanonut syrjäytymisen olevan Suomen suurin turvallisuushuoli, mutta

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

hallitus ei tee talouspolitiikkaa, jolla eriarvoisuus ja syrjäytyminen vähenisi. Samalla hallitus on tehnyt poikkeuksellisen arvovalinnan siinä, että se ei edes tavoittele tuloerojen kaventamista. Eriarvoisuuden kasvu on väärä suunta, ja suuri ongelma on se, että osan köyhyys on niin syvää, että perusturvalla ei enää tule toimeen. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien määrä kasvaa, vaikka tuki on suunniteltu aivan viimesijaiseksi. Antamalla köyhyyden jatkua hallitus on vaarassa luoda uutta vähäosaisten sukupolvea. Nyt elettyä köyhyyttä emme voi heille takaisin maksaa.

Arvoisa puhemies! Olemme kokeneet kolme peräkkäistä ennätyslämmintä vuotta. Lämpeneminen kiihtyy, merenpinta nousee, tuulet puhaltavat voimakkaammin. Ilmastonmuutos etenee ennusteita rajummin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jo täällä, mutta kunianhimoiset tavoitteet ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi puuttuvat edelleen. Myös tulevassa budjetissa hallitus jatkaa fossiilisten polttoaineiden tukemista sekä mittavaa turpeen käytön tukemista, vaikka esimerkiksi turve on ilmastovaikutuksiltaan pahempaa kuin kivihiili. Pariisin ilmastopimuksen solmimisesta tuli eilen kuluneeksi kaksi vuotta. Ilmastokriisiin vastaaminen edellyttää laajempia toimia kuin mihin hallitus on pystynyt. Metsään mennään pahasti silloin, kun biotaloushuumassa pienennetään metsien hiilinielua ja vaarannetaan luonnon monimuotoisuus. Näin tekemällä hallitus jättää tulevaisuuden sukupolville valtavan ilmastovelan. Se on velka, joka voi kasvaessaan vaarantaa koko yhteiskunnan.

Arvoisa puhemies! Vihreät seuraavat tarkasti, me seuraamme tarkasti, kuinka hallitus suhtautuu asiantuntijoiden ehdotuksiin yritystukien leikkaamistarpeesta sekä perhevapaa-järjestelmän uudistamisesta. Isoja rakenteellisia uudistuksia on tehtävä, vaikka hallitus onkin ollut haluton ja hidas näiden uudistusten aikaansaamisessa. Suomen yritystukijärjestelmä polkee paikallaan. Yritystukia maksetaan nyt noin 4 miljardin edestä. Tutkimusten mukaan vain 11 prosenttia kaikista tuista on taloutta uudistavia, ja useat tuet on osoitettu tehottomiksi. Fossiilisten polttoaineiden käyttö hidastaa ilmastonsuojelua ja kasvattaa kustannuksia, ja tehottomat yritystuet vääristävät kilpailua ja estävät talouden kehittymistä. Lisäksi perhevapaa-järjestelmän uudistamisella saataisiin työllisyysvaikutuksia, työllisyysastetta ylöspäin, ja sillä vahvistettaisiin tasa-arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus jatkaa eriarvoistavaa, koulutusvastaista, lyhytnäköistä ja näköalatonta politiikkaansa myös ensi vuonna. Kuten aiemmin sanottu, hallitus jättää tuleville sukupolville ilmastovelkaa, osaamisvelkaa ja köyhyysvelkaa. Me olemme sitä mieltä, että on tullut aika keskustella hallituksen politiikan pitkäaikaisista vaikutuksista suomalaisten arkeen. Hallituksen valitsema tie ei ole kestävä. Siltä puuttuu tulevaisuuden visio.

Arvoisa puhemies! Näillä perustein esitän vihreiden vastalauseen mukaisen epäluottamuslauseen hallitukselle. Viikkoa aiemmin 100:aa vuotta juhlinut rakas maamme Suomi ansaitsisi paljon parempaa talouspolitiikkaa.

12.59 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliitto iloitsee muiden tavoin taloustilanteen parantumisesta. Hienoa, että kasvu ei enää perustu pelkästään yksityiseen kulutukseen vaan myös vienti ja investoinnit ovat lisääntyneet ja monipuolistuneet. Valitettavasti työttömyys, etenkin pitkäaikaistyöttömyys, ei ole vähentynyt riittävästi, ja tästäkin osan selittää tilastojen puhdistaminen. Suurin syy kasvuun on se, että Suomi hyötyy Euroopan ja maailmantalouden kasvaneesta kysynnästä. Lisäksi EKP:n rahoelvytys ja matala korkotaso ovat kannustaneet investointeja, kasvattaneet velkavetoista yksityistä kulutusta ja paisuttaneet omaisuusarvoja. Yrityksissä on tehty hyviä

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

innovaatioita ja sellaisia tuotteita ja palveluita, joille löytyy ostajia. Näistä tekijöistä hallitus ei voi ottaa kunniaa, pikemminkin päinvastoin. Taantumassa hallitus pahensi päätöksillään tilannetta, kun se ajoi läpi miljardien eurojen menosopeutukset silloin, kun julkista kysyntää olisi pitänyt kasvattaa.

Arvoisa puhemies! Kun vasemmisto esitti monien johtavien taloustieteilijöiden tukemana elvyttävämpää finanssipolitiikkaa talouden ja työllisyyden tukemiseksi ja kestäväää rakennemuutosta edistävien investointien käynnistämistä, haukuttiin meidät sieltä ministeriäitiosta vastuuttomiksi velanottajiksi, jotka eivät ajattele lastemme ja lastenlastemme tulevaisuutta. Nyt kun on noususuhdanne, te velkaelvyttätte rikkaita suosivilla ja tuloeroja kasvattavilla veronalennuksilla. Miljardiluokan veronkevennykset niille, joilla muutenkin menee hyvin, eivät ole yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisia eivätkä finanssipoliittisesti järkeviä. Veroelvytyksen seurauksena eriarvoisuus kasvaa ja hyvinvointivaltio heikkenee, kun valtiolla ei enää mukamas ole varaa julkisiin palveluihin tai inhimilliseen perusturvaan. Veroelvytyksen seurauksena kasvatatte valtion velkaa, mutta ette enää ole huolissanne lastenlastemme velkaperinnöstä. Kritiikkiin hallituksen epäonnistuneesta ja väärin ajoitetusta finanssipolitiikasta ovat yhtyneet myös monet taloustieteen valtavirtaa edustavat asiantuntijat, kuten myös talouspolitiikan arviointineuvosto.

Arvoisa puhemies! Porvarihallituksen ja työnantajien haukkalinjan yhdessä junailema palkansaaajien kyykytyssopimus, joka myös kilpailukyky sopimuksen nimellä tunnetaan, on yksi keskeinen tekijä miljardileikkausten ja valtiontalouden heikon rahoitusaseman takana. Siinä yrityksille annetaan ja työntekijöiltä ja valtiolta otetaan. Te pakotitte työntekijät ottamaan maksettavakseen työnantajille kuuluvia sosiaalimaksuja ja tekemään kolme palkatonta työpäivää vuodessa. Julkisen puolen pienipalkkaisilta työntekijöiltä otitte vielä lisäksi kolmanneksen lomarahoa. [Eero Heinäluoma: Vielä ensi vuonna!] Vientikilpailukykyyn pohjanneet perusteet kyykytyssopimukselle olivat alun perinkin heikot, ja toteutunut kehitys ja tuoreet tutkimukset ovat osoittaneet vasemmistoliiton kritiikin aiheelliseksi.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti vähentää eriarvoisuutta ja lisää kansalaisten hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta. Otamme ilmastonmuutoksen ja ympäristön kestävyys toisissamme ja kannamme globaalin vastuamme. [Eero Heinäluoma: Hyvä!] Panostamme yli miljardi euroa hyvinvointieroja tasaaviin etuuskorotuksiin ja julkisten palveluiden parantamiseen. Nostamme perusturvaa, pienimpiä eläkkeitä, työttömyysturvaa ja opintotukea. Karsimme hyvinvointipalveluiden maksullisuutta, lisäämme esimerkiksi lääke- ja matkakorvauksia ja parannamme koulutuksen ja kasvatuksen tasa-arvoa. Vaihtoehdossamme jokainen kansan- tai takuueläkettä saava saa 50 euroa kuussa enemmän. Korkeakouluopiskelijan opintoraha nousee 250 eurosta 340 euroon. Työttömyysturvan heikennykset perutaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on ihmiskunnan suurin haaste. Siksi ympäristömme kunnioittaminen ja ilmastokatastrofin ehkäisy ovat vasemmistoliiton tärkeysjärjestyksessä korkealla. Panostamme lähes puoli miljardia euroa hallitusta enemmän ilmastonmuutoksen torjuntaan ja yhteiskunnan kestävä rakennemuutoksen edistämiseen. Esitämme satsauksia esimerkiksi julkiseen liikenteeseen, infrastruktuuriin, energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan sekä pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen. Kasvatamme tuntuvasti myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta, mikä vauhdittaa kestävien ratkaisujen keksimistä ja käyttöönottoa.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee rakenteellisia uudistuksia. On surullista ja anteeksi-antamatonta, että hyvinvointiyhteiskuntamme tärkein uudistus, sote, on sössitty täydellisesti pikkusieluisen poliittisen valtapelin ja ideologisen yksityistämismvimman vuoksi. Suomen toiseksi suurimman kaupungin, kokoomusvetoisen Espoon, kaupunginvaltuusto antoi maanantaina lausuntonsa soten valinnanvapausluonnoksesta. Kysymyksiin, kaventaa-ko esitys terveys- ja hyvinvointieroja, parantaako se yhdenvertaisuutta, [Timo Kalli: Parantaa!] paraneeko asiakkaan mahdollisuus saada yhteensovitettuja palveluita ja toteutuuko palveluiden integraatio, oli Espoon yksiselitteinen vastaus jokaiseen kysymykseen "ei". [Jukka Gustafsson: Espoossa on fiksua porvareita!] Kun kokoomuslaisen kaupungin vastaus on tällainen, voi vain kuvitella, millaista palautetta muista kaupungeista tulee. Toivotavasti tämä johtaa jo käytännössä karille menneen valinnanvapauslain ja koko soten palauttamiseen sen alkuperäisten tavoitteiden mukaiseen lähestymistapaan.

Arvoisa puhemies! Törkein ehdotus ensi vuoden budjettilaieista on aktiivimallijoulupaperiin kääritty työttömien rankaisumalli. Te haluatte rangaista työtöntä työttömyysturvaa leikkaamalla, vaikka hän hakee joka päivä töitä, tekee kymmeniä hakemuksia ja pyrkii turhaan aktiivitoimien piiriin. Tämä ei voi olla oikein. Vetoan teihin, ministeri Orpo, että perutte tämän kohtuuttoman ja perustuslaillisestikin ongelmallisen ehdotuksen vielä ennen ratkaisevaa toista käsittelyä, ja saman vetoomuksen esitän arvoisalle pääministerille.

Rouva puhemies! Lopuksi teen vastalauseen 3 mukaisen epäluottamuslausumaehdotuksen.

13.06 Mats Nylund r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Politik är att vilja, politiikka on tahdon asia — näin tiedämme Olof Palmén kerran sanoneen. Hän oli aivan oikeassa. On mahdollista priorisoida toisin, vaikka joskus voi tuntua vaikealta saada suurempia muutoksia valtiovarainvaliokunnan budjettikäsittelyssä. On kuitenkin sanottava selvästi: vaihtoehtoja on, ja on olemassa parempi vaihtoehto hallituksen politiikalle. Olen kylä valmis auliisti myöntämään, että ensi vuoden talousarvio on Sipilän hallituksen tähänastisista paras, mutta se ei riitä. RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä peräänkuuluttavat kunnianhimoisempaa politiikkaa. Mutta kuten sanottu, hallituksen politiikassa on myös yksittäisiä hyviä merkkejä. On esimerkiksi hyvä, että päivähoidomaksuja alennetaan. Tällaisesta politiikasta hyötyvät lapsiperheet.

Ärade talman! Generellt kan sägas att omständigheterna att bygga upp nästa års budget har varit bättre än tidigare år. Ekonomin är på ett bra spår, vilket betyder att tillväxten är god, arbetslösheten minskar och även statens skatteintäkter blir större än beräknat. SFP anser ändå att finansminister Orpo gör klokt i att betona återhållsamhet även för nästa år. Fastän budgetunderskottet minskar 2018 är behovet av tilläggsån omkring 3 miljarder euro. Det är något vi inte ska blunda för. Men SFP delar ändå grundlinjen i regeringens finanspolitik.

Våra prioriteringar är ändå helt annorlunda än regeringens. Vi vill få till stånd en mer dynamisk, men samtidigt mer socialt rättvis politik. Vi vill se mycket tydligare nysatsningar på högskolorna och forskningen. Vi accepterar inte att Finland backar i sina internationella åligganden, som man gjort de två senaste åren i biståndspolitik. Vi vill få till stånd en grundlig, inte en kostnadsneutral, reform av familjeledigheterna som på riktigt ökar jämställdheten i arbetslivet och i familjerna. Vi erbjuder ambitiösa sysselsättningsåtgärder som tar sikte på att höja sysselsättningsgraden till 75 procent i alla delar av landet.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Uskon, että yleisesti ei ole oikein ymmärretty RKP:n vaihtoehtobudjetissa esittelemämme veromallin syvää ydintä. Meidän mallimme korottaa varovaisesti arvonlisäveroa, 0,5 prosenttia, ja pienentää tuloveroa vastaavassa määrin. Mutta ei siinä vielä kaikki: koska meidän veromallimme sisältää sosiaalisia toimenpiteitä, on aivan yksiselitteistä, että mallistamme hyötyvät nimenomaan alimmat tuloluokat. Kun korotamme samanaikaisesti takuueläkettä, kansaneläkettä, yksinhuoltajien lapsilisää ja opintotukea, mallimme on takuuvarmasti sosiaalisesti kestävä. RKP:n veromalli tuo sellaisia dynaamisia vaikutuksia, joita taloudessamme tarvitaan. On hyvä, että kotitalouksille jää enemmän käteen ja että käytettävissä olevat tulot kasvavat kaikissa tuloluokissa. Myös tuore palkkavertailu paljastaa, että Suomessa keskipalkkaisen veroprosentti ylittää selkeästi muiden Euroopan maiden keskiarvon. Tätä keskiluokan ongelmaa ei ole syytä vähätellä.

Mutta terveessä taloudessa tarvitaan myös muita toimenpiteitä niin tulo- kuin menopuolellakin. Tarvitaan uudistuksia, joista perhevapaat ovat sote-uudistuksen ohella tärkeimpiä. Tuntuvat parannukset lapsiperheille antavat myös signaalin optimismista, jota yhteiskuntamme kaipaa. Tässä hengessä RKP peräänkuuluttaa myös uutta suhtautumista maahanmuuttoon. Tilanteessa, jossa Eurooppa luo uusia pakolaispolitiikan rakenteita, Suomen tulee nostaa virallista pakolaiskiintiötään 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen. Koska spontaani maahanmuutto on vähentynyt, meidän tulee esimerkiksi Kanadan lailla luoda tiiviimpi yhteistyö UNHCR:n kanssa ja valita turvapaikan saavat pakolaiset ja pakolaisperheet suoraan pakolaisleireiltä.

Ärade talman! Det finns också mindre moment i budgeten som är otroligt viktiga för de medborgare och yrkesgrupper de berör, sådana som finansutskottet har tagit ställning till. Jag tänker på ökade anslag för kvinnoorganisationerna och för jämställdhetsarbetet. Jag kan nämna rådgivningsverksamheten för yrkesfiskarna och jordbrukarna. Mycket väsentligt är också att företagens exportinriktning backas upp, exempelvis det arbete som exportandelslaget Viexpo i Österbotten gör. Att elektrifieringen av Hangö—Hyvinge-banan fortfarande inte får sådana resurser som projektet förtjänar är däremot värt att beklaga.

För att vi ska kunna prioritera rätt saker måste vi även våga kritiskt granska utgiftssidan. Vi är beredda att halvera regeringens spetsprojekt. Vi vill se över skattestöden för energintensiva företag. SFP vågar dessutom föreslå att skattefriheten slopas vid köp av första bostad, en åtgärd som beräknas balansera statsbudgeten med 95 miljoner euro.

Jag har nämnt flera av våra centrala prioriteringar tidigare, men vill avslutningsvis tillägga att SFP ser det som enormt viktigt att resurserna för bättre mental hälsa stärks. Vår målsättning är att Finland är ett välfärdssamhälle med tillräckliga förebyggande resurser att möta de problem som står för dörren.

Arvoisa puhemies! Esitän seuraavan epäluottamuslauseen: "Sipilän hallitus ei edelleenkään ole riittävästi korjannut tekemiään massiivisia koulutukseen kohdistuvia leikkauksia. Hallituksen koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyllä. Hallitus ei kiistattomasta tarpeesta huolimatta ole valmis merkittävästi uudistamaan perhevapaita, kotihoidon tukea ja varhaiskasvatusta. Samalla hallituksen tulisi toteuttaa veronkevennykset sosiaalisesti oikeudenmukaisesti ja niin, että kaikki tulonsaajat hyötyvät. Monet hallituksen toimet, kuten opintotukileikkaukset ja vähävaraisimpien eläkkeisiin kohdistuvat muutokset, lisäävät eriarvoisuutta ihmisten välillä. Hallitus ei myöskään ole korjaamassa kehitysapuun teke-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

miään leikkauksia, jotka kohdistuvat suoraan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta." — Kiitos.

13.14 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on viimein päässyt maailmantalouden kasvun imuun. Se on iloinen asia. Vuosia kestänyt matalasuhdanne on päättynyt, mutta elpyminen on ollut poikkeuksellisen hidasta. Myönteiselle viertikehitykselle on useita syitä. Riittävä kustannuskilpailukyky ei yksin riitä talouden tasapainoiseen kasvuun. Pidemmän päälle olennaista on tuottavuuden kehitys, joka riippuu innovaatioista ja voimavarojen tehokkaasta kohdentumisesta parhaiden tuotteiden saamiseksi. Kunnollinen kustannuskilpailukyky on kuitenkin välttämätön ehto hyvälle kasvulle ja työllisyydelle. Siihen on politiikkatoimin helpompi vaikuttaa kuin tuottavuuteen. Ei ole mitään syytä vähätellä viime vuosien pyrkimyksiä kilpailukyvyn parantamiseksi, mistä kiitos kuuluu myös työmarkkinajärjestöille.

Arvoisa puhemies! Koulutus, terveydenhuolto, eläketurva ja muut nykyaikaisen yhteiskunnan perusrakenteet ovat kaikki talouskasvun hedelmiä, mutta myös sen edellytyksiä. Samalla kun velkataakka edelleen kasvaa, huoltosuhde heikkenee ja ikäsidonnaiset menot kasvavat. Siksi olisi äärimmäisen tärkeää, että sote-uudistus saatetaan loppuun niin, että uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen sekä kustannusten nousun hillitsemiseksi toteutuvat. Tässä keskeisessä uudistuksessa ei olisi varaa epäonnistua. Valinnanvapausmalli, se malli, mitä nyt on hallitus esittänyt, tuo mieleen Financial Timesin otsikon muutama viikko sitten: "Trump delivers, but not for everyone".

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on ottanut huomioon talouden realiteetit. Valtio ei voi hallitsemattomasti lisätä menoja noususuhdanteenkaan aikana. [Timo Kalli: Oikein!] Vaihtoehtobudjettimme ja vastalauseemme keskiössä ovat lapsiperheet ja vanhukset. Nämä ryhmät ovat monella tapaa joutuneet hallituksen sopeutustoimien maksumiehiksi tällä vaalikaudella. Panostaisimme hallitusta enemmän talouskasvun ja työllisyyden edellytysten parantamiseen. Haluamme myös puuttua voimakkaasti sisäilmaongelmiin, ja esitämme merkittävän sisäilmaohjelman rahoittamista ja käyttöönottoa.

Yhteiskunnan tehtävänä on vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että Suomi on yhä turvallinen maa. Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin uhkaan pitää vastata päättäväisesti. KD haluaa vahvistaa poliisin ja suojelupoliisin resursseja ja suorituskykyä vaativissa tilanteissa sekä lisätä harmaan talouden torjuntaan resursseja niin poliisille, Verohallinnolle, Tullille kuin oikeuslaitokselle. Harmaan talouden torjunnan tehostaminen vahvistaisi yrittäjien luottamusta yhteiskunnan reiluihin pelisääntöihin.

Arvoisa puhemies! Suomen menestys riippuu korkeasta osaamisestamme ja siitä, olemmeko tieteellisen tutkimuksen kärkimaita. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä ja koulutuksen laatua on jatkuvasti parannettava. Tutkimustoiminnan resursseja on siis lisättävä.

Kannamme huolta myös liian suurista ryhmistä varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Hallituksen lisäykset eivät riitä ongelmien korjaamiseen. Jokaiselle nuorelle tulee antaa yhtäläiset mahdollisuudet hankkia koulutus ja ammatti. Siksi KD esittää lisäpanostuksia toisen asteen koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja etsivään nuorisotyöhön.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Haluamme kiittää valtionvarainvaliokuntaa ryhmämme maatalouteen liittyvien esitysten huomioimisesta. Tosin vielä on paljon parannettavaa. Maanviljely ja kotimainen ruoantuotanto ovat ajautuneet kriisiin. Useat tilat ovat viime vuosina joutuneet lopettamaan toimintansa. Viljelijöiden asemasta on pidettävä huolta, jotta heidän osuutensa elintarvikkeiden arvoketjussa on sellainen, että kannattava tuotanto on mahdollista myös tulevaisuudessa. [Mats Nylund: Oikein!]

Vaikka työttömyys on edelleen korkealla tasolla, on Suomessa aloja ja alueita, joita vaivaa paha työvoimapula. Se on tällä hetkellä suurin kasvua haittaava tekijä, jonka korjaamiseen tarvitaan panostuksia. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittääkin hallitusta suurempia määrärahoja työllisyyden hoitoon.

Värderade talman! Regeringen har riktat flera av periodens spar- och balanseringsåtgärder mot barnfamiljer och äldre. De smärre korrigeringar som finns i nästa års budget kompenserar inte de tidigare gjorda nedskärningarna. Det skulle ha varit fog för en större höjning av barnbidraget, försörjartillägget för studeranden samt garantipensionen.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kohdistanut sopeutustoimensa lapsiperheisiin ja vanhuksiin. Ensi vuoden talousarvioesityksessä tehdyt pienet parannukset eivät riitä kompensoidaan aiempia leikkauksia. Esimerkiksi lapsilisiin, opiskelijoiden huoltajakorotuksiin ja takuueläkkeeseen olisi tarvittu tuntuvammat korotukset. Hallitus on myös epäonnistunut tuomaan eduskunnan käsittelyyn alkuperäisten tavoitteiden mukaista sote-uudistusta, mikä heikentää maamme taloutta pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta toteaa, että hallitus on kohdistanut hallituskauden aikaiset säästötoimensa lapsiperheisiin ja vanhusväestöön. Hallituksen toimista johtuen yhteiskunnan eriarvoistuminen on lisääntynyt ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne kurjistunut. Hallitus on samalla epäonnistunut tärkeimmän yksittäisen uudistuksen aikaansaamisessa ja läpiviemisessä. Hallituksen sote-malli ei vastaa uudistuksen alkuperäisiä tavoitteita. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 5 minuuttia.

13.22 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan toteamalla sen, mikä ilmeisesti vihreidenkin ryhmäpuheenvuorossa jäi huomaamatta, että hallitus on aloittanut kestävän kehityksen budjetoinnin, ensimmäisenä, voisi sanoa, tai toisena maailmassa. Jokainen ministeriö on laatinut konkreettiset ajatukset siitä, miten kestävän kehityksen tavoitteita toteutetaan budjetissa. Tämä on iso alku ja tärkeä asia tuleville sukupolville.

Mutta ehkä vielä alussa kiitos eduskunnan valiokunnille hyvästä työstä budjetin käsittelyssä, perusteellisista kuulemisista ja ajatuksista. Se on kuin pistäisi rahaa pankkiin, kun niitä tutkitaan ja tehdään suunnitelmia, tulevien vuosien budjetteja, ehkä siellä on se vielä suurempi avain tähän budjettitoiminnan logiikkaan.

Sitten tähän tilanteeseen. On hyvä, että nä se huomataan laajasti, talous kasvaa, velkasuhde taittui jo 2016 suhteessa bkt:hen. Velkaantuminen on päättymässä. Nyt päästään Valtiokonttorin arvion mukaan noin 3 miljardin nettolainan nostoon tänä vuonna, joka on vielä 1,5 miljardia vähemmän kuin syksyllä arvioitiin, puolet vähemmän, 3 miljardia vä-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

hemmän kuin mitä vuosi sitten ajateltiin. Meillä on kaikki mahdollisuudet hallituskauden puitteissa päästä velkaantumisen loppumiseen kokonaankin, mutta se vaatii vielä töitä ja talouskasvun vahvistumista.

Työllisyys paranee, mikään 72 ei ole mahdoton tavoite, ja kuitenkin meidän täytyy jatkaa siitä eteenpäin. Tulevien vuosien tehtävänä on saavuttaa pohjoismainen 75 prosentin taso, jotta voimme tämän päivän hyvinvoinnin turvata.

Veroaste laskee 44:stä 42 prosenttiin, erinomainen saavutus ja tulos, kun halutaan tukea talouskasvua, työllisyyttä ja varmistaa hyvinvointi. Työn verotusta on kevennetty 1,3 miljardilla painottaen pieni- ja keskituloisia — pieni- ja keskituloisia. [Eero Heinäluoma: Ja miljoonaperijöitä!] Erittäin tärkeä painotus työllisyyden, hyvinvoinnin, tavallisen perheen kotitalouden ostovoiman kannalta.

Tämä on kaiken kaikkiaan vastuullinen ja linjakas budjetti. Se jatkaa määrätietoisesti sitä talouspolitiikan linjaa, joka tuottaa tulosta — siis tuottaa tulosta. [Eero Heinäluoma: Eriarvoisuus!] Me emme ota velkaa lastemme, lastenlastemme piikkiin. Me pidämme kiinni säästöohjelmasta. Me emme peru tehtyjä päätöksiä, niin kuin te olisitte halunneet. [Välihuutoja vasemmalta] Me emme esitä veronkiristyksiä sadoilla miljoonilla, [Pia Viitanen: Lapsiperheille veronkiristyksiä!] kuten te SDP:ssä ja vihreissäkin, vasemmistoliitossa esitätte työllisyyteen, [Eero Heinäluoman välihuuto] yrittämiseen. Te tappaisitte sen talouskasvun, joka tässä maassa tällä hetkellä vallitsee. Puhuitte arvovalinnoista. On arvovalinta tukea työllisyyttä ja talouskasvua ja sitä kautta varmistaa se leipä, mitä jaetaan. Se on arvovalinta. Siksi me emme ota enempää velkaa. Siksi me pidämme kiinni näistä säästöistä, joista olemme päättäneet.

Hyvä edustaja Kiuru, te peräänkuulutatte uudistuksia. Missä olivat uudistukset teidän opetusministerikaudellanne? Te nostitte koulutuksen kärkeen. En nähnyt yhtään uudistusta. [Ben Zyskowitz: Hänen käsilaukussaan!] Minä en nähnyt uudistuksia, jaettiin niukuutta, koska silloinkin piti säästää.

Ja SDP, ylipäänsä minä olen iloinen kyllä siitä, että te puhutte uudistamisesta. [Sari Sarkomaa: Parempi herätä myöhään kuin ei milloinkaan!] Yleensä SDP ja uudistaminen sanoina sopivat ihan yhtä hyvin yhteen kuin talouskasvu ja sosialismi. Eli mukavaa, että puhutte uudistamisesta, kun sanotte, että on suurten uudistusten aika, mutta nämä viisi, joita te tässä luettelette, ovat kaikki työn alla, paitsi ehkä oppivelvollisuusiän nosto, siinä on erilainen lähestymistapa. Painopiste on varhaisissa vuosissa ja nivelvaiheissa, [Pia Viitanen: Onks keskusta samaa mieltä?] amiserreformissa ja koulutuslupauksen [Antti Rinne: Pettäminen!] eli siis koulutustakuun toteuttamisessa. Muuten panostetaan varhaiskasvatukseen, työllisyyden hoitoon panostetaan, perhevapaaudistus on käynnissä. Eli kaikki nämä teidän suuret uudistukset ovat käynnissä.

Suuria uudistuksia sen sijaan tarvitaan. Hallituksen hyvää, uudistavaa linjaa pitää jatkaa, vai mitä? [Välihuutoja vasemmalta — Oikealta: Kyllä!] Seuraava vaihe on se, että työmarkkinoilla pitää päästä eteenpäin, uudistuksia on saatava. Koulutuksen uudistukset, joita ministeri Grahn-Laasosen johdolla tehdään, pitää viedä maaliin. Perhevapaaudistus tuodaan eduskunnan käsittelyyn. Sosiaaliturva on uudistettava työn vastaanottamiseen kannustavaksi. Turhaa sääntelyä pitää edelleen purkaa, niin kuin hallitus tekee. Veropoliitiikkaa pitää jatkaa niin, että se kannustaa aina yrittämään [Pia Viitanen: Välihuuto] ja ottamaan työtä vastaan, olemaan aktiivinen. Ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa [Antti Rinteen välihuuto] on saatava aikaan, jotta työvoima ja työpaikat kohtaavat.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Hallitus on ylpeä siitä talouskehityksestä, joka maassa tällä hetkellä on. [Antti Rinne: Entäs keskustapuolue?] Se pohjautuu pitkään työhön, mitä Suomessa on tehty jo edellisen hallituskauden aikana, muun muassa järkevään yhteisöveron alentamis- päätökseen, jonka ilmeisesti senkin olisitte tällä hetkellä perumassa.

Arvoisa puhemies! Odotan mielenkiinnolla alkavaa keskustelua. [Timo Heinonen: Nou- seeko oppositio köysistä tuon jälkeen?]

Puhemies Maria Lohela: Sitä ennen vielä pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

13.27 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset valiokunnalle ja sen puheenjohtajalle hyvin laaditusta mietinnöstä.

Kun tämä hallitus aloitti tehtävänsä, meidän tehtävänämme oli oikaista Suomen syöksy- kierre. Valtiontalous oli laitettava kuntoon, [Antti Rinne: Köyhien kustannuksella!] jotta pystymme tulevaisuudessa huolehtimaan kaikista suomalaisista, lapsista, vanhuksista ja sairaista ihmisistä, niistä, jotka eivät pysty itse itsestään huolehtimaan. Hallituksen keinot Suomen kierteen oikaisemiseksi ovat osoittautuneet oikeiksi. Valtiontalouden tasapainot- tamisessa on edetty hyvin. Tämän vuoden talouden alijäämä on uusimpien arvioiden mu- kaan 4,5 miljardia, todennäköisesti sekin tulee alittumaan, niin kuin ministeri edellä kertoi. Ensi vuonna sen arvioidaan olevan 3 miljardia euroa. Velkaantuminen suhteessa bkt:hen on jo taittunut, kokonaisveroaste on kääntynyt laskuun. Tämän hallituksen aikana toteutu- nut alijäämä on kumpanakin vuotena ollut budjetoitua pienempi eli velkaa on tullut mer- kittävästi budjetoitua vähemmän.

Suomen talouden kasvuvauhti on yllättänyt. Tämän vuoden osalta olemme yli 3 prosen- tin kasvuvauhdissa. Jos kasvu pysyy vähintään 2 prosentin tasolla, tavoite velaksi elämi- sen lopettamisesta vuonna 2021 toteutuu myös. Investointien lisääntyminen ja vahva luot- tamus talouteen antaa aiheen olettaa, että kasvu jatkuu myöskin tulevaisuudessa vahvana. Kilpailukyksopimus oli raskas ja vaativa sopimus. [Eero Heinäluoma: Ei kaikille!] Sen vaikutukset kuitenkin näkyvät nyt: Suomen vienti vetää, ja työllisyys paranee.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantaminen on varmin keino vahvistaa julkista talo- utta, ja se on kestävin tapa eriarvoisuuden kitkemiseksi. Työllisyysaste oli edellisen halli- tuskauden lopuksi 67,9 prosenttia, toukokuussa 2015. Siitä on tällä vaalikaudella tultu ylöspäin vajaat 2 prosenttiyksikköä. Ensi vuonna, jos TEMin tavoitteet täyttyvät, työllis- yysaste on Suomessa korkein 25 vuoteen. Hallituksen työllisyysastetavoitehan on tunne- tusti 72 prosenttia. Se on kova tavoite, mutta sen eteen tehdään määrätietoisesti töitä. Myös aktiivimalli tukee työllisyystavoitettamme. [Antti Rinne: Leikkaa työttömien turvaa!] Tämä 72 prosentin tavoite on vain välitavoite. Jatkossa työllisyysasteen on noustava tätä- kin enemmän, jotta julkinen talous tasapainottuu. Meidän on ehdottomasti pyrittävä naa- pureiden — Tanskan, Ruotsin, Norjan — tasolle. 75 prosenttia alkaa olla riittävä taso. Vii- meksi tuolla tasolla oltiin 80-luvun lopussa.

Arvoisa puhemies! Globalisaatio ja teknologinen kehitys altistavat myös meidät tu- loerojen kasvulle. Vaikka kannustimet ovat tärkeitä, talouskasvunkaan vuoksi emme tar- vitse suuria tuloeroja Suomeen. Päinvastoin, jos tuloerojen annetaan kasvaa merkittävästi, niillä on talouskasvua hidastava vaikutus. [Eero Heinäluoma: Oikein!] Suomessa on kui- tenkin edelleen maailman pienimmät tuloerot, mikä on osa suomalaisuutta ja Suomea. Pie- net tuloerot ovat seurausta siitä, että julkisen sektorin harjoittama tulontasaus tulonsiirto-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

jen ja verotuksen kautta on Suomessa maailman suurimpia. Työllisyyttä lisäävää ja eriarvoisuutta vähentävää politiikkaa tulee jatkaa edelleenkin.

Arvoisa puhemies! Hallitukselle on äärimmäisen tärkeää, että Suomi jatkaa uudistamisen ja kehittämisen tiellä koko tämän vaalikauden loppuun saakka. Kinttaat eivät todellakaan saa pudota. Sote tehdään valmiiksi, perhevapaaudistus tehdään, sosiaaliturvauudistus valmistellaan, sääntelyä puretaan, työmarkkinoilla on menty hyvin eteenpäin, paikallinen sopiminen on tämän syksyn aikana mennyt harppauksen eteenpäin, työmarkkinaudistuksia tulee jatkaa. Nyt ollaan oikeasti siirrytty saneerauksesta kehittämisen tielle.

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt aloitetaan debatti. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan. Käydään tähän alkuun yksi kierros ryhmien kesken 2 minuutin puheenvuoroin.

13.32 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä oli mielenkiintoista kuunnella sekä pääministerin että valtiovarainministerin analyysi meidän käyttämistämme puheenvuoroista. Siinä vahvistui se kanta, joka hallituksella on, ja mukavaa oli kuunnella, että myös osalla oppositiota. On ymmärrettävää, että vasemmisto-oppositio pyrkii vaalimenestykseen meidän tekemillämme hedelmillä korostamalla yksittäisten ihmisten, äänestävien ihmisten, etuja. Mutta minun mielestäni semmoinen tasapainoinen linja täytyy olla, että talouden täytyy vahvistua niin suureksi, että nämä perhe- ynnä muut sosiaaliset edut voidaan toteuttaa lisää lainaa ottamatta. Tämä on hyvin tasapainoinen esitys niissä oloissa, joista me lähdimme liikkeelle, ja oikein vauhti melkein huimaa, [Eero Heinäluoma: Keskustaa huimaa!] mutta tulemme kohti finaalia. Erittäin hyvää tulosta.

13.33 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin ja pääministerin analyysit olivat mielestäni kohdallaan, mutta kun täällä oppositio esitti mielipiteitä — ja heidän tehtävänänsä on haastaa hallitusta ja tarjota vaihtoehtoja [Eero Heinäluoma: Tarjota vaihtoehtoja!] — niin jos tilalle tarjotut vaihtoehdot eivät kestä lähempää tarkastelua, on kyse populismista.

Valitettavasti SDP, joka on pääoppositiopuolue, on valinnut varjobudjetissaan talouspopulismien tien. Arvoisa SDP, olette kansantalouden valelääkäreitä, jos uskottelette, ettei miljardin euron veronkiristyksillä olisi vaikutusta kasvuun. [Eero Heinäluoma: Tuo taitaa olla populismia!] Sellainen pysäyttää Suomen. Tai että saisitte tuosta vain, pienellä lisäpanostuksella, 300 miljoonaa lisää tuloa harmaan talouden torjunnasta [Timo Harakka: Keskusta lupasi 600 miljoonaa!] tai 200 miljoonaa hallinnon digitalisoinnista. Olette yhdessä vuodessa hassaamassa Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta Sitrasta yli puolet, [Olavi Ala-Nissilä: Virtuaalitulot, virtuaalimenot!] ja ainut esittämämme mielestäni vaikuttava reformi, perhevapaaudistus, on jo hallituksen agendalla. [Eero Heinäluoma: Se ei riitä!]

Vihreistä voisin mainita sen verran, että sanoitte, että hallitus on kohdentanut veronkevennykset hyvätuloisiin, ja sitten toiseksi, että koulutettu työvoima karkaa Suomesta ja vika on nimenomaan siinä koulutuksessa. Tässä on mielestäni ristiriita. Koulutetulle työvoimalle on mielestäni kysyntää ulkomailla. Koulutetun työvoiman suomalainen veroaste on tällä hetkellä jopa 6 prosenttia korkeampi, ja sitä hallitus pyrkii korjaamaan, ja te estätte sen omalla esityksellänne. Minun mielestäni sillä on myös työntöä sitten koulutetulle työvoimalle täältä, kun sille veroaste on niin korkea. Ainakin minun tuntemani ihmiset ovat nimenomaan sitä valittaneet, eivät sitä, että heillä on hyvä koulutus, että heitä kysytään. [Ozan Yanar: Kupla!]

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

13.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina voisi taloutta tasapainottaa myös niin, [Sari Sarkomaa: Nyt kuulemme demareiden ehdotukset!] että tulo- ja varallisuuserot kapenisivat. Siitä Suomella on kokemusta. Tämä hallitus osoittaa kuitenkin, että poliittiset valinnat tehtiin jo vuonna 2015 tavalla, joka osoitti, että tämä hallitus ei välitä siitä, kapenevatko vai suurenevatko suomalaisten tulo- ja varallisuuserot. [Oikealta: Höpö höpö!] Todistan sen sillä, että kun tulonjakoa lasketaan desiileillä, joita on kymmenen, [Kokoomuksen ryhmästä: 50 000 on päässyt töihin!] tämä hallitus kaikista kauniista puheista huolimatta ja valtiovarainministerin todistuksesta huolimatta tosiasias-
sa tulonjakokehityksen desiilien mukaisesti käyttää poliittisen liikkumavaran siihen, että kaikki rahat liikenevät vain ja ainoastaan ylimmälle neljälle desiilille, [Kokoomuksen ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] mikä tarkoittaa sitä, että kaikki alimmat kuusi desiiliä jäävät miinukselle. Tämä on se fakta, jonka varassa eduskunta joutuu käymään tuloerokeskustelua. Tältä osin todennan vielä kerran, että tämän hallituksen ja sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin linjaero on se, [Timo Heinonen: Te puhutte desiileistä ja me ihmisistä!] että me käyttäisimme kaikki liikenevät varat tällaisena aikana eriarvoisuuden torjuntaan, joten me emme lataisi kaikkia euroja vain niille, joilla jo on, vaan niiden ostovoiman helpottamiseen, joilla vielä ei ole, joten alimmille kuudelle desiilille sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti laittaa kaiken sen liikkumavaran.

Uskon, että tämä kolahtaa myös keskustaan, joka on tullut näköjään viikonlopun aikana sille samalle linjalle, että kasvu kuuluu kaikille. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Olen siitä kiittollinen ja kysyn: Onko nyt edessä, pääministeri Sipilä, suunnanmuutos? Tulevatko sittenkin [Puhemies koputtaa] perusturvaan tehdyt indeksijäädytykset uudelleen arvioitaviksi? [Timo Heinonen: Demareita ei kiinnosta työttömät!]

13.37 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen toimintakyky on mitattu erinomaisesti. Hallitukset toimet ovat tuottaneet tulosta, talous on elpynyt. Suomella menee erittäin hyvin. Vaikka ideologinen keskustelu aaltoilee laidasta laitaan, voidaan kokonaisuutena todeta, että Suomella menee hyvin. Erityisen hyvin se näkyy tuolla pohjoisessa. Siellä matkailu kasvaa ja elinkeinot kehittyvät. Kun arvioidaan tämän hallituksen toimintaa, samalla liikenneväylät pannaan parempaan kuntoon kuin koskaan aikaisemmin. Toivottavasti myös tulevaisuudessa tällainen hallituspohja on mahdollinen. [Kari Uotila: Haluatteko yhtä paljon ministereitä suhteessa kannatukseen?] Se kertoo siitä, että tällaisella hallituspohjalla, tällaisilla ministereillä, tällaisella joukolla on mahdollista parantaa suomalaisten liikenneväylien kehitystä ylipäättään. [Eero Heinäluoma: Siitä ei ole pelkoa!]

Kokonaisuutena, jos arvioidaan tällä hetkellä myös pohjoisen näkökulmasta, täytyy sanoa, että ainoa kehittämisen alue näyttää olevan tuolla edelleen nuo lentoyhteydet. Lennot valitettavasti, johtuen siitä, että siellä on niin suuri tuo matkailun kehitys, ovat aina täynnä. Saa nähdä, pääsemmekö 21. päivä joulukuuta, kun päätämme alkoholiveroprosentin korotuksesta, tuonne Lappiin.

13.39 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustaja Suutari totesi, että täällä on joillakin oppositiopuolueilla aika höttöisiä esityksiä ollut. Silloin vaihtoehtobudjettien lähetekeskustelussa perussuomalaiset saivat kiitosta hallituspuolueen edustajalta meidän yrittäjyys-, työllisyys- ja nuorisopaketistamme. Siksi edelleen markkinoin tätä ja toivon, että näitä otetaan esille. Huomasin myös, että ministerien aitos-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

sa oli huomattu tämä — ainakaan meitä ei mainittu: Perussuomalaiset eivät ole nostamassa työn, eläkeläisten ja perheiden verotusta ja yritysten verotusta. Päinvastoin, olisimme jopa keventämässä niitä hallitukseen nähden. Emme ole halunneet lähteä kasvun esteeksi.

Täällä jossakin todettiin, että teemme ei-politiikkaa oppositiossa. Tämä on aina niin hankalaa, kun me emme ole, vaikka täällä sanotaan niin, pääoppositiipuolue SDP:n alajaosto, vaan me olemme ihan oma puolueemme. [Naurua — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Onneksi!] Olisi hyvä huomata tämä ero, kun sieltä puhutte oppositiosta, että meillä on erilaisia painotuksia. Me teemme järkevää ja realistista politiikkaa, vaikka se poikkeaa hallituksen linjasta.

Lisäksi olisin ottanut esille vielä — en saanut teiltä mitään ajatuksia, ehkä ministereillä oli valmiiksi mietittynä jotakin muuta — vähän näitä EU-linjauksia. Olin aika yllättynekin, kun lueskelin valtiovarainvaliokunnan ekonomistien lausuntoja varautumissuunnitelmasta. Suomella on ollut vähän semmoinen linja, että ei puhuta tästä, hys hys, ettei tule mitään ongelmia. Mutta jos ekonomistit ovat sitä mieltä, että meillä olisi hyvä pohtia joku varautumissuunnitelma... Se on vähän niin kuin vanha kansa ajattelee, että ei saa tehdä testamenttia, tai on kuolema lähellä — eihän tämä nyt sitä tarkoita. Ymmärrän, että kokoomus on huolestunut liittovaltiokehityksestä, [Eero Heinäluoma: Ei ole!] mutta me ajattelemme sitä, että jos ei meillä ole mitään varautumissuunnitelmaa, niin nämä meidän budjettimme ovat aika pieni asia, jos meillä tulee joku valtava syöksähdys ja ei ole varauduttu. Tämän perään kysyisin: puhummeko me tästä ja varaudummeko me EU:n ja Emun hajoamiseen?

13.41 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On talouspolitiikan kannalta vastuullista, että on huolissaan hallituksen jättämästä köyhyysvelasta, ilmastovelasta ja osaamisvelasta. Talouspopulismi on sitä, että sulkee silmät päätösten pitkäaikaisilta vaikutuksilta, kuten hallitus tekee, kuten muun muassa kokoomus tykkää tehdä. [Antti Rinne: Se on hallituksen linja!]

Annan esimerkin. Muutama kuukausi sitten OECD julkaisi raportin, joka kertoo karua kieltä. Melkein joka viidennellä suomalaisella nuorella toisen asteen tutkinto jää suorittamatta. Tilanteemme nuorten suhteen on aika huolestuttava. Jopa hallituksen mielestä syrjäytyminen on suuri haaste, mutta se, mitä hallitus tekee, on hyvin pientä. Te olette leikanneet muun muassa tasa-arvoisesta päivähoito-oikeudesta, etsivästä nuorisotyöstä, koulutuksesta, nuorisotakuusta ja niin edelleen. Tuletteko pienten laastareiden lisäksi perumaan näitä suuria leikkauksia, jotka vaikuttavat meidän nuorten tulevaisuuteen pitkäaikaisella tavalla?

13.42 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo, onko täysin vastuullista tilanteessa, jossa ensi vuodelle ennustetaan noin 3 prosentin bkt:n kasvua, sellaisen kasvun oloissa, että julkistalouden alijäämä suhteessa bkt:hen heikkenee tästä vuodesta 0,12:sta 0,14:ään? Julkistalouden alijäämä suhteessa bkt:hen heikkenee noususuhdanteessa, ja se on seurausta siitä, että te teette velkaelvytystä veroelvytyksen muodossa. Teillä olisi mahdollista tavoitella enemmän julkistalouden tasapainoa, korjata sitä tasapainoa enemmän, mutta te olette tehneet arvovalinnan: mieluummin suurituloisia suosivia verohelpotuksia kuin julkistalouden tasapainoa ja tulevien sukupolvien velkataakan vähentämistä.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Näistä tuloeroista: vaikka pääministeri kuinka kauniisti puhui, miten tärkeä arvovalinta se on, niin teot puhuvat toista, ja se on ihan oikeasti otettava tosisaan.

Mitä tulee näihin uudistuksiin, niin puutun vielä tähän sote-mokaamiseen. Se lehmänkauppa, minkä teitte pari vuotta sitten, että keskusta sai niin sanotun maakuntamallin, niin sanotun maakuntahallinnon, ja kokoomus sai markkinavetoisen sosiaali- ja terveysjärjestelmän ja silloiset perussuomalaiset mahdollisuuden roikkua hallituksessa, [Naurua] on tulossa tosi kalliiksi tälle yhteiskunnalle meidän hyvinvointivaltiomme tärkeimmän kokonaisuuden osalta. Ne lausunnot, joita tulee jatkuvasti asiantuntijoilta, ne lausunnot, kuten viittasin Espoon kaupungin lausuntoon, ovat tyrmäviä. Ottakaa äkkiä korjausliike tässä asiassa. [Paavo Arhinmäki: Keskustan puoluehallitus oli myös hyvin kriittinen!]

13.44 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Nästa års statsbudget sänker skatten på arbete. Det här är rätt väg att gå. Det förbättrar Finlands konkurrenskraft, det skapar sysselsättningsmöjligheter, och som vi vet förbättrar det landets ekonomi. Det bästa sättet att lyfta folk ur fattigdom är sänkt skatt på arbete, men det är otillräckligt. En färsk skattejämförelse avslöjar att skatteprocenten för en vanlig medelinkomsttagare i Finland klart överskrider medeltalet i övriga Europa. Man kan tala om ett problem om en medelinkomsttagare i Finland har en skattesats som är hela 5,9 procentenheter högre än i Sverige.

Arvoisa puhemies! Tuore palkkavertailu osoittaa paljastavasti, että Suomessa keskipalkkaisen veroprosentti ylittää selkeästi muiden Euroopan maiden keskiarvon. Veronmaksajain Keskusliitto on viime päivinä kiinnittänyt huomion tähän. Suomalaisittain keskipalkkaisen veroprosentti ylittää muiden Euroopan vertailumaiden keskiarvon 2,8 veroprosenttiyksiköllä. Verotuksen ero korostuu selvästi naapurimaa Ruotsiin verrattuna, jossa 42 200 euron tuloilla veroprosentti on peräti 5,9 prosenttiyksikköä matalampi kuin Suomessa, [Ben Zyskowiec: Silti vihreät kiristäisi keskituloisten verotusta! — Pia Viitanen: Kokoomus lapsiperheiden!] eli ruotsalaiselle jää käteen melkein 2 500 euroa enemmän vuodessa kuin suomalaiselle. Keskipalkkaisen tulotasoilla marginaaliveroprosentti onkin Suomessa Pohjoismaiden korkein ja vähiten kannustava jatkossakin. Tiedostaako hallitus lainkaan tätä ongelmaa, ja jos se tiedostaa, millä tavalla se tähän pureutuu jatkossa, koska tämä on jo ensi vuonna ongelma?

13.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus vakuuttaa, että sote viedään maaliin, joten ajattelin nyt puhua vähän siitä. Nimittäin nyt esitetty malli johtaa siihen, että valinnanvapaus lisääntyy niillä, jotka pystyvät valvomaan etujaan ja hakemaan aktiivisesti parempia palveluita. Asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien kannalta haastavimpia ovat ne alueet, joille uudistuksen myötä muodostuu tai on jo muodostunut yksityinen monopoli. Nämä esitetyt linjaukset valinnanvapaudesta eriyttäisivät palveluja ja väestöä sote-alueiden sisällä. Linjausten myötä yrityksille avautuisi mahdollisuus valikoida asiakkaansa esimerkiksi kohdentamalla markkinointia vähän palveluita tarvitsevaan kansanosaan, vaikkapa työterveyshuollon asiakkaisiin. Tähän asti en ole nähnyt uskottavia keinoja tämän niin sanotun kermankuorinnan estämiseksi. Nyt palvelutaso eriytyy niin, että eniten palveluja tarvitsevat saavatkin niitä yhä vähemmän. He ohjautuisivat edelleen julkiselta omistuspohjalta tuotettuihin palveluihin.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Kristillisdemokraatit kannattavat valinnanvapauden lisäämistä palvelusetelijärjestelmää laajentamalla siten, että maakunta voi harkintansa mukaan ottaa palvelusetelitä käyttöön, mutta emme kannata subjektiivista oikeutta palveluseteliin. [Sari Sarkomaa: Sitä ei kannata kukaan!] Nämä esitetyt muutokset sotien valinnanvapausmalliin eivät vielä ole riittäviä turvaamaan uudistuksen alkuperäisiä tavoitteita. Kysymys kuuluu: jos hallitus vie sote-uudistuksensa maaliin, niin millainen se maali on — vai lentääkö sote-pallo omaan maaliin?

Puhemies Maria Lohela: Ja 2 minuuttia vielä edustaja Kallille.

13.48 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolme asiaa on noussut yli muiden tässä keskustelussa: julkisen talouden tasapaino, se, että kasvu kuuluu kaikille, ja eriarvoisuus. [Eero Heinäluoma: Kasvunhan pitäisi kuulua kaikille! — Eduskunnasta: Kyllä!] Kaikkien näiden asioiden hoitaminen edellyttää kasvua, ja se kasvu edellyttää verotuloja valtion kassaan. Näiden kolmen viime vuoden aikana verotulot ovat kehittyneet oikealla tavalla. Verotulot ovat kasvaneet 39 miljardista nyt ennusteen mukaan ensi vuoden loppuun yli 43 miljardin euron. Tämä osoittaa sen, että se lääke, jota näiden kolmen asian hoitamiseen tarvitaan, on osunut oikeaan paikkaan eli hallitus on onnistunut siinä, millä tavalla kyetään pidemmällä aikavälillä sitä kasvua, joka vielä ei ole siirtynyt sinne laariin vaan on siirtymässä, sitten myöhemmin käyttämään sekä oikeudenmukaisesti eriarvoisuuden vähentämiseksi että julkisen talouden tasapainon saavuttamiseksi.

On pakko kysyä pääministeriltä — Suomen kansan olisi hyvä tietää, kun nyt tiedetään tämä hallituksen kestävä linja — että jos olisi valittu joku oppositioapuolueiden vaihtoehtoista, mikä olisi mahdollisuus näitten kolmen asian hoitamiseen. [Kari Uotila: Kasvu olisi ollut käynnissä jo kaksi vuotta!] Olisiko olemassa samanlaisia verotuloja? Olisiko olemassa ennuste ja vakautta hoitaa näitä kolmea asiaa? [Timo Heinonen: Ainakin enempi valtion velkaa!]

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään minuutin puheenvuoroihin. — Edustaja Rinne.

13.50 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistynyt yhteiskunta, yhteiskunta, joka on maailman vauraimpia, kyllä huolehtii köyhimmistä ja heikoimmista ihmisistä kaikissa olosuhteissa. Olosuhteissa, joissa talous kasvaa, on käsittämätöntä, ettei haluta eriarvoisuuskehitystä ja sen aiheuttamia ongelmia korjata nyt tässä budjetissa, jonka hallitus on esittänyt. Kävin viime viikolla Mäntsälässä ruokajonoista huolehtivassa joukossa tutustumassa tilanteeseen. 600—700 ihmistä käy viikoittain joka keskiviikko klo 18 ruokajonossa hakemassa ruokaa sen takia, ettei ole rahaa. Siellä on lapsiperheitten määrä lisääntynyt jatkuvasti, sanovat ruokajonosta vastaavat ihmiset.

Arvoisa pääministeri Sipilä, arvoisa valtiovarainministeri Orpo, eikö nyt olisi aika keskeyttää tämä eriarvoisuuden kasvaminen, kääntää suunta toiseen? Teillä on nyt siihen varaa. Perukaa indeksileikkaukset, niin kuin keskustapuolueen ryhmäpuheenjohtaja Kaikkonen esitti viikonlopun aikana. Perukaa ne indeksileikkaukset ja tehkää puhdas joululahja julkisen sektorin työntekijöille peruuttamalla lomarahaleikkaukset.

13.52 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä politiikka hallituksella tähän asti on ollut sen kaltaista, että Wahlroos ei voi maksaa, mutta takuu-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

varmasti, kun tullaan lapsiperheiden tai eläkkeensaajien kohdalle, he kyllä maksavat tämän hallituksen laskuja. [Sinuhe Wallinheimo: Talous kasvaa, talous kasvaa!]

Puhemies! Oli kyllä ihan hyvä ja antoisa viikonloppu siinä suhteessa, että huomaan, että keskustalla ainakin omatunto on alkanut kolkuttaa. Perjantaina te leikkasitte eläkkeitä, tämä hallitus leikkasi eläkkeitä, mutta onneksi viikonloppuna kuului jo äänenpaino, että pitäisikö sittenkin tehdä jotain heikompiosaisten hyväksi. Nyt olen huomannut muun muassa edustaja Kallin ja muiden väläytelleen, että seuraavalle vuodelle aiotut indeksileikkaukset peruttaisin. Ministeri Orpo, käsi sydämelle: aiotteko nyt kuunnella tätä keskustan viestiä siitä, että tämä hallitus on eriarvoistanut, että nyt on tehtävä jotakin heikompiosaisten hyväksi ja nyt voisi perua sitten nämä indeksileikkaukset? Te olette nyt viimeksi perjantaina leikanneet eläkkeitä, olette leikanneet perusturvaa. Eikö tämä jo riitä? Voitte olla varma, ministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] että me oppositiossa tiedämme, mitä tulemme toistamaan aina kehysriihen asti. [Antti Rinne: Kasvu kuuluu kaikille!]

13.53 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella, kun budjettivastalauseita katsoo, se ei toimi sillä tavalla, että on virtuaalitulot ja reaalityöt, vaan kyllä niiden molempien pitää olla reaaliajassa.

Kolme asiaa on minusta käynyt budjetin valiokuntakäsittelyn yhteydessä ja tässäkin entistä selvemmäksi. Mitkä ovat Suomen talouden kannalta tärkeät kolme asiaa: työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste. [Eduskunnasta: Stubbin ohjeen mukaan!] Se on aivan ratkaiseva tekijä siinä, [Pia Viitanen: Indeksileikkaukset, indeksileikkaukset, indeksileikkaukset!] miten me voimme turvata valtion taloutta. Se on paras keino taistella eriarvoistumista vastaan. Se on paras keino myöskin ihmisten kannalta orientoitua hyvin yhteiskuntaan. [Paavo Arhinmäki: Missä Kaikkonen on?] Minusta työn verotuksen keventäminen, jota nyt ensimmäistä kertaa tehtiin Suomessa vuoden 2009 jälkeen kaikissa tuloluokissa, [Eduskunnasta: Kuunnelkaa nyt Kaikkosta!] on juuri oikea linja. Ihmiset pääsevät työhön paremmin, ja on sitä kannustavuutta tehdä ja yrittää ja kouluttautua.

Minä olisinkin kysynyt pääministeriltä tästä työllisyysasteesta. Sanoitte rohkeasti, että tavoitteemme on, että 75 prosenttia pitää olla seuraavalla kaudella. Ymmärrän, että Sipilä kakkosen kaudella, mutta miten jo tällä vaalikaudella voitaisiin varmistaa?

13.54 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:n politiikka on kaksinaamaista. Täällä nyt huudetaan indeksileikkausten perumista. Vuonna 2015 ennen vaaleja silloinen puheenjohtaja Rinne kertoi, että he ovat valmiit 3 miljardin euron sopeutukseen heti vaalikauden alussa, ja indeksikorotusten säästöistä saadaan 800 miljoonaa euroa, ja nyt Rinne ja Viitanen täällä vaativat hallitusta perumaan indeksikorotukset, [Välihuutoja vasemmalta — Antti Rinne: Ei sosiaaliturvasta!] myös silloinen ministeri Kiuru, joka oli opetusministerinä, ja hänen sektoriltaan aiottiin leikata 270 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta. Olkaa rehellisiä ja tuokaa oikeita vaihtoehtoja ja olkaa johdonmukaisia politiikassa, niin kuin tämä hallitus on. Tämä hallitus on onnistunut talouspolitiikallaan tukemaan työllisyyden kasvua ja talouden kasvua. Me olemme tyytyväisiä niiden yli 50 000 ihmisen puolesta, jotka tänä jouluna ovat töissä ja pystyvät omalla toimeentulollaan perheensä joulua rakentamaan.

13.55 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan oikaista edustaja Jokista nyt tässä hänen kannassaan, jonka hän äsken ilmaisi: sosiaalidemokraat-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tien vaihtoehdossa ei ole koskaan puututtu perusturvan ja sosiaaliturvan indeksiin. Niitä ei ole leikattu eikä jäädytetty, ja toivon, että tämän nyt huomioitte seuraavissa puheenvuoroissa.

Haastan tässä samassa yhteydessä — kun täällä on syytetty siitä, että oppositio, sosiaalidemokraatit ovat velkaannuttamassa tätä valtiota: [Ben Zyskowicz: Mitä indeksejä te olisitte leikanneet?] minulla on tässä tämmöinen Aamulehden Valtiokonttorin ja valtiovarainministeriön kehitysarviosta tekemä kuva [Puhuja näyttää paperia] siitä, mitkä puolueet ovat velkaannuttaneet Suomea, ottaneet eniten valtionvelkaa, ja täällä on itse asiassa kokoomus ensimmäisenä, [Vasemmalta: Oho, oho! — Eduskunnasta: Ei ole!] 118 miljardia euroa kokoomuksen osalta — hallituksessa 87 vuodesta lähtien. Siis kokoomus on se, joka on velkaannuttanut Suomea eniten mistään puolueista, kokoomus nimenomaan. Tämä valtionhoitajapuolue, joka rikkoo koulutuslupauksen, ottaa myös Suomessa puolueista eniten velkaa. [Vihreiden eduskuntaryhmästä: Käsi sydämelle! — Eduskunnasta: Ei ollut varaa koulutukseen!]

13.56 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tässä Helsingin Sanomien artikkeli, 20.3. vuodelta 2015, [Jukka Gustafsson: Eikö omaa ole?] jossa nykyinen edustaja Rinne sanoo, että he ovat valmiit hakemaan säästöjä indeksikorotuksista ja että sieltä tulee jopa 800 miljoonaa euroa. Tämä oli silloin teidän viestinne, ennen noita vaaleja, ja myös kerroitte, [Sari Sarkomaa: Vaalilupaus!] että olette valmiit päättämään 3 miljardin sopeutuksesta heti vaalikauden alussa ja leikkaamaan ammatillisesta koulutuksesta 270 miljoonaa. Nämä te olisitte olleet valmiit tekemään, jos te olisitte olleet tässä hallituksessa. Nyt te kerrotte aivan toisenlaista viestiä ihmisille. Olkaa rehellisiä ja johdonmukaisia, tuokaa reiluja vaihtoehtoja tämän hallituksen tueksi. Nyt talous kasvaa, työllisyys kasvaa, Suomi menee eteenpäin ja vienti lisääntyy ja investoinnit kasvavat. [Vasemmalta: Kukas sitä velkaa oli ottanut? — Ben Zyskowicz: Kertokaa, edustaja Rinne, mitä indeksejä tarkoittitte!]

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Rinne, ja sitten keskustelua laajennetaan.

13.57 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä toistaa sen, että olen useampaan otteeseen todennut, että perusturvan, sosiaaliturvan indeksileikkauksia ei toteuteta. Mutta kun nyt vielä jatketaan tätä keskustelua, niin vielä näytän tästä kuvioista: [Puhuja näyttää paperia] tämän yhteiskunnan velkaannuttavin puolue on kokoomuspuolue, 120 miljardia vuodesta 87, mutta tämä yhteiskunnan sivistyspuolueena itseään mainostava, koulutuslupauksen antanut puolue on pettänyt tämän lupauksen kaikista vahvimmin. Valtiovarainministeri Orpo, te johdatte puoluetta, joka on antanut koulutuslupauksen, te annoitte lupauksen siitä, että koulutuksesta ei leikata pätkääkään. Nyt te olette leikanneet miljardi euroa vuodessa tämän vaalikauden aikana koulutusbudjetista. Miten selitätte tämän lupauksen pettämisen, ministeri Orpo? [Krista Kiuru: Ja puolueen linjat ja kumulatiivisesti jo! — Ben Zyskowicz: Mistä indekseistä tuli se 800 millia, edustaja Rinne, kertokaa Suomen kansalle?]

13.58 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on vastuullinen budjetti, jonka ovat tehneet hallituspuolueet, siniset, keskusta ja kokoomus, yhdessä. Tämän keskustelun tason nostamiseksi olisi ehkä välttämätöntä muuttaa käytäntöjä

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

niin, että vaihtoehtobudjetit jatkossa tehtäisiin oppositiossa yhdessä. Silloin tulisi tällainen tasavertainen keskusteluasema tässä. [Välihuutoja — Naurua]

Mutta minä palaan tähän työllisyysasiaan. Pääministeri puhui työllisyydestä ja työllisyyden parantamisesta. Työllisyysaste tosiaanakin on tällä hetkellä 70 prosenttia, ja vuosi sitten se oli 68,4. Työllisyys on parantunut 1,6 prosenttia vuoden aikana. Jos laskee eteenpäin vuoden plus sitten vuoden 19 alun, 2 prosenttia olisi tällä kehityksellä mahdollisuus saada aikaan, ja se tarkoittaisi tämän 72 prosentin työllisyyden toteutumista. [Puhemies koputtaa] Minä kysyn vielä: riittävätkö nämä keinot, vai voidaanko saada vielä uusia keinoja työllisyyden parantamiseksi?

13.59 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan turhaan kokoomus ja sosiaalidemokraatit täällä riitelevät. Viime kaudella näytitte, mitä te yhdessä saitte aikaan: 100 000 uutta työtöntä, valtavan velkakehityksen ja alijäämän joka paikkaan ja kunnatkin ahdinkoon. Mutta nyt onneksi tässä kuluneen runsaan kahden vuoden aikana käänne on tapahtunut. Se on tosiasia, ja siitä on annettava osatunnustus hallitukselle. Totta kai maailmantalous ja moni muu tekijä ovat vaikuttaneet myönteisesti.

Nyt kasvu on hyvä, ja tässä budjetissa, jota nyt käsittelemme, valitettavasti esimerkiksi köyhät, sairaat ihmiset eivät saa yhtään helpotusta elämäänsä. He ovat mielestäni kaikkein pahimmassa asemassa tällä hetkellä ja valitsevat, ostavatko leipää vai lääkkeitä. Tässä tilanteessa Suomessa ei saisi olla yksikään ihminen. No, nyt on, ja se on teidän syytänne, kun ette tässä ensi vuoden budjetissakaan tästä kasvusta ole tähän [Puhemies koputtaa] osoittaneet käytännössä yhtään mitään. Tämä on kaikkein tärkein asia.

14.00 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin tänään kuulemassa, mitä nuoret ajattelevat turvallisuudesta. Heidän suurin huolensa on yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden ja yhtenäisyyden katoaminen, se, että eriarvoisuus lisääntyy ja osa tippuu kelkasta.

Kun hallituksen budjettia tarkastelee tätä vasten, niin nuorten huoleen ei saa riittävästi lääkkeitä. Hallitus jatkaa leikkaamista kaikkein pienituloisimmilta. Yhä useammalle köyhyydestä on tullut arkipäivää. Köyhyydestä on tullut niin syvää, että perusturvalla ei enää tule toimeen ja esimerkiksi toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien määrä kasvaa, vaikka tuki on tarkoitettu viimesijaiseksi ja väliaikaiseksi. Toiseksi, koulutuksen tasa-arvoa on heikennetty. Oikeutta varhaiskasvatukseen on rajattu ja ryhmäkokoja suurennettu. Koulutuksen pohjaa on murennettu eikä nyt esitetyillä pienillä panostuksilla sitä korjata. Tämä uhkaa tiputtaa yhä useamman nuoren kelkasta. Kysynkin hallitukselta: oletteko valmiit perumaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen, jotta pystymme takaamaan ihan jokaiselle lapselle tasaveroiset [Puhemies koputtaa] mahdollisuudet koulutuspolun alkuun?

14.02 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua kokoomuksen tavasta pettää koulutuslupaus, mutta pidän kyllä mielenkiintoisena ja aika erikoisenakin sitä, että tänäänkin monissa kokoomuslaisten puheenvuoroissa on osoitettu kritiikkiä Jyrki Kataiselle siitä, kuinka hän epäonnistui parantamaan työllisyyttä ollessaan pääministeri. Kuten olen sanonut aikaisemminkin, pidän tätä suhteellisen epäreiluna häntä kohtaan ottaen huomioon, minkälainen tilanne silloin oli koko euroalueella.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Mutta ihan syystä voi kyllä ihmetellä tätä suomalaista myötäsyklistä finanssipolitiikkaa. Eli taantumän ollessa rajuimmillaan, syvimmillään, sopeutettiin rajusti. Sitten ihmetellään, miksi työllisyys ei nouse. Ja nytten, kun talouskäännö on tapahtunut ja talous kasvaa, muutatte linjaa ja alatte veroelvyttää tavalla, joka suosii hyvätuloisia suomalaisia kaikista eniten. Mikäli tämä hallitus olisi toisissaan näiden tasa-arvopuheiden osalta, [Puhemies koputtaa] niin käyttäisitte nämä varat pienituloisten aseman parantamiseksi ettekä jatkaisi leikkaustiellä. [Puhemies koputtaa] Nytkin leikataan pienituloisten osalta sekä aktiivimallin, asumistukileikkausten että indeksijäädystysten kautta.

14.03 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jokinen hyvin palautti mieleen SDP:n vaalilupaukset. Te olisitte 800 miljoonaa leikanneet kuntien valtionosuuksista. Sehän tietysti sopii teidän linjaanne, mikä oli edellisen hallituksen aikana. Kuntia kyykytettiin. Se tarkoitti sitä, että kansalaisen kannalta tärkeät kunnalliset peruspalvelut — varhaiskasvatus, perusopetus, terveydenhuoltopalvelut — vaarantuivat. Te olitte valmiita jatkamaan samalla linjalla, 800 miljoonaa kunnilta pois, ja te täällä hurskastelette sitten, että te ette olisi menneet tähän perusturvaan. Kyllähän ne peruspalvelut ovat perusturvaa tavallisille kuntalaisille, jotka tarvitsevat sitä perusopetusta, varhaiskasvatusta ja sitten niitä terveydenhuoltopalveluita. Oli erittäin hyvä, että tämä asia nousi tässä keskustelussa esille tosiasioitten valossa. Hyvä niin.

Tämä hallitus on onnistunut kääntämään talouden kehityksen todella myönteiseen suuntaan. Työllisyys paranee, verotulot kasvavat, kilpailukyky paranee, ja hallituksen talouspolitiikan peruslinjalla on tässä erittäin iso rooli. Sipilän hallitus sai todella huonon perinnön, [Puhemies koputtaa] mutta nyt seuraava hallitus tulee saamaan paljon paremman perinnön eteenpäin.

14.04 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloutta on tasapainotettu tämän hallituksen toimesta 4 miljardilla eurolla, mutta leikkaamalla kaikkein vähäosaisimmilta: on leikattu opiskelijoilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, lapsiperheiltä. Ja samaan aikaan kun valtio on velkaantunut, verohuojennuksia on tehty pääasiassa suurituloisille. On tullut metsälahjavähennystä, yrittäjävähennystä, miljoonaperintöjä on huojennettu, apteekkarivähennystä. Tässä on käynyt juuri niin kuin edustaja Uotila otti täällä esille: alijäämä samaan aikaan syvenee.

Hallituksen ykköskysymyksen tulisi olla, miten käydään hyvinvointiyhteiskunnan varjoissa vaanivaa köyhyyttä vastaan. Viime hallitus teki enemmän sopeuttamistoimia kuin tämä hallitus, mutta samaan aikaan tuloerot kapenivat, ja nyt ne kasvavat. Nyt ihmiset tuolla valitsevat leivän ja lääkkeiden väliltä. Nyt kun talouskasvu on lähtenyt liikkeelle, [Puhemies koputtaa] niin näitä hedelmiä tulee jakaa kaikille.

14.05 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monien toimenpiteiden kohdalla nähdään tällä hetkellä hyviä päätöksiä ja suunta on aivan oikea, mutta joissakin asioissa ne askeleet ovat todella vaatimattomia. Ministeri Orpo on täällä useaan otteeseen todennut, että työmarkkinoita tulisi uudistaa. Olemme täysin samaa mieltä: työmarkkinoita tulisi uudistaa järkevällä tavalla. Mikä estää teitä tekemästä työmarkkinoilla niitä järkeviä, rakenteellisia uudistuksia, jotka kantaisivat tätä suomalaista yhteiskuntaa eteenpäin?

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Värderade talman! Vi tycker också att man behöver andra strukturella reformer. Vi behöver en vårdreform, men vi behöver inte en landskapsreform. Det finländska samhället klarar sig mycket bättre utan en landskapsreform. Vi ifrågasätter kraftigt regeringens uträkningar om att dra in de mindre sjukhusen eller stympa deras verksamhet ger stora inbesparingar. Och nu tycker jag att det skulle vara dags för regeringen att visa hur ni [Puhemies koputtaa] kommer att åstadkomma inbesparingar genom att stympa de mindre sjukhusen.

14.06 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki olemme varmasti tyytyväisiä siihen, että talous vihdoinkin kasvaa ja työllisyys paranee, mutta talouskasvusta huolimatta kaikki eivät pääse siitä nauttimaan. Lapsiperheiden, ikäihmisten sekä heikommassa asemassa olevien elämäntilanne ei parane, koska hallitus on sekä leikannut että jäädyttänyt indeksejä. Lapsilisät, kansaneläkkeet, peruspäivärahat, työmarkkinatuet, sairaus- ja vanhempainpäivärahat — niille ei tapahdu mitään, ne suhteessa heikkenevät, vaikka talous kasvaa.

Valtiovarainministeri Orpo on kuitenkin nostanut esille sen mahdollisuuden, että meillä 5-vuotiaille tulisi maksuton varhaiskasvatus. Se mielestäni kertoo siitä, että budjetissa sitenkin jonkinlaista jakovaraa olisi. Keskustan nuoret edustajat Kulmuni ja myöskin Kurvinen ovat nostaneet esille sen, että eikö tässä tilanteessa kuitenkin olisi tärkeämpää huolehtia siitä, että nimenomaan näitten perusetuuksien varassa olevien elämäntilanne paranisi. Nyt kysynkin hallitukselta, kumman linjan mukaisesti olisitte valmiita nyt tekemään sieltä budjetista pieniä tulonsiirtoja: lähdetäänkö [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatusta tekemään maksuttomaksi suuremmalle joukolle, vai otetaanko sitten näihin perusetuuksiin indeksikorotukset?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän vaiheeseen debattia myönnän vielä seuraavat puheenvuorot: Mäkelä Outi, Kääriäinen ja Heinäluoma. Sen jälkeen ministerien puheenvuorot.

14.08 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt ollaan siinä tilanteessa, että pitää olla rohkeutta tunnustaa tosiasiat. Meillä on tämä sanonta, että sanasta miestä, sarvesta härkää, ja kysynkin nyt ihan ilman sarvia ja hampaita: Oletteko te, edustaja Rinne, sanojenne mittainen mies? Mistä nämä 800 miljoonaa euroa olisitte ottanut, kun te sanoitte, että olisitte valmis etsimään indeksikorotuksista säästöjä?

Taloudessa todellakin eletään nyt semmoista aikaa, että meillä on paitsi näitä hyviä uutisia, myöskin näitä huonoja uutisia. Huono uutinen on se, että tässä tilanteessa, kun meillä työllisyysasteen noston ja velkaantumisen taittumisen kanssa edelleen taistellaan, maailmantalouden suhdannehuippu on jo kääntynyt laskuun. Se tarkoittaa sitä, että meidän on täällä kotimaassamme vielä voimakkaammin taisteltava ja tehtävä rohkeita uudistuksia, ja todellakin nämä, mitkä jo on mainittu moneen kertaan — perhevapaauudistus, paikallisen sopimisen lisääminen, sosiaaliturvan uudistaminen ja erilaiset koulutuksen uudistukset — [Puhemies koputtaa] ovat niitä listan kärjessä olevia asioita. Nyt on vain löydyttävä rohkeutta.

14.09 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valtiovarainministerin ja pääministerin äskeiset kiteytykset talouspolitiikan linjasta ovat kyllä näissä oloissa vakuuttavia, vaikka olisi kovinkin kriittinen. Kyllä ne ovat vakuuttavia siltä kan-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

nalta katsoen, että työllisyys paranee vahvasti ja verotuloja tulee mukavalla tavalla kas-
saan — sillä tavalla, että voidaan myös velkaantumista saada kuriin, palveluja turvata ja
myös käydä eriarvoisuuden kimppuun toivottavasti vieläkin vahvemmin kuin tähän men-
nessä on käyty.

Ennen muuta tämä kynnysasteen kohoaminen on perusasia. 70 alkaa olla plakkarissa,
72:een pitää pyrkiä tiukasti tämän vaalikauden aikana, ja 75:eenkin pitää panna nyt jo put-
keen sellaisia ratkaisuja, jotka vievät Suomen siihen 75:een viimeistään seuraavalla vaali-
kaudella. Jo nyt pitää ryhtyä miettimään niitä ratkaisuja. Tämän rinnalla pitää pohtia uu-
distuksia, joilla voidaan nuorten syrjäytymistä ja lapsiköyhyyttä saada kuriin.

14.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Ei voi olla niin,
että mummo joutuu miettimään, riittävätkö rahat ruokaan vai lääkkeisiin. Nyt, kun talous
on vauhdissa, se pitää saada näkymään myös perusturvalla elävien ihmisten arjessa." Näin
vahvasti sanoi keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Kaikkonen. [Eduskunnas-
ta: Missä Antti on?] — Ei ole nyt paikalla. — Kun kuuntelin keskustan puheenvuoroja tääl-
lä, jouduin miettimään, mitä ihmeen lääkettä te otatte, kun te lähдете täältä salista ulos,
kun teidän puheenne muuttuvat kokonaan. Täällä te kerrotte, että kaikki on kunnossa, ja
sitten salin ulkopuolella kyllä pitää perusturvaa parantaa, kun talous kasvaa. Eivät nämä
mahdu samalle planeetalle, arvoisat keskustalaiset. Meillä on keskustajohtoinen hallitus,
joka leikkaa perusturvaa talouden kasvaessa. Julkisen sektorin ahkerien naisten ja miesten
lomarahoja leikataan myös ensi vuonna. Miten tämä mahtuu, arvoisa keskusta, teidän aa-
temaailmaanne?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt otamme ministerien puheenvuoroja, valtio-
varainministeri Orpo, 3 minuuttia.

14.11 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin tähän rakenteelli-
seen alijäämään, josta edustaja Uotila muun muassa kysyi: Kyllä se vain niin on, että tämä
hallituksen talouspolitiikan linja korjaa sitäkin tällä hetkellä. Koska työllisyysaste para-
nee, työttömien määrä vähenee ja verotulot kasvavat, niin se automaattisesti parantuu siel-
lä taustalla. [Välihuutoja vasemmalta] Tälläkin hetkellä senkin suhteen tilanne voi olla jo
parempi kuin mitä se on näissä budjetin perusteissa, eli voitte olla siinä mielessä huoletti.

Edelleen SDP:lle: Teillä on täydellinen sokea piste, täydellinen sokea piste siinä, että
työllisyys paranee ja velkaantuminen taittuu. Te ette suostu sitä tunnustamaan, te turvau-
dutte kaikenlaisiin silmänkääntötemppuihin, kun te puhutte täällä asioista. Se on totta, että
työllisyys paranee. [Välihuutoja vasemmalta] Me yhdessä yritimme sitä viime hallitukses-
sa, me teimme kaikkemme viime hallituksessa sen eteen, mutta te ette halua myöntää sitä.
Te haluatte kiinnittää huomion muualle. Se on ainut kestävä tapa parantaa hyvinvointia ja
huolehtia heikompiaisista, niin kuin te olette itsekin ennen sanoneet. Ja sen lisäksi, kuten
täällä muun muassa edustaja Jokisen puheenvuorossa kävi ilmi, te olette olleet valmiit 3
miljardin säästöihin tälle kaudelle ja te esitte vielä koulutuslupauksen jälkeen tässä salis-
sa 270 miljoonan euron säästöjä toisen asteen koulutukseen. Joku tolkkua pitää olla puheis-
sa eilen ja tänään myöskin teillä. [Eduskunnasta: Onko sama lääke kuin keskustalaisilla?]

Mitä tulee varhaiskasvatukseen ja valintoihin: Lauantaina kun pohdin tätä varhaiskasva-
tuksen maksuttomuutta 5-vuotiaasta lähtien, sanoin siinä, että tämä on ennen kaikkea seu-
raavan vaalikauden ja hallitusohjelman asioita. Kyseessä oli keskustelu siitä, mitkä voisi-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

vat olla 100-vuotiaan Suomen seuraavan sadan vuoden isoja uudistuksia, ja minun mielestäni, niin kuin hallituksen linjakin on osoittanut, meidän kannattaa panostaa niihin varhaisiin vuosiin, pieniin lapsiin. Se on myöskin erinomainen tapa poistaa eriarvoisuutta. Sen maksuttomuuden kautta saadaan ne lapset, jotka kaikkein eniten tarvitsevat varhaiskasvatusta ja jotka monesti tällä hetkellä ovat sen ulkopuolella, sinne varhaiskasvatuksen erinomaisen pedagogiikan pariin. Ja katsokaa vaikka, mitä kaikkea varhaiskasvatukselle on tällä vaalikaudella tehty. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on aivan erinomainen uudistus.

Arvoisa puhemies! Kun tätä palautetta tässä kuuntelee, niin edelleen ei voi välttyä siltä ajatukselta, että teitä harmittaa, että talous kasvaa. Me iloitsemme jokaisesta työllistyneestä ihmisestä, joka ainoasta nuoresta, joka on saanut työpaikan, joka ainoasta pitkäaikaistyöttömästä, joka on päässyt töihin. 60 000 ihmistä työttömänä vähemmän tänään kuin vuosi sitten. 28 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Ne ovat hienoja lukuja. Niiden takana on, edustaja Rinne, niitä ihmisiä ja nimiä ja tarinoita. Ne ovat hienoja tarinoita, ja niihin kannattaa tutustua.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa, ennen kuin jatkamme debattia, otamme pääministeri Sipilän, 2 minuuttia, ja ministeri Terhon, 2 minuuttia.

14.15 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri todisti väkivästi siitä, mikä on tämän hallituksen tehtävän ydin: nostaa työllisyysastetta, vähentää työttömyyttä ja sitä kautta pienentää eriarvoisuutta ja sitä kautta tehdä mahdolliseksi hyvinvointiyhteiskunnan pelastamisen.

Mitä tulee verotukseen, niin suurin osa veronkevennyksistä, joita täällä suunnattomasti arvostellaan, on kilpailukykysovimuksen toimeenpanoa. Tämä hallitus on sopimusyhteiskunnan kannattaja. Me sovimme tästä, se on meidän osuutemme, ja pidämme myöskin tästä sopimuksesta kiinni. Pidämme myöskin siitä kiinni, mitä olemme tämän kestävyysvajeen taklaamisen yhdessä sopineet: 10 miljardin kestävyysvaje, 4 miljardia siitä on leikkauksia. Ne leikkauspäätökset on tehty, ja niistä pidämme kiinni.

Mitä tulee pidemmän tähtäimen asioihin, niistä keskustelu on sallittua ja myöskin siitä, mikä on ensi vuonna se mahdollinen pieni liikkumavara, miten sitä käytetään.

Edustaja Rinne, 800 miljoonaa indekseistä. Tämän hallituksen 4 miljardin suunnitelmasta indeksien osuus on 1 000 miljoonaa, 1 miljardi. Eli käytännössä puhumme samasta summasta, kun puhutaan indeksien jäädyttämisestä. Mistä te olisitte 800 miljoonaa löytäneet ilman, että olisimme tehneet juuri niitä toimia, joihin tämä hallitus on joutunut?

Edustaja Uotila, te olitte huolissanne julkisen talouden tasapainosta. Se on totta, että tämän vuoden ennuste on jo tullut lähelle 1:tä prosenttia, ja mikäli nyt pitävät paikkansa nämä merkit, jotka näyttävät vahvistuvan koko ajan, että verotulot tulevat olemaan enemmän, uskon, että pääsemme samoihin lukuihin myöskin ensi vuoden osalta.

Edustaja Kalli, mitä olisimme voineet tehdä toisin? Ainakaan veroja, työn verotusta kiristämällä emme olisi tässä tilanteessa, missä nyt olemme, tässä hyvässä työllisyyskehityksessä. Se olisi ollut se suurin virhe, minkä tämä hallitus olisi voinut tehdä hallitusohjelmaa tehdessään.

14.17 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Edustaja Meri kysyi EU-asioista, ennen kaikkea Emun, eurojärjestelmän hajoamiseen valmistautumista. Kyllähän me valmistaudumme kaiken aikaa eurojärjestelmän ongelmiin,

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

mutta ennen kaikkea siitä näkökulmasta, että pyritään nyt välttämään tällainen kaaos, mitä te ennakoitte, koska jos Euroopan valuuttajärjestelmä kaatuu, niin sen jälkeen tilanne on erittäin vakava. Teemme sitä tietenkin monella tasolla. Valmistaudumme kaiken aikaa vahvistamaan valuutan vakautta siten, että moraalikatoa poistetaan, että markkinaehtoisuutta lisätään, pankkien ja valtioiden kohtaloyhteyttä heikennetään ja tukipakettipolitiikasta luovutaan. Tämä onnistuu käytännössä pankkiunionin toteuttamisella siten, että riskit tasataan ennen kuin pankkiunioni toteutetaan ja että luodaan semmoinen konkurssimekanismi, joka mahdollistaa yksittäisen euromaan konkurssin ilman, että se vaarantaa muiden jäsenmaiden talousvakauden.

Sitten kun puhutaan yleisemmin tästä kansainvälisestä taloustrendistä, niin täällä on vasemmisto-oppositio jatkuvasti tuonut esiin sitä, että kansainvälinen taloustrendi on kaiken hyvän tuonut myös Suomeen, mutta en voi olla tekemättä sitä huomiota, että viime vaalikaudella kansainvälinen nousukausi ei auttanut teitä nostamaan Suomea ylös. [Jukka Gustafsson: Suomi nousee aina viiveellä!] Huomaan, että täällä toistetaan nyt tätä kasvu kuuluu kaikille -teemaa, mutta en voi olla kysymättä, kelle te toitte kasvua silloin, kun olitte hallituksessa. Toittekohan pienituloisille, toittekohan suurituloisille, toittekohan edes keskituloisille? Ette kellekään. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Te lupaatte, muttette toimii.

Te olette puhuneet paljon siitä, että nyt täytyisi uudistaa, on suurten uudistusten aika, mutta te olette vastustaneet joka ainutta uudistusta täällä nyt kahden vuoden ajan. Jos nyt on suurten uudistusten aika, niin täytyy onnellisena todeta, että onneksi te ette ole hallituksessa, koska silloin ei uudistuksia tapahtuisi. Te olette patavanhoillinen kehityksen jarru, ja se näkyy tuloksissa, joita teidän hallituksenne aikanaan tuotti. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on selvästi ilmenevää debatin tarvetta, ja vastauspuheenvuorot aloittaa edustaja Rinne.

14.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että saan vielä esitellä vuoden 2015 vaaliohjelman, joka oli todella hyvä. Siellä lukee näihin indekseihin liittyen, että eläkkeiden, toimeentulotuen ja muiden etuuksien indeksikorotukset toteutetaan täysimääräisinä, peruspalveluiden valtionosuuksien ja kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistus tehdään normaalisti ja pääosa muista automaattikorotuksista toteutetaan puolitettuna. Tämä oli se meidän vaihtoehtomme. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Pääministeri Sipilä, ne tulevat nimenomaan sieltä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin sanoa nyt teille, valtiovarainministeri, sen, että sosiaalidemokraattinen puolue on todella, todella ylpeä ja tyytyväinen siitä, että talous kasvaa ja työttömyys pikkuhiljaa paranee. Me olemme todella tyytyväisiä siitä, että vuonna 2015 lähtenyt kehitys on vahvistunut ja se kulkee eteenpäin. Mutta se, mistä me olemme todella pahoillamme ja mikä on todella huolestuttavan väärää, on se, että lapset ja eläkeläiset eivät voi hyötyä tästä työllisyydestä. He ovat ihmisiä, jotka eivät voi mennä töihin. Näitten ihmisten toimeentulosta te leikkaatte merkittävästi. Te leikkaatte niitten työttömien toimeentulosta, [Puhemies koputtaa] jotka yrittävät ahkerasti töihin mutta eivät ole päässeet. [Puhemies koputtaa] Te leikkaatte näiltä ihmisiltä 100 päivää työttömyysturvasta, te leikkaatte 5 prosenttia työttömyysturvan tasosta.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

14.21 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Täällä on kiistelty siitä, kuka tämän kasvun on saanut aikaan, ja minusta siitä ei kannata kiistellä, koska se on täysin selvää, että tämä kasvu on tehty suomalaisissa työpaikoissa ja yrityksissä. Mutta kyllä tässä tilanteessa täytyy antaa suuri kiitos hallitukselle, että se luonut pohjaa tälle kasvun syntymiselle ja se on lähtenyt käynnistämään välttämättömiä uudistuksia. Ja nyt se on vain tehtävä niin, että viedään nämä uudistukset maaliin saakka ja jatketaan tätä hyvää kehitystä, mitä on saatu Suomessa aikaan.

Kun täällä on opposition puolelta tuotu vaihtoehtobudjetti, niin haluaisin todeta, että esimerkiksi tämä Sitran kassan tyhjentäminen on tapahtunut nyt kolmatta vuotta ja jos se kassa olisi joka vuosi tyhjennetty jatkuviin menoihin, niin nyt se Sitran pääoma olisi jo miinuksella. Jossain vaiheessa tulee pää vetävän käteen, jos joka vuosi tyhjennetään Suomen Pankin ja Sitran kassat.

Ja siihen olen pettynyt, että erityisesti SDP:n puolelta ollaan hylkäämässä sopimusyhteiskunta ja ollaan romuttamassa kilpailukyky sopimus [Puhemies koputtaa] ja siihen liittyvät veronalennukset, jotka on sovittu työmarkkinaosapuolten kanssa.

14.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri Orpo totesi, että budjetti tuottaa tulosta, ja niinhän se tekee. Se nakuttaa köyhyyttä. Ryhmänjohtaja Kaikkosta lainatakseni eläkeläiset joutuvat valitsemaan leivän ja lääkkeiden väliltä. Se tuottaa tulosta — köyhyyden lisääntymisen lisäksi tuloerot kasvavat. Se heikentää Suomen koulutustasoa. Se kasvattaa päivähoidon ryhmäkokoja ja vie subjektiivisen päivähoidon.

Te sanoitte, ministeri Orpo, että nämä ovat arvovalintoja. Teidän arvovalintanne on siis leikata köyhiltä ja jakaa veronalennuksia suurituloisille. Teidän arvovalintanne on rangaista työttömiä työttömyydestä, aktiivisia työttömiä. Ja vielä täällä vihreiden edustaja Vartia haluaa — jos he pääsevät töihin — että leikataan palkkojakin. Se on toinen asia. Nyt kysymys kuuluukin: tämä on kokoomuksen linja, mutta onko keskustalla tai sinisillä [Puhemies koputtaa] mitään roolia koko hallituksessa?

14.23 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen mukaan viime kesäkuussa työttömiä oli 197 000, vuoden 2015 kesäkuussa 280 000. Kyllä huonommallakin laskutaidolla ymmärtää, että oikeaan suuntaan mennään.

Edustaja Arhinmäki nosti tässä verotuksen esille. Jos katsotaan tuloverotusta, sitä on tietysti kevennetty. Tänä vuonna on kevennetty ja ensi vuonna kevennetään lähes 300 miljoonaa euroa, mutta Veronmaksajain Keskusliiton mukaan suomalaista keskipalkkaa verotetaan Ruotsissa yli 5 prosenttiyksikköä keveämmin kuin Suomessa. Ajatellaan keskituloista, esimerkiksi suomalaista luokanopettajaa: vuosituloissa tämä tarkoittaa 2 200 euron eroa — merkittävä ero. Tätä eroa esimerkiksi Ruotsiin pitää pystyä pienentämään.

Ja jos te puhutte suurituloisista, niin ainakin sinisten linja on nimenomaan se, että on keskiluokan verokapina, keskiluokan verotusta kevennetään, ja tähän luulisi [Puhemies koputtaa] jopa sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton pystyvän yhtymään — ellette te olisi oppositiossa, [Puhemies koputtaa] jossa tiedän tuntuu olevan helppo vastustaa kaikkia hyviä uudistuksia.

14.24 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edustaja Arhinmäelle ja muillekin todeta, että vihreiden edustaja Antero Vartia on todennut:

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

"On selvä, että ihmisten tulojen on riitettävä elämiseen. Tarvitaan palkan ja tulonsiirtojen yhdistelmää, jotta ihmiset pääsevät osaksi yhteiskuntaa." Olemme varmaan tästä kuitenkin samaa mieltä, että ihmisten toimeentulon täytyy olla kunnossa.

Arvoisa puhemies! Suomen talous kasvaa, siitä puhuminen on valoisaa. Mutta näin valon juhlan lähestyessä on hyvä huomata, että valon viereen aina myös varjo lankeaa. Arvoisat ministerit, pelkistä tuloeroista, niiden suuruudesta tai pienuudesta, puhuminen jättää kokonaan huomiotta sen, että on tosiasia, ettei tämä hallitus ole tehnyt kovinkaan tehokkaita toimia köyhyyden poistamiseksi tai eriarvoisuuskehityksen pysäyttämiseksi. Ette te sillä voi kehuskella, vaikka talous kasvaakin. [Puhemies koputtaa] Samaan aikaan poliittista tahtoa on ollut parantaa rikkaiden toimeentuloa. Mutta hyvä hallitus, näitä arvoja me emme jaa. Kertokaa, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus tekee köyhyyden torjumiseksi.

14.25 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tämän menneisyydestä kiistelemisen sijaan haluaisin kiinnittää koko salin huomiota hieman enemmän tähän keskeiseen tosiasiaan, että vaikka talous nyt kasvaa nopeasti ja valtiovarainministeriön katsauksen mukaan jo ensi vuonna olemme suhdannetasapainossa ja jopa hieman sen yli, ylikuumenemisen tilassa, niin meidän velkaantumismme jatkuu edelleen. Siksi ainoa oikea finanssipolitiikan aikaura on sellainen, että rakenteellinen alijäämä tästä eteenpäin vahvistuu vuosi vuodelta, joka vuosi, ja tämä on erittäin kriittinen näkökohta meille kaikille. Hallituksenkin on, niin kuin valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, kiinnitettävä tähän huomiota, sillä nykyisessä keskipitkän ajan ennusteessa tällainen vahvistuminen ei ole riittävän voimakasta — ja tämä erityisesti ensi vuotta ajatellen, ensi syysy. Suomellahan on helmasyntinä taloushistoriassaan kiihdyttää julkisia menoja, kun on vaalivuosi edessä ja nousukausi. Seuraavalla hallituskaudella joka ikinen, jokainen puolue, joka hallituksessa [Puhemies koputtaa] on, tulee tämän haasteen tuntemaan selkäytimissään. Toivon, että me kaikki vakavoituisimme [Puhemies koputtaa] tämän kovan tosiasian äärellä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, pidetään kiinni näistä minuutin vastauspuheenvuoroajoista.

14.27 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakin, vaikka talouden näkymät ovat hyvät, meidän vienti- ja investointinäkymät ovat hyvät, meidän täytyy pitää kuitenkin kiinni siitä, että kuluttajien ostovoima edelleen kehittyy hyvin. Ja siinä mielessä meidän asumisen halpuutuksen ja sähkön hinnan halpuutuksen ohjelma on otettava huomioon, ja indeksileikkaukset tässä tilanteessa ensi vuoden osalta olisivat huonoa politiikkaa. Edelleen totean sen, että finanssipoliittinen linja on ihan ok, se on kelvollinen, mutta meidän täytyisi tukea tuotantopotentiaalia. Toisaalta kun taas katsotaan sitä, että valtio velkaantuu jatkuvasti ja valtion tase heikkenee, niin kyllä meidän täytyy myöskin koettaa tehdä sopeuttamistoimenpiteitä. Meidän täytyy toisaalta löytää myöskin 50 000 uutta työpaikkaa, mutta mihinkä ne syntyvät, kun meillä on kuitenkin olemassa olevaa osaamisvajetta ja kohtaanto-ongelmia, meillä on ali- ja ylikoulutusta?

Ja sitten haluan sanoa vielä sote-uudistuksesta. Se on ehkä tulevien vuosien pahin ongelma. [Puhemies koputtaa] Se ei tuo kustannussäästöjä eikä nosta palvelutasoa vaan pikemminkin heikentää sitä. Katson vähän tuonne kokoomuksen [Puhemies koputtaa] neuvottelijoihin päin, että lopettakaa tämä.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

14.28 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Nylund piti aikaisemmin hyvän puheenvuoron kannustinloukuista, joita tosiaankin pitäisi purkaa. Progression jyrkentäminenhan luo niitä lisää, ja pitäisi olla itsestäänselvää, että jos palkka nousee, niin vähintään puolet siitä jää palkansaajalle. Uudistusten kanssa tässä on tosiaankin ollut vähän niin ja näin, mutta nyt kun sinisten vastarinta näyttää murtuneen, olemme saamassa perhevapaaudistuksenkin. Kaiketi toivota on ilmassa.

Pääministeri Sipilä totesi, että paikallinen sopiminen on edistynyt. Minä oletan, että hän tässä tarkoittaa teknologiateollisuuden sopimusta, joka tosiaankin on kohtalaisen joustava, mutta hallituksella on itselläänkin tekemistä, on itselläänkin työkaluja, joita voisi ottaa käyttöön. Vaikka kiky-sopimus nyt ei sittenkään tainnut olla hallituksen ansiota tai ainakaan syytä, ja kun toteaa, että rakenteellinen työttömyys on meillä vielä pelottavalla tasolla, [Puhemies koputtaa] niin mitä te aiotte tehdä nyt paikallisen sopimisen edistämiseksi? Onko tämän kauden aikana jotain suunnitelmissa, ja jos, niin mitä?

14.29 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä nyt kyllä olen jäänyt ihan todella kuuntelemaan tätä keskustelua. Tiedättekö, minkä havainnon minä olen tehnyt? Olen tehnyt sellaisen havainnon, että täällä yksikään keskustan edustaja ei ole ottanut kantaa näihin perusturvan leikkauksiin, mitä olette tehneet ja mistä kenttäpuheissanne esitätte vaatimuksia. Minua kiinnostaisi tietää, puhuuko keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja ihan vain lämpimäkseen vai onko hänet nyt poistettu salista sen takia, että hän on puhunut sellaisia, mitä ei pitäisi tässä salissa sanoa. [Eduskunnasta: Varmaankin!] Ongelma on, se myönnetään, mutta siitä ei saa täällä puhua. Tässä salissa ei saa puhua ongelmasta, koska joutuisi ehkä tekemäänkin jotain.

Ministeri Orpo, nyt minä kysyn teiltä: Otatteko ensi kerralla, kun teette päätöksiä, keskustan mukaan sinne budjettiriiheen tai kehysriiheen? Tuleeko edustaja Kaikkonen sinne ja esittää nämä vaatimukset? Voisitteko antaa hieman arvoa Suomen pienosaisille, heikko-osaisille, ja voisitteko perua nämä leikkaukset?

14.31 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun oppositio on tällä kertaa lähtenyt huutelemaan, että ei ole mitään hallitus tehnyt, niin aivan kuten pääministeri ja valtiovarainministeri ovat kertoneet, nämä teot puhukoot puolestaan. Pankaa merkille, arvoisat opposition edustajat, katsokaa, mitä tässä maassa tapahtuu. Investoinnit lisääntyvät hurjaa vauhtia. Metsäteollisuus, metalliteollisuus, sähköteollisuus — joka puolella investoidaan, elikkä nehan ovat pitkäaikaisia investointeja, jotka vaikuttavat vuosikymmeniksi eteenpäin. Teidän aikananne teollisuuteen ei tullut työpaikkoja, vaan 100 000 työtöntä lisää. Te itse olitte tätä tekemässä, ja nyt te syytätte siellä hallitusta.

Kyllä minä ymmärrän [Välihuutoja] — arvoisa puhemies, jos tämä metelöinti edes vähäksi aikaa rauhoittuisi [Puhemies koputtaa] — ymmärrän minä teidän katkeruutenne. Kuten Iltalehden kolumnisti kirjoitti ovelasti ja viisaasti, ymmärrän minä opposition katkeruuden sen takia, kun se, mitä te teitte viime vaalikaudella, meni täysin mönkään. Nyt kun se onnistuu, niin minä sen katkeruuden ymmärrän, mutta kun näin joulun alla puheiden pitää olla helliä ja lämpimiä, niin minä annan sen teille anteeksi. Älkää nyt vääntäkö teidän aikanne hallituksen tekoja plusmerkkisiksi, koska kaikki me tiedämme totuuden asiassa ja teiltä se ei nyt ikävä kyllä onnistu.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

14.32 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en tiedä, mitä lääkettä valtiovarainministeri Orpo ja hallituspuolueiden edustajat ottavat, mutta ainakaan se ei vaikuta kuuloa parantavasti. [Naurua] Kukaan oppositiossa ei ole kyseenalaistanut sitä, että työllisyys ja talous kasvavat. Sen sijaan me olemme kyseenalaistaneet sen, että tällaisessa tilanteessa hallitus edelleen jatkaa pienituloisiin kohdistuvilla leikkauksilla ja päättää käyttää varoja kaikista hyvätuloisimpien suomalaisten tulojen kasvattamiseksi. Se on se ydinkysymys tässä keskustelussa. Kun oppositiota syytetään talouspopulismista, niin voi sitä hurskastelun määrää, kun valtiovarainministeri tässä puhuu varhaiskasvatuksen merkityksestä, kun tämä hallitus on rajannut subjektiivista päivähoito-oikeutta ja kasvattanut varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja.

Hallituspuolueet puhuvat myöskin uudistuksista. Minusta tämäkin on hurskastelua, kun ainoat todelliset päätökset, mitä tämä hallitus on tehnyt ja kutsunut uudistuksiksi, ovat leikkauksia [Puhemies koputtaa] koulutukseen ja tulonsiirtoja.

14.33 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun pääoppositiopusluue SDP:n puheenjohtaja Rinnettä kuuntelee, niin voi sanoa, että teillä on kyllä nyt talouspoliittinen linja hukassa. Teillä on entisten vaalilupauten sisältö hukassa, mutta teillä on hukassa myöskin se ajatus, mihin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta perustuu. Te sanoitte, että työllisyyden parantamisesta eivät hyödy kaikkein heikoimmassa asemassa olevat. [Ben Zyskowitz: Uskomaton väite!] Kun työllisyys paranee, ihmiset saavat työtä. Se on paras keino kitkeä köyhyyttä. Kun työllisyys paranee, me saamme verotuloja, joilla voimme vahvistaa sosiaaliturvaa, koulutusta, meidän palveluitamme.

Edustaja Rinne, onneksi hallitus ei kuullut sitä, kun te seisotte jalka jarrulla ja sanoitte että ei, hallituksen lääkkeet eivät käy. Ne ovat tepsineet, työllisyys kasvaa ja suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa voidaan rakentaa eteenpäin. Te olette hukkuneet teidän desiilipoliitiikkaanne, ihminen on hukkunut. Kysyn vielä teiltä: miten te rahoittaisitte teidän katteetomat lupauksenne, ja kuinka te kehtaatte — ja tähän kehtaatte — esittää sellaisia varjobudjetiteja, [Hälinää] joissa kasvu tyssäisi? Eli SDP:n [Puhemies koputtaa] linjassa kasvu ei kuulu kenellekään.

14.34 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tulee jäämään historiaan siinä, että talous kasvaa mutta eriarvoisuus lisääntyy konkreettisesti. [Eduskunnasta: Höpö höpö!] Meillä on lähes 70 000 alle 30-vuotiaasta nuorta, jotka ovat jääneet syrjään. En puhu tarkoituksellisesti syrjäytetyistä, koska he ovat nyt syrjässä. Mitä tekee hallitus? Se lopettaa nuorten osaamishjelman, heikentää nuorisotakuuta, vähentää järjestöjen palkkatukea... [Pia Viitanen: Opintotukea!] — Opintotukea. — Pitkä lista. Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa on lisäpanostukset näihin kaikkiin.

Kysyn: ministeri Orpo, ettekö te todella kanna huolta tästä mielestäni suurimmasta [Puhemies koputtaa] aikapommista? 70 000 nuorta syrjässä työelämästä, ja te rehvasette vain tällä, että talous kasvaa. [Puhemies koputtaa] Pitää osa laittaa nyt näitten auttamiseksi.

14.35 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Nylund ryhmäpuheenvuorossaan sanoi, että tämä on tämän hallituksen paras budjetti. Uskon, että kun nyt on hallituksella tekemisen meininki, niin ensi vuonna tulee vielä parempi budjetti. Mutta maltilla vaurastumme, emme rillutteleamalla. Mutta onnittelen jo tässä vaiheessa seuraavien vaalien jälkeen hallitusneuvotteluihin tulevia puolueita ja henkilöitä. On paljon helpom-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

pi tilanne lähtee liikkeelle kuin vuoden 2015 vaalien jälkeen. Se oli itsellenikin, edustaja Gustafsson, äärimmäisen traumaattinen kokemus olla siellä koulutusryhmässä, kun tajuttiin, miten surkea ja miten katastrofaalinen valtiontalouden tilanne on. Kaikilta sektoreilta piti leikata. Meinasin hypätä Smolnan ikkunasta ulos ja olla rintamakarkuri. Mutta emme onneksi näin tehneet [Puhemies koputtaa] ja kannamme vastuuta.

14.37 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikon väliky-symyskeskustelussa eriarvoisuudesta edustaja Kontula puhui osuvasti siitä, miten ratkaisevaa tasa-arvon kannalta on se, miten kasvanut vauraus ja vahvuus jakautuvat eri väestöryhmien kesken. Se, että syntyy kasvua, ei vielä poista meiltä eriarvoisuuden ongelmaa. Ratkaisevaa on se, miten hyvä jakautuu ja ketkä saavat kokea osallisuutta ja sitä kautta voivat olla myös rakentamassa yhteistä. Kyse ei ole siitä, ettemmekö näkisi työllisyyden kasvatamista äärimmäisen merkittävänä, vaan siitä, että tässä hetkessä liian moni jää ulkopuolelle. Me otamme liian monen ihmiselämän kohdalla liian isoja riskejä tässä ja nyt. Otamme myös liian suuria riskejä hyvinvointivaltion rakenteiden suhteen, tästä esimerkkinä koulutukseen kohdistetut miljardiluokan leikkaukset. Koulutusjärjestelmämme edellytykset luoda osallisuutta kaikille ja varmistaa, että jokainen pysyy mukana, ovat heikentyneet merkittäväällä tavalla. Kuka ottaa tästä vastuun?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän vaiheeseen debattia myönnän vielä seuraavat puheenvuorot: Kalli, Zyskowicz ja Rinne. Sen jälkeen ministerin puheenvuoro. Sitten jatkamme debattia.

14.38 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällähän käsittelyn pohjana on ensi vuoden talousarvio. Minun tietoni mukaan puheenjohtaja Kaikkonen ja muut keskustan edustajat eivät pientä sanaa ole esittäneet tähän käsittelyssä olevaan budjettiin [Välihuutoja] vaan ne puheenvuorot ovat liittyneet tulevaisuuteen. [Välihuutoja]

Mutta, arvoisa puhemies, tähän käsittelyssä olevaan budjettiin haluan nyt huomauttaa muutaman asian. Tämä budjetti kasvaa tämän vuoden budjetista vajaat 200 miljoonaa euroa. Kun täällä on puhuttu eriarvoisuudesta, sairaista, köyhistä, niin kuitenkin hallitus on tehnyt arvovalinnan ja osoittaa 370 miljoonaa enemmän STM:n pääluokkaan kuin tänä vuonna. Kyllä tämä arvovalinta osoittaa sen, että erittäin tiukassa tilanteessa otetaan huomioon se huuto, joka on olemassa [Puhemies koputtaa] heikommassa asemassa olevien ja sairaiden kannalta.

14.39 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä keskustelu osoittaa, että vasemmisto-opposition ja varsinkin SDP:n eväät ovat vähissä.

Edustaja Rinne, ei käynyt ilmi, mistä se 800 miljoonan indeksisäästö olisi koostunut. Edustaja Rinne, onko todella teidän mielestänne niin, että talouden kasvu, työllisyyden parantaminen ei mitenkään auta lapsiperheitä ja eläkeläisiä? Millä te luulette, että heidän tulonsiirtonsa ja palvelunsa viime kädessä rahoitetaan? Hallituksen työn politiikan linja toimii, talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, veronkevennykset työntekoon voidaan tehdä. Te ette voi moittia hallituksen politiikan tuloksia. Niinpä te moittitte sitä, että eriarvoisuus ja tuloerot kasvavat. Koko tällä vuosituhanella tuloerot eivät ole kasvaneet. Kehutte viime vaalikautta. Kyllä, silloin tuijotettiin silmät kipeäksi Gini-kertoimeen

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ja saatiin se pysymään ennallaan. Se, että samalla tuli 100 000 työtöntä lisää, ei teidän mielestänne ollut ongelma.

Edustaja Kiuru, ne koulutusuudistukset, jotka teidän piti tehdä, löydätte, kun kurkkaatte salkkuunne. Sinne jäivät. [Naurua]

14.40 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En yhtään ihmettele, että kokoomuksesta noin kovasti hyökätään, kun muistuttaa tästä velkaantumisesta, että kokoomus on se puolue, joka on velkaannuttanut Suomea eniten kaikista puolueista vuodesta 87 lähtien, enkä yhtään ihmettele, kun muistuttaa siitä, että ministeri Orpon edeltäjä antoi tämän koulutuslupauksen yhdessä pääministeri Sipilän ja kaikkien muittenkin puolueiden puheenjohtajien kanssa. Kyllä se varmaan ärsyttää, kun nostetaan esille sitä, mitä on tullut puhuttua ja sitten loppujen lopuksi tehtyä käytännössä.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että tällä hetkellä lapsia, joilta on leikattu, tällä hetkellä työttömiä, joilta on leikattu, niitä opiskelijoita, joilta on leikattu, ei yhtään hyödytä se, että tuleva talouskasvu sitten tulevaisuudessa parantaa tilannetta. Meillä on varaa tässä yhteiskunnassa huolehtia köyhemmistä tässäkin tilanteessa. Niin tekee sivistynyt hyvinvointivaltio, jota kokoomuksen johdolla näivetetään suomalaisessa yhteiskunnassa. Kokoomus näivettää suomalaista hyvinvointivaltiota. Haluan kuulla teiltä, ministeri Orpo, oletteko valmiit nopeasti peruuttamaan nämä indeksileikkaukset ja ne lomarahaleikkaukset, jotka te olette poliiseilta, opettajilta ja muilta [Puhemies koputtaa] julkisen sektorin ahkerilta työntekijöiltä vieneet.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otetaan ensin ministeri Lindström 2 minuuttia, sitten ministeri Orpo ja ministeri Terho.

14.41 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Otan kantaa tietenkin vain tähän työllisyysasiaan, vaikka sitä ei tietenkään voi kuvata sanalla "vain". Sehän on erittäin tärkeä, itse asiassa varmaan tärkein asia hallituksen tulevan vuoden budjetissa.

Täällä edustaja Nylander kysyi minun mielestäni ihan pohtimisen arvoisen kysymyksen: mikä estää tekemästä järkeviä uudistuksia työelämässä? No, me jokainen ymmärrämme nämä järkevät uudistukset vähän eri tavalla. Jos joku sanoo, että tämä on hänen mielestään järkevä, niin toinen sanoo, että ei ole. Eli kun kysymys on, että mikä estää, niin kaiken vastustaminen on yksi, mikä estää, uuden pelko estää tekemästä uudistuksia, puolueella kannatuksen vähenemisen pelko, ei uskalleta tehdä uudistuksia, ja sitten yleinen luottamuksen pelko estää tekemästä uudistuksia. Tämä hallitus on uskaltanut tehdä uudistuksia, ja joka kerta, kun me olemme tuoneet tähän saliin keskusteltavaksi jonkin uudistuksen, se on pääasiassa haukuttu lyttyyn ja muun muassa minä olen saanut henkilökohtaisesti mielenkiintoista palautetta liittyen näihin uudistuksiin. Siitä huolimatta ne on viety läpi täällä. Tätä pitää uskaltaa vain tehdä.

Mutta sitten ne keinot, jotka me olemme nyt tässä vaiheessa käyttäneet, alkavat olemaan... — Sanotaan näin, että ämpäripohja on kaivettu loppuun. IMF on esittänyt Suomelle tämmöisessä maatutkinnassa asioita, mitä meidän pitäisi vielä tehdä: työmarkkinauudistuksen jatkamisen tarve, erityisesti palkanmuodostuksen riittävä yritystasoinen joustavuus — viittaa siis paikalliseen sopimiseen [Eduskunnasta: Ei se mitään uutta ole!] — riittävä panostus julkisiin työvoimapalveluihin, aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuuden varmistaminen, alhaisen osallistumisasteen ryhmien tilanteen parantaminen, työttö-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

myysturvauudistusten jatkaminen ja tutkimus- ja kehitystoimintaan panostaminen. Jokainen ymmärtää, että näissä on myös herkkyyksiä ja ne eivät ole helppoja, mutta siitä huolimatta näistä asioista on syytä keskustella.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 2 minuuttia.

14.43 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Olen äärettömän iloinen siitä, että sekä SDP että vasemmistoliitto saivat sanottua sen, että on hieno asia, että työllisyys paranee. [Jukka Gustafsson: Kyllä ministeri sen tiesi!] — Mutta ei se ole siltä kuulostanut. Se vaan oli mukava kuulla, joskus se oikeasti on niin. — Siis työllisyys paranee, talous kohenee, tulevaisuuden hyvinvoinnin pohja vahvistuu, ei tarvitse velkaantua lasten piikkiin niin paljon.

Se ero on nyt siinä, että kun me nyt olemme talouden nousussa — sitä on nyt kestänyt 10 kuukautta, oikein vahvaa nousua, tai ehkä vähän pidempään, siis oikeasti vahvaa nousua, laaja-alaista, on kestänyt viime vuoden loppupuolelta — niin nyt teidän mielestänne voidaan löysätä finanssipolitiikkaa, nyt jaetaan, nyt on, mitä jakaa, ja kiristetään veroja, kiristetään työn ja yrittämisen veroja ja tapetaan se talouskasvu, mikä on saatu aikaan. Tämä on se teidän valintanne, tämä on vihreän, punavihreän opposition näkemys siitä, mitä nyt pitää tehdä. Mutta me tulemme jatkamaan hallituksen talouspolitiikan linjaa, joka toimii, joka turvaa hyvinvoinnin, sen palvelut tulevaisuudessa, joka pysäyttää lastemme piikkiin velkaantumisen. Meidän täytyy jatkaa rakenteellisia uudistuksia, jotta päästään tästä rakenteellisesta alijäämästä, joka on todellinen, joka ensisijaisesti johtuu väestön ikääntymisestä ja liian alhaisesta työllisyysasteesta. Meidän täytyy myöskin saada niiden eteen vielä tehtyä töitä, saada rakenteellista työttömyyttä alaspäin, jatkaa määrätietoista työtä. Ja vaikka kuinka mekastatte, niin tämän me tulemme tekemään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Terho, 2 minuuttia.

14.45 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson otti esiin tämän erittäin tärkeän nuorisokysymyksen, ja vakuutan, että tämä ei suinkaan jää meiltä vaille huomiota, vaan kaikki ymmärrämme täällä, että nuorison syrjäytyminen on pahinta, mitä yhteiskunnalle voi tapahtua sekä inhimillisesti että taloudellisesti. Toimenpiteitä on paljon. Keskeisenä välineenä meillä on tässä vuoden 2017 alussa voimaan tullut nuorisolaki ja siihen perustuva valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma. Uutena keinona nuorisoalan toiminnan kehittämisessä ovat vuoden 2018 aikana nimettävät nuorisoalan osaamiskeskukset. Lisäksi mainitsemani nuorisotakuun, joka on nyt meillä kärkihankkeena nimellä Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan, rahoitusta kohdistetaan toimiin, joilla syvennetään nuorten palveluja tarjoavien tahojen välistä yhteistyötä ja kootaan hyväksi havaittuja toimintamalleja valtakunnallisesti hyödynnettäväksi. Nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä tuetaan osana tätä kärkihanketta. Mitä sen konkreettisempaa voi pyytää?

Edustaja Rinteen jatkuvasti vilkuttamasta kaaviosta — en tiedä, onko se jonkinlainen huumoriksi tarkoitettu vai mistä on kysymys, mutta jos käsitän, että siinä on listattu, ketkä ovat olleet hallituksessa... [Antti Rinne: Sitä juuri tarkoitan!] — Niin, sitä minä juuri... tällä teidän mittakaavallanne ilmeisesti voisin kehua tässä nyt, että siniset on aivan ylivoimainen hallituspuolue, koska aina kun me olemme olleet hallituksessa, talous on kasvanut 3

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

prosenttia ja velkaa on otettu vähemmän kuin mikään puolue koskaan. [Välihuutoja vasemmalta] Mutta ehkä meidän on syytä vähän vähemmän populistisesti ratkoa näitä Suomen ongelmia, jos aiomme todella saada jotain tulosta aikaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tämän debattikierroksen aluksi priorisoidaan niitä edustajia, jotka pitivät ryhmäpuheenvuoroja.

14.47 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämän yhteiskunnan suurin kestävyysvaje on sosiaalinen, kestävyysvaje ei ole tosiasiaa taloudellinen. Me katsomme nyt asioita väärästä näkökulmasta. Valtiovarainministeri korostaa jatkuvasti tätä taloudellista kestävyysvajetta. Pääministeri Sipiläkin totesi, että 10 miljardin kestävyystalokoot ovat tässä vielä tekeillä, ja se kertoo siitä, että hallituksen suunta ei tule muuttumaan. On tämä aika kovaa talouspopulismia: silloin, kun talous ei kasvanut, elvytettiin suurituloisia, jotta olisi suurituloisilla ostovoimaa ja murusia tippuisi sitten ehkä pienituloistenkin pöytään, ja nyt kun talous kasvaa, niin silti elvytetään suurituloisia. Ja olen samaa mieltä kuin edustaja Kaikkonen — joka nyt tuli saliin — että kyllä tässä suunnanmuutosta tarvitaan, ja siltä osin minusta on ihan oikein, niin kuin edustaja Kaikkonen toteakin, [Puhemies koputtaa] että vielä olisi aika toivoa ratkaisuja kaikkein heikompiensaisten hyväksi.

14.48 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne puhuu kokoomuksen velkaannuttamisesta, mutta tämä on mielestäni historian vääristelyä. Huonoina aikoina kansa vaatii kokoomuksen olevan hallituksessa. Jos ajatellaan, että 2008 talous romahti 40 prosenttia, vienti romahti ja kansantuote 8 prosenttia, se rahoitettiin ensimmäisenä vuonna 12 miljardin velanotolla. [Antti Rinteen välihuuto] Sen jälkeen on vähennetty koko ajan velkaantumista. [Krista Kiuru: Muiden vika!] Perustuslain mukaan pitää kyllä hoitaa kaikki sosiaalimenot ja muutkin, ja on otettava silloin velkaa. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Sen jälkeen tuli Nokia-klusterin romahdus, metsäteollisuuden romahdus, 8 miljardia kansantuotteesta lähti pois. Nyt seuraavana vuonna me velkaannumme 3,2 miljardia. Minusta tämä on kohtuullisen hyvä saavutus sinä aikana, mikä on ollut tämä Euroopan huono taloustilanne. Ja kyllä me viime kaudella [Puhemies koputtaa] teimme minun mielestäni hyviäkin päätöksiä, sillä pakottavien leikkausten lisäksi ja veronkorotusten lisäksi me teimme esimerkiksi rakenteellisia uudistuksia jonkun verran, [Puhemies koputtaa] ja sitten oli myös yhteisöveron alennus, joka mielestäni oli yksi tämän kasvun ajureita.

14.50 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä todettiin, että nyt me käsittelemme talousarviota, mutta käsittelemmehän me myös niitä muutosesityksiä. Siellä on esimerkiksi perussuomalaisilla esityksenä, että indeksileikkauksia ei tehtäisi ja lääkekustannuksiin tulisi omavastuun parannuksia, joten arvoisat keskustan edustajat, saatte olla mukana näissä esityksissä, ei se ole mikään este, jos mieli on tosiaan muuttunut.

Ministeri Terho tuossa totesi, että EU-ongelmiin puututaan. Hän totesi, että on uhkakuvia, joita minä esitän. Siis näitä esityksiä esittävät ekonomistit, että pitäisi tehdä joitakin suunnitelmia, joten eivät nämä pelkästään minun ideoitani ole, tukeudun näissä viisaampiin.

Työministeri Lindström poistui, mutta minua hieman hämmentää se, että hän aina puhuu siitä, että hänen on pakko tuoda esityksiä ja ei saa välittää siitä, mitä äänestäjät toteavat. Kyllä pitää pitää puolueen linja. Olisin halunnut kuulla häneltä lisää siitä, [Puhemies

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

koputtaa] minkä takia hän aina niin sanotusti hieman uhriutuu keskustan ja kokoomuksen taakse?

14.51 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä ihan vakavasti vedottava siihen, kun valtiovarainministeri on yleensä aina todennut täällä, että sen paremmin sillä puolella pöytää kuin tälläkään puolella pöytää ei voida vedota mihinkään muuhun kuin valtiovarainministeriön riippumattomiin ennusteisiin: kun syyskuussa valtiovarainministeriö ilmoittaa, että julkistalouden alijäämä suhteessa bkt:hen heikkenee ensi vuonna 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin, ja se on myös mietinnössä kerrottu — kolme vuotta kestänyt paraneminen kääntyy negatiiviseksi ensi vuonna — niin minusta se on totta eikä sitä pidä vähätellä eikä laittaa populismin piikkiin ollenkaan.

Ja mitä tulee näihin veronkevennyksiin, niin jos pienituloisen julkisen talouden palkan- saaja olisi saanut valita, ottaako pienen veronkevennyksen vai sen, että hänet pakotetaan tekemään kolme palkatonta työpäivää lisää vuodessa, leikataan lomarahosta kolmannes ja sen lisäksi siirretään hänen piikkiinsä työnantajalle kuuluvia sosiaaliturvamaksuja, kum- mankohan hän ihan oikeasti olisi valinnut?

14.52 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin puhua pit- kän aikavälin haasteesta. Talouden arviointineuvosto kiinnitti valiokuntakäsittelyssä huo- miota siihen, että julkista taloutta painaa kestävyysvaje, joka on 3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja kun Suomen väestö vanhenee, tämä vaikuttaa taloutemme kes- tävyyteen: kestävyysvaje siten pahenee. Tarvitsemme siis työntekijöitä ulkomailta, mutta tämä hallitus on tehnyt ulossulkevinta maahanmuuttopolitiikkaa pitkään aikaan. Hallitus on tehnyt kaikkensa Suomen niin sanotun houkuttelevuuden romuttamiseksi. Täältä jo kar- kotetaan ihmisiä, jotka ovat täällä töissä. Puhutaan siitä, että halutaan ihmisten kotoutu- van, mutta samalla ihmisiltä viedään oikeus perheen yhdistämiseen. Olisin kysynyt valtio- varainministeriltä: miten hallitus on varautunut pitkän ajan haasteeseen, siihen, [Puhemies koputtaa] että työvoima vähenee, vai onko varautunut?

14.53 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): [Välihuutoja] Arvoisa puhemies! Harvoin näin innokkaasti puhetta odotetaan. — Meillähän on nyt vihdoinkin hyvä... [Mi- krofoni ei toimi, joten puhuja joutuu siirtymään toiseen paikkaan] Ei kai tässä vain yritetä vaientaa meikäläistä? [Välihuutoja] — Jos olette hiljaa, niin saatte kuulla. [Hälinää — Pu- hemies koputtaa]

Muistutetaan nyt ensinnä siitä, että tilanne on aika lailla parempi kuin joku vuosi sitten, jolloin täällä huutajat olivat vallassa: nyt talous kasvaa, vienti vetää, työllisyys paranee. Mutta on totta, että kaikilla ei mene hyvin Suomessa tällä hetkellä, ja kyllä itselläni ja mo- nella muulla keskustalaisella on huoli tästä asiasta. Minä olen iloinen siitä, että tässä bud- jetissa joitakin ratkaisuja saadaan aikaiseksi näitten kysymysten suhteen, vaikkapa se, että takuueläkkeeseen tulee ei toinen vaan jo kolmas korotus tällä vaalikaudella — on siinä edelleenkin korottamisen varaa. Sitten kaikkein pienituloisimpia lapsiperheitä huomioi- daan, päivähoitomaksut poistuvat monelta tuhannelta perheeltä, yksinhuoltajakorotus tu- lee, ja pienimpiä äitiyspäivärahoja nostetaan. Nämä ovat hyviä ratkaisuja ilman muuta, ar- voisa puhemies. Tämä budjetti on tämmöinen, tällä pystytään jonkun verran parantamaan, mutta toivon kyllä, että hallitus vielä tällä hallituskaudella saa joitakin lisäratkaisuja aikai-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

seksi, ja varmaan jää tekemistä vielä seuraavillekin hallituksille tai ainakin seuraavalle hallitukselle.

Tietysti on niin, arvoisa puhemies, että kun valtio velkaantuu kovaa tahtia, [Puhemies koputtaa] niin jokainen ymmärtää — tai melkein jokainen ymmärtää — että liikkumavaraa ei ole kovin paljon. [Puhemies koputtaa] Onneksi sitä nyt syntyy, kun talous kasvaa.

14.55 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten asenteet verotukseen ovat hämmästyttävän myönteiset. Peräti 96 prosenttia suomalaisista pitää verotusta oikeudenmukaisena keinona rahoittaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Mutta mitä hallitus tekee? Talouskasvun kaudella leikkaatte köyhiltä ja kipeiltä, jaatte omille eturyhmille verolahjoja 200 miljoonaa euroa joka vuosi ja silti lisääte kestävyysvajetta, niin että vaarana on EU-komission puuttuminen asiaan. Uskomaton suoritus. Tämä on semmoinen spagaatti, että farkut repeää. Hallitus on puhunut verotuksen tiekartasta — sitä tarvitaan, kun olette eksyksissä. Edustaja Suutari vääristää totuutta liioittelemalla veronlisäyksiämme mainitsematta vastaavasti veronkevennyksiämme. SDP:n mallissa pieni- ja keskitulotiset saavat useita sataasia enemmän vuodessa kuin hallituksen esityksessä, samoin eläkeläiset, samoin etuuksiensaajat ja myös pienyrittäjät.

Lopuksi on sanottava, että kun pääministeri lupaa viedä soten maaliin, [Puhemies koputtaa] niin näyttää siltä, että omaan maaliin.

14.56 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustajat Kaikonen, sitten Kulmuni ja myöskin Kurvinen ovat esittäneet niitä näkemyksiä, että nytten kun talous kasvaa, olisi tärkeää, että tässä tilanteessa autettaisiin kaikkein vähävaraisimpia henkilöitä. Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalli kyllä totesi, että yhtään näitä esityksiä ei kuitenkaan ole tuotu siellä valtiovarainvaliokunnassa esille. Ne ovat olleet sitten ehkä enemmän näitä puheita, joita pidetään äänestäjille vaalimökeillä.

Valtiovarainministeri Orpolta olisin nyt kysynyt, kun pääministeri äsken sanoi, kun tarkasti kuuntelin, että siellä on pientä liikkumavaraa — "pieni liikkumavara", hän totesi ja puhui ensi vuodesta — mitkä nyt ovat sitten niitä perusetuuksia, joita ollaan ensi vuoden budjetissa mahdollisesti korottamassa. Ovatko ne lapsilisiä, kansaneläkettä, peruspäivärahaa, työttömyysturvaa, sairauspäivärahaa vaiko vanhempainvapaitten päivärahaa? Mihin aikoo valtiovarainministeri Orpo ensimmäisenä tarttua? [Puhemies koputtaa] Näitten etuuksien varassa olevien ihmisten elämäntilanne on koko tämän hallituksen alkukauden heikentynyt.

14.57 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos täällä kansanedustajat ovat huolissaan koulutuksesta, sosiaali- ja terveydenhuollosta ja pienistä eläkkeistä, niin ainakaan minun käsitykseni mukaan ei silloin paljon muusta voi puhua kuin työllisyydestä, kasvusta ja viennistä. Ja arvoisat paikalla olevat ministerit, meillä on hyviä seutukuntia ja maakuntia, missä vienti vetää ja talous nousee kohisten, esimerkiksi Varsinais-Suomi, Vaasan seutu, mutta sitten minulla on täällä Taloussanomien artikkeli, joka kertoo, että "Iisalmen seudulla löytyi keino saada vienti vetämään ja tilauskirjat täyteen — Ylä-Savoon syntyi oikea suomalainen talousihme", ja minä kysyisinkin ministereiltä, ei välttämättä tarvitse nyt vastata mutta joskus myöhemmin: mitä pitäisi tehdä näille alueille, koska näillä alueilla, varsinkin Ylä-Savossa, on tietynlaisilla yrityksillä ongelmia? Niitä ovat osaavan työvoiman saanti, johtajien rekrytointi ja tietenkin puoliso työpaikat. Mitä me

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

teemme täällä ja minkälaisia päätöksiä, jotta nämä yritykset pystyvät takomaan tulosta jatkossakin?

14.59 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus tekee nyt erittäin oikeistolaista, kylmää ja kovaa politiikkaa. Talous kasvaa, ja siitä huolimatta myös tuloerot kasvavat ja eriarvoisuus kasvaa. Nyt on niin kylmää kyytiä, että teitä itseännekin alkaa jo hirvittää. Edustaja Kaikkonen sanoi lehtihaastattelussa, että toivoo, että hallitus saisi aikaan vielä joitakin ratkaisuja, joilla kaikkein heikoimpia autetaan, samaan aikaan valtiovarainministeri Orpo lausuu, että hän haluaa maksuttoman varhaiskasvatuksen 5-vuotiaista alkaen. Mutta kyllä minä ihmettelen, kun katsoo hallituksen tekoja: samaan aikaan varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja kasvatetaan, subjektiivista päivähoido-oikeutta rajataan, indeksejä leikataan, lapsiperheet ja vanhukset kärsivät, lääkekorvauksia heikennetään. Kyllä tämä on pikkusen omituista, se, mitä te puhutte, verrattuna siihen, mitä te sitten teette. Nyt pitäisi kyllä kohdata näiden asioiden. Puhutaan kauniita, mutta teot ovat erittäin hirveitä.

15.00 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme vuotta sitten, kun hallitusta oltiin muodostamassa, ei osattu edes ajatella tai unelmoida, että Suomen talouskasvu voisi olla tätä luokkaa, mitä se on. Kaikissa arvioissa talouskasvu arvioitiin huomattavasti maltillisemmaksi. Ja se, että meidän taloutemme kasvaa nyt lähes 3 prosenttia tänä vuonna ja ensi vuonna, on kieltämättä ainoastaan hyvä asia, eikö niin, oppositio?

Ja kun täällä on kritisoitu sitä, ettei perusturvaan tehdä riittävästi: ensi vuonna kaikista pienimpiä eläkkeitä saava henkilö, takuueläkeläinen, saa rahaa 344 euroa enemmän kuin sai teidän ollessanne vallassa. Eikö se ole perusturvan parantamista? Tämä hallitus korottaa ensi vuonna pienimpiä äitiyspäivärahoja, isyyspäivärahoja ja sairauspäivärahoja yli 20 euroa kuussa. Eikö se ole perusturvan parantamista? Yksinhoitajat saavat 5 euroa lapsilisää lisää. Eikö se ole perusturvan parantamista, hyvä oppositio? Tässä vaiheessa vaalikautta edellinen hallitus [Puhemies koputtaa] alkoi vasta tekemään rakenneuudistuksia. Ne ovat nyt pitkällä jo menossa.

15.01 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parhaanne, hallitus, olette yrittäneet, ja arvot ovat työtänne ohjanneet. Se näkyy tässä keltaisessa kirjassa, ja juuri näiden arvojen osalta meillä olisivat eri lailla nämä numerot järjestyksessä. Meidän mielestämme talous on kansalaisia varten eikä kansalainen taloutta varten. Ottaisimme vähemmän velkaa kuin te. Silti syytätte meitä velan ottamisesta, etteivät lapset joudu sitä tulevaisuudessa maksamaan. Te olette vuodesta 2014 alkaen, ministeri Orpo, joka päivä nostaneet velkaa niiden lasten maksettavaksi, jotka tulevaisuudessa sitä tulevat maksamaan. Tosiasia on, että me elämme yhteiskunnassa, jossa on yli 100 000 köyhyysrajan alapuolella elävää lasta ja 350 000 alle 1 000 euroa kuukaudessa saavaa eläkeläistä. Tämä hypetys, joka täällä salissa kuuluu hallituksen puheista, on varmasti uskomatonta seurattavaa [Puhemies koputtaa] niille ihmisille, jotka seuraavat tätä pienten tulojensa ja arjen pyörittämisenä kanssa.

15.02 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa puheenvuoroissa on kannettu huolta erityisesti nuorten turvallisuudesta ja syrjäytymisestä. Totean, että hallitus huomioi budjetissaan sisäisen turvallisuuden merkityksen. Jos sisäinen tur-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

vallisuus vaarantuu, vaarantuvat samalla kaikki yhteiskunnan toiminnot ja pahimmassa tapauksessa jopa yhteiskuntarauha. Se jos mikä tulisi tälle maalle kalliiksi. Hallitus hoitaa seurauksien ohella myös syitä — syitä, joista seuraukset kumpuavat. On erittäin tärkeää tuoda reilu poliisi sinne, mistä yhteiskuntaan kasvaminen lähtee: kouluihin. Hallitus lisää rahaa koulupoliisitoimintaan 220 000 euroa. Uskon, että samalla koulukeikalla poliisi tekee myös erittäin hyvää huumeiden vastaista valistustyötä, valistusta sinne, missä valistusta tarvitaan, siis nuoriin. Rahaa lisätään myös huumeiden katukaupan valvontaan, hyvä niin. Hallitus kohdentaa lisää varoja myös ulkomaalaisvalvontaan tavoitteena tehostaa kadonneiden henkilöiden etsintää. [Puhemies koputtaa] Se parantaa yhteistä turvallisuutta, ja turvallisuus on yhteinen asia.

15.03 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä olen hyvin tyytyväinen siihen, että valiokunnassa pystyimme parantamaan hallituksen esitystä noin 40 miljoonan euron panostuksilla. Vaikka ne ovat pieniä rahoja, niin nekin ovat kuitenkin tärkeitä. Se, että eduskunnalla, varsinkin oppositiolla, on nyt hinku päällä, että se leipomatonkin kakku pitäisi syödä ennakkoon, on tietysti valitettavaa. Ymmärrän toki paineet. Makrotalous kulkee nopeammin eteenpäin kuin mikrotalous, ja ongelmat ovat ilman muuta yksityisten ihmisten, tavallisten kansalaisten arjessa ja näkyvät siellä vielä pitkään. Hallitus on joutunut omalla laillaan hieman leikkaamaan, [Antti Rinne: Vai hieman!] mutta se on tätä talouskasvua ja sen vahvistamista kokonaisuudessaan. Meidän on jatkettava talouslinjaa eteenpäin, ja haluan kannustaa hallitusta kuitenkin siinä, että me parannamme työllisyyttä ja sitä kautta saamme sitten eväitä myös näiden tärkeiden asioiden parantamiseen.

Lopuksi, herra puhemies, hallitukselle voimia, sotelle ei pidä laittaa loimia.

15.04 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti fantastisen hienoa, että työpaikkoja syntyy, ihmiset pääsevät töihin ja heidän asemansa tätä kautta paranee. Se lisää myös verotuloja. Mutta meillä on valtava joukko yhteiskunnassamme tasavertaisia kansalaisia, joiden pitäisi olla myös tulonjaossa tasavertaisia mahdollisimman pitkälle: ne ihmiset, jotka ovat elämäntyönsä tehneet ja ovat eläkkeellä tai sairauden takia poissa tästä hyötymisestä, mikä työpaikan kautta tulee. Nämä asiat hoidetaan tässä talossa lainsäädännön kautta, ja nyt olisi paikka katsoa ne kaikkein polttavimmat kohdat, joihin tarvittaisiin parannus. Katson, että tämä sairaitten — köyhien sairaitten — lääkkeiden omavastuuosuuden helpottaminen esimerkiksi kahden alimman tulodesiilin osalta olisi sellainen toimenpide, joka pitäisi kiireesti tehdä. Tätä me esitämme monien muiden yhtä vastuullisten toimenpiteiden mukana.

15.05 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen huolestuneena kuunnellut tätä opposition puhetta, väärää todistusta, suomalaisista tuloeroista, sillä meillä on kansainvälisesti vertailtuna erittäin maltilliset tuloerot. [Jukka Gustafsson: Kaikki me tiedämme tämän kyllä!] Toiseksi haluan muistuttaa myös siitä, että laskuja ei makseta tuloeroilla vaan ne maksetaan euroilla, [Paavo Arhinmäki: Ja niitä te olette leikanneet!] ja onneksi tällä hallituskaudella on jo saatu useita tuhansia ihmisiä nostettua pienituloisuudesta ylöspäin.

Tätä harhaanjohtavaa puhetta tuloeroista kuvaa se, että jos kaverini putoaa kaivoon, niin korkeusero välillämme kasvaa. Ongelma ei kuitenkaan ole se korkeusero vaan se, että se

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

kaveri on siellä kaivossa, ja ongelman ratkaisu ei löydy sillä, että hyppään sinne, vaan sillä, että avustan sen kaverin sieltä ylös. Juuri tätä hallitus on tehnyt. Ihmiset ovat saaneet enemmän uusia työpaikkoja, ovat saaneet mahdollisuuksia päästä elämässään eteenpäin.

15.06 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kehuu uusilla työpaikoilla, joita on luotu ja saatu aikaan, ja näinhän se on. Se on todella ollut hyvä asia, että niitä on tullut. Mutta minusta Suomi on kuitenkin niin pieni kansa, että meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta tai lasta työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle, ja jos miettii sitä suurta lukua, mikä meillä on nyt — 70 000 nuorta on ulkopuolella työpaikan tai koulutuksen — niin olen jäänyt pohtimaan, että miksi me emme käytä hyväksemme myös näitä pitkäaikaistyöttömyyden katkaisemiseen tarkoitettuja tukityöllistämismenpiteisiin, että palkkatuella koetettaisiin viedä ihmisiä eteenpäin. Nostettaisiin niitä rahojen: hallitus nostaisi nuorten mahdollisuutta tehdä töitä ja kokeilla erilaisia työmahdollisuuksia, millä he voisivat lähteä opiskelemaan itselleen uutta ammattia, sillä työnteko parantaa aivan varmasti sitä halua käydä koulua, [Puhemies koputtaa] se estää syrjäytymistä ja vie ihmistä paljon eteenpäin siinä itse asiassa.

15.08 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! SDP:n ryhmäpuheenvuorossa todettiin jotenkin niin, että julkisen talouden alijäämä kasvaa yhä edelleen. Oleellista kuitenkin on se, että tuo talouden syöksykierre on saatu pysäytettyä, ja tosiasia on, että julkistalouden velka suhteessa talouden kokoon on kääntynyt laskuun. Mutta julkisen talouden tervehtymisenkin näkökulmasta on pakko sanoa, että te teitte viime vaalikaudella erittäin rajun virheen: te leikkasitte todella rajusti, lähes 7 miljardilla eurolla kuntien valtionosuuksia, [Suna Kymäläinen: Oletteko peruneet valtionosuusleikkauksia? Te leikkaatte myös!] mikä käytännössä tarkoitti sitä, että te leikkasitte suoraan ihmisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, päiväkodeista, vanhustenhuollosta ja niin pois päin — toisin kuin edustaja Kymäläinen esimerkiksi äskeisessä muutaman päivän takaisessa välikysymyskeskustelussa väitti. Te sanoitte, ettette leikanneet viime kaudella kuntien palveluista. Tosiasiasa leikkasitte, ja rajusti.

15.09 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jonathan Swift sanoi joskus hyvin osuvasti, että kukaan ei ole niin sokea kuin ne, jotka eivät tahdo nähdä. Viitataan tällä sitaatilla, arvoisa valtiovarainministeri, teidän sanomaanne, kun totesitte, että demareilla työllisyys on sokea piste. Jäin oikein miettimään sitä, kuinka sokea piste se onkaan, se liittyy nimittäin myös tuohon äskeiseen puheenvuoroon. Katsoin tästä vaihtoehtobudjetista, että yli 100 miljoonaa, 120 miljoonaa sosiaalidemokraatit panostaisivat työllisyyden hoitoon. Sen takia työllisyyden hoito on meille ykkösasia siinä, että työllisyyden ja koulutuksen kautta voidaan pitää huolta siitä, että ihmiset saavat mahdollisuuden työpolkuun, joka tuo kansantalouteen liikkumavaraa. Sitä kautta voi sanoa, että vain ne, jotka tätä eivät tahdo nähdä, ovat niitä sokeita.

Nyt tullaankin siihen isoon kysymykseen tänään. Te sanoitte, valtiovarainministeri, että ei ole varaa muuta kuin hoitaa työllisyyttä. Eriarvoisuutta katsotaan sitten myöhemmin, niin kuin budjettikeskustelua edeltävässä [Puhemies koputtaa] välikysymyskeskustelussa kävi ilmi. Onko nyt varaa hoitaa heikompiosaisia?

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro tähän keskustelun vaiheeseen, edustaja Korhonen.

15.10 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiurun äskeiseen puheenvuoroon viitaten minä äsken kysyin sitä, väitättkö te edelleen SDP:n puolelta, että viime vaalikaudella te ette leikanneet suoraan ihmisten tarvitsemista palveluista eli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, vanhuspalveluista, päiväkodeista, opetuksesta, niin edespäin. [Eduskunnasta: Kunnilta!] Siis te leikkasitte lähes 7 miljardia euroa kuntien valtionosuuksia, ja siitä huolimatta välikysymyskeskustelussa muutama päivä sitten te väititte, että kuntien palveluista ette leikanneet viime vaalikaudella.

15.11 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos lähdetään näille sitaattien teille, niin kyllähän niitä löytyy. Winston Churchill sanoi, että sosialismi on epäonnistumisen filosofia, tietämättömyyden oppi ja kateuden ylistys ja sen kantava hyve on kurjuuden tasainen jakaminen. Eli tämä sosiaalidemokraateille ja vasemmistoliitolle. Jos lähdetään tälle sitaattilinjalle, niin kyllähän näitä löytyy.

Ministeri Terho hyvin sanoi, että te vaaditte ryhmäpuheenvuorossanne, edustaja Kiuru, suuria uudistuksia mutta vastustatte kaikkia niitä suuria uudistuksia, mitä hallitus tekee. Te puhuitte siitä, että kyse on luottamuksesta. No, ei teihin luottamusta kansalta varmasti löydy, jos 100 000 uutta työtöntä tuli teidän neljän vuoden aikana [Paavo Arhinmäki: Sininen puhuu kansan luottamuksesta!] mutta tämän hallituksen aikana yli 60 000 työllistä lisää. Sen lisäksi haluatte 900 miljoonaa euroa lisätä verotusta, kun tämä hallitus keventää tuloverotusta 1,3 miljardia euroa. Kyse on nimenomaan luottamuksesta, ja jos katsoo edustaja Harakankin mainitsemaa tutkimusta, niin siinä useampi kymmenen prosenttia suomalaisista sanoi, että luotamme kyllä veroihin ja verottajaan, mutta katsomme, että liikaa verotetaan. Tämä hallitus toteuttaa sitä kansan linjaa, eli kevennetään pieni- ja keskituloisten verotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Harakalle, jonka nimi mainittiin.

15.12 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On näissä veroihin liittyvissä tutkimuksissa käynyt vuosi toisensa jälkeen ilmi se, mikä tälle hallitukselle ei tunnu menevän päähän, ja se on se, että suomalaisten mielestä verot on oikea keino ja hyväksyttävä keino rahoittaa hyvinvointiyhteiskuntaa sellaisena kuin se pohjoismaisessa mallissa on totuttu ymmärtämään ja kokemaan. Siis suomalaisten valtavan enemmistön, tässä tapauksessa 96 prosentin, mielestä verotus ei ole ylimitoitettua sillä saataviin palveluihin nähden, joten olisi korkea aika nyt ymmärtää se, mihin verotusta tarvitaan. Verotus ei ole itseisarvo, sillä rahoitetaan julkisia palveluita, ja sen, että näillä vastuuttomilla veronalennuksilla, jotka jaetaan kavereille kaverikapitalismin nimissä, heikennetään julkisia palveluita, on syytä loppua nyt.

15.13 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä tutkimuksessa, johon viitataan, kyllä oli aivan selvästi se, että useampi kymmenen prosenttia — myönnän, että tarkkaa lukua en muista, ja luvuissa täytyy olla aina tarkka — nimenomaan sanoi, että he ovat kyllästyneet ja he ovat jopa vihaisia liian raskaasta verotuksesta. He hyväksyvät

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

sen, että verotusta tarvitaan, ja he luottavat suomalaisen verottajaan, mikä on varmasti kaikkien meidän mielestä hyvä, mutta he katsovat, että raskas verotus ei ole hyvä.

Te sanotte koko ajan sitä, että kasvu kuuluu kaikille. No varmasti näin, tähän on varmasti monen helppo yhtyä, että kasvun pitää kuulua kaikille. Mutta aivan niin kuin ministeri Terho sanoi, teidän kautenne aikana kasvu ei kuulunut kenellekään, koska sitä kasvua ei yksinkertaisesti ollut. [Timo Harakka: Euroopassa!] Ensin pitää se kasvu pystyä luomaan ja sitten vasta pystyy antamaan sitä kaikille, ja tässä hallitus on toiminut viisaasti. Kasvu on nyt lähtenyt pyörimään, työllisyyttä tulee lisää, saadaan lisää verotuloja, ja ollaan pystytty myös lisäämään niitä pienimpiä etuuksia. Ajatellaan, että takuueläkettä korotetaan 15 euroa kuukaudessa ensi vuonna ja on korotettu jo aikaisemminkin. Kyllä tässä tehdään myös sosiaalisesti vastuullisia ratkaisuja — samaan aikaan kun tehdään sellaista veropolitiikkaa, [Puhemies koputtaa] josta ymmärrän, että vasemmisto-oppositio ei sitä kannata.

15.15 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan hie-
man taaksepäin tässä keskustelussa ja peruutinkin jo oman vastauspuheenvuoroni. — Mi-
nun mielestäni on erityisen tärkeätä, että puhutaan täällä poikien puolesta. Me tarvitsemme
järjestelmiä, jotka mahdollistavat ihmisten asettumista työelämään, niidenkin, joilla on op-
pimisvaikeuksia. Ja nyt hallituksen esityksessä ei todellakaan ole niitä rahallisia panostuk-
sia, millä niiden ihmisten ja niiden nuorten poikien, jotka haluavat työelämään, polkua ol-
taisiin pystymässä tasoittamaan. Siinä suhteessa moitin hallituksen esitystä, että me tarvit-
semme välineitä, jotta nuori ihminen voi oppia ammatin. Me olemme korkeakoulutuksen
maa. Edustaja Kiuru oikein omassa ryhmäpuheenvuorossaan toi esille sen, että me tarvit-
semme korkeakoulutusta ja sillä me menestymme. Mutta me tarvitsemme välineitä ihmi-
selle, jolla ei ole oppimisedellytyksiä joidenkin asioiden puolesta. Me tarvitsemme polku-
ja, [Puhemies koputtaa] ja hallitus on unohtanut esityksessään täysin tämän.

15.16 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno
asia, että talous on lähtenyt nousuun, mutta on yksi asia, joka kyllä huolestuttaa meidän
kansalaisia ylitse kaiken, ja se on sote-uudistus. Ensi vuonna tulee voimaan päivystysuu-
distus, joka tarkoittaa käytännössä, että hallitus on ajamassa pienempiä aluesairaaloita alas,
kielletään näitten sairaaloitten leikkaustoiminta. Tämä tarkoittaa, että jonot tulevat pitene-
mään ja potilas tulee kärsimään. Tämän lisäksi hallitus laskee, että tällä saavutetaan sääs-
töjä, ja minä haluaisin nyt tietää: Mistä ne säästöt tulevat? Onko tarkoitus vähentää henki-
lökuntaa, elikkä vähennetäänkö lääkärin määrää, vähennetäänkö hoitohenkilökuntaa, vai
mistä ne säästöt tulevat? Ne säästöt ovat siis miljoonaluokassa, 100 miljoonan luokassa.
Mistä ne tulevat? Ihmiset kentällä, aluesairaaloissa ja seutukunnissa, ovat hyvin huolis-
saan ja eivät näe, mikä tolkkua tässä on. Sen lisäksi tämä olisi syytä tehdä yhdessä koko
sote-uudistuksen kanssa, ja sen takia koko päivystysuudistus pitäisi panna jäihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja
Paloniemi, ja sitten ministerillä 2 minuuttia.

15.17 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mylly-
koskelle sanoisin, että kyllä hallitus jatkaa nuorisotyöttömyyden laskuun saamista ja haa-
voittuvassa asemassa olevien nuorten auttamista. Nimittäin ensinnäkin nyt tulee lisää kou-
lutuspaikkoja 1 000 opiskelijavuodella. Nuorten, joiden toimintakyky on selvästi alentu-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

nut, on jatkossa mahdollista saada tarvitsemiaan ammatillisen kuntoutuksen palveluita ilman diagnoosia. Nimenomaan vaikeassa asemassa olevien nuorten opiskelua tuetaan. Ohjaamo vakiintuu — tällainen matalan kynnyksen palvelumalli Ohjaamo, jonka varmaan hyvin tunnette, on vakiinnutettu — ja hallitus päätti lisäksi rahoittaa 3 miljoonalla eurolla nuorten psykososiaalisen tukipalvelun rakentamista Ohjaamoiden yhteyteen. Palkkatukea ohjataan lisää alle 30-vuotiaille ja niin edelleen ja niin edelleen. Ei voi sanoa, että hallitus ei tee yhtään mitään tai ei ole kiinnostunut haavoittuvassa asemassa olevista nuorista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Orpo. Ajatus on, että ministeri Orpon puheenvuoron jälkeen vielä jatkamme debattia, koska siihen näyttää olevan tarvetta. Istuntohan keskeytetään kello 16. Viimeistään siihen mennessä sitten tämä debatti loppuu ja siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

15.18 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin palaan vielä tähän rakenteelliseen alijäämään, koska se on oikeasti vakava kysymys. Me olemme puhuneet siitä jo vuosia, kun me tiedämme sen, että Suomella on edessään kestävyysvaje — tai me olemme jo sen ongelman edessä, koska meidän ikärakenteemme on senkaltaisen ja koska meillä on alhainen työllisyysaste. Näitä toimiahan on tehty pitkään yhdessä tämän kestävyysvajeen taittamiseksi ja niitä toimia pitää edelleenkin tehdä, ja se tarkoittaa rakenteellisia uudistuksia, jotta saadaan korkeampi työllisyysaste ja jotta muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelut saadaan pelaamaan sujuvammin. Tämä on asia, jota en yhtään kaunistele. En väitä sitä populismiksi, jos joku siitä puhuu. Se on iso haaste, ja se pitää muistaa silloinkin, kun tässä salissa mietitään innostuksen vallassa, minne voitaisiin nyt talouskasvun keskellä suunnata uusia varoja.

Me siis velkaannumme edelleen. Sitäkään en piilottele, vaan haluan myöskin sen todeta rehellisesti täällä. Olen iloinen siitä, että näillä näkymin tänä vuonna otetaan velkaa paljon vähemmän, 3 miljardia vähemmän kuin mitä vuosi sitten arvioitiin. Se on valtava määrä. Toivottavasti ensi vuoden arvioitu 3 miljardia myöskin pienenee, että pystymme pitämään yllä hyvää talouskasvua.

Talouskasvu ei itsessään vielä tuo meille liikkumavaraa, koska sitä pitää käyttää ensisijaisesti velanoton vähentämiseen. Mutta liikkumavaraa, josta muun muassa edustaja Essayah kysyi, löytyy jossain määrin menokehyksessä, joka on tehty tiukaksi hallitusohjelmaneuvoittelussa ja joka ohjaa siis normaalilla kehysmenettelyllä hyvään taloudenpitoon. Sen sisällä on joka vuodelle jätetty tilaa niin sanotuille sitomattomille määrärahoille. Meidän täytyy katsoa silloin, kun taas tehdään seuraavaa budjettia ja kehystä, mitkä ovat pakolliset kulut, mikä riippuu muun muassa työllisyysasteesta. Sen jälkeen nähdään, onko jotain varaa, ja jos jotain on, niin sitä varten hallitus kokoontuu kehysriiheen ja budjettiriiheen miettimään, miten näitä arvovalintoja tehdään. Omat arvovalintani ovat silloin työllisyys ja koulutus ja sitä kautta tulevaisuus. Mutta ihan varmasti pöydällä on myöskin täällä peräänkuulutettu kysymys siitä, missä ovat ne kaikkein kriittisimmät pisteet hyvinvoinnin kannalta, ihmisten pärjäämisen kannalta. Niin kuin hallitus on nytkin tehnyt täsmäpanoksia, niin pitää tehdä ja toivottavasti pystymme tekemään jatkossakin. Siihen pohjalle Juho Saaren työ on yksi oleellinen elementti.

Muutamia kommentteja vielä. Joo, kyllä, verot eivät ole itseisarvo, [Puhemies koputtaa] mutta ne ovat tärkeä elementti meidän hyvinvointiyhteiskunnassamme, minkä kaikki tässä

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

salissa olemme tähän mennessä jakaneet: progressiivinen verotus on osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yritän myöntää ministerille vielä puheenvuoron ennen kello 16:ta, ja todella, kello 16 on tauko, kaksi tuntia. Tätä keskustelua jatketaan sitten kello 18 jatkuvassa istunnossa. Tarkennuksena tämä äsken sanottuun. — Jatkamme debattia.

15.22 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hallitus todella ajattelisi lastemme tulevaisuutta, se ei olisi tehnyt lapsiin ja lapsiperheisiin suuntautuneita valtavia säästöjä. Lapsiperheköyhyys on todella iso ongelma tällä hetkellä. Nyt hallitus paikkailee aikaisempia huonoja päätöksiään, mutta kokonaiskuva köyhimpien lasten ja lapsiperheiden ahdingosta ei muutu. Hallitus tuntuu unohtaneen, että lapsiin panostaminen on kaikkein paras tulevaisuusinvestointi, minkä voimme ikinä tehdä.

Arvoisa puhemies! Eriarvoistumisen vähentämisen näkökulmasta tärkeimpiä toimenpiteitä olisi perua subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen ja ryhmäkokojen suurentaminen, sillä näiden säästöjen johdosta varhaiskasvatus ei enää tasoi lasten oppimispolkuja samalla tavalla kuin se ennen teki. Koska odotettuja säästöjäkään näistä päätöksistä ei syntynyt, niin nyt olisi kyllä korkea aika perua nämä päätökset. Olisinkin halunnut kysyä ministeriltä: onko tällaisia suunnitelmia hallituksessa olemassa?

15.23 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ole kovin hedelmällistä muistella vanhoja, mutta kun edustaja Rinteeltä pyydettiin täsmennystä siihen, mistä SDP ne 800 miljoonan euron indeksileikkaukset olisi tehnyt, kuulimme, mistä niitä ei olisi tehty: ei perusturvaetuksista, ei kuntien valtionosuuksista. Tämän jälkeen jää kyllä kuulija ihmettelemään ja kysymään, että no, mistä ne olisi sitten tehty. Ette kai te bluffanneet äänestäjiä vaalien alla ja vähän vaalien jälkeenkin?

Sitten toinen kysymys. Täällä toistetaan eriarvoisuuden kasvua ja tuloeron kasvua manttana, joka muka riittävästi toistamalla tulee todeksi. Tämä ei ole totta. Tällä vuosituhannelle tuloterot eivät ole juurikaan muuttuneet. [Krista Kiuru: Ne ovat pienentyneet!] Ja kun te tuijotatte sitä Gini-kerrointa silmänne kipeiksi, niin viime vaalikaudella todellakin estettiin Gini-kertoimen kasvu. Se, että samalla tuli 100 000 työtöntä lisää, ei ilmeisesti ollut yhtä tärkeää.

15.24 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärän, että edustaja Zyskowicz ei pidä vanhojen muistelemista hedelmällisenä. Kun täällä aikaisemmin puhuttiin siitä, mikä puolue on tullut kaikkein kalleimmaksi tälle maalle, niin kyllä se on ehdottomasti kokoomus, valtiovarainministeripuolue 90-luvun alussa, kun talous romahti, valtiovarainministeripuolue 2009, kun noin 8 prosenttia bruttokansantuote romahti. Te olette se puolue, joka tuhoaa Suomen taloutta, ja te tuhoatte myös köyhiä, köyhien taloutta ja köyhien elämää.

Edustaja Kaikkonen täällä pistäytyi lyhyesti pyörähtämässä ja häipyi sen jälkeen. Mutta hän on sen sanonut ääneen: eläkeläiset joutuvat hallituksen päätösten takia valitsemaan leivän ja lääkkeiden välillä. Kun edustaja Virolainen täällä puhui siitä, että eivät ihmiset syö prosentteja: [Puhemies koputtaa] eivät syö, mutta he tarvitsevat euroja. Te olette leikan-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

neet lääkekorvauksia, te olette leikanneet indeksejä, te olette leikanneet jopa tasoa eläkeistä, [Puhemies koputtaa] työttömyysturvasta, opintotuesta.

15.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki luki aikamoiset madonluvut kokoomukselle. [Paavo Arhinmäki: Syystä!] Olemme olleet vastuupaikoilla, kun talous on romahtanut, esimerkiksi finanssikriisin romahdus 2009. [Vasemmalta: Oliko viime kaudella?] Mutta, edustaja Arhinmäki, kolikon toinen puoli on se, että olemme olleet vastuupaikoilla myös silloin, kun on jouduttu taloutta paikkaamaan. Luettelen vain valtiovarainministerien nimet Viinanen, Niinistö — Orpo tällä hetkellä. Onko tämä teiltä jo unohtunut? [Timo Harakka: Unohtui Katainen, entä Katainen?]

Ja mitä tulee vielä eriarvoisuuteen ja tuloerojen kasvuun, niin te toistatte tätä eriarvoisuutta ja tuloerojen kasvua, te ette välitä faktoista, ette siitä, että Suomi on maailman pienimpien tuloerojen maa, ette siitä, että Suomi käyttää lähes eniten tasausta tuloerojen pienentämiseksi maailmassa, ette siitä, että koko tämän vuosituhannen tuloerot eivät ole kasvaneet. [Jukka Gustafsson: No, ei se kokoomuksen ansiota ole!] Ja sanon vielä, että tarvitaan myös tuloeroja. Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, [Puhemies koputtaa] on saatava enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene. [Timo Harakka: Mihin jäi Katainen?]

15.26 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että täällä aika kovasti otetaan yhteen — tietenkin, erilaisia näkemyksiä on, mutta minusta on kyllä kuitenkin aika kohtuuttomasti sanottu, että joku tuhoaa Suomen talouden. Minusta tämä nyt ei ehkä kuitenkaan pidä paikkaansa. Meillä on erilaisia tilanteita ollut Suomen taloudessa.

Mutta sen haluaisin todeta tässä, kun on sanottu, että lapsiperheille on tehty valtavat säästöt, että valitettavasti on jouduttu tasapainottamaan valtion taloutta niin, että lapsiperheiltäkin on jouduttu ottamaan, mutta jos lapsilisää on leikattu alle prosentin, niin ei se ole mikään valtava säästö. Sama koskee subjektiivista päivähoito-oikeutta: kaikilla on 20 tuntiin viikossa oikeus subjektiiviseen päivähoitoon, ei sitä ole kokonaan poistettu. Ja silloin jos vanhemmista toinen tai molemmat ovat kotona, kun lapset ovat pieniä, on minusta hyvä, että valtio tukee sitä, että silloin luodaan suhde niihin lapsiin eikä viedä heti heitä päivähoitoon, jos ollaan kotona. Minusta tämä on myös tietyllä tavalla ideologista ajattelua vasemmistolta, että lapset pitäisi viedä ja välittömästi vieraannuttaa vanhemmistaan ja se olisi parasta kasvatuspolitiikkaa.

15.27 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu verotuksesta jonkun verran, ja haluan nyt täsmentää sosiaalidemokraattien verokokonaisuuden.

Me olemme valmiita siihen, että kahden kolmen ylimmän tulodesiilin verotusta hieman kiristetään, jotta saadaan lisää tuloja, ettei tarvitse tehdä näitä epäoikeudenmukaisia leikkauksia. Me olemme tuoneet veropohjan laajennusta tämän vakuutuskuorien verotuksen kautta, finanssialan verotuksen kautta. Ne ovat veropohjan laajentamista. Siellä on useita satoja miljoonia mahdollisuus saada lisää verotuloja näitten kautta. Me olemme olleet valmiita luopumaan tästä metsälahjaverotuksesta, koska meidän mielestämme se suuntautuu isoille metsänomistajille. Me olemme olleet valmiita miljoonaperintöjen verotusta kiristämään päinvastoin kuin hallitus, joka on valmis keventämään.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Näitä toimia me haluaisimme tehdä sillä samalla periaatteella kuin tämä talouden arviointineuvosto on todennut hallitukselle kritiikkinä, että ei käytetä tulopuolta yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteuttamiseen. Meidän huolenamme on se, että yhteiskunnallinen eriarvoisuus kasvaa ja tuloerot lisääntyvät, mikä johtaa siihen, että suomalaiset eivät voi kaikilta osin hyvin. Toivon, että, [Puhemies koputtaa] valtiovarainministeri Orpo, olette valmiita indeksileikkaukset peruuttamaan mahdollisimman nopeasti sosiaaliturvasta.

15.29 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viime vaalikaudella verotusta kiristettiin, ja se oli yksi syy, että Suomi näivettyi kolme vuotta. [Antti Rinne: Höpö höpö!] — Se on faktaa. — Nyt meillä on veroprogressio keskituloisella palkansaaajalla neljänneksi kirein Suomessa. Te haluatte sitä vielä kiristää. Teillä on veronkiristysohjelma täällä vastalauseena. [Timo Harakka: Ei pidä paikkaansa! — Pia Viitanen: Teillä on rikkaiden veronkevennysohjelma!] Sitä paitsi, kolmannen kerran: Sitran ryöstö — se on höttöä se teidän vaihtoehtobudjettinne vastalause. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Eikö ole mitään muuta sanottavaa?]

Tuossa sanottiin hyvin, että viime vaalikaudella säästettiin kuntien valtionosuuksissa. Siinä ei säästynyt mitään julkisessa taloudessa, mutta se merkitsi todella koulujen lakkauttamista, se merkitsi huonompaa sosiaali- ja terveystaloutta monissa kunnissa. Tämä oli teidän linjanne viime vaalikaudella. On todella valitettavaa, puhemies, että niin suurella puolueella kuin sosiaalidemokraattisella puolueella ei ole mitään konseptia tähän muuttuvaan maailmaan vaan pelkkä ei-linja. Se on valitettavaa.

15.30 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt jälleen edustaja Ala-Nissilä syyllistyy logiikkavirheeseen. Ei aurinko nouse sen takia, että kukko kiekuu, vaan veroja on jouduttu nostamaan ja myöskin menoja leikkaamaan sen takia, että Euroopassa oli pitkä lama vuodesta 2008. Esimerkiksi edustaja Suutari aikaisemmin ja edustaja Zyskowiec todistivat sen, minkälaisiin vaikeisiin paikkoihin Suomi on tuolloin joutunut, ei sitä pidä vähätellä. En tosin ole samaa mieltä kuin edustaja Arhinmäki, että se olisi ollut myöskään kokoomuksen vika, että nuo maailmanlaajuiset ja Euroopan laajuiset lamat ovat tapahtuneet, mutta tämä on mielestäni tässä yleisymmärryksessä askel parempaan suuntaan, koska minua on häirinnyt tämän kaksi ja puoli vuotta täällä salissa sellainen keskustelu, että kaikki hyvä, mikä on saatu aikaan, on jonkun tietyn hallituksen ansiota, ja kaikki paha, mitä on tapahtunut jonkun hallituksen kaudella, on sen hallituksen väärän politiikan ansiota. Täytyy ymmärtää se, että vaikka syytä ei voi aina vierittää ulkopuolelle, niin on niin suuria globaalin talouden voimia, että ne ovat kuitenkin parhaankin hallituksen ylittäviä.

15.31 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotuksen oikeutta kukaan ei varmasti halua kiistää. Verotuksen tulee olla mahdollisimman laaja-alaista ja matalaa. Kun edustaja Haarukka [Naurua — Eduskunnasta: Kas kun ei lusikka!] kaksi puheenvuoroa sitten puhui yrittäjävähennyksestä rinnastaen sen suurituloisen vähennykseksi, niin minä vähän kerron, että yrittäjävähennys ei ole suurituloisten vähennys, se koskee avoimia yhtiöitä ja toiminimiä, pääasiassa yksinyrittäjiä. Yrittäjävähennys on koskenut noin 176 000:tta, ja jos tähän yhdistetään muutama kymmentä suurituloista, miksei apteekkaria, niin minun mielestäni tämä on arvotonta.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

15.32 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ironiani siitä, kenen vika on vuoden 2009 talousromahdus tai 90-luvun alun talousromahdus, tuntuu uppoavan. Nyt ymmärretään, miten naurettavaa on se, kun täällä väitetään, että nyt kun tämä talouskasvu muun maailman mukana on lähtenyt nousuun, niin se on hallituksen ansiota, koska jos näin väitetään, niin silloin yhtä lailla väitetään, että ne talousromahdukset, jotka ovat johtuneet maailmantaloudesta, ovat silloisen hallituksen vika.

Mutta, arvoisa puhemies, edustaja Zyskowicz väitti täällä virheellisesti, että tuloerot eivät olisi kasvamassa. Valtiovarainministeriön laskelmat, eduskunnan tietopalvelun laskelmat, molemmat, osoittavat, että hallituksen politiikka tulee kasvattamaan tuloeroja. Hallituksen päätösperäinen politiikka kasvattaa tuloeroja, ja suurimmat syyt ovat perusturvan indeksileikkaukset, asumistuen leikkaukset — eli leikkaukset kaikkein [Puhemies koputtaa] pienituloisimmilta. Ne ovat niitä euroja, joilla ostetaan niitä lääkkeitä ja leipää.

15.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin niin, että silloin kun työllisyys paranee, niin tilastollisesti se ero kasvaa niiden välillä, joilla ei ole työtä tai joilla on työtä. Se on tilastollinen tosiasia, siihen ei kannata kiinnittää sen enempää huomiota. Mutta jos me haluamme hoitaa julkista taloutta, hyvät opposition edustajat, niin ainoa vaihtoehto on saada ihmiset töihin. [Paavo Arhinmäki: Eli pitää leikata kaikkein köyhimmiltä!] Nyt olemme ylittäneet työllisyydessä 70 prosentin rajan, ja tavoite on, niin kuin monesti on todettu, 72. Edustaja Olavi Ala-Nissilä taisi ennakoida, että 75 prosenttia on tavoitteena. Tähän meidän pitää pyrkiä. Jos te kuvittelette, että julkiset menot voidaan jättää valtion maksettavaksi, niin kannattaisi pikkuisen tarkastaa näkökulmaa. Tällä vaalikaudella on uutta työtä luotu valtavasti ja ennen kaikkea saatu investoinnit liikkeelle, mikä on ihan selvä teko seuraavaa vaalikautta varten, koska silloinkin te, ehkä, jos olette hallituspuolueena, tarvitsette sitä. Ette te silloinkaan voi juosta karkuun, hyvät kollegat.

15.34 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on niin, että propagandan levittämisen kultainen sääntö on, että kun toistaa ja toistaa ja toistaa jotain sanomaa, niin se rupeaa pikkuhiljaa kuulostamaan totuudelta, mutta totuus on itse asiassa, että tuloerot eivät ole tosiasiasa kasvaneet. Viimeksi ne kasvoivat nimenomaan pääministeri Lipposen aikaan, [Ben Zyskowicz: 90-luvulla!] jolloin tuli isompi tuloerojen kasvu, mutta totuus on, että tuloerot eivät ole kasvaneet eikä näillä hallituksen toimilla, mitkä on tehty, kasvateta tuloeroja, koska meillä on tämä verotus ja OECD-maiden kolmanneksi eniten tulonsiirtoja ja verotuksen ansiosta tuloeroja tasaava tekijä. Ja samoitte eriarvoisuus, jota hoidetaan nimenomaan talouspoliittisin keinoin: ei ole nähtävissä sitäkään, että eriarvoisuus missään merkittävässä määrin kasvaa. Tämä on aivan fakta tieto, [Välihuuto] että tuloerojen kasvu on aivan pieni värähdys, mitä nyt ensi vuoden budjetti siihen vaikuttaa.

15.35 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt menee vähän ministerin kanssa väittelyksi, mutta puhutaan sitten tästä finanssiunionin rakenteellisen alijäämän kehityksestä tai sitten vaan julkistalouden alijäämästä suhteessa bkt:hen. Ei meidän ikärakenteemme selitä sitä, että se heikkenee tästä vuodesta ensi vuoteen tai että kolme vuotta jatkunut myönteinen kehitys kääntyy nimenomaan ensi vuonna oleellisesti heikommaksi kuin VM ennustaa. Syynä on kiky. Se on sanottu asiakirjoissa, koska kikyyn liittyvät nämä verokompensaatiot, jotka on ollut pakko antaa, ja ihan oikein, että on annet-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tu, kompensatioksi siitä, että palkansaajilta leikattiin julkisella puolella kolmannes lomarahosta, pakotettiin palkansaajat tekemään kolme palkatonta lisätyöpäivää vuodessa ja heidän kontolleen siirrettiin työnantajille kuuluvia sosiaaliturvien maksuja. Sen kompensatioksi annetaan näitä suuria verohelpotuksia, ja se on se konkreettinen syy, joka aiheuttaa [Puhemies koputtaa] julkisyhteisön alijäämän kasvua ensi vuoden.

15.36 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Sen sijaan, että me kiistelisimme siitä, ovatko tuloerot kasvaneet, oleellisempaa on kiinnittää huomiota siihen, että meillä on Suomessa kasvava joukko ihmisiä, jotka ovat köyhyyydessä, ja perusturva ei riitä heille. Totta kai jokainen työpaikka, mikä tähän maahan syntyy, on erittäin tervetullut, ja osa ihmisistä voi saada työtä ja sitä kautta nousta köyhyyydestä, mutta köyhyyydessä elää lukuisa joukko vanhuksia, eläkeläisiä, vammaisia, työkyvyttömiä, heillä ei ole mahdollisuutta parantaa omaa toimeentuloaan saamalla työtä. Sen takia, kun hallitus ensitöikseen leikkasi näiden ihmisten etuuksia, niin nyt, kun on ollut mahdollisuus tehdä veronkevennyksiä, ne olisi pitänyt suunnata näille ihmisille, käytännössä siis kunnallisveron vähennykseen, koska he maksavat myös kunnallisveroa [Puhemies koputtaa] mutta eivät tuloveroa, mihin nämä veronkevennykset on nyt suunnattu.

15.38 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositioista voi vaikuttaa. Perussuomalaiset laativat vastalauseessaan muun muassa maininnan itsemurhien ennaltaehkäisyohjelmasta, ja kiitos siitä, että otatte sen huomioon ja lähдете sitä vieämään eteenpäin, siihen kohdennetaan resursseja.

Mitä sitten tulee pienituloisiin, täältä kuului vasemmalta tai oikealta, että köyhyys on suhteellista ja aina on köyhiä. Pienetkin leikkaukset kiristävät köyhän ja pienituloisen ihmisen kotitaloutta. Kotona on kuitenkin asuttava. Siihen tähtää meidän vanhuspolitiikka tänä päivänä. Hoivamenot ovat toisaalta myös suuret, ne lisäävät kustannuksia ikäihmisillä, ja sitten tulee vielä tämä valinnanvapaus, millä tavalla ikäihminen sitten valitsee. THL totesi, että eläketulovähennyksen kautta verotuksen kiristyminen vaikuttaa 65-vuotiaiden ihmisten tilanteeseen erityisesti kiristävästi.

Takuueläkkeen korotus on todella hyvä asia, mutta kysyisin teiltä, hyvä ministeri, milloin on niitten kaikkein pienimpien eläkkeiden vuoro saada korotus, koska nythän on niin, että teet ikäsi töitä, [Puhemies koputtaa] saat pienen eläkkeen ja jopa takuueläke on enemmän.

15.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen, jos työeläke on pienempi kuin takuueläke, niin henkilö saa takuueläkettä. Näin ollen pienimpiä eläkkeitä on nostettu kaksi kertaa. On nostettu omais- ja perhehoidon rahoitusta, on tullut pienimpiin vanhempainpäivärahoihin ja sairauspäivärahoihin korotus. Kaikkea tätä heikosta taloustilanteesta huolimatta. Ja lapsiperheitten tilannetta helpottaa tietysti se, että 7 000 uutta pienituloista lapsiperhettä vapautuu varhaiskasvatusmaksuista. Mielestäni tämä on merkityksellinen asia perheille, ja tästä kannattaisi oppositionkin olla kiitollinen ja nostaa ja tuoda tätä viestiä, sillä tämä jos mikä on perheiden hyväksi samoin kuin se, että 60 000 perheessä on saatu työpaikka. [Eduskunnasta: Kiittäkää hallitusta!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, toivon, että seuraavissa puheenvuoroissa edustaja siirtyy toimivan mikrofonin ääreen. Sihteeristö huomaut-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

taa, että kaikki puhuttu ei kuulu niistä huonoista mikrofoneista, ja todennäköisesti edustaja itse tuntee ja tunnistaa, jos ei ääni oikein kuulu. Ellei, niin täältä huomautetaan.

15.40 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä keskustelussa eniten kiusaa se, että täällä on olemassa kansanedustajia, jotka väittävät vastoin asiantuntijatietoa ja vastoin suomalaisten syvien rivien tuntoa, että tuloerot eivät ole kasvussa. Ajatelkaa, että jos juuri tehdyssä TNS:n tutkimuksessa kaksi kolmasosaa suomalaisista on huolissaan siitä, että tuloerot ovat kasvussa, mihin kokemuspintaan he viittaavat? [Ben Zyskiewicz: Teidän propagandaan!] Mihin kokemuspintaan he viittaavat? Minä uskon, että heitä ei löydy sieltä poliittisesta oikeasta laidasta, koska siellä ei olla huolissaan tuloerojen kasvusta, ja ei ihme, että käynnistettiin tällainen liike, joka käynnistettiin vuonna 2015. Nimittäin jos jotakin aloittaa, niin on kestettävä myös sen seuraukset. 2015 tehtiin sellaiset talouspoliittiset valinnat, jotka ovat johtaneet siihen, että eriarvoisuus kasvaa, tuloerot kasvavat suhteessa siihen, mitä on ollut ennen. [Puhemies koputtaa] Ennen, kun taloutta tasapainotettiin, tuloerot pienenevät. [Katri Kulmuni: Niin myös talous!]

15.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuloerot kasvavat, mutta aivan äärimmäisen vähän, ja tämä on hyvä asia. Tilastoja kun katsoo vähänkin taaksepäin historiaa, niin voi todeta, että tällä vuosikymmenellä tuloerot eivät ole juuri kasvaneet. [Krista Kiuru: Miksi te teette semmoista politiikkaa?] Ne kasvoivat erityisesti 1990-luvun loppupuoliskolla Lipposen hallituksen aikoina, jolloin ne räjähtivät. [Antti Kurvinen: SDP:n aikana!] Silloin kun SDP oli vastuussa, ne kasvoivat. [Timo Harakka: Paljonko talous kasvoi silloin?] Pitää uskoa näitä tilastoja, joita täälläkin on tuotettu.

Mutta sen haluan todeta, että minusta tämä on kyllä hämmästyttävää: Silloin kun kiky-sopimusta oltiin solmimassa, SDP:kin tuki sitä. Nyt kun se on solmittu ja kaikki tutkijat ovat sitä mieltä, että tämä on parantanut Suomen kilpailukykyä, siis alentanut työn kustannuksia, [Paavo Arhinmäki: Mitkä tutkijat? — Krista Kiuru: Mitkä tutkijat?] niin nyt te sanotte, että nämä työntekijöiden leikkaukset, lomarahaleikkaukset, joita siihen sisältyy, olisivat hallituksen vika. [Paavo Arhinmäki: Sitähän se on vain ja ainoastaan!] Nyt te liuke-nettekin sen takaa ja silloin tuitte tätä kiky-sopimusta. Minusta se ei ole oikein rehellistä politiikkaa, että ekana tuetaan ja sitten aletaankin syyttää, [Puhemies koputtaa] että hallitus teki, vaikka tämä oli työmarkkinaosapuolten ratkaisu.

15.43 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on myös puhuttu mahdollisesta jakovarasta, ja kyllä meidän — kun täällä on myös hallituspuolueiden edustajia — täytyy tunnustaa, että maassamme se jakovara on sitten kyllä käytettävä näiden pienempituloisten asioiden parantamiseen. [Krista Kiuru: Rehellistä!] Mutta on myös sanottava, että hallituksen toimin talous kasvaa ja työttömyys on parantunut rutkasti, ja mikä hienointa, niin 15—25-vuotiaitten työttömyys on vähentynyt 5 prosentilla viime vuoden verrattuna, ja samoin sitten on vienti vetänyt, on kilpailukykyä ja kaikkea tällaista. Että kyllä meillä tämä näyttää hyvältä.

Mutta sitten, koska ministeri on paikalla: Tiedetään, että kotitaloudet ovat velkaantuneet hurjasti ja samoin sitten että investointeja tehdään teollisuuden puolelta siksi, koska reaalkorko on matalalla. Mutta tiedämme myös, että Suomi on haavoittuvainen ja jos maailmalla tapahtuu jotain erikoista, niin ne tummat pilvet ovat täällä eduskunnankin yllä.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Onko odotettavissa, [Puhemies koputtaa] että näin matala reaalikorko jatkuu tästä eteenpäin?

15.44 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä puhutaan nyt esimerkiksi takuueläkkeestä, niin ensin odotusarvot nostettiin korkealle, kun keskustan ryhmäjohtaja Kaikkonen vaati 50 euron takuueläkkeen korotusta. Tuli pannukakku, tuli 15 euron. [Antti Kurvinen: Korotus tuli!] Ja samaan aikaan, kun te annatte toisella kädellä, te otatte toisella: asumisen kulut, liikenteen kulut, ruoka on kallistunut, te olette leikanneet lääkekorvauksia ja indeksileikkaukset olette tehneet, ja kaikki muut tähän. Eli pikkusen suhteellisuudentajua tähän keskusteluun. Sanon teidän politiikkanne sisällöstä myös sen, että te olette kymmenillä miljoonilla, sadoilla miljoonilla leikanneet, siltä ei ole kukaan säästynyt — lapsiperheet, eläkeläiset, opiskelijat, työttömät, sairaat — ja sitten täällä te annatte murusia takaisin ja ilakoitte niistä isoina voittoina. Tämä on teidän politiikkanne sisältö tällä hetkellä. Suomi on valumassa kohti osattomuuden yhteiskuntaa tämän hallituksen politiikalla.

15.45 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä aikaisemmin joku sosiaalidemokraattien kansanedustaja totesi, että heidän vaihtoehtobudjetissaan olisivat numerot vähän eri järjestyksessä. Kyllä ne varmaan olisivat, kun siellä olisi Sitra jo kaksi kertaa tyhjennetty ja Suomen Pankki ryöstetty muutamaa otteeseen — ne olisivat toisessa järjestyksessä.

Arvoisa puhemies! Nyt kun käsitellään tätä Sipilän hallituksen kolmatta talousarvioesitystä, niin tilannehan on se, että Suomi on pelastettu. Suomi on pelastettu siltä tilanteelta, johon punavihreä oppositio viime kaudella ajoi. Suomi on tullut kuntoon. Se on vaatinut erittäin kipeitä ja erittäin vaikeita päätöksiä. Niitä ei ole ollut miellyttävä tehdä, mutta niillä Suomi ollaan saatu pelastettua vararikolta, IMF:n ja EU-komission holhoukselta, johon te olitte juuri näillä vetelillä puheillanne maata viemässä.

Puhemies! Useita tekoja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden eteen on kuitenkin tehty, vaikka on pitänyt leikata: omais- ja perhehoidon rahoitusta on parannettu, opintotukeen tulee huoltajakorotus, takuueläkettä on korotettu, köyhimmät perheet saavat ilmaisen päivähoidon. [Puhemies koputtaa] Aika kova CV meillä on verrattuna siihen teidän politiikkaanne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustajat, tämä aikaikkuna, mikä tähän debattiin on käytettävissä, alkaa umpeutumaan. Olen merkinnyt vielä vastauspuheenvuorot edustajille Halmeenpää, Multala, Viitanen ja valiokunnan puheenjohtaja Kalli. Ja sitten tämän jälkeen olisi ministerillä vastauspuheenvuoro. Jos jää aikaa, niin ministeri Orpon jälkeen vielä kysymys tai kaksi, mutta nyt ei vielä siihen enempää.

15.46 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustellaan budjetista ja hallituspuolueiden taholta toistuvasti tässä keskustelussa on noussut esiin se, että on ollut pakko leikata sieltä ja täältä ja että oppositiosta olisi esitetty vain höttöä tarjottavaksi näiden leikkausten paikkaamiseen, niin totean, että vihreät ovat esittäneet yhteensä lähes 260 miljoonan euron säästöä tehottomasta päästäkauppakompensaatiosta ja teollisuuden energiaveron palautuksista, ja yritystukiryhmän pitäisi antaa väliraportti työstään tämän viikon perjantaina. Miten on, arvoisat hallituspuolueiden edustajat,

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

oletteko nyt kykeneviä tekemään sellaisia uudistuksia, että lopetetaan niitä valtion pussista maksettavia haittatukimuotoja, joita maksetaan satojen miljoonien eurojen edestä, jotka tukevat ja pitkittävät fossiilitalouden pysymistä mutta jotka Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on todennut kilpailukyvyn kannalta tehottomiksi, ja laittamaan nämä sadat miljoonat eurot vaikkapa köyhyyden torjuntaan ja koulutusleikkausten perumiseen? Ei tämä ole höttöinen vaihtoehto, [Puhemies koputtaa] tämä on todellinen vaihtoehto.

15.48 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Jos minulta kysytään, niin olen aivan samaa mieltä, että kyllä yritystukiakin pitää kunnianhimoisesti katsoa, ja hyvä, että meillä on yritystukityöryhmä tällä hetkellä...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, sihteeristö täällä kertoo, että teidän äänenne ei kuulu. Voitteko ystävällisesti hakeutua sinne, missä on mikrofoni — kuka tunnistaa — joka toimii. [Paavo Arhinmäki: Kaikki tänne puhumaan mun paikalle, toimii hyvin! — Puhuja siirtyy käyttämään Wille Rydmanin mikrofonialue]]

No niin, kokeillaan uudestaan. — Arvoisa puhemies! Puhuin tässä yritystuista niin, että olen sitä mieltä, että kannattaa katsoa kunnianhimoisesti, mitä siellä voidaan tehdä, ja onneksi meillä on nyt yritystukityöryhmä, joka sitä katsoo.

Mutta haluan nyt puuttua kyllä vielä tähän eriarvoistumiskeskusteluun. Jos kaksi kolmasosaa ihmisistä on sitä mieltä, että tuloerot ovat kasvussa, niin voisiko se osittain johtua siitä, että täällä päivästä toiseen hoetaan, kuinka näin on, kun kuitenkin meidän tilastomme sanovat, että tuloerot aivan minimaalisesti ovat värähtäneet? Ja näissä laskelmissa, joita on teetetty, eivät ole mukana dynaamiset vaikutukset. Ne ovat staattisia laskelmia. Jokaista päätöstä tehdessä tulisi arvioida aina sen työllisyysvaikutukset, ja sitä tämä hallitus pyrkii tekemään. Asiantuntija-arvioiden mukaan vaaditaan jopa lähes 80 prosentin työllisyysaste, jotta pystymme pitämään meidän nykyisen mallisista tulonsiirroistamme ja palveluistamme kiinni, [Puhemies koputtaa] ja siihen on vielä pitkä matka.

15.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun minä kuuntelin tuota keskustan Kurvisen puheenvuoroa, niin täytyi oikein kaivaa esille, että olenko minä nyt eri paikassa. Täällä nimittäin viikonloppuna sitä Kurvinen itse vaati, että perusturvaan tarvitsisi tehdä nyt kasvuaikoina oikeudenmukaisia parannuksia. Taisi olla ihan hyvä, että edustaja Kaikkonen vain piipahti salissa, mutta se oli hyvä, että hän piipahti, nimittäin se selvensi asioita. [Paavo Arhinmäki: Edes piipahti!] Hän sanoi muun muassa, että sitten seuraavillekin hallituksille jää töitä, ja nyt minä ymmärrän, että näitä viikonlopputiedotteita kirjoitellaan seuraavia hallituksia varten. [Ben Zyskiewicz: No, mitä te luulette?] Kesällä Kaikkonen vaati eläkeläisköyhyyden torjumista. Tässä budjettikirjassa en niitä toimia näe. Sen sijaan perjantaina leikkasimme eläkkeitä. Nyt keskustasta vaaditaan perusturvan leikkauksien perumista.

Ministeri Orpo, otatteko te nyt nämä keskustan vaateet todesta? [Paavo Arhinmäki: Otatteko te keskustan vakavasti?] Arvoisa keskusta, onko teillä nyt täällä salissa eri puhe kuin kentällä, ja voisitteko täällä salissa tehdä sitä, mitä puhutte kentällä? [Krista Kiuru: Voidaanko me ottaa keskustan puheet vakavasti?]

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun keskustalta kysyttiin, edustaja Kulmuni vastaa.

15.51 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä aika erikoista, että keskusta, joka on ollut rakentamassa tähän maahan varsin vahvaa perusturvajärjestelmää, ei saisi puolustaa sitä perusturvajärjestelmää, mikä meillä on, [Naurua] eikä saisi tehdä siihen panostuksia myöskään silloin, kun me hallituksessa olemme. Ja kyllä, keskusta haluaa olla myös kantamassa vastuuta tästä maasta tulevaisuudessakin. Ilmeisesti demarit eivät sitä halua olla tekemässä, edes tulevaisuudessa.

Täällä on puhuttu paljon siitä, miten eriarvoisuuden laita on. Olemme syvästi huolissamme siitä perinnöstä, minkä me saimme kannettavaksemme, ja me olemme huolissamme myös tulevaisuudesta. Gini-kerroin on heikentynyt 0,04 prosenttia tällä hallituskaudella. Talous kasvaa 3 prosenttia. Teidän aikananne, kun olitte vallassa, kuinka paljon talous kasvoi? 0 prosenttia. Se ei kasvanut, vaan päinvastoin se heikentyi. [Antti Kurvinen: Velka kasvoi!] 100 000 uutta työtöntä tähän maahan — kuinka se auttoi näiden ihmisten eriarvoisuutta, minä kysyn teiltä, arvoisa oppositio. Se, että me olemme tehneet perusturvaan parannuksia näinkin vaikeassa tilanteessa, ei varmastikaan ole huono asia vaan hyvä asia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ministerin ajasta tingitään, edustajille annetaan vähän lisää aikaa. Vastauspuheenvuoro, edustaja Savio.

15.52 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous on lähtenyt kasvuun, ja aiemmat tuloveron alennukset, joita tällä hallituskaudella on tehty, ovat sitä kasvua osaltaan kiihdyttäneet. Siitä kuuluu kiitos hallitukselle.

Tämä työllisyysasteen nousu on Suomelle elintärkeä, ja siltä osin suunta on oikea, mutta talouskasvusta huolimatta on todettava, että kaikkein köyhimpien kansalaisten tilanne on erittäin huolestuttava. Ja vaikka kokoomuksen edustajat eivät näytä sitä myöntävänsäkään, niin tosiaan ainakin keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja on julkisuudessa ollut tilanteesta huolissaan. Valitettavasti eräät hallituksen uudet toimet vain kiihdyttävät tätä eriarvoistumista. Kenties räikein leikkaus, jota hallitus suunnittelee ja jota se on itse asiassa jo vienytkin eteenpäin, on työttömyysturvaa rajusti heikentävä aktiivimalli, jossa työttömiä rangaistaan epäonnistumisesta työnhauassa.

Arvoisa hallitus, pyydän, että käytätte työllisyyden hoitoon porkkanaa, älkää keppiä, jolla vain pahennatte [Puhemies koputtaa] työttömien tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehdottomasti viimeiset vastauspuheenvuorot ovat edustajilla Gustafsson, Kivelä, Arhinmäki, sitten valiokunnan puheenjohtaja Kalli ja sitten ministeri.

15.53 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea voidaan edelleen pitää pienten tuloerojen maana, kiitos vasemmiston ja alkiolaisen keskustan, [Antti Kurvinen: Kiitos!] että näin on, ja on toivottavasti tulevaisuudessakin.

Nyt on tärkeää verrata edellistä hallitusta, jossa vasemmisto oli mukana, ja tätä nykyistä hallitusta. Nordean Olli Kärkkäisen laskelmat osoittavat, että vuonna 2011—2015 kaikin pienituloisimpien ostovoima kasvoi 5 prosenttia ja kaikkein rikkaimpien supistui 2—

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

3 prosenttia, silloin kun vasemmisto oli hallituksessa — valitettavasti kepu oppositiossa. Nyt kun meillä on enemmän tai vähemmän oikeistohallitus, niin tilanne on aivan käänteinen: rikkaat rikastuvat vajaalla prosentilla, ja köyhät köyhtyvät 1,5 prosentilla. Tässä on tämä poliittinen ero, [Antti Kurvinen: Työttömät saa töitä!] joka [Puhemies koputtaa] jotta myöskin kasvavaan eriarvoisuuteen.

15.55 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä eräät mielellään muistuttavat siitä, kuinka viime vaalikaudella tuloerot kaventuivat. Sehän johtui pitkälti siitä, [Jukka Gustafsson: Tehtiin 100 euron korotus perusturvaan!] että työttömyyden kasvaessa mediaanitulo laski, se selittyy pitkälti sillä. [Paavo Arhinmäki: Ei selity!]

Mutta kuten aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, onnittelen tulevien vaalien jälkeen niitä, jotka ovat hallitusta muodostamassa. He eivät ole niin surkeassa tilanteessa kuin me olimme Smolnassa 2015. [Krista Kiuru: Miten niin? Ihan samassa tilanteessa, rakenteellinen alijäämä kasvaa!] Ei tarvitse hikoilla, kuinka hirveitä leikkauksia, supistuksia joudutaan tekemään. Tämä hallitus on saanut draivia käyntiin ja oikealle uralle menoa: syntyy työpaikkoja, talous vahvistuu. Tämän hallituksen toimenpiteet ovat alkaneet itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna purra, ja [Puhemies koputtaa] meidän suunta tulevaisuuteen näyttää paremmalta. [Jukka Gustafsson: Valitettavasti eriarvoisuus lisääntyy!]

15.56 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen täysin samaa mieltä edustaja Kulmunin kanssa. Kansanrintama aikoinaan rakensi hyvinvointivaltion — Maalaisliitto, SKDL, SDP yhteisellä työllä — huolehti siitä, että meillä on perusturva. Tuloerot kapenivat, köyhyys väheni tässä maassa. Tämä keskustelu, mitä nyt käydään, ponnistaa siitä ihmetyksestä, mihin on täällä eduskunnassa keskusta unohtanut nämä juuret, joissa yhdessä huolehdittiin köyhimmistä ihmisistä. Se tulee läpi kyllä niissä tiedotteissa, joita viikonloppuisin lähetetään, niissä puheissa, joita näissä [Kari Uotila: Tupailloissa!] tupailloissa pidetään, mutta täällä puheet ovat aivan toisia.

Viime hallituskaudella, toisin kuin tässä edustaja Kivelä väitti, tuloerojen kaventumisen kaksi keskeistä syytä olivat perusturvan korottaminen [Puhemies koputtaa] 100 eurolla ja veropolitiikka. Nyt kysynkin, ministeri Orpo: [Puhemies: Nyt aika on ihan tasan tarkkaan täysi!] otatteko te edes hallituksessa tätä tosissanne?

15.57 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäelle: kyllä tällä hallituksen politiikalla, suomalaisten kuluttajien luottamuksella, vientiteollisuuden viennillä ja suomalaisen yritystoiminnan investoinneilla on pystytty varmistamaan ja lujittamaan niitä alkiolaisia juuria. [Paavo Arhinmäki: Leikkaamalla köyhiltä!] Näillä kaikilla on päästy tähän asti, mutta tämä ei riitä. Meidän pitää saada työllisyysastetta edelleen paremmaksi, ja se edellyttää sitä, että vähintään niille 50 000 ihmiselle, jotka tällä hetkellä ovat rakenteellisen työttömyyden kurimuksessa, pitää löytyä töitä. Sen jälkeen on mahdollista nimenomaan niiden tulonsiirtojen varassa olevien ihmisten elämää helpottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt 2 minuuttia, ministeri Orpo.

15.58 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kyllä, maassa on eriarvoisuutta. Kyllä, maassa on köyhyyttä ja vähäosaisuutta. Suurimmat syyt siellä taustalla

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ovat pitkään jatkunut, vuonna 2008 alkanut talouden huono tila, korkea työttömyys, siitä johtuva syrjäytyminen ja sosiaaliset ongelmat. Nämä ovat suurimpia selittäviä tekijöitä. Ja niistä on johtunut se, että julkiset kulut ovat kasvaneet paljon: kun meidän hyvä sosiaaliturvajärjestelmämme toimii ja auttaa näitä ihmisiä, niin meidän julkinen taloutemme on joutunut velkaantumaan, ja koska työllisyys on ollut alhaalla, verotuloja on kertynyt vähän. Siksi se työllisyyden parantaminen on kaikki kaikessa siellä keskiössä: jotta meillä on varaa huolehtia ihmisistä ja jotta siihen eriarvoistumisen perimmäiseen syyhyn — tai yhteen perimmäisistä syistä — eli työttömyyteen pystytään puuttumaan. Ja tämän on oltava hallituksen politiikan keskiössä.

Veropolitiikan osalta on käynyt täysin selväksi, että me ajattelemme eri tavalla. Meidän mielestämme matalampi työn ja yrittämisen verottaminen sekä kohtuullinen progressio johtaa talouskasvuun, työllistymiseen, verokiilan alenemiseen ja niin edelleen ja se on viisasta politiikkaa; te olette eri mieltä. [Timo Harakka: Ei olla!] — Se on ehkä tässä nyt yksi sellainen johtopäätös. [Timo Harakka: Väärä todistus!] Jos se on väärä tulkinta, hyvä niin. — Joka tapauksessa minä uskon tämän veropolitiikan voimaan. Kyllä, se keskipitkällä aikavälillä heikentää meillä rakenteellista alijäämää, senkin olen valmis myöntämään, mutta kun minä uskon siihen, että sillä, että me emme leikanneet palkansaajien ostovoimaa, emme millään tulotasoilla, kuten kiky-sopimuksessa sovittiin, on ollut oma merkityksensä sille, että meillä on myöskin kotimainen kysyntä ollut korkealla.

Arvoisa puhemies! Maailmantalouden kasvuun me pääsimme kiinni monta, monta vuotta jäljessä. Nyt meidän tehtävämme, kun me olemme päässeet kiinni siihen kasvuun, on: meidän pitää huolehtia, että me olemme siinä kasvussa kiinni jatkossakin. Pidetään huolta kilpailukyvyistä, pidetään huolta osaamisesta, puretaan normeja, pidetään huolta siitä, että avoimet työpaikat ja työttömät ihmiset kohtaavat. [Puhemies koputtaa] Sitä työtä hallituksen pitää jatkaa.

Puhemies! Haluan kiittää eduskuntaa, valiokuntaa ja erityisesti valtiovarainvaliokuntaa ja sen viisasta puheenjohtajaa erinomaisesta yhteistyöstä. — Kiitos.

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Behandlingen av ärendet avbryts nu för social- och hälsovårdsutskottets möte. Plenum avbryts och fortsätter klockan 18.

Plenum avbröts klockan 16.00.

Plenum fortsatte klockan 18.00.

Andre vice talman Arto Satonen: Plenum fortsätter. Nu går vi över till talarlistan. De anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa.

18.00 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi nousee, talous kasvaa ja työllisyys paranee koko maassa. Lokakuussa työttömiä oli yli 54 000 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Myös velaksi elämisen loppu on näköpiirissä.

Perusturvaa on parannettava uudistaen sitä samalla kannustavaksi ja yksinkertaiseksi. Kasvu kuuluu kaikille, tätä mieltä olemme keskustan ryhmässä. Keskusta on pitänyt huolen siitä, että tiukasta taloustilanteesta huolimatta peruspalveluista ei ole leikattu, ja olem-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

me myös pystyneet tekemään parannuksia perusturvaan. Tämäkin on tosiasia. Hyvässä muistissa ovat viime hallituksen jättileikkaukset nimenomaan peruspalveluista. Noin 7 miljardia euroa leikattiin kuntien peruspalveluista, ja se kosketti kyllä hyvin paljon tavallisia ihmisiä. Eriarvoistumiskehitys on jatkunut pitkään, se on selvä, ja se on pysäytettävä, mutta se on tapahtunut kyllä huomattavan paljon pidemmällä ajalla kuin kahden ja puolen vuoden aikana. Eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen edellyttää koulutusta, parempaa työllisyyttä ja laadukkaita ja ennaltaehkäiseviä palveluita. Sote- ja maakuntauudistus on saatava pikaisesti valmiiksi. Uudistushan tehdään, että jokaisella suomalaisella olisi tasa-arvoiset sosiaali- ja terveystaloudet.

Vaikka Suomen talouden kuntoon laittaminen on edennyt, ei velanotto ole vielä päättynyt. Talouden kasvua pitää edelleen tukea kaikin tavoin ja varmistaa myönteisen kehityksen jatkuminen. Tavoitteena on oltava, että seuraavalla vaalikaudella vähintään 100 000 työtä vailla olevaa ihmistä saa töitä. Me uskomme, että jokaisen on mahdollista löytää työtä riittävällä koulutuksella ja tuella. Myös vähemmän koulutetut ja osatyökykyiset on saatava työelämään mukaan.

Hallitus on toteuttanut monia hyviä uudistuksia: liikenneuudistuksen ja valtavan määrän turhan byrokratian purkamista. Uudistuksia pitää tietenkin edelleen jatkaa, esimerkiksi riittävä väylärahoitus on turvattava.

Velkaantumisen jatkuminen olisi ehdottomasti tuhon tie ja täysin epäoikeudenmukaista lapsiemme ja lastenlapsiemme kannalta. Se näyttää olevan kuitenkin esimerkiksi SDP:n vaihtoehto, ja myös vasemmistoliitto haluaa ottaa lisää velkaa. Keskustan linja sen sijaan on vahva työllisyys ja talous, jotta pystymme huolehtimaan heikompiosaisista ja takaamaan turvallisen arjen, tasa-arvoiset palvelut ja muut elämän edellytykset kaikkialla Suomessa. Kun SDP ja vihreät olivat hallituksessa, talous supistui, työttömyys paheni ja uudistukset jäivät tekemättä. Nyt talous kasvaa, työttömyys alenee, uudistukset etenevät monilla rintamilla. Tätä kehitystä on kaikin tavoin voimistettava. SDP:n ja vihreiden papereista ei valitettavasti tuohon tavoitteeseen eväitä juuri löytynyt.

Olemme tehneet paljon oikeudenmukaisuustekoja. Solidaarisuusveroa jatkettiin. Keskustajohtoinen hallitus ei säästä kuntien peruspalveluista, kuten sanoin. Ihmisillä on yhdenvertainen oikeus laadukkaisiin palveluihin läpi elämän. Suomen vaikeasta taloustilanteesta huolimatta takuueläkettä on korotettu tällä vaalikaudella kaksi kertaa. Omais- ja perhehoidon rahoitusta on parannettu. Opintotukeen tulee huoltajakorotus. Pienimpiä vanhempainpäivärahoja ja sairauspäivärahoja korotetaan. Lapsiperheiden tilannetta helpottavat varhaiskasvatusmaksujen alennukset: ensi vuoden alusta lähes 7 000 uutta pienituloista lapsiperhettä vapautuu varhaiskasvatusmaksuista. Noin 60 000 perheessä on voitu iloita uudesta työpaikasta, ja myös ensi vaalikaudelle on asetettava kunnianhimoinen tavoite, ja tuo kunnianhimoinen tavoite on vähintään 100 000 uutta työllistä. Perheiden arjen palveluita kehitetään ja hyviä käytäntöjä levitetään kunnasta toiseen, ja yhä useammat perheet ovat saaneet apua ajoissa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen ja huostaanotettujen lasten määrät ovat tästäkin johtuen vähentyneet.

Olen todella iloinen sivistys- ja tiedejaoston mietinnöstä — ja tietysti koko valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä. Siellä pistettiin kovasti lisäpanostuksia perusopetuksen kehittämiseen. Lisäresursseja osoitetaan muun muassa opettajankoulutuksen kehittämiseen, peruskoulun digioppimisen kokeiluihin ja kehittämistyöhön. Peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen ja haasteellisilla alueilla toimivien koulujen avustamiseen tarkoitettua rahoitusta lisätään noin 25 miljoonalla eurolla. Näin käytetään koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

toimenpiteisiin sekä esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen ja näihin edellä mainittuihin liittyvään opetusryhmäkoon pienentämiseen ja koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen, tähän hyvään kokonaisuuteen, kaiken kaikkiaan ensi vuonna yli 40 miljoonaa euroa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa menemme muutaman puheenvuoron ennen kuin aloitamme debattikeskusteluja.

18.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Puhuttaessa talousarviosta puhutaan myös arvoista. Talousarvioesitys on arvojen ilmentymä. Hallituksen talousarvioesitystä lukiessa voi tehdä päätelmiä nykyisen hallituksen arvoista, jotka tulivat esille myös viime viikolla käydyssä välikysymyksenkeskustelussa. Hallitus lisää päätöksillään eriarvoisuutta. Olen surullinen siitä ylimielisyydestä, jota hallitus osoittaa opposition esittämää huolta kohtaan. Välikysymyksen jälkeen sain viestin kansalaiselta, jossa kysyttiin: "Missä kuplassa hallitus elää, kun se väittää, että koko Suomella menee hyvin? No, joillakin varmasti menee hyvin ja osalla jopa paremmin kuin koskaan ennen. Kuitenkin meitä on kasvava joukko, joilla ei mene hyvin, ja meistä hallitus ei tunnu välittävän."

Arvoisa puhemies! Lapsiin panostaminen on paras tulevaisuusinvestointi, minkä voimme tehdä, ja siksi lapsiin kohdistuvat säästöt ovat aina huonoja valintoja. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen säästöt tarkoittavat sitä, että työttömien lapset saavat vähemmän varhaiskasvatusta kuin muut ja suurissa lapsiryhmissä paljon apua ja tukea tarvitsevat lapset jäävät vaille tarvitsemaansa erityishuomiota. Nämä säästöt voivat tulla tulevaisuudessa kalliiksi, yhteiskunnallekin.

Nuorten ja lasten eriarvoistumista lisäävät myös koulutussäästöt. Erityisen huolestuttava on ammatillisen koulutuksen tilanne. Ihmettelen suuresti, miten kuurot korvat hallituksella on ammatillisista oppilaitoksista tuleville viesteille. Amisbarometrin mukaan opiskelijat kokevat saavansa liian vähän opetusta. Ylen kyselyn mukaan opettajista vain 22 prosenttia uskoo uudistuksen pystyvän vastaamaan tulevaisuuden ammatillisen osaamisen ja työelämän tarpeisiin ja vajaa 13 prosenttia uskoi reformin voivan ehkäistä syrjäytymistä aiempaa paremmin ja vain 15 prosenttia opettajista uskoi, että jatkossa oppilaitoksissa pystytään takaamaan tasavertaiset jatko-opiskelumahdollisuudet kaikille ammattiin opiskeleville. Tavoitteet toki ovat hyvät, mutta ammatilliseen koulutukseen suunnatut säästöt vievät mahdollisuuden saavuttaa ne. Hallituksen myöntämät 30 miljoonan euron lisäpanostukset seuraaville vuosille eivät tule korjaamaan riittävästi tätä tilannetta.

Arvovalinta on myös se, että hallituksen päätöksillä eläkeläisköyhyys kasvaa ja syvenee. Viimeviikkoisen välikysymyksen jälkeen sain myös seuraavanlaisen viestin eläkeläiseltä, jossa tämä ihminen pohti näin: "Hallitus ei taida tietää, missä köyhyydessä pienituloiset eläkeläiset elävät. Eikö ne usko, että rahat eivät nyt riitä ruokaan ja lääkkeisiin? Diabeteslääkkeitä minulla ei ole enää varaa ostaa. Kiitos siitä hallitukselle."

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda kuitenkin tähän keskusteluun myös toisenlaisen ja tulevaisuuteen katsovan näkökulman. Tulevaisuusvaliokunnassa olemme ottaneet jo pari kertaa kantaa politiikkajohdon mukaisuuteen. Aiemmin tänä vuonna olemme hyväksyneet Agenda 2030 -toimenpideohjelman. Hallituskin on toimenpideohjelmassaan korostanut, että Agenda 2030 on otettava huomioon hallituksen kaikissa toimenpiteissä. Valitettavasti hallituksen talousarvioesityksessä tämä yhteys on kovin löyhä ministeri Orpon vakuuteluista huolimatta. Tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä Agenda 2030 -toimenpideohjel-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

masta korostettiin hyvinvointitalouden merkitystä. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että bruttokansantuotteen lisäksi julkista taloutta tulisi arvioida ja suunnitella myös hyvinvointimittareita hyödyntäen. Valtiovarainministeriön vastaus valiokunnalle oli, ettei bruttokansantuotteen rinnalle tarvita uusia mittareita eikä hyvinvoinnin mittaaminen ole valtiovarainministeriön asia. Kansantalouden tulot ja menot sekä verot voidaan ministeriön mukaan laskea riittävän tarkasti bruttokansantuotteella. Kenties tämä rajoittunut näkökulma estää uudistamasta politiikkaa siihen suuntaan, että talousarvioon saataisiin eriarvoistamista vähentäviä toimenpiteitä, joissa kaikki ministeriöt olisivat mukana. Kenties tästä asenteesta johtuen päätöksenteossa talous ja hyvinvointi kulkevat omia latujaan, kun ne pitäisi saada kulkemaan rinta rinnan, aivan kuten Agenda 2030 -toimintaohjelmassakin korostetaan.

Hyvinvointitalouden ja jo olemassa olevien hyvinvointimittareiden käytön avulla voimme kenties paremmin ennaltaehkäistä tässäkin talousarviossa olevaa ongelmaa. Hallitus omasta mielestään tekee hyviä yksittäisiä päätöksiä eläkeläisköyhyyden ja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi, mutta kokonaisvaikutukset ovat miinusmerkkisiä. Esitysten yhteisvaikutuksia tai vaihtoehtoiskustannuksia ei ole arvioitu eikä laskettu. Tähän pitäisi lopultakin saada muutos.

18.11 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Pitkin syksyä olemme tyytyväisyydellä saaneet todeta, että talouskasvu on noussut edellisvuoden tasosta runsaalla 3 prosentilla, työllisyysaste on noussut 70:een, ja yksi tärkeä mittari on myös viennin kasvu. Kilpailukyky on parantunut ja hallituksen keskeisenä tavoitteena olleet yksikkötyökustannukset ovat laskeutuneet tilastojen mukaan jopa Ruotsin alapuolelle. Olemme siis palauttaneet kadoksissa olleen luottamuksen ilmapiiriin suomalaisen talouden toimijoihin. Velkaantumisen taittumiseen kohdistuvat toimenpiteet on nyt tehty 4 miljardin säästöpaketilla, ja on todettava, etteivät sopeuttamispäätökset ole aina olleet herkkua. Taloustalkoisiin on osallistunut jokainen kansalainen.

Suurituloisten verotusta on kiristetty laajentamalla solidaarisuusveroa sekä kiristämällä pääomaverotuksen progressiota. Haluamme korostaa työn linjaa, ja siksi työn verotusta on kevennetty 1,3 miljardilla työllisyyden ja talouskasvun saamiseksi painotettuna pienituloisille palkansaajille. Ainoastaan palkansaajamaksujen korotus niillä tulotasoilla, joilla ei makseta lainkaan ansiotuloveroa, kiristää pienituloisten verotusta. Kun täällä on puhuttu jakovarasta, niin on aivan oikein, että sitä jakovaraa suunnataan maamme köyhiin ja vähä-
väkiseen ihmisryhmään.

Negatiivinen reaalikorko ja rahoituksen hyvä saatavuus tukevat investointeja, mutta mikä on tulevaisuus? Kehitykset suurella maailmanpoliittisella kartalla tulevat vääjäämättä vaikuttamaan ja toisivat tummia pilviä kotimaiseen talouteen ja ennustettavuuteen. Meitä koskettavat eskaloituessaan myös USA:n ja Kiinan suhteet, Pohjois-Korea, Afrikan pakolaistulva ja terrorismin kasvanut uhka.

Työllisyys kasvaa hitaasti mutta kiihtyen. Työttömien työnhakijoiden määrä laskee kaikissa ryhmissä ja alueilla. Työ ehkäisee syrjäytymistä, ja sillä on monitahoiset positiiviset vaikutukset ihmisen hyvinvointiin. Yrittäjyyden ja työn tekemisen kannustimien vahvistaminen on osoittautunut toimivaksi hallituslinjaksi, jota jatketaan, samoin hyvää ovat työttömien määräraaikaishaastattelut, työttömyysturvan käyttö yritystoiminnan aloittamiseen sekä lyhytkestoiseen opiskeluun ja korkeakoulutettujen muuntokoulutus pysyväksi. Tässä muutamia.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Budjetissa panostetaan erityisesti turvallisuuteen. Puolustusvalmiuden parantamiseen lisätään 50 miljoonaa euroa. Terrorismin torjuntaan lisätään 12 miljoonaa ja sisäisen turvallisuuden parantamiseen noin 8 miljoonaa euroa. Kansainväliseen kriisinhallintaan lisätään 7 miljoonaa.

Elinkeinoelämälle kohdistetaan erityistukea: sillä käynnistetään 11,8 miljoonalla eurola 19 liikenneturvallisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä edistävää hanketta.

Vanhojen autojen romutuspalkkio toteutetaan nyt uudemman kerran autokannan uusi-
misen kannustamiseksi.

Maatilojen kannattavuutta parantavaan neuvontaan panostetaan lähes 2 miljoonalla eurolla.

Nyt panostetaan myös 400 000 euroa korkotukeen, jota käytetään suomalaisten yritysten viennin tukemiseksi kehitysmaiden julkisen sektorin hankkeisiin.

Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla. Alennukset kohdistuvat pieni- ja keskituloisille. Suurimmat maksualennukset kohdistuvat monilapsisiin perheisiin. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen panostetaan 2 miljoonalla.

Opintorahaan tulee 75 euron huoltajakorotus, ja takuueläkkeitä korotetaan 15 euroa jo aikaisemman korotuksen lisäksi. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotus nousee muutaman euron kuukaudessa.

Tämä budjetti ja kaikki tämän hallituksen työ on määrätietoisesti tähdännyt valtion velkaantumisen merkittävään hidastamiseen, jotta hyvinvointiyhteiskunta voidaan pelastaa. Meillä on velkaa noin 107 miljardia euroa, joka on lähes 20 000 euroa per asukas. Viimeaikainen talouskehitys jatkuessaan mahdollistaisi, että velkaantuminen tulevalle vuodelle jäisi jopa alle budjetoidun 3 miljardin euron.

Arvoisa puhemies! Ajat siis ovat edelleen haastavia, mutta me siniset olemme yhdessä hallituksessa saattaneet rakentaa Suomen yhteistä tulevaisuutta ja kantaneet vastuuta, jolla Suomi onkin saatu uuteen nousuun talouden hukattujen vuosikymmenten jälkeen.

18.16 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Meren tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Käsittelimme budjetin käsittelyn yhteydessä tai lomassa valtiovarainvaliokunnassa Euroopan talous- ja rahaliiton ja pankkiunionin kehittämistä. Asiantuntijat nostivat esille äärettömän vakavia ongelmia. Usea asiantuntija katsoi, että Emun ja euron pelastaa vain joko keskitetty yhteisvastuumalli eli liittovaltio tai kaikkien jäsenmaiden erittäin tiukka markkinakuri. Kolmatta vaihtoehtoa he eivät esittäneet.

Sipilän hallitus torjuu yhteisvastuun ja yhteisen talletussuojan — oikein. Liittovaltio olisi tuhoisa ja kallis malli Suomelle. Hallitus ajaa markkinakurimallia. Tutkijat katsoivat, että se ei kuitenkaan ole käytännössä mahdollinen. Vaikeassa tilanteessa olevat euromaat eivät kykene tekemään eivätkä edes halua tehdä niin rajuja uudistuksia, julkisten menojen leikkauksia ja verojen kiristysä, että niiden talous korjaantuisi vuosikymmeniin. Niiden kilpailukyky ja tuottavuus on heikko ja velkavastuu raskas. Kova talouskuri toisi kansan kaduille, synnyttäisi jatkuvia poliittisia kriisejä ja kaataisi hallituksia.

Useat Italian pankit ovat pystyssä Euroopan keskuspankin valtaviin roskalainastoja ansiosta ja valtion tuella. Ostohjelma, joka pitää korot epäterveen matalalla, on lähiaikoina lopetettava. Tällöin korot nousevat asteittain terveelle tasolle. Nyt ne ovat alimmillaan 5 000 vuoteen. Tämä ruokkii jatkuvaa velkaantumista, ja se tapahtuu Suomen ja eräiden muiden maiden veronmaksajien piikkiin. Kun korkotaso nousee markkinoiden vapaasti

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

määrittelemälle tasolle, Suomen runsaan 100 miljardin euron valtionvelasta koitua korkomeno kasvaa asteittain miljardeilla. Kuntasektorilla on 20 miljardia velkaa, ja kotitalouksien velka on lähes kaksinkertaistunut 15 vuodessa, ja kasvu jatkuu. Koron merkittävä nousu on myrkkyä taloudelle ja työllisyydelle ja kotitalouksille.

Suomen Pankin EKP:n Target 2 -järjestelmään liittyvät saamiset ovat yli 80 miljardia euroa. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät pitkäaikaiset saamiset euroalueen pankkilaitoksilta ovat yli 10 miljardia. Valtion velkapapereiden osto-ohjelma on kasvanut noin 25 miljardiin euroon. Monikansallisten laitosten velkapapereiden osto-ohjelma on kasvanut vuodessa noin 3 miljardiin euroon ja yrityssektorin yli 4 miljardiin euroon. Näiden lisäksi Suomen valtiolla on Kreikan ERVV:n ja EVM:n riskejä lähes 20 miljardin euron arvosta. Suomen riskit ovat siis valtavan suuret ja valitettavasti kasvussa.

Arvoisa puhemies! Emun perusongelma ovat erilaiset jäsenmaat ja epäsymmetriset syklit. Jatkuva eriytyminen näkyy maiden velkaantumisessa. Valtiotieteen tohtori Tuomas Malinen Helsingin yliopistosta sanoi valtiovarainvaliokunnalle: "Seuraavan taantumisen iskiessä velkakriisi tulee palaamaan euroalueelle pahempaan kuin koskaan." Ja edelleen: "Suomen tulee tehdä konkreettisia varautumissuunnitelmia nykymuotoisen euroalueen hajojamisen varalta." Hän totesi, ettei yksikään Emun kaltainen valuuttaunioni ole ollut pitkäikäinen.

Ranskan presidentti Emmanuel Macron ja Saksan sosiaalidemokraattien puheenjohtaja ja ehkä tuleva ulkoministeri Martin Schulz ajavat Euroopan liittovaltiota. EU-komission tavoite on samansuuntainen. Nämä ymmärtävät, että ainoa todellinen vaihtoehto pelastaa Emu on keskitetty ja syvään yhteisvastuuseen perustuva liittovaltio-tyyppinen malli. Schulz totesi, että ne jäsenmaat, jotka eivät tähän suostu, automaattisesti katsotaan eroneiksi. Suomen hallitus ajaa linjaa, jolla ei ole tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Paavo Lipponen ja Sauli Niinistö tekivät raskaan virheen runnoessaan Suomen Emuun 20 vuotta sitten. [Puhemies koputtaa] Nyt Sipilän hallitus uskoo sinisilmäisesti pankkiunionin korjaavan virheen. Usko ei riitä, tarvitaan toimenpiteitä. Jätimme valtiovarainvaliokunnan lausuntoon eriävän mielipiteen, jossa otimme myös tähän vaihtoehtoon kantaa, mutta se jäi valitettavasti kuuroille korville, mutta minkä taakseen jättää, sen edestään löytää, sanotaan.

18.22 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa herra puhemies! Yhteisenä tavoitteenamme pitää olla Suomi, jossa ihmisten on hyvä elää, opiskella, tehdä työtä ja kasvattaa lapsia ja jossa velkataakkaa sen enempää euroissa, sosiaalisilla mittareilla saati ilmastopäästöissä tai luontoarvojen kuluttamisellakaan mitattuna ei jätetä tulevien suomalaisten harteille. Tätä ajatellen on mahdotonta seistä hallituksen budjettiesityksen kaikkien osioiden takana. Siksi me vihreät teimme tulevaisuusbudjetin, jossa resurssit ohjattaisiin sinne, missä niille on eniten tarvetta, ottamatta sen enempää velkaa kuin hallitus.

Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme on toimia vastuullisesti yhteiskunnan, ympäristön ja ihmisten edun mukaan, tehdä päätöksiä, joiden kanssa jokainen voisi kohtuudella elää. Näin ei hallitus ole kaikilta osin tehnyt. Hallituksen esitys pakottaa pienituloiset kiistatta kantamaan suuremman taakan talouden säästökuurista kuin korkeapalkkaiset ja suuria pääomatuloja ansaitsevat. Tosiasia on, että vaikka tuloerojen kasvua ei euromäärissä voi sanoa rajuksi, hälyttävää on, että hallitus ei näe suunnanmuutosta merkityksellisenä. Puhuminen pelkästään tuloerojen suuruudesta tai pienuudesta jättää huomiotta varallisuuden epätasaisen jakautumisen sekä terveys- ja hyvinvointierot. Ne ovat liian suuria. Vaik-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ka Suomen talous kohenee, ei monien arjessa käännettä parempaan ole näköpiirissä. Meidän tulee pitää kaikki mukana ja arvostaa näin päätöksillämme sitä työtä, jolla suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu. Tarvitaan päätöksiä, joilla parannetaan jokaisen huomista, ei vain entuudestaan hyvin pärjäävien ja vahvojen yksilöiden elämää.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät koulutusleikkaukset ovat liikaa. Yhdessä toisistaan irrallisten, ilman kokonaissuunnitelmaa ja vaikutusarvioita tehtävien koulutusjärjestelmän uudistusten kanssa ne uhkaavat romuttaa koulutuksen tasa-arvoa, alueellista saavutettavuutta ja laatua. Koulutus on Suomen menestyksen avain, tulevaisuutemme tae. Mutta yliopistoissa opettajien koulutuksestakin on leikkausten vuoksi katoamassa lähiopetus. Maailman parhaita opettajia ei valmistu kirjukurssilta eikä pelkkien etätehtävien ääreltä. Kaikki nuoremme eivät saa hyviä eväitä pärjäämiseen, jos toisen asteen koulutusverkko, opetustarjonta ja opetuksen laatu tästä vielä supistuvat. Kasvua ja kehitystä tukevaan varhaiskasvatukseen puolestaan tulisi kaikkien lasten saada osallistua. Näin ei hallitus salli tapahtuvan.

Vihreät ovat vaatineet kunnianhimoisia ilmastotoimia ja päästöjen vähentämistä. Me leikkaisimme mieluummin päästöjä ja saastuttavia yritystukia kuin koulutuksen laatua ja saatavuutta. Ilmastonmuutosta on torjuttava tehokkaasti nyt, mikäli aiomme globaalisti pysäyttää lämpenemisen alle 2 asteen turvarajaan, sillä muutoin näin ei tule tapahtumaan. Sitä vastaan ei kannata pullikoida. Hidastelu tai omien lyhyen tähtäimen etujen edelle asettaminen ei tässä käy. "Kun arvotaan, mikä maa alkaa liidaamaan ilmastotoimia, Suomi voisi toimia. Fossiilille kielto nopeasti, hiilinielut ylös, haittatuet pois ja kiertotaloustiekartta nopeasti toimeen. Ketterälle maalle ei pitäisi olla vaikeaa." Näin paalutti johtaja Mari Pantzar Sitrasta eilisessä tviitissään. Vihreät ovat samoilla linjoilla kuin Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Kysyntää ilmastonmuutoksen torjunnassa riittää. Tämän soisi näkyvän budjetissa ja tavoitteissa vielä vahvemmin.

Arvoisa puhemies! Myös kehitysyhteistyö ja luonnonsuojelu tarvitsevat parempaa resursointia kuin hallitus esittää. Meidän pitää tehdä parempaa tulevaisuutta niin Suomelle kuin maailmallekin.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Yanarin tekemää vihreiden vastalauseen mukaisista epäluottamus ehdotusta.

18.27 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Heti puheeni alkuun haluan kannattaa edustaja Uotilan tekemää epäluottamuslausetta.

On pakko sanoa, että finanssipolitiikka tässä hallituksen tekemässä esityksessä ei ole sellainen, mikä tähän hetkeen juuri kuuluisi. Hallitus pyrkii kuvaamaan valtionvelan leikkaamista aivan kuin se olisi kotitalouksien velkaa. On ymmärrettävä, että puhuessamme kotitalouksien velasta ja siitä, mitä jätämme lapsille velaksi, unohdamme sen tosiasian, että mennään niinkin yksinkertaisiin asioihin kuin se, mitä meidän viemärimme ja vesihuoltomme velka on. Me olemme jättämässä nyt tämän hallituksen toimesta juuri niitä infraan ja muihin liittyviä velkoja lapsillemme. Emme halua tunnustaa sitä tosiasiaa, että vain valtionvelalla ja velanotto kyvyttömyydellä voisimme jättää lapsillemme huonon perinnön. Pitäisi olla rohkeutta nähdä, mikä on lastemme todellinen velkataakka. Jos perusrakenteitten annetaan romuttua, ketkä niistä vastaavat? Meidän lapsemme.

Yksityiskohtana: Olisin toivonut, että hallitus olisi vielä ponnekkaammin pitänyt opetuksesta kiinni. Tämä opetuksen romuttaminen, minkä tämä hallitus on omalla kaudellaan tehnyt, on jotenkin käsittämätöntä. Suomi voi menestyä vain korkealla osaamisella. Mutta

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

vieläkin enemmän olisimme tarvinneet syrjäytymistä ehkäiseviä toimenpiteitä tähän esitykseen. Me tarvitsemme kaikki suomalaiset rakentamaan hyvinvointia Suomeen, ja silloin se tarkoittaa myös niitä ihmisiä, jotka ovat syrjäytymässä. Me tarvitsemme enemmän panoksia oppisopimustoiminnan uudelleenkehittämiseen. Me tarvitsemme välineitä ja rahoitusta siihen, että luodaan polkuja ihmisille, jotka eivät tule koskaan korkeakoulutuksen piiriin. Me tarvitsemme välineitä, sillä me voisimme jopa pienentää etsivän nuorisotoiminnan tukea, jos me olisimme nuorissa jo aiemmin kiinni. Varhaiskasvatukseen me tarvitsemme vieläkin enemmän panoksia, jotta jokainen pieni lapsi voi olla mukana oppimassa uutta ja saada perusedellytyksiä opetuksen omaksumiseen.

Me, jotka olemme oppimisvaikeuksissa, lukihäiriöiset ihmiset, tarvitsemme tukea jo siellä lapsuuden ensimmäisissä vaiheissa. Me tarvitsemme rahaa, jotta meille läheisten ihmisten on mahdollista tuottaa niitä palveluita, joilla mahdollistetaan se kaikki, ja jotta me emme syrjäydy. Syrjäytymisen ehkäiseminen tarkoittaa voimavarojen ensisijaista tukemista, ja me tarvitsemme siihen rahaa ja edelleen rahaa, voimavaroja niille ihmisille, jotka voivat edesauttaa meidän mahdollisuuksiamme, ettei minun tarvitse olla täällä poliitikon asemassa puhumassa meidän puolestamme. Meille pitää oikeasti luoda polkuja, että olemme mukana yhteiskunnassa emmekä syrjäydy.

Arvoisa puhemies! Vähän avaruutta olisin myös toivonut — on hyvä, että luotiin hallituksen toimesta Kasvurahasto III, mutta se on rahastojen rahasto. Uutta avarakatseisuutta me tarvitsemme. Valtion vastuut ovat kasvaneet edelleen. Se on toki tarkoittanut sitä, että meidän vientiteollisuutemme mahdollisuudet varsinkin telakkateollisuudessa ovat kasvaneet, ja siitä pitää antaa kiitos. Valtion pitää ottaa riski silloin, kun on riskinoton paikka. Siitä en moiti tätä hallitusta. Se on jatkanut edellisten hallitusten linjaa, ja se on ainoa oikea linja: yhteiskunnan pitää olla tukemassa teollisuuden ja työllisyyden mahdollista kasvua.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan todeta, että hallituksen nuiva suhtautuminen Tulliin onneksi sai eduskunnassa oman osansa niin, että me voimme [Puhemies koputtaa] mahdollistaa Tullin toiminnan. Tarkastusvaliokunnan lausuntoa ja sitä mietintöä kun katsoo, voi todeta, että harmaata taloutta voidaan parhaiten torjua niin, että myös Tullilla ja työviranomaisilla on riittävät resurssit.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa en avaa mitään laajempaa debattia, mutta myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Multalalle.

18.33 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko ihan lyhyesti puuttua tähän edustaja Myllykosken väitteeseen siitä, että tämä hallitus olisi jotenkin onnistunut romuttamaan koulutuksen tasa-arvon. Näinhän ei missään nimessä voi olla. Ensinnäkin tällä hetkellä peruskouluista ei leikata lainkaan. Opetussuunnitelman muutokset ovat vasta astumassa voimaan, ja vasta sen jälkeen, kun muutokset ovat täysimääräisesti voimassa, pystytään sanomaan, millä tavalla ne vaikuttavat. Tämä hallitus sen sijaan panostaa varhaiskasvatustamaksujen alentamiseen, jonka avulla saadaan maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin todennäköisesti juuri niitä lapsia, jotka siitä hyötyisivät eniten. Sen lisäksi tässä seuraavan vuoden talousarviossa panostetaan erityisesti koulutuksen tasa-arvoon lisäämällä tasa-arvorahaa, ja sen lisäksi vielä valtiovarainvaliokunta omassa käsitelystään on entisestään lisännyt tasa-arvorahoja pohjaan verrattuna.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Mikkoselle ja sen jälkeen vastauspuheenvuoro edustaja Myllykoskelle, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.34 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On hienoa, että hallitus laittaa nyt pieniä lisäpanoksia koulutukseen, mutta totuuden nimessä on sanottava, että tämän hallituskauden aikana on leikattu todella rajusti, puolen miljardin verran. Se, että nyt laitetaan sinne jokunen 10 miljoonaa, on sinänsä hieno asia, mutta valitettavasti se ei kyllä korvaa eikä korjaa sitä vakavaa horjuttamista, mitä siihen on tehty. Sen takiahan tämän vaalikauden alussa kaikki puolueet lupasivat, että koulutukseen ei enää kosketa, koska tajuttiin ne virheet, mitä tehtiin viime kaudella. Mutta siitä huolimatta tämä hallitus on todellakin puolen miljardin verran leikannut koulutuksesta. Olen iloinen tästä varhaiskasvatuseräpäätöksestä, se on hieno päätös, mutta valitettavasti subjektiivisen päivähoito-oikeuden leikkaus tarkoittaa sitä, että nyt kun kunnat ovat eri puolilla Suomea niitä peruneet, niin eriarvoisuus lasten keskuudessa [Puhemies koputtaa] on kasvanut.

18.35 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mikkonen tuossa toi juuri ne asiat esille: Tämän hallituksen toimesta alueelliset ja kunnalliset eriarvoisuudet ovat mahdollisia juuri siitä syystä, että osa kunnista on vastuuta kantanut ja tuonut rahaa siihen, että subjektiivinen päivähoitomahdollisuus on totta. On toki ennen aikaista arvioida sitä, miten toisen koulutusasteen reformi on toteutumassa, mutta kaikki ennusmerkit ja asiantuntijoiden mielipiteet ovat sellaisia, että jos emme pysty antamaan tukea ja todellista opetusta ja mahdollistamaan ihmisten työelämään siirtymistä myös sillä puolella, niin että siinä lähiopetuksessa on riittävästi resursseja, niin sitä ei kyllä pystytä koulutussopimuksella koskaan toteuttamaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt puhujalistaan.

18.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa edustaja Östmanin tekemää epäluottamuslausetta.

Kristillisdemokraatit ovat nähneet omassa budjettivaihtoehdossaan tärkeäksi panostukset työllisyyteen, yrittäjyyden tukemiseen, lapsiperheiden ja eläkeläisten tilanteen helpottamiseen sekä sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen. Hallituksen budjetti toki monessa kohtaa panostaa myöskin näihin politiikkasektoreihin, mutta aiempien suurien leikkausten takia täytyy puhua lähinnä paikkauksista muun muassa koulutuspolitiikan kohdalla. Sen lisäksi on hyvin mahdollista, että huonolla politiikalla alkava talouskasvu ja sen hedelmät on hyvin nopeasti syöty.

Juuri äskettäin sosiaali- ja terveysvaliokunta on ollut koolla alkoholilain uudistusta pohittamassa, ja jos me teemme huonon alkoholilain, niin silloin se johtaa päihdehaittojen ja kulojen hurjaan kasvuun ja tietenkin, pahinta kaikista, inhimillisiin tragedioihin. Tällä tavalla olemme kyllä sitten hyvin nopeasti tuhlanneet sen, mitä liikkumavaraa talouskasvu sinne budjettiin kenties olisi tuomassa.

Myöskin kehnosti toteutettu sote-uudistus voi johtaa säästöuran sijaan aivan arvaamattomiin lisäkuluihin. Tällä hetkellä kun kuntakentällä ulkoistetaan paniikissa sosiaali- ja terveyspalveluita, koska yritetään varmistaa se, että ne säilyisivät omassa kotikunnassa, ja samalla sitten myydään niitä sote-kiinteistöjä, joiden pelätään jäävän käsiin, jos niitä ei maakunta kenties tarvitsekaan. Terveysjätit puolestaan perustavat näihin muun muassa palve-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

luasumisen yksiköitä, jotka sitten alkavat myymään niitä omia palveluitaan kunnille, ja kuntien omat investointiuudistukset ovat jäissä, koska maan hallitus on määrännyt investointikiellon. Kun tätä ruljanssia katsoo ulkopuolelta, niin voi vain todeta, että voi kunta-päättäjiä tässä hallituksen ruletissa. On menossa todella raju terveys- ja sosiaalipalvelujen markkinauusjako, jonka lopullisia kustannuksia veronmaksajille ei pystytä ennakoimaan. Sen takia esimerkiksi tässä kristillisdemokraattien epäluottamusponnessa on mukana tämä sote-uudistus, koska katsomme, että se on niin keskeinen osa: jos sen sössimme, niin emme kyllä pysty saamaan kansalaisilta minkäänlaista luottamusta, kukaan meistä tässä talossa, jotka olemme tällä kaudella asioita hoitamassa, koska se on asia, mikä ennen vaaleja oli kansakunnan yhteinen tahto, että meidän tulee saada hyvä ja toimiva sote-uudistus.

Myöskin jos työllisyyspolitiikkaa hoidetaan pelkästään markkinaehtoisesti, niin sitten moni pitkäaikaistyötön, mielenterveyskuntoutuja tai osatyökykyinen ei pääse näistä talouskasvun hedelmistä edes haukkaamaan. Kristillisdemokraatit ovatkin kohdentaneet omassa vaihtoehtobudjetissaan hyvin merkittäviä määrärahoja siihen, että nämä indeksileikkaukset ja indeksijäädytykset perusetuuksien kohdalla purettaisiin, koska ne ovat tällä hetkellä se suurin tekijä, minkä tähden meillä osa kansalaisista ei pääse tästä talouskasvusta nauttimaan vaan päinvastoin jää suhteellisesti vielä enemmän jälkeen, kun talous kasvaa.

Arvoisa puhemies! Takuueläkkeen korottaminen on hyvä asia. Kristillisdemokraattien vaihtoehdossa olisimme siihen panostamassa jopa vielä enemmän, koska niin moni ikäihminen on tiukoilla toimeentulonsa kanssa. Samoin lisämäärärahat työttömyyden hoitoon erityisesti palkkatukia ja aloittaville yrittäjille myönnettäviä starttirahoja lisäämällä ovat toimenpiteitä, jotka tulevat verotuloina takaisin.

Kristillisdemokraatit ovat ihmetelleet Sipilän hallituksen perhepoliittista linjaa, koska hallituksessahan istuu perheministeri mutta tuntuu, että perheitten tilanne on kyllä jäänyt aika lailla lapsipuolen asemaan. Päivähoitoon, iltapäivätoimintaan ja koulutukseen tehdyt leikkaukset ovat niitä, jotka kirpaisevat, mutta ennen kaikkea ne luovat sellaista ilmapiiriä, joka on kaikkea muuta kuin lapsiystävällinen. Tässä itsenäisyyspäivän ympärillä on ihmetelty sitä, kuinka meillä edelleenkin syntyvyys on laskussa ja olemme tosiaankin niissä nälkävuosien lukemissa. Tuolloin, noihin aikoihin, Suomen väkiluku oli alle 2 miljoonaa, ja nyt olemme alittamassa tuon 50 000 syntyvän lapsen määrän. Lapsiystävällinen yhteiskunta on paras lääke syntyvyyden lisäämiseen, ja kristillisdemokraateilla on pitkään ollut esillä oma taaperobonusmalli, jota me haluaisimme perhevapaamalliksi olla tarjoamassa. Olemme myöskin hallitusta patistaneet, [Puhemies koputtaa] että tätä lapsivähennystä tulisi myöskin hallituksen jatkaa.

Arvoisa puhemies! Budjetti vaatii aina sellaista perusviisautta: ei kannata säästää siten, että aiheutuu lisäkuluja, mutta kannattaa "tuhlata" siihen, mikä jatkossakin tuottaa.

18.41 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Talouden näkymät ovat parantuneet vuoden 2017 aikana huomattavasti, ja talous on saavuttanut nopean kasvuvaiheen pitkän heikon ajanjakson jälkeen. Bkt on saavuttamassa vuoden 2008 tason. Työllisyys paranee, ja voi hyvin käydä niin, että hallituksen työllisyystavoite, 72 prosenttia, toteutuu, vaikka tämänhetkinen työllisten määrän kasvutahti ei siihen aivan riitä.

Ansiotulon veroa on kevennetty, ja se näkyy Suomen sijoituksessa 18:aa OECD-maata koskevassa vertailussa. Keskituloisten verotuksessa Suomi on nyt Veronmaksajain Keskusliiton selvityksen mukaan seitsemänneksi kirein verottaja, kun viime vuonna Suomi oli

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

viidentenä. Tässä vertailussa on kunniakasta saada aikaisempaa huonompi sijoitus. Veronkevennykset yhdessä palkankorotusten kanssa merkitsevät monelle työntekijälle tuntuva korotusta nettotuloihin.

Valtionvelka kuitenkin edelleen kasvaa, vaikkakin selvästi hitaammin kuin 2010-luvun alkupuoliskolla. Tilanne on ristiriitainen, kun talouden hyvästä vedosta huolimatta edelleen on kyse myös velkaelvytyksestä budjetin ollessa alijäämäinen. Taloutemme rakenteellinen alijäämä näyttää jatkuvan myös ensi vuosikymmenellä, ellei määrätietoisia korjaustoimenpiteitä tehdä kiireellisesti.

Arvoisa puhemies! Kasvukauden viileys ja korjuukauden liika märkyys aiheuttivat sen, että sato jäi korjaamatta noin 100 000 hehtaarilta. Lisäksi korjuu- ja kuivatuskustannukset nousivat keskimääräistä selvästi korkeammiksi. Hallitus on ensi toimenaan päättänyt polttoöljyn energiaveron lisäpalautuksesta. Muitakin toimia tarvitaan. Varsinainen ongelma on kuitenkin maatalouden heikko kannattavuus. Sen pitkän tähtäyksen parantamismahdollisuuksista on aika käydä laaja yhteiskunnallinen keskustelu. Nyt on siihen otollinen aika, kun EU:n uuden, vuonna 2021 alkavan rahastokauden suunnittelu on käynnistynyt. Keskustelua pohjustamaan olisi hyvä asettaa asiantuntijaryhmä, jolle voitaisiin antaa lyhyt määräaika, esimerkiksi huhtikuun 2018 loppuun.

Arvoisa puhemies! Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen on tulossa suhteellisesti merkittävä määrärahalisäys. Kun tähän tarkoitukseen nyt on käytetty vuosittain runsaat 10 miljoonaa euroa, ensi vuoden luku on runsaat 18 miljoonaa euroa. Noin 80 prosentin lisäys on mittava. Olemme kuitenkin edelleen muista Pohjoismaista selvästi jäljessä. Lisärahoitus on tarkoitettu kohdentaa muun muassa matkailumarkkinointiin, matkailutarjonnan kehittämiseen ympärivuotiseksi sekä matkailuyritysten digiosaamisen kohentamiseen. Suunnitteilla on myös yhteispohjoismainen markkinointi, jonka toteuttamiseen pitäisi päästä kiireesti. Matkailulla on suuri merkitys taloudelle ja työllisyydelle. Se rinnastuu taloudellisesti vientiin. Hyödynnettävissä olevaa kasvupotentiaalia on runsaasti. Tällä hetkellä pula matkailualan osaavista työntekijöistä on kasvua merkittävästi rajoittava tekijä. Siihen on tehtävä korjaus muun muassa koulutuksen ja työvoiman liikkuvuuden helpottamisen avulla.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän vielä lopuksi huomiota muutamiin eduskunnan budjettilisäyksiin. Kiittelemisen arvoinen on valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston päätös ohjata Merellinen saaristo -kasvuohjelman jatkamiseen 400 000 euroa, jolla edistetään rannikkoseutujen ja saariston matkailua. Erityisen maininnan ansaitsee myös se, että TE-toimistoille ohjattiin alkurahaa 100 000 euroa yhteisen valtakunnallisen positiivisen rakennemuutoksen yksikön perustamiseen. Ensi vuoden ensimmäisessä lisäbudjetissa toivottavasti ohjataan tähän tarkoitukseen lisää rahaa. Tavoitteena on tuottaa tehokasta ja asiantuntevaa asiakasohjausta työpaikkoihin ja koulutukseen maakuntarajojen yli. Tästä hyötyy eritoten Varsinais-Suomi runsaasti lisätyövoimaa tarvitsevana vahvana kasvumaakuntana.

Arvoisa puhemies! Maatalouden neuvontaorganisaatiot saavat lähes 2 miljoonaa euroa lisää valtionapua. Tämä on sama lisäys, jonka eduskunta teki vuosi sitten vuoden 2017 budjettiin, mutta vuoden 2018 budjettiesitykseen se ei ollut valtiovarainministeriössä siirtynyt.

18.47 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme talousarvion palautekeskustelua ristiriitaisten signaalien keskellä. Positiivista on, että talous kasvaa ja työllisyys kohenee vihdoinkin. Vientimarkkinat kasvavat. Yritykset saavat entistä enemmän uusia ti-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

lauksia, ja vienti vetää. Sekä yritysten että kotitalouksien usko tulevaisuuteen on vahvaa. Jouluun valmistautuvat kotitaloudet uskaltavat nyt kuluttaa. Pohjaa nousulle ovat luoneet monet yrittäjät, tekijät, myös nykyisen ja edellisen hallituksen päätökset. Yhteisöveron alentaminen, kilpailukyky sopimus tai norminpurku, kuten vaikkapa kauppojen aukioloajan vapauttaminen, tuottavat nyt hyvinvointia koko Suomelle.

Toisaalta, arvoisa puhemies, Suomen talouden isot haasteet säilyvät. 3 prosentin talouskasvusta huolimatta valtiontalouden alijäämä on edelleen useita miljardeja. Toiseksi reippaasta talouskasvusta huolimatta työllisyysasteen kohentuminen on ollut tuskallisen hidasta. Syyt tähän ovat ennen kaikkea rakenteelliset. Nykyiset jäykät rakenteet niin työmarkkinoilla kuin sosiaaliturvassakin ylläpitävät korkeaa työttömyyttä ja hidastavat Suomen talouden kasvua. Kallista maksua tästä maksavat erityisesti työmarkkinoilta syrjäytetyt suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kevään kehysriihessä sopima talouspolitiikan linja ja siihen perustuva ensi vuoden budjetti perustuvat tämän taloustilanteen ristiriitaisuuden tunnistamiseen. Siihen sisältyy elementtejä, kuten vaikkapa palkansaajien verotuksen alentaminen, joilla tuetaan nykyistä kasvua. Silti pääpaino talouspolitiikassa on pidemmän ajan talouskasvun edellytysten parantamisessa. Siihen kuuluu kaksi olennaista elementtiä: johdonmukaisen talouskurin jatkaminen sekä rohkea uudistuspolitiikka. Toisin sanoen hallitusohjelmassa sovituista julkisen talouden virityksistä ja 4 miljardin euron säästöistä pidetään kiinni samaan aikaan, kun muun muassa lapsiperheiden mahdollisuuksia yhdistää työ ja perhe-elämä parannetaan mittavalla varhaiskasvatusmaksujen alentamisella. Tämän ohella työttömien työllistymisen edellytyksiä parannetaan mahdollistamalla yrittäjäksi ryhtyminen ja lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla. Lisäksi hallituksen suunnitelmiin kuuluu laajalti yhteiskunnassa kannatettu perhevapaiden uudistaminen erityisesti naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi.

Kaikki nämä ovat pieniä askeleita siihen suuntaan, jolla työllisyyttä ja siten myös kansantalouden kapasiteettia parannetaan. Silti, arvoisa puhemies, enemmänkin olisi tehtävissä. Työllistämisen esteitä voitaisiin edelleen purkaa muun muassa paikallista sopimista lisäämällä. Myös yrittäjyyden edellytysten ja työllistymistä estävien normien purkamisessa riittäisi työsarkaa. Niihin myös toivon hallituksen loppukaudellaan keskittyvän.

Arvoisa puhemies! Puheen loppuun vielä kaksi erityistä kehua. Niistä ensimmäinen menee hallitukselle ensi vuoden täydentävässä talousarviossa myönnetystä rahasta Kirri—Tikkakoski-moottoritiehankkeen käynnistämiseksi. Päätös luo työtä ja toimeentuloa Keski-Suomessa tulevina vuosina. Toinen kiitos kuuluu valtiovarainvaliokunnalle urheilulle myönnetystä lisäresursseista. Vaikka summa on kohtuullisen pieni, vain 965 000 euroa, helpotetaan sillä monen ammatikseen urheilevan asemaa tässä maassa tulevana vuonna.

18.51 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! SDP on valmistellut varsin huolella ja ratkaisuhakuisesti omaa vaihtoehtobudjettiaan, ja ajattelin nyt tässä kertoa vähän niistä asioista, joista emme ole tänään vielä paljon puhuneet, eli siitä, miten kakkua kasvatetaan eikä vain jaeta. Me olemme peräänkuuluttaneet oikeudenmukaisuutta, kaikkien mukana pitämisen tärkeyttä ja kasvavan eriarvoisuuden vähentämistä kansakunnan eheyden näkökulmasta. Kuten pääministeri täällä jo puheenvuorossaan totesi, niin suuret tuloterot hidastavat myös talouskasvua, ja se on varmaan totta.

Tämä meidän vaihtoehtobudjettimme rakentuu hyvin kestäville kivijaloille, vastuullista taloudenhoitoa, mitä tulee julkiseen talouteen, ja työlinja on meillä ollut pitkään ykköslin-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ja, ja se liittyy kahteen asiaan: siihen, että estetään syrjäytymistä, ja siihen, että se on paras tae, työllisyysasteen nostaminen nimittäin, julkisen talouden rahoituksen varmistamiseksi. Muistanette kaikki hyvin, että 1 prosentin työllisyysasteen nosto tuo 800 miljoonaa euroa hyvää julkiseen talouteen. Urakka tässä suhteessa on kesken.

Me olemme esittäneet poikkeuksellisen paljon asioita, jotka liittyvät kasvuun ja kakun kasvattamiseen, ja tässä mielessä me tarvitsemme tällaista osaamisperusteista, vientiveitoista kasvua. Me tarvitsemme innostavaa ilmapiiriä investoida nimenomaan Suomeen. Me tarvitsemme pk-yritysten ja itsensätyöllistäjien tukemista, näiden yritysten kansainvälistymistä, ja se pidemmän aikavälin kasvu rakentuu siitä, että luodaan edellytyksiä lisärahoittamalla ennen kaikkea tutkimusta ja tuotekehitystä, joita nyt on leikattu ja rajusti, parantamalla osaamista, koulutusta ja sivistystä, sitäkin on leikattu rajusti. Molempia kahta keskeistä — pidemmän aikavälin, kestävä kasvun — lähde on leikattu, ja tässä mielessä näitä investointeja tulevaisuuteen pitää vahvistaa. Näitä olemme korostaneet vaihtoehtobudjetissamme.

Mutta me tarvitsemme myös elinkeinorakenteen uudistumista, työelämän uudistumista ja kilpailukyvyn parantamista myös tulevaisuudessa, ja näitä uusia viennin laajentamisen pohjan lähteitä meidän mielestämme ovat kierto- ja jakamistalous. Suomi on varsin hyvässä tilanteessa omalla tiekartallaan, ja toivon, että Suomen EU-puheenjohtajakaudella kierto- ja jakamistalous on Suomen yksi keskeinen kärkihanke.

Toinen iso asia on palvelualojen arvostuksen nostaminen, palvelualojen yleisesti ottaen, matkailun erityisesti, joka on nyt hyvässä kasvuvauhdissa. Meidän pitää edelleen tukea, rakentaa infraa, tehdä valtion, kuntien ja yritysten yhteistyötä palvelukeskittymien aikaansaamiseksi myös turismin näkökulmasta.

Ja kolmas uuden kasvun lähde on arktisen alueen kehittäminen. Varsin heikolla ja ohuella on ohitettu tämä kysymys myös ensi vuoden valtion budjetin yhteydessä. Olisimme odottaneet vahvempaa aktiivisuutta. Meidän huolestuttaa se, että vaikka nyt vienti vetää, niin korkean teknologian jalostusarvon viennin osuus on edelleenkin erittäin heikko. Meidän pitää nostaa jalostusarvoa ja saada uusia vienninlähteitä niin, että ne ovat ympäristön kannalta ja ilmastoon kannalta kestäviä, ja tällaisia ovat ympäristöteknologiaan panostaminen, energiatehokkuus, osin myös palvelujen vienti. Tästä olemme esittäneet monia tavoitteita.

Kasvu kuuluu kaikille, se kuuluu myös kaikille maakunnille. Me olemme ehdottaneet, että saadaan positiivinen rakennemuutos joka maakuntaan ja joka maakunta rakentaa omille vahvuuksilleen omat kasvu- ja elinkeinopoliittiset tavoitteensa. Me olemme tähän omassa vaihtoehtobudjetissamme varanneet 7,5 miljoonaa kumppanuuden, yhteistyösopimusten kautta.

Puhemies! Lopuksi: Pohjimmiltaan meidän tärkein voimavara on ihminen, sen osaaminen, jaksaminen ja siitä huolehtiminen, että kaikki pysyvät mukana. Suomen pitää olla sivistys- ja osaamisyhteiskunta. Meidän pitää ennen kaikkea myös panostaa työssä olevien ihmisten elinikäiseen oppimiseen, työn ja oppimisen vuorotteluun, ja tähän tarvitaan erittäin paljon uusia toimenpiteitä, jotka koskevat sekä yrityksiä että yhteiskunnan rahoitusta. — Kiitoksia.

18.56 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on kautensa aikana sopeuttanut taloutta leikkaamalla kaikista pienituloisimmilta. Kelan maksamia etuuksia, kuten peruspäiväraha, takuueläke ja vammaisetuudet, on jäädytetty niin, että ne eivät nouse kustan-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

nusten noustessa. Viime vuonna etuuksiin tehtiin leikkauksia. Samoin on tehty opintotuen kohdalla. Opiskelijat ovatkin tämän hallituskauden suurimpia häviäjiä. Ensi vuonna leikataan myös asumisen tuista.

On hienoa, että työpaikat ovat lisääntyneet. Työtä tarvitaan, se on kestävä tie pois köyhyydestä. Mutta meillä on paljon ihmisiä, joille työ ei ole vaihtoehto. Moni eläkeläinen, vammainen, työkyvytön ja sairas on tippunut köyhyyteen hallituksen leikatessa perusturvasta, lääke- ja sairauskorvauksista ja nyt vielä asumistuesta. Osan köyhyys on niin syvää, että perusturvalla ei enää tule toimeen. Siksi toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien määrä kasvaa. Köyhimmiltä leikkaaminen on arvovalinta. Vihreiden mielestä hallituksen ensi vuodelle tekemät veronkevennykset olisi pitänyt kohdistaa toisin: kaikkein köyhimmille perumalla indeksijäädytykset ja niistä aiemmin tehdyt leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan eriarvoistuminen on aikamme suurimpia haasteita. Tutkimuksista tiedetään, että matalalla koulutus- ja palkkatasolla on yhteys heikompaan terveyteen ja hyvinvointiin. Huono-osaisuus on myös monin tavoin periytyvää. Vähävaraisten lapsista tulee todennäköisemmin vähävaraisia ja matalammin koulutettujen lapsista todennäköisemmin matalammin koulutettuja. Työttömien vanhempien lapsilla on suurempi todennäköisyys päätyä työttömiksi. Näitä eroja voidaan tasata panostamalla koulutukseen. Mutta Sipilän hallitus on sen sijaan tehnyt suuret leikkaukset koulutukseen kaikilta tasoilta: varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta, amiksista, ammattikorkeakouluilta ja yliopistoilta. Suomalaisen koulutuksen perustaa on rapautettu vakavasti, eivätkä hallituksen nyt esittämät sinänsä tervetulleet täsmäpanostukset riitä sitä korjaamaan. Ne eivät paikkaa mittavia leikkauksia, jotka ovat edelleen voimassa. Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus ovat tehokkain keino vähentää nuorten syrjäytymistä. Tarvitsemme kouluihin riittävästi aikuisia ja tukea jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Vihreät kiittää hallitusta varhaiskasvatustuksumaksujen alentamisesta. Kuitenkin samanaikaisesti hallitus on rajannut päivähoito-oikeutta ja kasvattanut ryhmäkokoja. Fiksut kunnat, joiden talous on riittävän hyvä, ovat peruneet hallituksen leikkauksia. Se on hyvä, mutta lisää koulutuksen alueellista eriarvoisuutta. Lasten tulevaisuuden eväät riippuvat siitä, missä kunnassa asuu. Jotta taattaisiin laadukas opinpolku jokaiselle lapselle Suomessa, subjektiivinen oikeus päivähoitoon tulee palauttaa ja ryhmäkokoja pienentää valtakunnallisesti.

Monen nuoren kohdalla siirtyminen peruskoulusta toiselle asteelle on riskikohta. Tähän kohtaan tulee olla tarjolla yksilöllistä tukea, jotta siirtymä menee sujuvasti. Pelkkä aloituspaikka toisen asteen opintoihin ei riitä, sillä moni tukea vaille jäänyt nuori tippuu opinnoista matkan varrella. Toisella asteella joka kolmannen opintonsa keskeyttäneen taustalla on taloudellisia syitä. Pelkällä peruskoululla ei pärjää nykyisillä työmarkkinoilla, ja kouluttamattomuus kasvattaa syrjäytymisriskiä. Seuraavaksi tavoitteeksi onkin otettava aidosti maksuton toinen aste, ja ensimmäiset askeleet siihen tarvitaan välittömästi.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos etenee rajummin kuin uskoimme. Ilmastokriisiin vastaaminen edellyttää nopeampia ja laajempia toimia kuin mihin hallitus on pystynyt. Hallitus uhkaa biotaloushuumassa pienentää metsien hiilinielua. Hakkuumääriä voidaan kestävästi hivenen lisätä nykyisestä, mutta puu tulisi käyttää ennen kaikkea pitkäkestoisiin tuotteisiin, jolloin hiilivarastot säilyvät. Samanaikaisesti on huolehdittava metsäluonnon monimuotoisuudesta. Tarvitsemme merkittäviä panostuksia luonnonsuojeluun, jotka hallituksen esityksestä puuttuvat.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Hallituksen esittämät rajut hakkuulisäykset bioenergiaksi tekevät tyhjäksi kaikilla muilla sektoreilla tehtävät päästövähennykset. Tällä menolla Suomi ei vähennä päästöjä lainkaan vuoteen 2030 mennessä. Energiassa olisikin panostettava enemmän aurinkoon, tuuleen, älykkääseen sähköverkkoon ja energiatehokkuuteen. Ensi vuoden budjetin kannalta tärkeimmät toimet ovat energian pientuotannon vauhdittaminen, uusiutuvan energian kannustinjärjestelmän luominen tarjouskilpailutusmallilla ja fossiilisten polttoaineiden tukien alasajon käynnistäminen. Kaikki nämä keinot tukevat elinkeinon uudistamista [Puhemies koputtaa] ja kestävää talouskehitystä, joka parantaa mahdollisuuksiamme tulevaisuudessa, mutta kaikki nämä pitäisi tehdä nyt esitettyä kunnianhimoisemmin.

19.01 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Meillä on takanamme kasvun vuosi. Yksi tai edes muutama hyvän kasvun vuosi ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että taloutemme rakenteelliset ongelmat ovat edelleen monelta osin ratkaisematta. Vanheneva väestö ja vähenevä työvoima muodostavat yhdessä vakavan haasteen hyvinvointipalveluidemme rahoitukselle tulevaisuudessa. Tarvitsemme edelleen kipeästi rakennemuutoksia, kuten perhevapaauudistusta ja paikallisen sopimisen edistämistä. Nousukausi on osattava hyödyntää viisaasti. Nyt jos koskaan meillä on otollinen aika käynnistää ripeästi niitä rakenteellisia uudistuksia työllisyysasteen nostamiseksi ja kasvun jatkumisen turvaamiseksi. Hanskat eivät saa tippua, vaan käänne on hyödynnettävä. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvaa noin 2 prosenttia vuonna 2018, ja talouskasvu on vahvistunut edelleen syyskuisesta arviosta.

Hallituksen toimenpiteillä työllisyys on parantunut ja työttömien määrä on saatu vihdoin laskemaan. Työllisyys on kasvanut lähelle 70:tä prosenttia, ja pitkäaikaistyöttömien määrä on kääntynyt kohti laskua. Kuitenkin meillä on vielä matkaa sille tasolle, jolla saisimme varmistettua yhteiskuntamme palveluiden ja tulonsiirtojen rahoituksen. Ennen kuin meillä on selkeä polku työllisyyden nostamiseen lähelle 80:tä prosenttia, meidän tulee kiinnittää huomiota jokaisen päätöksen yhteydessä sen työllisyysvaikutuksiin.

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioesityksessä on tehty monia erittäin tärkeitä panostuksia koulutuksen tasa-arvon edistämiseen. Varhaiskasvatuserä alennetaan 70 miljoonalla eurolla. Alennukset kohdistuvat pieni- ja keskituloisiin, ja toisen lapsen sisarusalennus nostetaan 50 prosenttiin. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee jopa 6 700 perhettä lisää. Lisäksi yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien koulutusmääriä lisätään ja sinne kohdennetaan 5 miljoonaa euroa vuodelle 2018.

Peruskoulun tasa-arvorahoitukseen lisätään 25 miljoonaa euroa ja täten yhteensä 40,2 miljoonaa euroa käytetään tähän tarkoitukseen. Valtiovarainvaliokunta on sivistysvaliokunnan lausunnon jälkeen lisännyt tähän tarkoitukseen vielä 2 miljoonaa euroa. Tällä rahalla pyritään puuttumaan juuri niihin alueisiin ja niihin kouluihin ja auttamaan niitä, jotka ovat vaikeammassa asemassa. Myös koulujen kerhotoiminnan määrärahoja nostettiin valtiovarainvaliokunnassa, 3 miljoonalla, mikä on erittäin tärkeää koulujen aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutumiseksi.

Opetusministeriön hallinnonalalta haluan erikseen nostaa esiin vielä sivistysvaliokunnan ehdottaman ja valtiovarainvaliokunnan toteuttaman lisäyksen urheilijoiden toimeentuloon. Urheilija-apurahojen määrärahaa nostettiin 500 000 eurolla, mikä mahdollistaa paitasi pienimmän, nuorille tarkoitetun apurahan nostamisen 6 000 euroon myös useamman urheilijan pääsyn apurahojen piiriin. Tämä raha on monelle urheilijalle ainoa perustoimeentuloon käytettävissä oleva tulo. Lisäksi lisäyksenä tuli 300 000 euroa urheiluakatemioiden

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tukipalveluihin ja 165 000 euroa Urheilijoiden Ammattienedistämssäätiölle. Ne ovat pieni mutta vaikuttava lisä urheilijoiden kaksoisuran eli opiskelun ja urheilun yhdistämisen mahdollistamiseen.

Arvoisa puhemies! Toisena osa-alueena haluaisin nostaa esille panostukset ympäristöön. Osa toimenpiteistä on niitä, joilla Suomi pyrkii kohti keskipitkän aikavälin ilmastopoliittisia tavoitteita eli niitä tavoitteita, joilla päästöjä pyritään vähentämään vuoteen 2030 mennessä. Sähköautojen hankintaa tuetaan ja polttomoottoriautojen muuntamista kaasu- ja etanolikäyttöisiksi tuetaan. Luonnonsuojelua edistetään panostamalla lisärahaa Metso-ohjelman toimeenpanoon. Lisäksi ympäristöministeriön hallinnonalalla panostetaan luontomatkailuun ja muun muassa kansallispuistojen reitistöjen kuntoon laittamiseen.

Arvoisa puhemies! Nykyhallituksella on rohkeutta uudistuksiin. Jaamme kaikki tässä salissa huolen siitä, että nykyinen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä asettaa ihmisiä epätasa-arvoiseen asemaan. Nykyhallitus onkin ottanut härkää sarvista, ja sote-uudistus tullaan viemään maaliin tämän kauden aikana, ja tämän uudistuksen keskiössä on potilas. Toivon, että meillä olisi vielä enemmän rohkeutta toteuttaa kunnianhimoisempia uudistuksia. Erityisesti kiinnittäisin huomiota perhevapaaudistukseen, joka onkin tällä hetkellä valmisteilla.

Arvoisa puhemies! Työtä vielä riittää. Tämä seuraavan vuoden talousarvio [Puhemies koputtaa] on hyvä askel tällä tiellä.

19.07 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Talouden näkymät ovat Suomessa parantuneet tämän vuoden aikana huomattavasti ja talous on saavuttanut nopean kasvuvaiheen erittäin pitkän heikon ajanjakson jälkeen. Talousarvioesityksen antamisen jälkeenkin laaditut tilastot osoittavat, että talouskasvu vahvistuu edelleen. Bruttokansantuote kasvoi 3 prosenttia vuoden 2017 kolmannessa neljänneksessä verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Talouskasvu ei kuitenkaan anna mitään perusteita julkisten menojen kasvattamiselle, päinvastoin julkisen talouden tasapainottamista on jatkettava edelleen.

Työllisyys paranee koko ajan, vaikkakin joidenkin mielestä liian hitaasti. Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan työ- ja elinkeinotoiminnoissa oli lokakuun lopussa 272 500 työtöntä työnhakijaa, mikä on 56 400 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työllisyysaste on noussut 70 prosenttiin, kun se oli viime vuoden lokakuussa 68,4 prosenttia. Hallitusohjelmassa sovitut työllisyyttä parantavat toimenpiteet alkavat purra, siitä ei ole mitään epäselvyyttä.

Työmarkkinoiden toiminnan parantamiseksi on otettava käyttöön niin sanottu aktiivimalli ja mahdollistettava työttömyysturvan käyttö yritystoiminnan aloittamiseen sekä lyhytkestoiseen opiskeluun. Erityisen tärkeää on panostaa nuorisotyöttömyyden helpottamiseen, koska siinä ei ole saatu vielä riittävästi tuloksia. Tällä pystytään puuttumaan myös syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ongelmiin huomattavasti nykyistä aikaisemmin, mikä lisää myös yleistä turvallisuutta. Samalla tulee tietenkin panostaa myös rakenteellisen työttömyyden alentamiseen, sillä rakenteellinen työttömyys viittaa työttömyyden pysymiseen korkeana talouden kasvusta huolimatta. Toimenpiteet tulee kohdistaa niihin väestöryhmiin ja niille alueille, joissa työllisyysaste on alhainen. Ahvenanmaan maakunnan työllistämistoimista olisi varmasti paljon oppimista.

Lähivuosista on arvioitu, että velkaantumisen vauhti hidastuu edelleen ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen alenee. Julkisen talouden velkaantumisen valtiovarainministeri arvioi päättyvän vaalikauden loppuun mennessä hallitusohjelman tavoitteiden mukaises-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ti. Tämä on ollut tämän hallituskauden tärkein tavoite. Valitettavasti velkaantumisen päätymisestä huolimatta sekä kunta-, että valtiontalous pysyvät edelleen alijäämäisinä.

Pidän hyvänä, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion määrärahoihin yli 40 miljoonaa euroa. Suurin osa rahoituksesta kohdistetaan liikenneväylien parantamiseen sekä tukemaan koulutusta, sivistystä, kulttuuria ja urheilua. Rahoitusta kohdennetaan myös syrjäytymisen ehkäisyyn, sisäiseen turvallisuuteen, viennin edistämiseen sekä maatalouden kannattavuuden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! On ollut mielenkiintoista lukea oppositiopuolueiden varjobudjetit. Siinä veronmaksajille tulisi hiki. Demarit lisäsivät kansalaisten verotusta yli 900 miljoonan euron veronkorotuksin ja vihreät kiristäsivät verotusta ja muita maksuja 1,4 miljardin euron veronkorotuksilla ja muilla kuluilla. Tämä ei ole oikea tie, vaikka valtio aina kiittää iloista veronmaksajaa. Suomessa vero- ja etuusjärjestelmä tasaa tuloja tehokkaasti, OECD:n tilastojen mukaan jopa kolmanneksi parhaiten. Raskaamman työ- ja yritysverotuksen, jolla paisutettaisiin sosiaaliturvaa, kääntöpuolena on, että yritysten toiminta ja maan työllisyyskehitys voivat helposti kääntyä, kun taloudelliset kannusteet muuttuvat päinvastaiseen suuntaan. Tätä ei ole realistisesti huomioitu, vaan oppositio toivoo varjobudjetissaan, että valtion tulopuoli ei kärsisi heidän sellaisista työn vastaanottamisen ja yrittäjyyden kannusteita heikentävistä vero- tai sosiaaliturvaratkaisuistaan, joilla tuloeroja tasataan. On tietenkin helppo teoriassa pienentää tuloeroja, kun pelkästään teoriassa loihdii satoja miljoonia ja miljardeja euroja harmaasta taloudesta, veron välttelijöiltä, sokeriverosta, kotitalousvähennyksistä, Suomen Pankin ja Sitran taseista ja veroista, jotka kuolettavat maaseudun ihmiselämän. Miksi ette näitä kaikkia ihmelääkkeitä tehneet edellisellä vaalikaudella? Teidän aikananne työttömyys kasvoi ja velkaannuttiin hirvittävä määrä ennen nykyistä hallitusta.

19.12 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä viikko on varsin raskas viikko pitkäaikaistyöttömille, vähävaraisille, leipäjonoissa oleville ihmisille.

Kun perussuomalainen eduskuntaryhmä hajosi ja syntyi Sininen tulevaisuus, moni on miettinyt, mikä muuttui. Tänä voin kertoa, mikä muuttui — ainakin muutaman asian. Kahden edellisen talousarvion yhteydessä talousarvioon lisättiin kaksi hyvin merkittävää asiaa. Ensimmäinen oli miljoonan euron määräraha yhdistyksille, jotka auttavat leipäjonoissa olevia ihmisiä. Tämä toiminta saatiin sosiaali- ja terveysministeriön kautta toimimaan sellaisella tavalla, että tänä vuonna jo yli 80 yhdistystä sai tukea tältä erityismomentilta ja pystyy hoitamaan tätä työtään ja parantamaan sitä. Hankittiin muun muassa kylmäkalustoa, jotta pystyttiin erilaisia säilykkeitä, hävikkituotteita saamaan jaettavaksi niin, että kylmäketju ei katkea. Nyt tämä momentti on kokonaan poistettu täältä, koska Sininen tulevaisuus ei pitänyt sitä tärkeänä. [Satu Taavitsainen: Ohhoh!] — Jep, täältä se löytyy. — Toinen tosi iso asia on päihdekuntoutukseen ja päihteisiin liittyvä miljoonan euron raha, se on myös poistettu täältä. Nämä asiat ovat muuttuneet nyt, ja nämä rahat sitten kylmän viileästi siirrettiin tuonne tutkimuksen puolelle.

Alkuviikosta hyväksyimme lain, jossa pitkäaikaistyöttömiä ja niitä, jotka ahkerasti hakevat työtä, rangaistiin erityisellä tuen menettämisellä. Tämä on pienituloiselle aika rankka viikko. Tämä on ollut niille hädässä oleville ihmisille aika rankka viikko. Yritin puhua tästä asiasta valtiovarainvaliokunnan jäsenille, niin sanotusti tein sisäistä kansanedustajan lobbaustyötä, jossa edustaja edustajalta kävin kertomassa, että pitääkö nyt huoli, että tämä leipäjakeiluun tarkoitettu, vähävaraisten leipäjonoihin tarkoitettu raha säilyisi täällä, koska

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

se on juuri saatu organisoitua sillä tavalla, että sen tehot alkavat näkyä. Ja nyt ne on poistettu täältä. Valtava määrä työtä on myös mennyt hukkaan. Hävikin jakoa tehostetaan, ja kaikki olemme huolissamme ihmisistä, joiden elämäntilanne on sellainen, etteivät he enää selviä, eivät yhteiskunnan tukitoimillakaan, tai sitten ovat jo tippuneet niiden ulkopuolelle. Tällä hetkellä leipäjonoissa suurin kasvava ryhmä on yksinhuoltajaperheet ja eläkeläiset. Tämä on meidän Suomemme tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Tämän tulisi olla koko eduskunnan huoli, ei vain niin, että se, kuka milloinkin sattuu olemaan hallituksessa, ei pidä näistä huolta. Näistä asioista pitäisi pitää aina huoli, ja pitkällä tähtäyksellä pitäisi tehdä sellaista sosiaalipolitiikkaa, että leipäjonoja ei Suomessa tarvittaisi. Se on tietenkin se tavoite. Mutta niin kauan kuin leipäjonoja on, ei sellaisesta akateemisesta tutkimuksesta, sammuuko jääkaapin valo vai ei, ole hirveästi hyötyä. Tarvitaan aitoja toimia, joilla voidaan turvata se leipä siellä jääkaapissa.

Kaikkien näiden muiden toimien ja momenttien kohdalla käytän sitten erikseen puheenvuoron, mutta näin yleisellä tasolla, kun kerran olen sosiaalineuvos, kannan suurta huolta siitä, että tämän eriarvoisuuskeskustelunkaan jälkeen, joka täällä käytiin ja käytiin aika kuumatunteisesti, ei näytä siltä, että asiat muuttuisivat. Kansa on aika kyllästynyt siihen, että me täällä pallottelemme näitä tarpeita pöydältä toiselle ja puolelta toiselle sen sijaan, että me kohtaisimme ne, näkisimme sen kokonaisuuden ja tarttaisimme niihin. Lopulta, kun nämä asiat laitettaisiin ihan jonoon paperille, ne eivät ole niin ylityspääsemättömiä. [Puhemies koputtaa] — Aikani loppui, valitettavasti. Kiitoksia, puhemies.

19.18 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Suomessa on katsottu jokaisen kansalaisen oikeuden koulutukseen olevan keskeinen keino varmistaa, että jokainen saa riittävät tiedot ja taidot yhteiskuntaan osallistumiseen sekä osaamiseen, joka mahdollistaa toimeentulon työtä tekemällä tai yrittämällä.

Suomen täyttyessä 50 vuotta vuonna 1967 kokeiluperuskoulut aloittivat toimintansa eri puolilla Suomea. Perusopetuksen maksuttomuus ja peruskoulu eivät kuitenkaan olleet itsestäänselvyksiä. Vielä 60-luvun alussa käytiin keskustelua siitä, oliko järkevää korvata rinnakkainen oppikoulu ja kansakoulujärjestelmä oppilasvalintoinen, lukukausimaksuinen ja vapaaoppilaspaikkoinen peruskoululla. Jälkikäteen voi sanoa, että tuolloin kalliiksi ja tasapäistäväksi koulujärjestelmäksi haukuttu peruskoulu on se kivijalka, joka nosti Suomen moderniksi ja hyvinvoivaksi yhteiskunnaksi.

Noista ajoista on tultu eteenpäin, ja nykyään tiedetään, että lasten varhaiskasvatus on kaikkein vaikuttavinta koulutusta ja varhaiskasvatukseen osallistuminen näkyy selvästi 15-vuotiaiden oppimistuloksissa. Lapsen ikävuodet alle 5-vuotiaana ovat keskeisiä kielellisen oppimisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen herkkyyksia. Lapsen varhaisten vuosien merkitys on oleellista oppimiselle sekä perusopetuksessa että myöhemmissäkin koulutuksen vaiheissa. Näin varhaiskasvatuksella on vaikutus ihmisen koko elämänkaareen. Varhaiskasvatuksen tärkeyden ymmärtämisessä on kuljettu pitkä matka. Vuonna 73 säädetty laki lasten päivähoidosta lähti siitä, että vanhemmilla oli oikeus saada lapsensa päivähoitoon työpäivän ajaksi. Vuonna 2015 päivähoitolain korvanneessa varhaiskasvatuslaissa lähtökohdaksi nostettiin lapsen oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Kyse on paitsi perheiden yhdenvertaisesta kohtelusta ennen kaikkea jokaisen lapsen oikeudesta sellaiseen varhaiseen kasvatukseen, joka antaa yhdenvertaiset mahdollisuudet koulupolulle ja myöhemmässä elämässä pärjäämiseen.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnallinen eriarvoistuminen alkaa valitettavasti jo varhain. Tutkimukset osoittavat myös, että huono-osaisuus, kuten työttömyys ja matala koulutustaso, periytyvät sukupolvelta toiselle. Siksi varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen työttömien perheiden lapsilta on yksiselitteisesti väärin ja se tulee perua välittömästi.

Noin 50 vuotta sitten suomalaiset päättäjät antoivat nyt 100-vuotiaalle Suomelle lahjan, joka omiana aikanaan oli suuri ja kallis uudistus. Peruskoulu on kuitenkin osoittanut, että koulutukseen tehtävät uudistukset näkyvät vuosikymmenten päähän. Ne ovat investointeja, jotka ovat maksaneet itsensä moninkertaisesti takaisin. Meillä 100-vuotiaan Suomen päättäjillä tulee olla samanlaista rohkeutta antaa lahja 150-vuotiaalle Suomelle. Universaalit, maksuttomat varhaiskasvatuksen kaltaiset peruspalvelut ovat paras keino tavoittaa kaikki lapset. Ne edistävät tasa-arvoa ja Suomen rakentumista lapsi- ja perheystävälliseksi maaksi.

Juuri nyt, kun talouskin kasvaa, on oikea aika ryhtyä tekemään hyviä päätöksiä lasten näkökulmasta. Kasvu kuuluu myös lapsille. Heillä varsinkaan ei ole vuosia hukattavanaan odottaa päätöksiä. Lasten elämä on tässä ja nyt. Hallituksen tulee antaa hyvinvointiloikka Suomelle ja siirtää Suomi kokoaikaiseen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Se lisäisi lasten osallistumista varhaiskasvatukseen, parantaisi lapsiperheiden ostovoimaa ja vähentäisi köyhyyttä sekä pienentäisi työttömyyttä ja näin lisäisi verotuloja. Se on myös kustannustehokas keino parantaa työn tekemisen kannusteita, koska on tosiasia, että maksut ovat negatiivinen kannustin työn vastaanottamiselle. Maksut ovat lasten vanhemmille olennainen osa perheen taloutta, ja monilapsisissa perheissä ne ovat useita satoja euroja kuukaudessa. Kokoaikainen maksuton varhaiskasvatus voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että nollamaksuluokan tuloarvoja korotetaan seuraavan kolmen vuoden aikana niin, että vuonna 2021 kaikki perheet ovat nollamaksuluokassa [Puhemies koputtaa] eivätkä maksa päivähoitomaksuja, ja ensimmäinen vaihe tätä maksuttomuutta kohti löytyy sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetista. — Jatkan vielä puhetta myöhemmin.

19.23 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen puhui hetki sitten puheenvuorossaan osuvasti, sanoi, että tämä on kova viikko pienituloisille päätösten suhteen. Se pitää paikkaansa. Mutta nyt tähän omaan puheeseeni.

Arvoisa puhemies! Positiivinen talouskehitys on Suomelle erityisen makea uutinen heikkomman ajanjakson jälkeen. Parantuneet kasvuennusteet tuovat valtiolle hieman lisää taloudellista liikkumavaraa, mutta kokonaistilanne on kuitenkin se, ettei valtion kirstu ole tällä hetkellä tarpeeksi raskas. Velkataakka on yhä varsin kova, eikä Suomella ole toivottulla tavalla resursseja rakentaa yhteiskuntaa ja lisätä hyvinvointia. Julkisten palvelujen kehittäminen on hyvinvointiyhteiskunnan kulmakivi. Hallitus keskittyykin valtionvelan hillitsemiseen, kestävyysvajeen pienentämiseen sekä työllisyystilanteen parantamiseen. Esimerkiksi työllisyysluvut ovat tällä hetkellä miellyttävämpää luettavaa kuin muutama vuosi sitten. Se, kuinka paljon hallituksen toimet ovat tähän vaikuttaneet, on kysymysmerkki. Harva valtio onnistuu noususuhdanteessa saamaan työllisyyden ja talouden mittareita pakasen puolelle.

Kokoomusvetoinen hallituksen politiikka suosii enemmän hyvin toimeentulevia kansalaisia, mutta heikommassa asemassa oleville hallituspolitiikka tarkoittaa heikennyksiä arjen palveluihin. Kun hallitus leikkaa julkisista palveluista, kärsijöinä ovat aivan jotkut muut kuin hienossa omakotitalossa asuva espoolaisperhe, joka asioi vain Mehiläisessä terveyden reistaillessa. Kun kääntää katseen kasvavien kaupunkien ulkopuolelle, todellisuus

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

on toinen, ei ole rahaa eikä mehiläisiä muualla kuin niityillä. Erityisesti pienemmiltä paikkakunnilta palvelut pakenevat säästöjen seurauksena, ja ihmiset ovat siellä hätää kärsimässä. Heidän on vaikea ymmärtää hallituksen säästötalkoita. Myös sote-uudistus ja sen vähemmän mallikas eteneminen aiheuttaa ihmisissä huolta. Itse olen huolissani ihmisten lisäksi julkisen terveydenhuollon kokonaisuuden romuttamisesta ja suurten yksityisten terveysalan toimijoiden vallan lisäämisestä julkisen terveydenhuollon markkinoilla. Niitä kiinnostaa raha kansanterveyttä enemmän, näin ajattelen.

Hallitus on budjetin laatimisen yhteydessä aina arvovalintojen edessä: esimerkiksi halutaanko käyttää rahaa varhaiskasvatuksen kehittämiseen tai vanhusten aseman parantamiseen vai käytetäänkö satoja miljoonia veroeuroja sellaiseen kehitysapuun, jonka vaikuttavuudesta voi olla monta mieltä? Perussuomalaiset katsovat, että valtion varat tulisi ensisijaisesti käyttää julkisten palvelujen vahvistamiseen ja suomalaisten elämänlaadun parantamiseen. No, mistä sitten rahat? Perussuomalaiset ovat aidosti yrittäjän puolella. Yrittäjyyden edistäminen on meidän listallamme korkealla, koska katsomme sen luovan työtä ja mahdollisuuksia niin yksilöille kuin yhteiskunnalle. Erityisesti pk-sektorin yrityksiä tulisi vauhdittaa menestykseen nykyistä aktiivisemmin ja rohkeammin. Pari konkreettista esimerkkiä, joilla perussuomalaiset vauhdittaisivat yritysten kasvua ja tätä kautta työllisyyttä: arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nosto ja niin sanottu Viron-malli yritysverotuksessa. Nämä niksit ovat olleet jo pitkään tiedossa, enkä voi kuin ihmetellä, miksi hallitus ei ole ottanut asiakseen uudistaa yritysverotusta kannustavammaksi, toiminnan kehittämistä ja kasvattamista silmällä pitäen.

Hallituksen EU-politiikka on joistakin linjasta poikkeavista irtiotista huolimatta hyvin EU-myönteistä ja vahvistamassa Suomen kannalta hälyttävää liittovaltiokehitystä. Talouspolitiikan kohdalla tämä tarkoittaa yhteisvastuun myötä valtavia riskejä Suomelle sekä erityisesti rajoitteita viedä eteenpäin monia fiksua uudistusideoita. Kuten edustajat Meri ja Kankaanniemi mainitsivatkin aiemmin, riskejä on valtavasti, kuten Helsingin yliopiston ekonomisti Tuomas Malinen on varoitellut. Perussuomalaiset peräänkuuluttavat oikeudenmukaisempaa talouspolitiikkaa kautta linjan. Hallituksen listalla ja sen kärjessä ovat ihmiset, joilla pyyhkii jo hyvin, mutta muut unohtuvat. Olemme nostaneet tässä syksyn mittaan budjettikeskustelussa esille toistuvasti muun muassa yrittäjyys- ja työllisyyspakettimme: kotimaisen maatalouden vahvistamisen, lapsiperheiden arjen helpottamisen, eläkeläisten hyvinvoinnin edistämisen sekä asumisen hintaan puuttumisen. Talousarvioaloitteita olemme jättäneet muun muassa veteraanien tilanteen kohentamiseksi, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen vahvistamiseksi sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja harrastustoiminnan lisäämiseksi. Vaalimme aina politiikassamme Suomen etua. Emme tue turva- paikkaturismia tai liittovaltiomyönteistä EU-politiikkaa. Tässä sen kuulitte: olemme tavallisen suomalaisen edunvalvojapuolue.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi: Tämänhetkistä hallituksen politiikkaa ja budjettilinjauksia on arvosteltu syystäkin eriarvoistumisen kasvattamisesta. Jos ei linja muutu, [Puhemies koputtaa] ei eriarvoistumisen ongelmakaan ratkea.

Näin ollen lopuksi vielä: kannatan edustaja Meren esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle.

19.29 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään tässä salissa on keskusteltu talousarviosta vuodelle 2018 ja myös oppositiopuolueet ovat omia vaihtoehtobudjettejaan esitelleet. Myös me sosiaalidemokraattisessa eduskuntaryhmässä olemme valmistelleet ja

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tehneet oman vaihtoehtobudjettimme, jossa otettaisiin vähemmän velkaa kuin hallitus ottaisi mutta jakaisimme sen oikeudenmukaisemmin, sen käytettävissä olevan rahan ja budjettivaran. En lähde toistelevaan kaikkea alusta tässä vaiheessa, mutta päivän myötä, kun en debattipuheenvuoroja saanut, nousi mieleen muutama asia, joita haluan tässä vaiheessa kommentoida.

Erityisesti keskustan joukosta kovin ponnekkaasti kehuskeltiin sillä, kuinka tämä hallitus ei leikkaa kuntataloudesta, ja ihan tästä valtion talousarvioesityksestä sivulta 11 Kuntatalous-otsikon alta suora lainaus: "Kuntien valtionapuihin osoitetaan yhteensä 10,6 miljardia euroa vuodelle 2018, ja ne nousevat vuodelle 2017 budjetoidusta noin 0,1 prosenttia. Laskennallisiin valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 9,4 miljardia euroa, mikä on 1,4 prosenttia vuodelle 2017 budjetoitua vähemmän." Ei siis lisäystä vaan vähennys. Jatkan vielä toisen lauseen: "Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on noin 129 miljoonaa euroa heikentävä vuodelle 2018." Näin viestiä edustaja Korhoselle, joka muun muassa sitä täällä tänään esille otti.

Toinen asia: Edustaja Multala totesi, että yhtäkkiä mukamas eriarvoisuutta on joka paikassa, ja syytti, että ehkä kaikki uskovat nyt niin, koska jatkuvasti täällä siitä jauhetaan. Kyllä tämä nimenomaan on se sali, jossa siitä täytyykin jauhaa. Jos tässä salissa ei pidetä oikeudenmukaisuudesta huolta, kukaan muukaan ei sitä tule tekemään. Se, miten valtion varat osoitetaan vähävaraisimmille, heikoimmassa asemassa oleville, sairaille, lapsille, nuorille ja niin poispäin, on nimenomaan meidän asiamme, ja me täällä oppositiossa teemme hartiavoimin töitä, jotta tämä eriarvoisuuskehitys lakkaisi, päättyisi, vähenisi, ja sen vuoksi, kyllä, me tulemme jauhamaan tästä asiasta, jos indeksijäädytykset, leikkaukset sosiaalietuuksiin, eläkkeisiin, palkkoihin ja muihin tulevat jatkumaan. Tähän vielä haluan todeta, että me elämme siis yhteiskunnassa, jossa eri tilastoiden mukaan on yli 100 000 köyhyysrajan alapuolella elävää lasta, noin 500 000 työssä käyvää ihmistä elää köyhyysrajan alapuolella ja 350 000 eläkeläistä alle 1 000 euron kuukausituloilla. Jos nämä luvut ja nämä tilastot eivät herätä siihen, että Suomessa on eriarvoisuutta, johon täytyy puuttua ja jonka eteen täytyy ponnistella, on se mielestäni kumma.

Esitän vastalauseen 1 mukaisesti seuraavaa epäluottamusehdotusta: "Eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut talouspolitiikassaan. Hallituksen arvovalinnat lisäävät eriarvoisuutta ja vähentävät luottamusta yhteiskunnassa. Poliitiikka laiminlyö tulevaisuuden talous- ja työllisyyskasvun. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset jäävät tekemättä. Kasvun tulee kuulua kaikille. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia, jotka edistävät kasvun oikeudenmukaista jakautumista, vähentävät eriarvoisuutta ja vahvistavat talouskasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta."

19.35 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri vetosi tänäänkin siihen, että nyt pannaan Suomi kuntoon. On hyvä pysähtyä tämän väitteen edessä vielä kerran ja kysyä, tuleeko Suomi kuntoon. Tosiasiassa, kun tarkemmin katsomme, vuonna 2015 Suomen rakenteellinen alijäämä julkisessa taloudessa oli 0,8. Kovin paljon tehtiin työtä viime hallituskaudella, jotta rakenteellisen alijäämän osalta saavutettaisiin edes tuo taso. Silloinen hallitus sopeutti menoja lähes 5,5 miljardilla eurolla, joista osa oli kipeitä leikkauksia, osa taas verosopeutusta, ja siltä osin tulojen ja menojen sopeutus yhteensä sai sen tilanteen aikaan, että noin 5,5 miljardilla silloinen sopeutus toi tulosta. Vuonna 2015 jäätin tilantee-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

seen, jossa julkisen talouden rakenteellinen alijäämä oli 0,8. Tämä hallitus aloittaessaan päätti panna Suomen kuntoon. Silloin julkisen talouden rakenteellisen alijäämän ohjelma, joka tehtiin tuon alijäämän vähentämiseksi, lähti siitä, että 10 miljardilla eurolla julkisen talouden rakenteellista alijäämää suitsittaisiin. Nyt noista toimista päätettiin, että 4 miljardia tehtäisiin suorilla leikkauksilla, 3 miljardia sotella ja 3 miljardia kiky-sopimuksen kautta kilpailukykyä edistämällä.

Tänään, vuoden 2017 lopulla, olemme tilanteessa, jossa nämä kauniit puheet ovat jääneet pelkiksi puheiksi. Tosiasiassa hallitus aloitti vuoden 2015 aikana tiukan sopeuttamisohjelman, jonka tuloksena leikattiin julkisia palveluita, etuuksia ja erityisesti koulutuksesta noin miljardi euroa vuositasona, niin että vuoden 2016 alusta nähdään jo selkeä muutos rakenteellisen alijäämän kehityksessä, jolloin tuo rakenteellinen alijäämä jäi vuoden 2016 osalta 0,4:ään. Silloin oltiin jo selkeästi EU:n tavoitteiden keskipitkän aikavälin tavoitteessa.

2016 hallitus keksi ikiliikkujan, jonka nimeksi annettiin kiky, ja tämän kikyn pohjalta nämä 3,5 miljardin kasassa olevat säästöt muuttuivat valitettavasti 2 miljardin verojen kevennyksiksi. Verojen kevennykset tehtiin niin, että erityisesti suurituloisia suosivalla ratkaisulla päädyttiin tilanteeseen, jossa palkansaajien menetyksiä kompensoitiin merkittävästi verojen kevennyksillä. Tätä talouspolitiikan arviointineuvosto ja sen puheenjohtaja professori Roope Uusitalo pitivät käännekohtana suomalaisen julkisen talouden rakenteellisen alijäämän kehityksessä. Silloin hallitus kohtasi jakovaaran. Tämä jakovaara johti tilanteeseen, jossa julkisen talouden rakenteellisen alijäämän suhteen suunnitelma on suistunut raiteiltaan. Nyt ollaan jo tilanteessa, jossa vuoden 2017 osalta painutaan siihen samaan, jossa rakenteellinen alijäämä vuoden 2015 osalta oli. Eli voidaankin sanoa, että ihmiset, jotka maksoivat hyvin paljon ja vähistään antoivat, joutuivat tosiasiassa tämän hallituksen julkisen talouden rakenteellisen alijäämätavoitteen huijaamiksi, sillä niistä säästöistä, jotka tehtiin, merkittävä osa, siis 3,5 miljardin kasassa olevista säästöistä 2 miljardia euroa, kului tähän jakovaaraan, jonka hallitus kohtasi vuoden 2016 aikana.

Nyt ollaan tilanteessa, jossa julkisen talouden rakenteellinen alijäämä jää tulevana vuosina kauas sen taakse, mitä EU edellyttää keskipitkän aikavälin tavoitteena, joka on 0,5. Ennuste on, että edes vuosille 2017–2019 myönnetty jousto ei riitä, sillä silloin alijäämä voi olla 1,1 prosenttia bkt:stä. [Puhemies koputtaa] Ennusteiden mukaan rakenteellinen alijäämä ylittää tämänkin rajan jo vuonna 2018.

Arvoisa puhemies! On hyvä pysähtyä siihen, että edes ensi vuonna EU:n joustot eivät enää riitä tälle hallitukselle rakenteellisen alijäämän suhteen. Luvattiin, että Suomi tulee kuntoon, mutta tosiasiassa nämä kiistattomat luvut, jotka ovat valtiovarainministeriöstä peräisin, osoittavat, että Suomi ei tule kuntoon.

19.41 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi kannatan edustaja Kymäläisen lausumaa siitä, että hallitus saa epäluottamuksen budjetistansa.

Tässä keskustelussa on hyvin paljon puhuttu kasvusta ja työllisyydestä, ja minusta se on aivan oikein, koska näissä meidän fokuksemme pitää olla. Mutta olisi syytä puhua enemmän myös kasvun sisällöstä ja työllisyyden laadusta, koska ne ovat tässä unohtuneet. Me puhumme määrällisistä arvioista, kun meidän pitäisi mennä sisälle laatuun, jotta me löytäisimme oikeita ratkaisuja ja kestäviä ratkaisuja Suomen nostamiseksi.

Kannattaa muistaa, että kasvu on kuitenkin vain väline silloin, kun tavoitellaan eheää, oikeudenmukaista ja tasa-arvoista yhteiskuntaa, jossa mahdollisimman moni voisi tehdä

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

työtä. Ja kun puhun työstä, puhun palkkatyöstä, puhun yrittäjyydestä, puhun myös siitä vapaaehtoistyöstä ja mielekkäästä tekemisestä, joka tuo tähän yhteiskuntaan hyvinvointia. Meidän työelämämme rakenteet ovat muuttumassa sillä tavalla, että voi olla, että 5—10 vuoden päästä perinteiset talousmittarit, joilla me olemme tottuneet mittaamaan menestystä ja pärjäämistä, eivät enää pädekään samalla tavalla kuin aikaisemmin. Esimerkiksi työllisyysaste voi olla yksi tällainen. On se, mitä siellä työllisyysasteen sisällä tapahtuu, miten hyvin ihmiset tulevat toimeen palkallansa, miten pitkiä työuria he pystyvät tekemään, miten heidän terveytensä kestää läpi sen työuran, ja on monia muita mittareita, joita meidän pitäisi katsoa tarkemmin, ja usein nämä unohtuvat tässä makrotaloudellisessa keskustelussa.

Näillä mittareilla, mitä meillä nyt on käytössä, on selvää, että tavoitteena tulee olla vähintään 2 prosentin talouskasvu, ja silloin on oleellista se, minkälaisia rakenneuudistuksia me teemme ja minkälaisia meidän sopeuttamistoimemme ovat. Minusta me monissa säästötoimissa tässä salissa olemme pettäneet itse itseämme. Jos perkaisi hallituksen esitykset läpi, nimenomaan ne säästölait läpi, ja katsoisi, kuinka monen säästölain tai työllisyyslain, joilla pyritään siihen, että meidän työttömät työllistyisivät paremmin, talousvaikutuksissa sanotaan, että tämä laki nostaa niin ja niin paljon asumistukimenoja tai tämä laki nostaa niin ja niin paljon toimeentulotukimenoja, niin meidän ikään kuin ne säästötavoitteiden lopputulemat olisivat täysin toista kuin miltä ne hallituksen puheissa näyttävät. Ja loppujen lopuksi se, mitä tapahtuu toimeentulotukiasiakkuuksissa, mitä tapahtuu vaikkapa työllisyysasteessa, tulee tästä kokonaisuudesta eikä siitä, että jollekin budjettilaille on asetettu joku tavoite.

Yksi esimerkki tästä on vaikkapa tämä työllisyyden niin sanottu aktiivimalli. Tässä yksi puhujista aiemmin puhui, että aktiivimalli on sitä, että työttömyysturvalla voi opiskella tai työttömyysturvalla voi esimerkiksi yrittää. Tällaisen aktiivimallin minäkin hyväksyn ja kannatan sitä lämpimästi. Mutta ikävä kyllä se aktiivimalli, jonka hallitus on tähän taloon tuonut, tarkoittaa sitä, että jos työtön ei löydä töitä, hänen työttömyysturvaansa leikataan. Samaan aikaan ajatellaan, että osa ihmisistä työllistyy, ja varmasti joidenkin ihmisten kohdalla on mahdollista löytää keikkatöitä ja ikään kuin pysyä tässä paremmassa työttömyysturvassa, hyötyä omavastuupäivien muutoksista ja muista, mutta hyvin iso osa ihmisistä tipahtaa, osa heistä toimeentulotukiluukulle, ja sitä kautta koko tämä aktiivisuuden tavoite muuttuu irvikuvakseen, koska me tiedämme, että silloin kun ihminen on toimeentulotukiasiakas, hänen kannusteensa tehdä työtä ja päästä työelämään ovat todella hankalat, koska toimeentulotuki leikkaa ne pienetkin eurot, joita onnistuu ansaitsemaan. Ja lisäksi toimeentulotuki on ikään kuin byrokraloukkuna paljon suurempi kuin se, että ihminen on työttömyysturvalla ja voi käyttää hyödykseen esimerkiksi 300 euron vapaaosaa.

No, sitten jos mietimme kasvua muutoinkin, niin sen sisältöä pitäisi arvioida. Me tiedämme, että bruttokansantuote kasvaa, jos talo palaa, koska sen jälkeen rakennetaan uusi talo ja palokuntakin käy siellä. Me tiedämme, että vaikkapa Talvivaara monessa tilanteessa näytti hyvältä meidän talousluvuissamme, mutta samaan aikaan me tiedämme, että me joudumme käyttämään paljon rahaa niiden jälkien korvaamiseen, mitä vaikkapa ympäristöpuolella on tapahtunut. Siksi meidän pitäisi osata arvioida näitä kasvun lukuja siitä näkökulmasta, minkä verran hyvinvointia ne meille tuottavat tai minkä verran työllisyyttä ne meille tuottavat.

Samoiten työllisyyspolitiikan sisällä pitäisi katsoa sitä, kuinka moni tulee työllään toimeen. Jos meillä yhä isompi osa ihmisistä joutuu työtulojensa lisäksi riippuvaiseksi tulon-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

siirroista, niin meidän työllisyysasteemme pitää olla paljon paljon korkeampi kuin sellaisessa mallissa, jossa ihminen voi tulla työllänsä toimeen. [Puhemies koputtaa] Ja tässä jälkimmäisessä mallissa käy niin, että myös se työn arvostus rapautuu. Tällä hetkellä suomalaiset ovat hyvin työsidonnaisia, se näkyy vielä uusissa arvobarometreissä, mitä juuri tänään on julkaistu, mutta jos toimeentulokiriippuvuus ja työ yhdistyvät, niin saattaa olla, että työn arvo kärsii.

19.46 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä uudessa talousarvioesityksessä on poistettu myös Suomen kristillisten koulujen liitolle tuleva avustusraha, joka oli hyvin merkittävä. Sitten on poistettu heidän kerhotoiminnaltaan kaikki rahat. Näitä yksityisiä lakiin ja toimilupaan perustuvia kouluja on Suomessa useita satoja, joista 23 on kristillisiä kouluja. Nämä ovat suomalaisia veronmaksajien lapsia, ja nyt heiltä on viety nämä avustusrahat, samoin ulkosuomalaisten kouluista, joille oli luvattu tänä vuonna, kun he täällä kävivät ja toivoivat, että heidän taloutensa lopulta saataisiin kuntoon. Kaikki eduskuntaryhmät olivat heitä kuulemassa ja juhlallisesti ilmoittivat, että nyt nämä asiat laitetaan kuntoon. Ei ole laitettu, ei edes Suomi 100 -vuoden kunniaksi.

Sitten vielä palaisin äskeiseen puheenvuorooni, kun se jäi kesken.

Esimerkiksi edellisessä, vuotta 2017 koskevassa talousarviokirjassa on oma kohtansa, jonka nimi on "Matalan kynnyksen toimintamallit". Tämä on poistettu kokonaan. Täällä on ruoka-apukohta muun muassa. Valiokunta lisäsi kuluvan vuoden talousarvioon 1,1 miljoonaa euroa matalan kynnyksen ja suoran avunannon kohteisiin, kuten ruoka- ja muuhun ai-neelliseen apuun. Tätä jatkettiin vielä tälle vuodelle, ja valiokunta perusteli sitä näin, että valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännössä on arviolta 20 000—25 000 ihmistä, jotka hankkivat viikoittain ruokansa niin kutsuttujen leipäjonojen kautta: "Avustusruoan jakelusta on käytännössä tullut tärkeä osa kaikkein huono-osaisimpien avustustoimintaa ja julkisia palveluita täydentävää turvaa, sillä leipäjonoissa asioi pääasiassa perusturvaetuuksien varassa eläviä ja huonossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä." Valiokunta lisäsi silloin miljoona euroa, joka oli tarkoitettu valtakunnallisille toimijoille. Nyt tämä toiminta saatiin ministeriön kanssa organisoitua, ja se tuotti paljon hyviä asioita. Sitten valiokunta viime vuonna lisäsi miljoona euroa päihderiippuvaisten erityistukeen ja hoitopaikkoja tarjoavien järjestöjen talouden tukemiseen, koska se oli erittäin heikko.

Kaikki nämä hienot asiat, jotka antoivat hieman toivoa näille toivottomille, on nyt pyyhitty pois. Joku on joskus sanonut, että valtion talousarvio on yhteiskunnan merkittäv in arvobarometri. Siinä arvotetaan ihmiset, heidän tarpeensa ja se raha, joka aiotaan käyttää ihmisten hyväksi. Jos tämä talousarvio kuvaa nyt tämän hallituksen arvoja, jos tämä kuvaa, niin kuin ymmärrän, sitä todellista tekemistä, jota pidetään menestyksenä, niin pohdin, haluan olla mukana sellaisessa menestyksessä, joka vie leivän kaikista pienituloisimmalta, siltä joka joutuu menemään sinne leipäjonoon — ei varmasti haluaisi, mutta joutuu menemään.

Olen itse ollut auttamistyössä mukana 14-vuotiaasta saakka. Aion jatkaa sitä niin kauan kuin jalat toimivat. Totean vain tästä todellisuudesta tuolla talon ulkopuolella, että täällä sisällä on kovin erilainen käsitys siitä, ja se, miten näitä rahoja pitäisi jakaa, myös poikkeaa kovasti. Toivon, että jonkinlainen inhimillisuusdebatti täällä joskus käytäisiin ja puhuttaisiin näistä asioista oikeilla nimillä. Nämä valitettavasti niin usein vaalikentillä kuullut lupaukset ja puheet sitten savuna haihtuvat täällä, kun näitä talousarvioita tehdään. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

19.51 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan tuosta aiheesta, johon äsken päätin elikkä varhaiskasvatusmaksuista, jotka ovat siis vanhemmille, kun he miettivät perheen taloutta, aivan olennainen osa sitä. Tosiaan nuo maksut voivat olla monilapsisessa perheessä jopa useita satoja euroja kuukaudessa, ja sen vuoksi Suomessa pitää toteuttaa kokoaikainen maksuton varhaiskasvatus, ja se voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että varhaiskasvatusmaksujen nollamaksuluokan tuloja korotetaan seuraavien kolmen vuoden aikana niin, että vuonna 2021 kaikki perheet ovat nollamaksuluokassa eivätkä maksa päivähoitomaksuja. Maan talouden näkökulmasta vaihteellinen toteuttaminen on mahdollista, ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on oikein aloittaa maksuttomuus pieni- ja keskitulolisista perheistä varakkaiden perheiden tullessa maksuttomuuden piiriin viimeisenä.

Ensimmäinen vaihe kohti tätä täyttä maksuttomuutta löytyy jo meidän sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetista, jossa olemme korottaneet nollamaksuluokan tuloja maan hallitusta enemmän. Poistaisimme maksut useammalta perheeltä ja toisimme jo ensimmäisessä vaiheessa kahden keskipalkkaisen vanhemman perheen maksualennusten piiriin. Vaihtoehtomme sisältää myös työttömien lasten oikeuden kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen eli tämän rajauksen poistamisen ja päiväkotien ryhmäkokojen pienentämisen.

Vain koulutukseen ja inhimilliseen pääomaan keskittyen ja sitä vahvistaen Suomi nousee. Hallitus ei ole omalla budjetillaan sitä tekemässä, vaan se sen sijaan leikkaa koulutuksesta joka tasolla. Koulutustason nousu on Suomessa pysähtymässä. Samaan aikaan monissa muissa maissa kasvu jatkuu, joten Suomen suhteellinen koulutustaso muihin maihin nähden laskee. Vielä 2000-luvun alussa Suomi oli maailman koulutetuimpien kansakuntien joukossa, mutta nyt suhteellinen asemamme heikkenee nopeasti, ja tämä kehitys tulee ehdottomasti kääntää. Olemme vajonneet OECD-maiden keskikastiin. Juuri tänään olin tilaisuudessa, STTK:n matalapalkkaseminaarissa, jossa oli Sixten Korkman puhumassa, ja hän muun muassa paheksui koulutuksesta leikkaamista. Näin ei tule Suomi kuntoon.

Arvoisa puhemies! Erityisesti miesten mahdollisuudet työelämässä lepäävät koulutuksen varassa. Kaikkein vaikeimmin työllistyviä ovat ne nuoret miehet, joilla on vain peruskouluopinnot, pitkittynyt työttömyys ja vähäinen työhistoria viimeisen kymmenen vuoden aikana. Näiden poikien ja miesten pahoinvoinnin väheksyminen on lopetettava, ja sen vuoksi SDP esittää omassa vaihtoehtossaan, että nuoret suorittavat vähintään toisen asteen koulutuksen eli oppivelvollisuus pidennetään 18 vuoteen ja näin toisen asteen koulutus muutetaan myös samalla maksuttomaksi. Oppivelvollisuuden pidentäminen ja sitä seuraava toisen asteen muuttaminen maksuttomaksi on hyötyihinsä nähden kohtuullisen edullinen uudistus. VATT on arvioinut, että yksi vuosi oppivelvollisuutta lisää kustannuksia vain 17–27 miljoonaa euroa vuodessa. Tällainen panostus maksaa aikaa myöten itsensä moninkertaisesti takaisin paranevan työllisyyden ja vähenevän syrjäytymisen kautta.

Arvoisa puhemies! Maan keskustavetoisen hallituksen budjeteista on nyt nähty kolme, ja jokaisen suunta on sama: lisääntyvän eriarvoisuuden ja velkaantumisen Suomi.

Kannatan edustaja Kymäläisen tekemää epäluottamuslausetta hallitukselle.

19.56 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Sipilän hallituksen toimet uhkaavat johtaa yhteiskunnan jakautumiseen voimakkaasti menestyjiin ja yhteiskunnan ulkopuolelle jääviin. Suomi on valumassa kohti osattomuuden yhteiskuntaa. Moni on tahtomattaan syrjässä vailla vuorovaikutusta tai arvostusta. Eriarvoisuus on suurinta mahdollista tuhlausta. Tuhlaamme ihmisten kykyjä ja mahdollisuuksia seisottamalla heitä leipäjonoissa ja kortistoissa. Tämä hallitus on uskotellut suomalaisille, että epäreilulle politiikalle

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ei ole vaihtoehtoa. SDP:llä on turvallinen ja inhimillinen vaihtoehto nykymenolle. Hallituksen esityksen peruuttelu on syönyt luottamus pääomaa ja yhteiskunnan suorituskykyä. Kansalaisten luottamus onkin palautettava.

Arvoisa puhemies! Edellisen laman inhimillisestä ja taloudellisesta laskusta on vielä jäljellä. Siksi on tärkeää katsoa, miten hoidamme tämän edellisen taantuman ja rakennamme sillan tulevaisuuteen. Me emme maksata laman taakkaa tavallisilla ihmisillä. Viime hallituskaudella sosiaalidemokraatit lähtivät siitä, että 90-luvun virheitä ei toisteta. THL:n mukaan vuosina 12–15 tehdyt etuus- ja verolainsäädännön muutokset todella pienensivät selvästi sekä tuloeroja että pienituloisuusastetta.

Kansan arvot 2016 -tutkimuksen mukaan 90 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että heikommista ja vähäosaisista tulee huolehtia. Sipilän hallituksen leikkaukset vähimmäistuuksiin, lääkekorvauksiin ja työttömyysturvaan ovat ristiriidassa tämän mielipiteen kanssa. Kaikkein pienituloisimmat osallistuvat kaikkein raskaimmin talouden tasapainottamiseen. Eniten leikataan pienituloisilta palkansaajilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, sairailta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä. Samalle ihmiselle tai perheelle kasautuvilla leikkauksilla on kova vaikutus arjen toimeentuloon. Etuuksien leikkaukset sekä indeksien heikennykset johtavat ostovoiman supistumiseen, kun on yhä vähemmän rahaa käytettävissä kulutukseen. Ostovoiman hiipuminen johtaa perheiden ahdinkoon näin joulun alla. Me peruuttaisimme epäoikeudenmukaiset leikkaukset pieni- ja keskituloisten arkeen. Meidän vaihtoehtomme kaventaa tuloeroja siinä, missä hallituksen esitys niitä lisää.

Kovien leikkausten seurauksena osaamistaso laskee, kilpailukyky heikkenee, ostovoima kurjistuu ja työttömyys pitkittyy. Eriarvoisuus kansalaisten välillä syvenee ja köyhyys lisääntyy. Vaikka monien toimeentulosta ja perusturvasta leikataan, velkaantuminen ei taitu vaan päinvastoin lisääntyy. Sosiaaliturvan ja koulutuksen ja palveluiden leikkauksista hankitut rahat jaetaan hallituksen omille taustaryhmille. Miljoonaperintöjen saajat, metsänomistajat ja suurimpia ansiotuloja nauttivat saavat pysyvät suuret veronkevennykset ilman perusteltuja työllisyys- ja kasvuhuotyjä. Hallituksen oma talouspoliittinen arviointineuvosto on huomauttanut siitä, että verotus puuttuu kokonaan hallituksen keinovalikoimasta.

Tänä vuonna Suomi juhlii 100:aa itsenäisyyden vuotta. Onkin aika miettiä, mitkä asiat ja arvot tekevät Suomesta sen yhteiskunnan, jota haluamme puolustaa. Minulle ne ovat vapaus, oikeudenmukaisuus ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Jos saan joulupuurossa mantelin, toivon, että jatkossakin Suomessa voi menestyä ja elää hyvin taustaan ja varallisuuteen katsomatta. Yhteiskuntamme on muutoksessa, jonka suunnasta moni on huolissaan. Joka tapauksessa jatkan työtä näiden arvojen eteen myös ensi vuonna.

20.01 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Olemme eläneet pitkään taloudellisesti haastavia sekä epävarmuuden leimaamia aikoja. Suomen talouden suunta on kuitenkin muuttunut, ja talouden kasvuprosentti on tälle vuodelle varsin hyvä. Lähivuosille on tiedossa vähintäänkin maltillista kasvua. Moni yritys on kovassa kasvussa, ja hyvin usealla yrityksellä liiketoiminnan näkymät ovat valoisat. Synkkä lama on nyt ohi, ja olemme siis valoisan kasvun vaiheessa.

Suomen menetetyn kilpailukyvyn palauttamiseksi hallitus on tehnyt ja tekee tässäkin esityksessä konkreettisia toimia. Kadonnut kilpailukyky on ollut suuri syy talouskriisimme. Yksityisten yritysten ja liike-elämän kehitys on ollut ja on edelleen jäykkien rakenteiden ja liiallisen kustannustaakan puristuksessa. Taistelua synkkiä taloustrendejä vastaan

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

on käyty vuosikausia. Kun seuraa julkista keskustelua, voi syntyä kuva, ettei eduskunta ja hallitus ole saanut mitään aikaiseksi. Se on kuitenkin puppua. Viimeisen kahden vuoden ajalta voi listata pitkän luettelon yksittäisistä toimista, joita nykyinen hallitus on liikkeelle laittanut ja joiden avulla on palautettu usko maamme talouden tulevaisuuteen.

On kuitenkin ymmärrettävä, ettei Suomen talouden kilpailukyky vieläkään ole kunnossa. Totuus on myös, että merkittävältä osin tämänhetkinen kasvu johtuu maailmanlaajuisen kasvun imusta. Maailmalla talous on kasvanut jo pitkään, mutta sen suhdannevaikutus ilmenee nyt meillä. Nyt jos koskaan rakenteita on kevennettävä, kilpailukykyä parannettava jopa tiukoin toimin, jotta putoa tyhjän päälle, kun maailman taloussuhdanne taas väijäämättä parin kolmen vuoden kuluttua kääntyy laskuun. Kylmä tosiasia on, että vaikka taloudellisesti meillä menee paremmin kuin vuosikausiin, joudumme silti ensi vuonna ottamaan noin 3 miljardia euroa velkaa. Tätä on jokaisen syytä pohtia tykönänsä.

Mitä seuraavaksi pitäisi tehdä? Markkinoiden toimintatapaa on kehitettävä, eli tavat, joilla työn tekemisestä Suomessa sovitaan, pitää uudistaa. Paikallista sopimista tarvitaan lisää siten, että työehdoista voidaan sopia työpaikoilla. On saatava yleinen ymmärrys siitä, että omistaja, työnantaja ja työntekijät ovat samassa veneessä. Jotta ymmärrys syntyy, tarvitaan molemminpuolista luottamusta. Ay-liikkeen on tultava 2000-luvulle, ja yritysten omistajien on kannettava vastuuta myös muusta kuin vain voitoista. Näin voimme saada työllisyysasteemme alle 70 prosentista ylös, 75 prosenttiin ja ylikin, lukemiin, joissa muut Pohjoismaat jo nyt ovat.

Myös julkisen sektorin jäykkiä organisaatorakenteita on purettava, ja yksityistä sektoria on hyödynnettävä enemmän palvelutuotannossa. Verotuksen kannustavuutta pitää edelleen lisätä. Muuttamalla verotusta siten, että investoinnit ja työn tekeminen lyövät paremmin leiville, saadaan vauhtia talouden kasvuun ja saamme lisää työpaikkoja. Ei voi toistaa liikaa sitä, että yritysten liiketoiminnan kasvaessa syntyy uutta varallisuutta ja uusia työpaikkoja. Niiden tuomasta verotulosta kustannetaan yhteiskunnan palvelut. Siksi yritysten kehittyminen ja kasvu on kaikille suomalaisille tärkeä asia.

Hallitus vie toimillaan maamme määrätietoisesti juuri oikeaan suuntaan. Käsittelyssä oleva talousarvio vuodelle 2018 on hyvä ja vahvistaa taloutemme nousua sekä osoittaa, että valtiovarainministeri Orpo sekä hallitus haluaa ja pystyy kantamaan vastuunsa kaikkien suomalaisten paremmasta huomisesta.

20.05 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Kun työllisyys ja talous kasvavat, korostuu se, ovatko kasvu ja talous kestäväällä pohjalla, ja täällä onkin tänään aivan oikein nostettu esiin kasvava rakenteellinen alijäämä ylimitoitettujen veronalennuksien seurauksena jonkinlaisena vastinparina tälle tietenkin sinänsä myönteiselle kuvalle kasvusta ja työllisyystilanteen paranemisesta.

Arvoisa puhemies! Olemme myös hyväksymässä Suomi 101 -talousarviota, ja täytyy sanoa, että olisin toivonut, että se olisi ollut voimakkaammin sivistys-Suomen talousarvio. Me tarvitsisimme koulutuksen ja sivistyksen kunnianpalauksen, joka näkyisi myös budjetissa. Tiedämme, että vain vahvalla panostuksella koulutukseen, tutkimukseen ja tieteen kasvu- ja työllisyyskehitys on kestäväällä pohjalla.

Olen itse asiassa kokenut vähän samoin kuin edustaja Laukkanen täällä hetki sitten kuvasi nimenomaan itse tällä koulutuksen saralla. Tuntuu, että kentällä oleva käsitys on aika erilainen kuin monen arvio tässä talossa siitä, miten juuri nyt menee. Viime vuosien säästöt ovat vieneet tilanteeseen, jossa monien opettajien on selkeästi vaikea tehdä enää työ-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tään kunnolla ja hätähuutoja tulee joka tasolta ehkä yllättävänkin paljon. Tänäa hyvin konkreettinen viesti tuli Amisbarometrista, joka julkaistiin aamulla ja jossa kerrottiin tämän vuoden näkemyksiä ja suhteutettiin niitä kahden vuoden takaiseen. Kaksi vuotta sitten joka viides amislainen toivoi lisää oman alan opettajien opetusta. Tänäa julkaistuissa luvuissa vastaava luku oli jo yli kolmannes nuorista.

SDP:n vaihtoehto on sivistysvaltion vaihtoehto, ja se tunnistaa kaksi keskeistä asiaa. SDP panostaa koulutukseen ja tutkimukseen toisin kuin hallitus koko hallituskauden jatkuneilla järjestömillä säästöillään, ja SDP:n vaihtoehto myös tunnistaa sen, että opetuksessa ja koulutuksessa tehtävät muutokset pitää aina tehdä pitkäjänteisesti ja harkiten, ratkaisut kun koskevat useimmiten kokonaisia ikäluokkia ja vaikutukset ulottuvat hyvin kauas tulevaisuuteen. Olen itse tehnyt koulutuksen ja tutkimuksen saralla töitä parikymmentä vuotta, ja kun katsomme tällä hetkellä tulevaan ja tavoittelemme pitkän aikavälin vakautta, meillä on nähdäkseen koulutuksen, sivistyksen ja tieteen saralla viisi suurta tavoitetta.

Meidän on palautettava lasten koulutuksellinen tasa-arvo, niin että kenestä tahansa voi edelleen tulla tässä maassa mitä tahansa. Tämä koskee varhaiskasvatusta ja peruskoulua. Sitten meidän on nostettava koulutustasoa. Tämä siis koskee toista ja kolmatta astetta. Lisäksi meidän on luotava aivan uudella tasolla mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Neljänneksi meidän on tunnistettava tieteen ja tutkimuksen merkitys maailman vaikeimpien kysymysten ratkojana, talouden moottorina ja samalla myös tieteentekijöiden työpaikkana. Ja lopuksi meidän on oltava kaikessa tässä niin hyviä, että voimme ottaa vastuun myös globaalisti, ottaa kansainvälistä koulutusjohtajuutta, sitä meille nimittäin jatkuvasti tarjotaan, ja sen oikeastaan myös maailman lapset ansaitisivat, ja siitä hyötyisi Suomen kansantalouskin. No, näitä koulutuksen ja tutkimuksen tavoitteita kohti emme tällä talousarvioesityksellä riittävästi kulje. Koulutustutkijatuttavani Helsingin yliopistosta totesi pari viikkoa sitten, että hänen mielestään koulutuspolitiikan nykytila on hetkellistä kriisipolitiikkaa, joka katsoo lähinnä taaksepäin. Tältä se siis tuntuu sellaisen tutkimusta tekevän ihmisen mielestä, joka tutkii vielä kouluja.

No, SDP:n talousarviovaihtoehdossa koulutuksen ja sivistyksen osalta on monia suuria tavoitteita, ja niitä pyritään toteuttamaan. Tasa-arvopanostukset tuotiin SDP:n toimesta valtion budjettiin edellisellä kaudella, kun tunnistettiin peruskoulun tasa-arvon rapautuminen. No, tunnetusti tällä kaudella näitä rahoja on leikattu jopa 80 prosenttia, ja kaikkien lisäyksiensä jälkeen, joita vielä tässä viimeisenkin vaiheen käsittelyssä on tehty, jäädään edelleen kauas noista luvuista, samalla kun eriarvoisuus on lisääntynyt.

Koulutustason osalta SDP:n vaihtoehto on selvä. Pelkkä perusasteen tutkinto ei tulevaisuudessa enää riitä työmarkkinoille kiinnittymiseen, joten on syytä pidentää oppivelvollisuutta ja tehdä toinen aste maksuttomaksi. Pitkäjänteisenä uudistuksena oppivelvollisuuden pidentäminen on luonteva jatko koulutustakuulle, joka on jo osoittautunut vaikuttavaksi keinoksi. Osaamisen päivittämisen ja elinikäisen oppimisen osalta me tietysti kiinnitämme huomiota nuorten aikuisten osaamisohjelman jatkoon, ja tieteen ja tutkimuksen osalta vaihtoehtomme varmistaisi aivan toisenlaisen tulevaisuuspolitiikan.

Arvoisa puhemies! Kun työllisyys ja talous kasvavat, korostuu tosiaan se, onko kasvu kestäväällä pohjalla. On helppo lopettaa viittaamalla edustaja Kiurun iltapäivällä käyttämään puheenvuoroon, jossa hän siteerasi professori Matti Pohjolaa ja hänen kommenttejaan Helsingin Sanomissa: "Leikkaukset nimenomaan heikentävät tuotantopotentiaalin kasvua. [Puhemies koputtaa] Tuotantopotentiaalia voidaan kasvattaa parantamalla työn

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tuottavuutta, johon lähes ainoat keinot ovat panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen."

20.10 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen toimintakyky näyttää tuloksensa: Suomen talous kasvaa, työllisyys paranee, ja velaksi elämisen loppu hämmöttää. Pääministeri Juha Sipilän johdolla on tehty päätöksiä, jotka edesauttavat tätä, ja muun muassa lisäsatsauksia perusturvaan, kuntapalveluihin, koulutukseen ja ennen muuta liikennehankkeisiin. Olemme ehdottomasti uudistusten teillä ja vain ja ainoastaan rakenteellisilla, isoilla uudistuksilla voimme lisätä julkiselle puolelle menojakin tulevaisuudessa. Nyt tehdään isoja koulutusuudistuksia, ja esimerkiksi liikenneväylien uudelle rahoitusmallille olisi käyttöä. On selvää, että sote- ja maakuntauudistus viedään maaliin ja jokainen suomalainen on ansainnut hyvät, tasa-arvoiset julkiset terveystaloudet. Pientä viilaamista on vielä sote-uudistuksen osalta valinnanvapautta koskevassa lainsäädännössä. Olemme purkaneet satoja turhia normeja ja lakeja, ja näistä esimerkkeinä mökkialueen muuttaminen pysyväksi asumukseksi ja juhla-kylttien pystyttäminen tienvarsille ilman ilmoitusvelvollisuutta.

Arvoisa puhemies! Talouskasvumme on hyvin orastavaa. Ylimääräistä jaettavaa ei edelleenkään ole valtion kirstusta, ja siksi on käsittämätöntä, että sosiaalidemokraatit ovat esittäneet taas hyvin paljon uusia menoja julkiselle puolelle esimerkiksi oppivelvollisuusiän pidentämisellä tai koko varhaiskasvatuksen ilmaiseksi laittamisella. Tämä on kestämätöntä, jos me vain koko ajan lisäämme julkisia menoja. Nyt ei ole aika lisätä valtion menoja eikä myöskään ottaa lisää velkaa. Sitä on ihan tarpeeksi jo tuleville sukupolville maksettavaksi. Nyt kaikki tarmo myöskin oppositiossa on pistettävä siihen, [Puhemies koputtaa] miten saamme tulevana vuosina lisää työpaikkoja ja työtä Suomeen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Kun tässä vaiheessa on sen verran vähän puheenvuoroja, niin niitä voi varata P-painikkeella.

20.13 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vehkaperä tässä äsken todisti väkivästi kahdessa minuutissa sen näköalattomuuden, joka hallituspuolueissa tällä hetkellä on. Ajatelkaa, onko tässä isossa kuvassa jotakin vikaa: Silloin kun Suomella meni huonosti, vielä vuonna 2015 — vasta keväällä vuonna 2015 eduskuntavaalien aikaan talous alkoi vetämään eli käytännössä Suomen vienti virkistyi — silloin hallitus teki ohjelman kesällä, teki ohjelman, jossa ohjelmassaan päätti, että vaikeana aikana ostovoimaa halutaan tukea, erityisesti niiden, joilla jo on ostovoimaa. Kymmenestä desiilistä tämä hallitus päätti, että plussalle jäävät hallituspolitiikan tuloksena vain neljä ylintä desiiliä. Edustaja Vehkaperä, eikö tämän luulisi olevan jotain sellaista, mikä sydämeen sattuu? Siis kuusi alinta desiiliä jäivät miinukselle hallituspolitiikan tuloksena, ja tämä arvovalinta tehtiin vuonna 2015 tilanteessa, jossa suomalaista kasvua ei vielä ollut eikä talous kunnolla vetänyt. Silloin päätettiin, että elvytetään erityisesti suurituloisten — ajatelkaa — elvytetään suurituloisten mahdollisuuksia pitää yllä ostovoimaa. Tällainen arvovalinta tehtiin vuonna 2015, ja nämä faktat ovat kaikkien katsottavissa. Tulojakokehityksestä on hyvin paljon tehty talouspoliittista tutkimusta.

Nyt kun Suomella menee hyvin, talous vetää, vienti on saatu virkistymään, on syntynyt vientivetoista kasvua, niin ollaan tilanteessa, jossa hallitus pitää yhä kiinni siitä, että hyvä-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

sä taloustilanteessa käytännössä elvytystä eivät tarvitsekaan ne, joille pitäisi palauttaa oikeudenmukaisuus, ne ihmiset, joiden vähistä vietiin vuoden 2015 päätöksillä, joilla hallitus päätti 4 miljardia leikata perusturvasta, etuuksista ja koulutuksesta. Mitään näistä ei ole palautettu, ei ole palautettu sitä oikeudenmukaisuutta, joka vietiin, lupauksista huolimatta, vaan meno jatkuu vuonna 2017 joulukuussa samana. Ero on vain se, että täällä on nyt niin sanotusti talouskasvun hedelmiä tullut. Mutta kenelle nämä hedelmät tänä aikana kuuluvat? Ne kuuluvat niille, joilla jo on. Jälleenkin ollaan sitä mieltä, että on oikein, että juuri suurituloisten ostovoimaa helpotetaan, koska niin kuin äsken totesin, katsokaa kymmentä desiiliä, joissa on suomalainen tulonjako merkittynä kylminä numeroina. Tämä hallitus jättää plusmerkkiseksi vain neljän ylimmän desiilin ostovoiman.

Kyllä se kertoo siitä, että tässä politiikassa on jotakin sellaista vialla, minkä vuoksi suomalainen oppositio ei kyllä helpolla taivu tämän hallituksen näkökulmaan siitä, että eriarvoisuutta ei ole lisätty. Eikö se ole aika isoa eriarvoisuuden lisäämistä, jos tietoisesti tehdään päätös, että silloin kun menee huonosti, elvytetään erityisesti niiden ostovoimaa, joilla sitä jo on? Mutta silloin kun olisi jakovaraa, taloudellisia hedelmiä, niin silloin ei palauteta oikeudenmukaisuutta lupauksista huolimatta vaan esitetään vuodelle 2018 jälleen kaikille neljälle ylimmälle desiilille ostovoiman lisäystä — niille, joilla jo on. Ei tämä kovin oikeudenmukaiselta tunnu.

Olen pahoillani, että jouduin käyttämään tähän, arvoisa puhemies, 4 minuuttia, kun olisin halunnut tämän vastauspuheenvuoron äsken sanoa edustaja Vehkaperälle. Mutta 3 minuuttia tuli siinä lisää.

Arvoisa puhemies! Nyt kun päästään sitten kysymään, mitä sosiaalidemokraatit tekisivät: Täällä kun moitittiin sitä, että sosiaalidemokraatit taas lihottaisivat tätä hyvinvointivaltiota, niin siinä mielessä olette oikeassa, että me emme lähde siitä, että hyvinvointivaltiota pitäisi rapauttaa. Me emme lähde siitä olettamuksesta, että me mieluummin jakaisimme ideologisenä valintana, niin kuin tämä hallitus on tehnyt, verojen kevennyksiä niille, joilla jo on. Perutaan ensin ne epäoikeudenmukaiset hallituksen etupiireille räätälöimät edut ja sen jälkeen keskustellaan siitä, kenelle sitä todella pitäisi ensi vuoden budjetissa tällaisina vaikeina aikoina antaa palauttaaksemme oikeudenmukaisuuden. Minusta tämä on se olennainen kysymys. [Puhemies koputtaa] Me tekisimme toisin. Haluamme, että alimmille kuudelle desiilille riittää tarpeeksi ostovoimaa ja olemme valmiita tinkimään suurituloisten veronkevennyksistä ja hallituksen etupiirien herkuista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt mainittiin sen verran monta kertaa edustaja Vehkaperän nimi, että annetaan edustaja Vehkaperälle puheenvuoro ja sen jälkeen mahdollisesti vastauspuheenvuoro edustaja Kiurulle, jos hän sen pyytää. Sen jälkeen puhujalistaan.

20.18 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on ansiokkaasti suunnannut veronalennukset pieni- ja keskituloisille [Välihuuto] — pieni- ja keskituloisille — ja solidaarisuusveroa jatketaan edelleen, kuten edellinenkin hallitus teki. Tämä on linja, ja tätä ollaan tehty.

Eikö teidän mielestänne oikeudenmukaisuutta ole se sosiaaliturvan, etuuksien nostaminen, jota me olemme koko vaalikauden aikana tehneet ja varsinkin nyt tulevassa budjetissa? Siellä on takuueläkkeen korotus, joka tehdään nyt jo toisen kerran. Omais- ja perhehoiton rahoitusta parannetaan. [Eduskunnasta: Indeksit leikataan!] Opintotukeen tulee huol-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tajakorotus, varhaiskasvatuseräalennuksia alennetaan, ja siellä pääsee nollaluokkaan yli 6 000 perhettä — yli 6 000 perhettä. Ja me kokeilemme myös 5-vuotiaitten ilmaista varhaiskasvatusta. [Puhemies koputtaa] Pienempiä vanhempainpäivärahoja ja sairauspäivärahoja korotetaan. Arvoisa puhemies, lista on todella pitkä, ja töitä on tehty sen eteen.

20.20 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä olisi varaa kääntää tämä eriarvoistava suunta. Me ottaisimme vähemmän velkaa kuin tämä hallitus ottaa. Edustaja Vehkaperä luetteli ihan hyvin ne asiat, joita te teette hyvin. Minusta oli reilua, että solidaarisuutta lisätään tulonjaon yläpäässä, niin kuin te teette. Solidaarisuus vain valitettavasti jäi kesken. Me esitämme vahvempaa solidaarisuutta yhteiskunnan suurituloisille siksi, että ei ole reilua, että suomalaisista niille, jotka olivat etuuksien varassa, siis käytännössä perusturvan varassa, ei riittänyt hallitukselta ymmärrystä, että he olisivat saaneet indeksikorotukset etuuksiin, mutta työverotuksen piirissä olevat saivat indeksikorotukset, ja erityisesti yhteiskunnan suurituloiset saivat veronkevennyksinä merkittävästi enemmän, kun tämä tapa, jolla hallitus toteutti ne, suosii suurituloisia. Ja vaikka nämä hyvät asiat, jotka mainitsitte, tuovat alempiin desiiileihin selkeästi ostovoimaa, valitettavasti se ostovoima häipyi näillä muilla päätöksillä, jotka tehdään. [Puhemies koputtaa] Hyvä esimerkki siitä on takuueläke, joka syödään pois indeksileikkauksena jo ennen kuin se astuu voimaan.

20.21 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tulonjakopolitiikan ongelma on se, että tulos näyttää toisenlaiselta, jos katsotaan vain vaikkapa tuloverotusta kuin jos katsotaan sitten niitä pisteveroja, joita on jaettu juuri niille, joilla on omaisuutta, joilla on pääomatuloja, joilla on yrittäjyyttä, mitä kautta yritysten sisälläkin yritysverouudistukset suosivat sitä kymmenystä, joka on kaikkein parhaassa asemassa. Sen vuoksi verotusta on katsottava kokonaisuutena, ja mitä tulee näihin tulonsiirtoihin, niin niissä tehdyt korotukset ja korjaukset ovat aivan oikeasuuntaisia, mutta kun samaan aikaan toisella kädellä leikataan täysin samalta ryhmältä, lopputulos ei olekaan niin positiivinen kuin yksittäisten etuuksien näkökulmasta voisi ajatella.

Mutta pyysin tämän puheenvuoron sen vuoksi, että halusin sanoa vielä muutaman sanan koulutuksesta ja muistuttaa siitä, että osaamisvelka on itse asiassa paljon vaarallisempaa kuin rahavelka. Rahavelkaa voidaan korjata yhdessä budjetissa, mutta osaamisvelka kantaa meidän inhimillisellä puolella ja työllisyyspuolella hyvin pitkään. Silloin kun puhutaan rahasta, velkakeskustelussa on syytä muistaa erottaa investointivelka syömävelasta, ja silloin kun investoidaan koulutukseen, investoidaan myös tulevaisuuden kasvuun.

Suomeen uhkaa syntyä osaamisen kestävyysvaje, joka on vielä vaarallisempi kuin se ikärakenteesta tuleva taloudellinen kestävyysvaje, josta tässä talossa puhutaan paljon. Nimenomaan koulutukseen kannattaa investoida, koska koulutusinvestointien tuotto on parasta tulevaisuuspolitiikkaa. Itse asiassa jo varhaiskasvatuksessa — jos ajattelee OECD:n arvioita — yksi euro tuottaa seitsenkertaisesti, ja sama logiikka toimii myös muussa koulutuksessa. Varhaiskasvatuseräalennusten alentaminen on hyvä asia, ja tässä voin sanoa, että hyvä, että hallitus käänsi takkinsa ja korotukset muuttuivat alennuksiksi. Sillä on myös työllisyysvaikutusta pitkällä aikavälillä. Mutta pitää pitää huolta siitä, että tämä maksun alennus ei johda siihen, että kunnissa varhaiskasvatuksen laatu heikkenee, koska jossakin siellä se raha rakennetaan. Vaikkapa sitten globaalissa huippu-yrityksessä olevan osaajan

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

on paljon parempi keskittyä työhönsä ja sen tuloksiin, kun tietää, että hänen lapsensa tai ikääntyneet vanhuksensa ovat hyvässä hoidossa.

Koulutusmenojen osuus on meillä reilut 10 prosenttia kaikista julkisista menoista, ja me olemme itse asiassa OECD-maiden keskiarvon alapuolella, mikä on huolestuttava piirre, koska kaikkialla tällä maapallolla kilpaillaan siitä, mihin sijoittuu korkean tuottavuuden ja korkean osaamisasteen työ, ja jos me tässä kilpailussa häviämme, niin sen jälkeen meillä on edessä ainoastaan hintakilpailu, ja me tiedämme, mitä sen päässä on. Siellä on vain poljetut ja vielä kerran poljetut ja vielä uudelleen poljetut hinnat, minkä jälkeen me emme enää ole hyvinvointivaltio. Siksi on syytä keskittyä työllisyysessä ja työpaikoilla tuottavuuden nostamiseen eikä niinkään hintakilpailukykyyn, vaikka senkin pitää olla kohdallaan, mutta sekin nousee kokonaisuudesta, ei pelkästään palkoista. Kyse on osaamisesta, kyse on työn organisoinnista, kyse on niistä investoinneista, joita tehdään, ja siitä, kuinka fiksusti asioita tehdään.

Suomalainen koulutusjärjestelmä perustuu pitkälle julkiseen rahoitukseen enemmän kuin oikeastaan missään muualla, ja siksi julkisella rahoituksella on koulutuksessa ja osaamisessamme niin suuri merkitys. Se on suurempi kuin niissä maissa, joissa vaikkapa yritykset ovat tiukemmin osaamista rakentamassa, ja tätä ei pidä unohtaa, ja silloin esimerkiksi julkisilla panostuksilla on merkitystä varhaiskasvatuksen laadun turvaamisesta aina korkeimpaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen asti.

Täällä on puhuttu oppivelvollisuuden pidentämisestä ja siitä, että se olisi jotenkin vastuutonta politiikkaa. Itse asiassa se on sitä kaikkein vastuullisinta politiikkaa. Nuorten syrjäytyminen on inhimillisesti ja taloudellisesti kallista, ja syrjäytyminen pitkällä aikavälillä vaarantaa myös meidän osaavan työvoiman saatavuuden ja sitä kautta koko kansantalouden kestävyvyn. Toisen asteen oppivelvollisuus on välttämätön investointi. Tämän ajatuksen muuten jakavat monet, monet, monet taloustieteilijät ja ekonomistit, koska he näkevät sen tulevaisuuden investointina ja osaavan työvoiman turvaamisena mutta myös inhimillisenä asiana, joka turvaa nuorten ehjää elämää.

Me olemme tottuneet sanomaan, että osaava Suomi pärjää, ja meidän menestyksemme on rakentunut korkean koulutustason tuomaan kilpailuhyötyyn. Mutta asetelmat muuttuvat. Itse asiassa meidän työvoiman koulutusrakenne on muuttumassa. Pitkällä aikavälillä meillä on vähemmän korkeasti koulutettua työvoimaa kuin aikaisemmin, ja tässä pitäisi hälytyskellojen soida. Me emme voi ajatella, että tulevaisuudessa me kapeasti katsomme, että ihmisellä on oikeus vain yhteen tutkintoon tai yhteen ammattitaitoon, kun koko innovaatioiden maailma huutaa monialaista osaamista [Puhemies koputtaa] ja rakennemuutokset sitä, että pitää pärjätä myös tulevaisuudessa, ja silloin pohja on rakennettava hyvin, jotta siihen voidaan joustavasti rakentaa uusia palikoita päälle.

20.26 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Edustaja Mats Nylund kertoi tänään seikkaperäisesti meidän ryhmäpuheenvuorossamme siitä, millä tavalla ruotsalaisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetti poikkeaa hallituksen budjettiesityksestä, ja tietysti esitti myös budjettimietintöön tiettyjä näkökohtia.

Eräs asia, johon haluan kiinnittää itsekkin huomiota, liittyy verotukseen. Meidän veropoliittinen mallimme ensi vuodelle lähtee siitä, että ansiotulon verotusta kevennetään enemmän kaikissa tuloluokissa kuin mihin hallitus on valmis. Me rahoitamme tämän sillä, että nostamme maltillisesti arvonalisäveroa 0,5 prosenttiyksiköllä, mutta jotta tämä ei sitten kohdistuisi näihin desiileihin 1 ja 2, niin korotamme samalla opintotukea sille tasolle, mil-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

lä se oli, kun hallitus aloitti työnsä, nostamme takuueläkettä enemmän kuin hallitus tekee, nostamme yksinhuoltajakorotusta enemmän kuin hallitus ja poistamme myöskin kansaneläkkeen indeksin jäädytyksen. Tällä tavalla saamme tällaisen kompensoivan paketin, joka takaa myöskin desiileille 1 ja 2 sen ostovoiman.

Samalla haluan myöskin kiinnittää huomiota OECD:n tuoreeseen verotutkimukseen ja vertailuun, joka osoittaa, että veroprogressio on Suomessa hyvinkin rankkaa nimenomaan keskiluokkaisten tulonsaajien kohdalla. Jos tienaa 3 500 euroa kuukaudessa, maksaa 5,1 prosenttiyksikköä enemmän veroa kuin Ruotsissa. Tähän on saatava muutos.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kannattaa edustaja Mats Nylundin tänään aikaisemmin esittämää epäluottamuslausetta.

20.28 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vehkaperä totesi, että tämä hallitus panostaa vahvasti muun muassa perusturvaan. Mutta osa totuudesta jäi sanomatta, sillä nimenomaan perusturvasta tämä hallitus leikkaa. Tämä hallitus leikkaa perusturvasta, opintotuesta — jopa yhden kolmanneksen — työttömyysturvasta, eläkkeistä, palveluista ja lääkkeistä, ja nämä jatkuvat joka vuosi. Hallitus leikkaa työllisyyden hoidosta ja koulutuksesta, ja hallitus on leikannut myös lomarahastoista.

Edustaja Vehkaperä myöskin kehui hallituksen liikennepanostuksia. Onkin hyvä, että perusväylänpitoon panostetaan, mutta eivät nuo panostukset sensaatiomaisia ole, joskin historiallisia kyllä siltä osin, ettei aiempina hallituskausina ole koskaan panostettu niin vähän uusiin tiehankkeisiin kuin tällä hallituskaudella tehdään. Tämä hallitus panostaa ainoastaan 0,7 miljardia uusiin tiehankkeisiin, kun aiempina kausina nuo panostukset ovat olleet 1,8—2,5 miljardia. [Eduskunnasta: Kun ei sitä rahaa ole!]

Me vaihtoehtobudjetissamme ottaisimme vähemmän velkaa. Edustaja Vehkaperä ihmetteli, mistä oppositio tai SDP ottaisi näihin uusiin isoihin oikeudenmukaisiin satsauksiin varoja. Mutta kyllä me olemme sen tuossa vaihtoehtobudjetissamme esittäneet. Me toivomme oppivelvollisuuden pidennystä, joka takaisi toisen asteen maksuttoman opiskelun jokaiselle nuorelle. Me peruisimme subjektiivisen hoito-oikeuden rajoittamisen — jonka tämä hallitus sai aikaiseksi — jotta jokaisella lapsella olisi tasaveroiset mahdollisuudet peruskouluun lähtiessä. Me myös pienentäisimme jälleen ryhmäkokoja, kuten teimme viime hallituskaudella. Sen tämä hallitus on muuttanut ja kasvattanut ryhmäkokoja.

Edustaja Kopra totesi, että synkkä lama on ohi, talous kasvaa ja työllisyys kasvaa. Nämä ovat hyviä asioita, ja kyllä hallituskin siitä oman kiitoksensa ansaitsee, ilman muuta. Mutta myöskin maailman talouskasvu on tätä asiaa tietenkin vauhdittanut, ja kenties ne viime hallituskaudella tehdyt ratkaisutkin ovat omalta osaltaan tähän vaikuttaneet. Mutta kun synkkä lama on ohi, sen jakovaran täytyy ohjautua oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, ja ennen kaikkea niiden olemista täytyy helpottaa, joilla on kaikista vähiten.

Tuon keltaisen talousarviokirjan mukaan hallitus ottaa työttömältä yli 30 euroa ja antaa hyvätuloiselle yli 400 euroa. Tämä ei ole SDP:n käsitys oikeudenmukaisuudesta tai eriarvoisuuden poistamisesta, ja kyllä me tulemme sitä asiaa esillä pitämään.

Paljon voi korjata, mutta on asioita, joita on vaikea antaa anteeksi tai joita on myös jälkikäteen vaikea korjata. Se, että hallitus leikkaa kaikilta koulutusasteilta, leikkaa sieltä, missä tuo hyöty tulevaisuudelle... Se on ikään kuin laittaisi rahaa pankkiin, kun satsaa koulutukseen, satsaa lapsiin ja nuoriin. Mutta ei, tämä hallitus leikkaa sieltä. Suomi panostaa perusopetukseen vähiten Pohjoismaista. Tämän on OAJ todennut. Se on anteeksiantamaton, ja sen me tekisimme toisin.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Totta kai täällä hallituksen edustajat itseään ja omaa hallitustaan kehuvat. Mutta täytyy muistaa, että meillä on tehtävämme noitten leipäjonon karsimiseksi. Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, ettei ihmisen tarvitse valita lääkkeiden ja leivän väliltä. Hallituksen täytyy muistaa, että se on koko maan hallitus ja sen tehtävänä on eheyden takaaminen ja kaikkien suomalaisten eduista huolehtiminen.

20.34 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen nokitteluun hieman kommentoiden: Kun puhutaan lomarahen leikkaamisesta, niin kun rehellisiä ollaan, niin kyllä hän niitä lomarahoja leikkasi myös SDP, jos viittaatte sillä kiky-sopimuksen hyväksymiseen. Te olitte mukana hyväksymässä sitä. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Te hyväksyitte kiky-sopimuksen. Se oli osa sitä. — Muutenkaan SDP:n vaihtoehto veronkorotuksineen ja Sitran lihoiksi pistämisineen ei ole erityisen uskottava. Erityisesti ihmettelen sitä, että kun perussuomalaiset ovat esittäneet vaihtoehtobudjetissaan varallisuusveron käyttöönottoa, joka sentään olisi pois niiltä, joilla on varaa maksaa, niin mikä on demareilla, kun ette ole tässä mukana. Johtuuko se kenties siitä, että te itse olitte poistamassa kyseistä veroa aikaan?

Mutta niin paljon kuin talousarviosta puhutaankin, niin kahteen keskeiseen asiaan ei kuulu kannanottoja oikeastaan muilta kuin perussuomalaisilta.

Ensimmäinen näistä asioista — siitä puhuivatkin edustaja Meri, jonka esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle kannatan, sekä edustaja Kankaanniemi — on se, millaisia riskejä taloudelle sekä itsemääräämisoikeudellemme yleensäkin koituu EU:n kehityksestä. Kovat ovat puheet, että nyt se Emu kestää. Silti periaatteessa mikään siellä ei ole muuttunut. Kreikka velkoineen painetaan villasella, padotaan yhteisillä varoilla, mutta silti järjestelmä on romahduksen partaalla, jos joku isompi maa kriisiytyy. Se tilanne on aivan sama kuin ennenkin. Missä on hallituksen ja punaviheropposition vastuullisuus, kun ei suostuta edes keskustelemaan varasuunnitelmasta eurosta eroamiseksi? Entä muihin kriisiskenaarioihin varautuminen, jotka voivat olla ja ovatkin totta jo lähivuosina?

Toinen asia, josta täällä ilmeisesti joidenkin mielestä ei saisi edes keskustella, on maahanmuutto ja sen kustannukset. Kuitenkin jo vuoden 2015 maahanmuuton kriisi jälkihoidoineen ja muu maahanmuutto aiheuttaa miljardilaskun meille, kerrannaisineen jopa puolet nettovelan otostamme. Maahanmuutto on nyt kunnossa, hokee hallitus. Löysempää maahanmuuttopolitiikkaa, huutaa punavihreä oppositio. Etenkin viimeksi mainitut puheet ovat täysin vastuuttomia. Mistä tähän rahat? Mutta ei hallituksen linjakaan vastuullinen ole. Me luotamme nyt siihen, että muut vahtivat puolestamme rajojamme. Missä viipyvät ne jo ajat sitten sovitut konkreettiset toimet, joilla uudet maahanmuuttokriisit estetään, joilla meidän vetovoimatekijämme viedään? Päinvastoin, hallitus pakoilee vastuutaan jopa myöntämällä lisää rahaa laittomasti maassa oleville ja tarjoaa lisää rahaa siitä, että laittomasti maassa olevat suostuisivat poistumaan maastamme.

Arvoisa puhemies! Näissä kahdessa asiassa hallitus ei todellakaan toimi vaan toivoo.

20.37 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Olisimme tosiaan saattaneet selvittää vähän nopeammin debattikierroksella silloin, kun edustaja Vehkaperä oli vielä salissa. Mutta lyhyesti vielä:

Edustaja Filatov puhui koulutusvelasta ja osaamisvelasta, osaamisen kestävyysvajeesta, varsin viisaasti kokeneen edustajan osaamisella. Kyllä on todella painotettava tätä koulutuspolitiikan roolia kasvupolitiikan elementtinä. Koulutus lisää tuottavuutta ja todella tar-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

joaa myös vakuutuksia näissä hyvin vaihtelevissa työmarkkinatilanteissa. Siksi olemme SDP:n piirissä todella pitäneet perusteltuna, että suurimmat panostukset tehdään nimenomaan koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, panostaen kaikille koulutusasteille. Siksi, kun edustaja Vehkaperä ihmettelee, että lisää rahaa nyt sitten käytettäisiin tähän oppivelvollisuuteen, ajattelin todeta, että ensinnäkin kun me katsomme jo ihan näitä työllisyysasteen analyyseja, niin jos otamme ihan pelkästään sellaisen oletaman, että tällä hetkellä peruskoulun suorittaneiden työllisyys olisi samalla tasolla kuin toisen asteen suorittaneiden, niin meidän työllisyysasteemme olisi 3 prosenttiyksikköä korkeampi. Eli me puhumme miljarditason vaikutuksista, kun nämä kustannukset ovat kymmenissä miljoonissa.

Ylipäänsä tämä hallituspuolueiden vastustus oppivelvollisuuden pidentämisestä kohtaan on sillä tavalla vähän erikoista, että kysehän on kai kaikkien jakamasta tavoitteesta, siitä, että kaikki suorittaisivat toisen asteen tutkinnon. Nyt meillä on ensimmäistä kertaa aika vahva näyttö siitä, että kun koko ikäluokka on otettu huomioon koulutustakuun puitteissa, pyritty siis saamaan kaikki aloittamaan toinen aste, niin se aloitusmäärä todella on nousut. Me Pekka Myrskylän kanssa katsoimme kymmenen vuotta tilastoja taaksepäin ja totesimme tämän. Johdonmukaista on silloin tietysti todeta, että pyrimme tällä koko ikäluokkaa koskevalla ratkaisulla sitten nimenomaan saamaan toisen asteen tutkinnot myöskin valmiiksi valtaosalle ikäluokasta ja näin ollen pääsemään tilanteeseen, missä jo todella monet OECD-maat ovatkin, eli toinen aste on osa oppivelvollisuutta. — Kiitos.

20.39 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Puuttuisin vielä tähän tuloerokeskusteluun, mikä täällä aina välillä on pulpahtanut ja mihin edustaja Vehkaperäkin kiinnitti huomiota. Pakko se on sanoa nyt ääneen, että tuloerot kyllä Suomessa eivät ole kasvaneet, eivät nyt eivätkä viime vuosina. Kun katsotaan Gini-käyrää, se kulkee täysin tasaista viivaa, kun laitetaan se asteikko oikeudenmukaisella tavalla ja niin edelleen. Veronalennukset, joita hallitus on tehnyt, on suunnattu pääsääntöisesti pieni- ja keskituloisille. Heidän, erityisesti keskituloisten, työssä käyvien tavallisten suomalaisten, verotaakkansa on jo nyt erittäin suuri. He ovat käytännössä se ihmisryhmä, joka maksaa tämän lystin, kaikki nämä tulonsiirrot tai erityisen suuren osan niistä. Tätä tavallisten suomalaisten keskituloisten veroprogressiota pitää saada pienemmäksi. Verotusta pitää keventää, se edistää kasvua, ja näin sataa myös pienituloisten laariin. Tämän pitää olla ohjenuorana jatkossakin.

20.40 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron tuossa vaiheessa, kun edustaja Vehkaperä puhui tuosta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Täytyy todeta, että kyllä tämä sote-sekoilu on saanut melkoisia käännteitä meillä tuolla maakunnassa, esimerkiksi Länsi-Pohjan alueella nyt tätä yhteisyritystä ollaan perustamassa. Kyllä tässä sote-uudistuksessa katoavat kaikki ne tavoitteet, jotka olivat alun perin tämän uudistuksen kulmakiviä. Sen piti kaventaa terveyseroja, siinä piti integraation toteutua, siinä piti kustannusten nousu saada tasaantumaan ja sen piti suitsia näitä ylikansallisia yhtiöitä. Ja miten käy? Juuri päinvastoin, nyt nämä ylikansalliset yhtiöt rynnivät meidän terveysmarkkinoillemme tehden bisnestä ihmisten terveydestä. Tätä ei tule hyväksyä. Ja toivon totisesti, että tuolla Länsi-Pohjassa löytyy vielä järkevä ratkaisu. On poikkeuksellinen ratkaisu koko valtakuntaa ajatellen, että sekä perus- että erikoissairaanhoito yksityistetään.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

20.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Vehkaperä on nyt jo poistunut salista, mutta itse pyysin tätä puheenvuoroa hänen puheenvuoronsa jälkeen, sen verta sakeaa tekstiä sieltä tuli.

Onhan se totta, että kun on kovalla kädellä leikattu perusturvasta ja sen jälkeen sinne laitetaan vähän lisää, niin voidaan sanoa, että sitä on nyt nostettu. Ja tämä on hyvä asia, että sinne on nyt hieman laitettu lisää, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että sieltä kovalla kädellä leikattiin hallituskauden alussa. Siinä vaiheessa kun hallitus sopeutti, se etsi sopeuttamisrahat kaikkein pienituloisimmilta, mutta nyt kun on ollut varaa keventää verotusta, verotuksen kevennykset eivät ole kohdistuneet tälle kaikkein heikoimmassa asemassa olevalle ryhmälle. Jos se olisi haluttu sinne kohdistaa, niin silloin hallitus olisi korottanut kunnallisveron perusvähennyksen osuutta, koska kunnallisvero on se vero, jonka maksavat kaikki, kaikkein pienituloisimmatkin etuuksistaan, ne, joilla ei ole ansiotuloja. Vihreät olisivat halunneet tehdä tämän veronkevennyksen nimenomaan tähän kunnallisveron perusvähennyksen korotukseen, koska silloin se olisi kohdistunut kaikkein heikoimmassa asemassa oleville.

Samanaikaisesti me tiedämme, että köyhyys ja huono-osaisuus ja sairastavuus kasaantuvat usein samoille ihmisille, ja sen takia kun ne leikkaukset, mitä hallitus on tehnyt — lääke- ja sairausmatkakorvauksiin omavastuun korotukset, keliakiakorvauksen poisto, asumistuen leikkaus on nyt tulossa, sosiaali- ja terveystalouden maksuja on korotettu — kaikki ovat menneet niille samoille ihmisille, niin meillä on joukossamme yhä enemmän niitä ihmisiä, joille arjesta selviäminen on taistelua, niitä ihmisiä, jotka joutuvat miettimään, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, niitä ihmisiä, jotka hakevat ruokansa säännöllisesti leipäjonoista.

Edustaja Laukkanen täällä aiemmin puhui siitä, että tämä hallitus on nyt leikannut ruokajonoille annettua avustusta, leikannut siitä toiminnasta, josta yhä useampi suomalainen valitettavasti on riippuvainen, ja kun me puhuimme tässä salissa viime viikolla eriarvoistumisesta tai tänäänkin on mietitty sitä, onko meillä köyhiä ja kuka on pienituloisen, niin kyllä minulle on tullut vahvasti semmoinen käsitys, että aika moni meistä ei tunne tai tunnista tai edes tunnusta sitä arkea, mikä on liian monelle suomalaiselle totta, sitä köyhän ja osattoman pienituloisen arkea, sitä jokapäiväistä taistelua arjesta selviämisestä. Minusta meillä tässä salissa pitäisi olla herkkyyttä. Jos me emme henkilökohtaisesti tunne tällaisia ihmisiä, meidän pitäisi tutustua niihin tarinoihin tai meidän pitäisi ainakin kyetä lukemaan tilastoja, jotta tämä 100-vuotias sivistysvaltio nimeltä Suomi pitäisi huolta ihan jokaisesta, että kukaan ei joudu täällä heitteille, että jokainen pystyy selviämään elämästään edes kohtuullisella tai siedettävällä tasolla.

20.45 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kymäläinen täällä teki jo sosiaalidemokraattien vastalauseen mukaisen epäluottamuslause-esityksen, ja tämä esitys on erittäin kannatettava ja kertoo hyvin siitä, miksi sosiaalidemokraatit ovat joutuneet jättämään raskain mielin tälle hallitukselle epäluottamuslausuman, ja kannatan tuota edustaja Suna Kymäläisen tekemää lausumaehdotusta hallituksen epäluottamuksesta äänestämiseksi.

Arvoisa puhemies! SDP:n pääviestit tänään tässä keskustelussa ovat olleet kolmenlaisia: Ensinnäkin lähdetään siitä pääviestistä, että on se vaan kumma, että silloin kun ei ollut talouskasvua ja vienti ei vielä vetänyt, hallituksella oli varaa tehdä vuoden 2015 hallitusohjelmaa ratkaistaessa päätös, että erityistä tukea ja elvytystä tarvitsevat ne ihmiset, joilla on ostovoimaa, ja silloin tehtiin päätös, että yhteiskunnan suurituloisia haluttiin erityisesti

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

tukea. Ja tämä päätös maksoi sen, että taloutta tasapainotettiin niiden ihmisten kukkarolla käymisellä, jotka erityisen vähän kuitenkin yhteiskunnassa saavat jokapäiväistä leipää. Aika kylmää politiikkaa on se, että hallituksen vaihtoehtona oli se, että käytännössä neljä ylintä desiiliä saivat positiiviset, plussalle jäävät tulot, ja niillä, joille ei ollut eikä ole, näillä yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevilla ihmisillä, päätettiin kuitenkin maksattaa taloudellinen sopeutus.

Tämä arvovalinta on se valinta, joka on Suomessa lisännyt eriarvoisuutta. Kaksi kolmasosaa suomalaisista uusimpien tutkimusten mukaan uskoo siihen, että tuloerot ovat kasvaneet suomalaisessa yhteiskunnassa. Ja jos kerran näin on, niin keskeinen kysymys on se, että ei ole turhaa täällä olla huolissaan siitä, eriarvoistuuko Suomi, ja nämä poliittiset valinnat, jotka on tehty, tulevat Suomelle vielä kalliiksi. On todettava, että suomalaista yhteiskuntaa ei niinkään haasta kaikessa karmeudessaan vain tämä taloudellinen kestävyysvaje, jonka totta kai sosiaalidemokraatit ottavat vakavasti, vaan tätä yhteiskuntaa haastaa se sosiaalinen kestävyysvaje, joka syntyy eriarvoisuudesta ja osattomuudesta. Voikin sanoa, että osattomuuden ja syrjäytymisen kestävyysvaje voi olla tämän yhteiskunnan suurimpia laskuja, jotka tämän hallituskauden jälkeen on maksettavana. Ja se on suuri sääli. Me sosiaalidemokraatit lähdemme siitä, että kun jälleen talouskasvun hedelmiä on, toimitaan toisin kuin hallitus esittää. Hallitushan esittää, että linja ei muutu. Se, mikä sovittiin 2015, on betonoitu, ja ylimmille neljälle desiilille lapataan tämän yhteiskunnan talouskasvun hedelmät. Kyllä se väärältä tuntuu, että ne kuusi alinta desiiliä, jotka tämän laskun maksoivat silloin, kun oli vaikeaa, eivät saisi sitä oikeudenmukaisuutta takaisin, jota pyydetään. Ja tältä osin vaadimme, että palautetaan nyt se oikeudenmukaisuus: se, mikä on silloin leikattu, palautetaan nyt, kun sitä talouskasvun hedelmää jälleen on.

Arvoisa puhemies! Toinen kärkemme tänään on ollut se, että tehdään nyt, hyvänen aika, niitä uudistuksia. Tämä on vakava yhteiskunnallinen asia, että mistä liikkumavaraa rakennetaan. Ja olen samaa mieltä joidenkin muiden tänäisten puhujien kanssa, niiden, jotka lähtevät siitä, että työllisyysasteen nosto on yksi keskeisimpiä tavoitteita siinä, että hyvinvointiyhteiskunta on seuraavienkin vuosikymmenien aikana olemassa. Ja tuota työllisyysastetta ei pitäisi nostaa vain 72:een, joka on hallituksen tavoite, vaan paljon korkeammalle, ja sen takia olemme tänään haastaneet tätä istuvaa hallitusta siinä, että tehkää nyt näitä uudistuksia, jotka nostavat työllisyysastetta.

Me olemme esittäneet tänään viittä eri uudistusta, esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentämistä. Yksittäisenä toimenä se yksistään olisi saanut tämän hallituksen tavoitteen aikaiseksi, koska alimmissakin mittakaavavertailuissa 3 prosenttiyksikön työllisyysasteen nosto olisi mahdollista pelkästään oppivelvollisuutta pidentämällä, [Puhemies koputtaa] mutta siihen tällä hallituksella ei ole varaa eikä ideologista halua. Ja arvoisa puhemies, on myöskin esitetty perhevapaaudistusta, varhaiskasvatuksen uudistamista täysin maksuttomaksi [Puhemies koputtaa] pitkällä aikavälillä, koulutustason kääntämistä nousuun ja aktiivisempaa työllisyyspolitiikkaa, ja nämä johtaisivat siihen, että työllisyysaste aidosti nousi. Tehdään siis uudistuksia, nyt on uudistusten aika.

20.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Suomen talous on kääntynyt monien vaikeiden vuosien jälkeen lopulta nousuun, ja olen samaa mieltä hallituspuolueiden edustajien kanssa siitä, että vaalikauden alkupuoliskon aikana toteutetut tuloveronalennukset ovat vaikuttaneet positiivisesti työllisyyden kehittymiseen. Nämä maltilliset tuloveronkevennykset ovat olleet hallituksen talouspolitiikan parasta antia, mutta valitettavasti hallituksen kansa-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

laisille ensi vuodeksi tarjoamaa budjettikokonaisuutta ei voi järkevästi kehua. Siihen sisältyy muutamia hyviä yksityiskohtia, mutta koska se leikkaa juurikin kaikkein vähäosaisimmilta ja pienituloisimmilta kansalaisilta, vaikka Suomen taloudessa näkyy lopulta valoa, niin kokonaisuus on meille perussuomalaisille pettymys.

Arvoisa puhemies! Hallitus on muun muassa päättänyt jähdyttää kansaneläkeindeksiä, mikä vaikeuttaa merkittävästi monen pienituloisen eläkeläisen arjessa selviytymistä. Lisäksi hallitus lakkauttaa verotuksen lapsivähennyksen, joka on vielä tänä vuonna tuonut monelle perheelle 400 euroa lisää riihikuivaa rahaa kukkaroon. Lapsiperheiden verotus siis kiristyy ensi vuonna tämän hallituksen päätöksen myötä. Erityisen karu toimenpide on hallituksen suunnittelema työttömyysturvan niin sanottu aktiivimalli, joka rankaisee työttömiä heidän epäonnistumisestaan työhaussa leikkaamalla työttömyysturvasta hieman alle 5 prosenttia. Edes perustuslakivaliokunnan huomioita tähän esitykseen sisältyvistä perustuslaillisista ongelmista ei ole otettu hallituspuolueiden riveissä vakavasti.

Arvoisa puhemies! Tällaisella rankaisupolitiikalla hallitus ajaa työttömät lopulta nöyrytettyinä toimeentuloluukulle. Kyllä täytyy löytyä parempia ja inhimillisempiä keinoja työllisyyden parantamiseksi.

Perussuomalaiset ovat esittäneet toimia, joilla pienimpien yritysten toimintaedellytykset kohenevat. Niihin sisältyy muun muassa Viron yritysveromallin pilotointi lisähenkilökuntaa palkkaavissa pk-yrityksissä. Lisäksi työttömien edellytyksiä työllistyä tulee kohentaa paitsi tuloverotusta edelleen keventämällä myös neuvonnalla ja työllistymiseen tähtäväällä lisäkoulutuksella. Nyt käynnissä olevat alueelliset työllisyyskokeilut ovat osoittaneet, että henkilökohtainen kontakti työttömiin on erittäin tärkeä.

Työstä tulee tietenkin saada kunnollista palkkaa. Tästä huolimatta valtiovarainministeri Orpo totesi viime viikolla, että vähemmän koulutettujen työntekijöiden palkkojen tulee jatkossa voida joustaa alaspäin. Käytännössä ministeri Orpon lausunto viittaa siihen, että hallitus kaavailee toimia yleissitovuuden murtamiseksi. Sitä me perussuomalaiset emme voi missään tapauksessa hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Jotain nykyhallituksen muuttuneesta arvopohjasta kertoo myös se, että vielä viime vuonna, kun perussuomalaiset olivat hallituspuolue, myönsi valtiovarainvaliokunta lisämäärärahan ruoka-apua tarjoaville järjestöille. Edustaja Laukkanen otti asian äsken täällä esille, ja olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että tätä kymmeniätuhansia vähäosaisia kansalaisia auttavaa toimintaa ja sen tukemista olisi ehdottomasti pitänyt jatkaa tänäkin vuonna. Leipäjonot eivät tietenkään kuulu sivistysvaltioon, vaan yhteiskunnan tulisi pystyä tarjoamaan riittävän toimeentulon edellytykset kaikkein heikoimmassa asemassa oleville kansalaisilleen. Avustusjärjestöjen tekemä työ on kuitenkin erittäin kunnioitettavaa, ja yhteiskunnan tulee tukea niitä, ellei se pysty muutoin itse huolehtimaan vähäosaisistaan.

Arvoisa puhemies! Tämänvuotisessa budjetissa tai sitä koskevassa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ei valitettavasti ole jälkeäkään tällaisesta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten avustamisesta. Edustaja Laukkanen peräsi aivan oikein eduskuntakeskustelua inhimillisestä päätöksenteosta, ja olen täysin samalla kannalla hänen kanssaan. Kyllä jokaisen edustajan tulisi ajoittain katsoa peiliin ja miettiä, olemmeko tehneet täällä eduskunnassa oikeudenmukaisia päätöksiä, ja se koskee myös tätä budjettia. Pahoin kuitenkin pelkään, että monen hallituspuolueen edustajan voi olla vaikea saada unta silmään ensi yönä, jos he näitä päätöksiä rehellisesti mielessään uskaltavat pohtia, niin pa-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

hoin hallitus on epäonnistunut tehtävässään köyhimpien kansalaisten hyväksi toimimisessa.

Esitetyillä perusteilla kannatan edustaja Meren tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

20.56 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu paljon hyvää keskustelua Suomen taloudesta, Suomen tilanteesta ja tietenkin ensi vuoden tulo- ja menoarviosta. Minä itse haluaisin kuitenkin ehkä vähän vielä pakittaa sellaiseen isompaan kuvaan siitä, miltä Suomi nyt näyttää oikeasti tänään ja ensi vuonna ja ehkä vähän myöhemmin, oikeastaan kolmesta näkökulmasta. Ensimmäinen näkökulma on sivistys, toinen on hyvinvointi ja kolmas on elinvoima — eli oikeastaan ne kolme elementtiä, mistä pohjoismaalainen hyvinvointivaltio koostuu ja mistä meidät tunnetaan.

Fakta on se, että Suomi on pudonnut esimerkiksi OECD:n tilastoissa tutkimuksen ja kehityksen panostuksissa pahasti meidän kilpailijamaihin nähden. Suomi menee alaspäin ja muut maat ylöspäin. Sama koskee koulutusta eli oikeastaan sitä sivistyksen ydintä, mistä tänäänkin moni kollega on täällä puhunut. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset — 190 miljoonaa, 18 000 aloituspaikkaa — ovat asioita, mitkä eivät välttämättä näy nyt, mutta ne näkyvät vuosien päästä.

Toinen iso kokonaisuus on hyvinvointi. Tänään täällä kolleganikin, edustaja Rinne, kysyi, että lääkkeet vai ruoka. Se ei valitettavasti, hallitus, ole mikään SDP:n keksintö, vaan se on ihan tavallisten ihmisten kysymys, että kumman minä hankkisin tänään tai huomenna. Valinta ei siis ole kiinni SDP:stä vaan hallituksen politiikasta. Sosiaali- ja terveydenhuoltoala näyttäytyy aika outona, jos katsoo Suomea kansainvälisestä näkökulmasta. Missään muualla Euroopassa ei niin paljon yhtiöitetä kuin tällä hetkellä Suomessa. Se, että sote ei mene ihmisten ehdoilla vaan suurten terveydenhoitoyritysten ehdoilla, on jotain sellaista, mitä muualla Euroopassa on vaikea ymmärtää. Soten todelliset kustannuksethan ovat loppujen lopuksi kiinni siitä, miten saamme haltuun paljon palveluita käyttävät eli vanhukset, moniongelmaiset ja vakavasti sairaat ihmiset. He aiheuttavat jopa 90 prosenttia kustannuksista. Nyt hallitus ei kuitenkaan keskity näihin ihmisiin, eli niihin potentiaalsiin säästöihin, vaan siihen, miten julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto saadaan mahdollisimman yksityiseksi ja bisnekseksi.

Kolmanneksi muutama sana elinvoimasta eli siitä, miten Suomi tekee tuloja, mitä se tulopuoli tulo- ja menoarviossa on. Kansainvälinen kasvu vetää nyt Suomea, mutta kuinka kauan? Mitä tapahtuu kilpailukyvyille, kun Suomen osaaminen romahtaa? Täällä on paljon puhuttu siitä, että Suomi panostaa nyt liikenneväyliin, Suomi luo uusia yhteyksiä. Itse asiassa Suomi on putoamassa jälleen kerran Euroopan unionin TEN-T-rahoituksesta eli siitä ydinverkosta, mihin me olemme halunneet.

Arvoisa puhemies! Edes Ruotsi ei ole tukemassa Suomen hankkeita. Mistä se johtuu, hyvä hallitus? Kertokaa se minulle. Koska nykyinen hallitus saisi liikkeelle esimerkiksi Turku—Helsinki- tunnin junan, tunnin yhteyden Helsingistä Tampereelle? Koska Suomi olisi sillä tasolla, millä Ruotsi, Norja ja Tanska ovat jo nyt? Tämänhetkisten laskelmien mukaan Sipilän hallitus saisi Turku—Helsinki-junan aikaiseksi vuonna 2038 — mutta onhan sekin aikataulu.

Kokoomus on täällä myös väittänyt sitä, että SDP ei ole yrittäjien puolue, SDP ei ymmärrä yrittäjyydestä. Haluan siihen vain todeta sen, että pienyrittäjäduunarin puoluetta ei kyllä hallituksesta löydy. Meidän vaihtoehtobudjetissamme panostimme ensimmäisen työntekijän palkkaukseen ja arvonalisäveron alarajan nostamiseen 30 000:een. Nämä ovat

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

konkreettisia asioita tavalliselle duunariyrittäjälle. Toinen asia on tietysti se, jos tienaa sa-tojatuhansia ja on suuri nettovarallisuus, mutta silloin ei ole kysymys pienyrittäjästä.

21.02 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Jos hieman kevennetään, niin voisi pohtia sitä, johtuvatkohan nämä sosiaalidemokraattien puheet tuloeroista siitä, että viime kauden toi-mintanne tuotti 100 000 työtöntä ja sitä kautta tulot hieman tasoittuivat, kun ihmiset olivat työttömyyskortistossa. Sekö nyt sitten on mielestänne toivottava tilanne? No, työllistyy-hän siinä tietysti myös muutama byrokraatti työvoimahallinnossa. Vakavastikin puhuen kyllä se vain niin on, että työtä tekemällä tienaa paremmin kuin työtä tekemättä. Sen takia työllisyyden korottaminen on tärkeä asia.

Mutta aiemmassa puheenvuorossa mainitsemiäni kahden asian ohella, joista hallitus ei koskaan puhu, on myös kolmas asia, josta vaietaan, eli se epärealismi siinä, mikä on takana sotesta odotetuissa miljardisäästöissä. Voisin ottaa esimerkkinä kotimaakunnasta ja sen sairaanhoitopiiristä Eksotesta. Siellä ollaan melko pitkällä palveluiden integraatiossa myöskin säästöjen osalta. Kuulin, että laskennallisesti siellä olisi säästetty suhteellisesti katsoen jopa puolet siitä, mikä sotessa on nyt tällä hetkellä tavoitteena jo ennen kuin sotea on ollut olemassakaan. Nyt kuitenkin kaikki nämä esitetyt sote-mallit, mukaan lukien nyt käsittelyssä oleva, veisivät itse asiassa meidänkin sairaanhoitopiirejämme taaksepäin ja hajauttaisivat jo saavutettua integraatiota, puhumattakaan siitä, mitä tällainen sekoilu ter-veyspiirien kanssa tekisi kansalaisten palveluille, niiden tasapuolisuudelle, saavutettavuudelle, eli huonontaisi sitä. Tämä toimivan julkisen mallin hajottaminen tulisi käsitykseni mukaan johtamaan myös kustannuksien nousuun siitä puolestavälistä, mitä ollaan saavu-tettu kustannussäästöjä soten tavoitteisiin verrattuna. Lienee selvää, että tällaisilla sote-rat-kaisuilla, jotka hajottavat jo ennestään valmiita malleja, ei tulla saavuttamaan alkuunkaan niitä miljardien säästöjä, mitä hallitus on epäilemättä talousarvioihinsa laskenut.

21.04 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnari herkesi tuolta pön-töstä arvostelemaan hallitusta pienyrittäjä-näkökulman puuttumisesta. Kuunnelkaapa, edustaja Skinnari: liikeaikalain kumoaminen, maksuperusteisen alv-tilityksen käyttöönot-to, kotitalousvähennyksen korotus, verotuksen yrittäjävähennyksen lisääminen, sukupol-venvaihdosten verotuksen keventäminen, työn verotuksen keventäminen sadoilla miljoonilla vuodessa, luovutustappion vähennyskelpoisuuden laajentaminen koskemaan muita pääomatuloja, autoveron asteittainen keventäminen, hankintalain kokonaisuudistus, uu-den työntekijän koeajan pidentäminen, entisen työntekijän takaisinottovelvoitteen kaven-taminen, joustavammat määräaikaisten työsopimukset, työntekijän omavastuun palauttami-nen vuosilomalla sairastamisessa. Edustaja Skinnari, väitättekö, ettei näitä uudistuksia ole yrittäjäkentässä tervehditty positiivisella vastaanotolla? Minä väitän, että yrittäjät pitävät näitä erittäin hyvinä uudistuksina, ja totean myös, ettei tämä lista ole suinkaan kattava. Hal-litus on saanut paljon muutakin aikaan yrittäjien puolesta.

Mutta totean vielä, että ette te siellä oppositiossa läpeensä pahoja ole. [Suna Kymäläi-nen: Se on tosi!] Nimittäin tästä edustaja Kiurun esiin nostamasta oppivelvollisuuden laa-jentamisesta toiselle asteelle kyllä minä sanon, että minä kannatan tätä ajatusta. [Johanna Ojala-Niemelä: Hienoa!] Mutta ei sillä ensi vuoden taloutta ratkaista, [Suna Kymäläinen: Se on säästöä tulevaisuudessa!] ensi vuoden talouteen ja työllisyystilanteeseen sillä ei saa-da vaikutusta, vaikka mitä tehtäisiin. Isossa kuvassa, pidemmällä tähtäimellä olen samaa mieltä, että meidän pitää pohtia tätä asiaa, pidennetäänkö peruskoulua parilla vuodella,

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

kuinka tehdään toisen asteen koulutuksesta pakollista. Pääasia on se, että kaikki meidän nuoremme saavat yhä enemmän koulutusta jatkossa aivan sillä tavoin, kuten edustaja Kiu-ru aiemmin kuvasi tuolta pöntöstä. Mutta sen totean vielä kerran, että ensi vuoden talou-teen sillä ei ole positiivista vaikutusta, vaikka mitä tekisimme.

21.06 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Kop-ra. Olette osittain oikeassa. Siellä on paljon hyvää, ja kiitos siitä.

Mutta mennään nyt niihin heikkoihin kohtiin.

Hankintalaki. Olin sitä itse tekemässä talousvaliokunnassa. Ei siitä tullut niin hyvä kuin siitä olisi voinut tulla pienyrittäjien kannalta. Se on fakta, ja sen myöntää myös hallitus. Tänä päivänäkin se suosii isoja, suuria toimijoita.

Toinen asia, ylipäättään yrittäjyys: Te ette vieläkään ymmärrä sitä, mikä on yksinyrittä-jän, vähän isomman ja keskikokoisen tai jotain siltä väliltä olevan ero. Kun te puhutte yrit-täjyydestä, niin ymmärtäkää nyt pikkuhiljaa, kuka on yksinyrittäjä ja mikä on isompi yri-tys ja niin edelleen. Ehdotin edelliselle valtiovarainministeri Stubbille, että muuttakaa vih-doinkin yrittäjäverotusta siten, että esimerkiksi henkilöyrittäjät voivat aivan kuten palkan-saajat takautuvasti katsoa verotuksen kuntoon, älkääkä ennakkoverottako heitä hengiltä. Tässäkään ei ole tapahtunut mitään. Eli tässä nyt vain ihan aluksi alustavaa listaa.

21.07 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan taustatietona to-tean, että olen itse entinen yksinyrittäjä ja tällä hetkellä työllistän noin 15 henkilöä tietö-tekniikkayrityksessäni Lappeenrannassa, eli väitän tältä pohjalta, että kokoomuksen edus-kuntaryhmässä on tältä osin ja myös muiden yrittäjien toimesta ymmärrys myös pien- ja yksinyrittäjiä kohtaan. Ja kyllä tuossa luettelossa, jonka äsken luettelin, ne ovat kaikki sel-laisia uudistuksia ja muutoksia, jotka nimenomaan parantavat yksinyrittäjän ja pienyrittä-jän olosuhteita ja kilpailukykyä. Ajatellaanpa esimerkiksi pidennettyä koeaikaa ja työnte-kijän sairastumista: Suurin työllistämisen este pien- ja yksinyrittäjällä tai kahden hengen firmassa on se, kun pelätään, että mitäs jos uusi työntekijä sairastuu tai mitäs jos se ei osaa-kaan ja joudutaan hankkiutumaan työntekijästä eroon. Ennen vanhaan siitä ei helpolla päästy ratkaisuun, mutta näiden uudistusten turvin saadaan tämäkin asia nyt ratkaistua. Kilpailukyky tältä osin on parantunut ja kevyemmällä ja pienemmällä kynnyksellä voi-daan palkata uusia henkilöitä töihin, ja se parantaa työllisyyttä.

21.08 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sitaatti: "Äitini on yksinhuoltaja, joka sairastui yllättäen vuonna 2011, mikä jälkeen hän ei pystynyt enää palaamaan työhön. Työkyvyttömyyseläkkeellä kolmen hengen eläminen on aika taiteilua, ja lukio-opintojeni kulujen maksaminen on vaikeaa." Näin sanoo tämän päivän nuori. Voin vain kuvitella, mitä tuon nuoren mielessä kulkee, kun hän miettii, kuinka pientä työkyvyttömyyseläkettä saava äiti pystyy perheen elämästä huolehtimaan. Tässä on kaksi pointtia. Toinen on se, että juuri näiden esimerkkien vuoksi tarvitsemme oppivelvollisuuden pidentämistä, jotta toisen asteen koulutuksesta tulee aidosti maksutonta. Tämän päivän lukio-opinnot välinei-neen maksavat perheille jo useita tuhansia euroja. Tässä on myös toinen näkökulma, se, miksi perustuloon ja pieniin eläkkeisiin tai indeksileikkauksiin täytyisi kiinnittää huomio-ta.

Viime viikolla jätimme oppositiosta välikysymyksen eriarvoistumisesta, ja hallitus ei kaatunut, kuten tiedämme, muttei tuo välikysymyksemme täysin hukkaankaan mennyt, sil-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

lä osa hallituspuolueiden edustajista on ymmärtänyt ja jäänyt tuon käydyn keskustelun jäljiltä miettimään, ettei Suomikaan ole valmis. Edustaja Kaikkonen totesi lehdessä, että hän toivoo, että hallitus saisi aikaan vielä joitakin ratkaisuja, joilla kaikkein heikko-osaisimpien tilannetta autetaan. Hän tunnustaa, että on paljon pienituloisia eläkeläisiä ja köyhiä lapsiperheitä, jotka tarvitsisivat apua. Juuri näin, hyvä — lisää tätä ajattelua ja toimenpiteitä, jotta näitä ongelmia olisi vähemmän. On siis hyvä, että hallituksessa edes joku on kuulut ja ymmärtänyt, miksi me täällä asiasta meuhkaamme. Me tuomme kentän äänen, sen hiljaisen. Suurella osalla suomalaisista menee hyvin, ja se on hyvä asia. Mutta se ei riitä silloin, kun rikkaan ja köyhän miehen elinajanodotteessa on lähes 11 vuoden ero.

21.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tänään me olemme keskustelleet sosiaalidemokraattien vaihtoehdosta, ja vielä on todettava, että siinä missä me tekisimme näitä isoja uudistuksia — joita myös edustaja Kopra kiitti oppivelvollisuuden osalta — niin olisimme valmiita myös panostamaan kasvuun. Siltäkin osalta jaamme edustaja Kopran kanssa kylä samantyyppisiä ajatuksia, ja kiitän teitä siitä edistyksestä, että ajattelette, että oppivelvollisuuskin pitää tuoda nykyaikaan. Minusta se kertoo siitä, että olette uudistuslinjalla. Sitä samaa toivoisi muiltakin.

Me kannamme huolta siitä, mistä kasvua saadaan myös tulevaisuuteen, mutta olisimme näiden verojen kevennyksien sijasta valmiita panostamaan pikemminkin koulutukseen ja tutkimukseen sekä työllisyyden hoitoon, koska uskomme, että se on sitä parasta lääkettä, mitä Suomi nyt tarvitsee. Koulutus lisääisi tuottavuutta ja olisi myös paras vakuutus ihmisille työttömyyttä ja työmarkkinoiden riskejä vastaan. Tätä kautta koulutus olisi myös tehokas keino vähentää eriarvoisuutta ja pitää kaikki mukana yhteiskunnassa.

Tältä osin suurimmat panostukset, jotka me tässä vaihtoehtobudjetissa ja sosiaalidemokraattien vastalauseessa numero 1 teemme, ovat itse asiassa juuri panostuksia koulutukseen. Ja kun hallitus leikkaa vuositasolla miljardi euroa koulutuksesta — mikä siis on enemmän kuin viime hallituskaudella kumulatiivisesti laskien — niin tältä osin me panostaisimme näiden leikkauksien torjuntaan ja pitäisimme huolta siitä, että Suomessa lisättäisiin koulutusta aidosti myöskin siitä näkökulmasta, että koulutus on meille sitä parasta historiallista todistusvoimaa siitä, että olemme aikoinaan osanneet tehdä oikeita ratkaisuja. Koulutus nostaa ihmisten mahdollisuuksia työllistymiseen, ja tätä kautta tähän me panostaisimme.

21.13 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Kopran ansiokkaassa luettelossa panin merkille yhden asian. Niitä kaikkia hallituksen uudistuksia, jotka lueltiin, yhdistää sellainen seikka, että ne ovat tavalla tai toisella pois työntekijöiltä, ne huonontavat jollain tavalla työntekijän asemaa tai hänen työnsä ehtoja.

Esitänkin kysymyksen, kuinka voisimme kehittää sellaisia toimia, jotka olisivat tasa-arvoisia työntekijöille eivätkä huonontaisi työn ehtoja ja samaan aikaan kuitenkin parantaisivat yrittämisen ja työllistämisen mahdollisuuksia. Voisiko ajatella, että otettaisiin näissä asioissa riskiä yhteiskunnalle? Totta kai siitä tulee kustannuksia, mutta niin tulee siitäkin, että ihmisiä pidetään työttöminä. Olisiko parempi antaa ihmisille mahdollisuus tehdä työtä ja yrittää hieman yhteiskunnankin riskillä kuin holhota heitä ja työllistää sitä asken mainittua työvoimatoimiston byrokratiaa, joka ei ketään hyödytä viime kädessä?

Mitä taas tulee koulutukseen, erityisesti ammattikoulutukseen, olen nimenomaan yrittäjiltä kuullut, että koulusta ei tänä päivänä valmistu sellaisia ammattilaisia, joille kehtaisi

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

maksaa ammattilaisen palkan. Ei ole osaamista, ei ole työelämän perustaitoja. Mitä tälle asialle sitten pitäisi tehdä? Mielestäni ratkaisu ei ole ainakaan se, että mekaanisesti nostetaan oppivelvollisuusikää. Kyllä se ratkaisu on enemmän se, että ammattioppilaitoksissa lähiopetusta kasvatetaan niin, että ne tuntimäärät vastaisivat edes alkeellisesti sitä, millaiseen rytmiin työelämässä täytyy tottua, ja että siellä opetettaisiin se todellinen kova ammattitaito, jolla sitä työtä pitäisi tehdä.

21.15 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Samalla kun kannatan kristillisdemokraattien ja edustaja Östmanin tekemää epäluottamuslause-ehdotusta, joka liittyy vaihtoehtobudjettiimme, haluan nostaa erityisesti perhepolitiikkaan, lapsiin ja nuoriin liittyvät ongelmakohdat esiin.

Yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta kaikkein tärkein pääomamme ovat lapset ja nuoret, ja tähän kokonaisuuteen liittyy myös suurin huoleni ajatellen tätä tulevan vuoden budjettia. Suuret lapsiryhmät kouluissa ja päiväkodeissa heikentävät osaavan ja ihan maailman huipputasoa olevan, koulutetun henkilökuntamme mahdollisuuksia lapsen huomiointiin ja kehityksen ja oppimisen tukemiseen, ja sen vuoksi esitämme varhaiskasvatukseen yli 3-vuotiaiden lasten enimmäisryhmäkokojen pienentämistä samoin kuin perusopetukseen erityisavustusta opetusryhmien pienentämiseen. Samassa yhteydessä nostan esiin sen, että toisen asteen koulutus on käynyt opiskelijoille yhä kalliimmaksi kasvavien materiaali- ja kirjakulujen vuoksi, ja näitä kuluja on kohtuullistettava.

Alhainen syntyvyys liittyy osaltaan siihen, että opiskelua ja perhettä on hankala käytännössä yhdistää. Monet opiskelevat perheet elävät köyhyysrajan alapuolella. Hallituksen talousarvioesityksessä esitetty 75 euron huoltajakorotus on oikeansuuntainen ja myönteinen uudistus, mutta kyllähän se kovin pieni on verrattuna tarpeeseen ja opiskelijoiden taloudelliseen tilanteeseen. Eduskuntaryhmämme esittää huoltajakorotuksen kaksinkertaistamista.

Lapsiperheiden hyvinvointi on pohjana koko yhteiskunnan hyvinvoinnille. Me tarvitsemme lapsimyönteistä ilmapiiriä, tarvitsemme pitkäjänteistä perhepolitiikkaa, ja lapsiperheiden asemaa vahvistavilla ratkaisuilla voidaan lisätä perheiden uskoa omaan selviytymiseensä ja kannustaa myös nykyistä suurempaan lapsilukuun. Lapsilisä on tärkein perhepoliittinen etuus. Se tasaa lapsettomien ja lapsiperheiden välistä tulonjakoa, mutta sen reaaliarvo on laskenut peräti 30 prosenttia vuodesta 94, ja edelleenkin ensi vuonna lapsilisien ostovoima heikkenee. Sen vuoksi ehdotamme, että lapsilisiin tehdään leikkaukset kompensoiva tasokorotus.

Perhevapaauudistuksesta on käyty tässä salissa paljon keskustelua. Pidän tärkeänä sitä, että kun ja jos uudistusta tehdään, niin perheiden valinnanvapautta ei pidä rajoittaa. Päinvastoin uudistus voidaan halutessa toteuttaa tavalla, joka lisää perheiden valinnanvapautta ja tuo joustoa kiireiseen perhearkeen.

Ehkä se kaikkein päällimmäisin huoli tällä hetkellä, tänä iltana, liittyy eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käynnissä olevaan alkoholipoliittiseen keskusteluun. Tiedämme, että käytännössä meillä 70 000 lasta elää perheessä, jossa molempien tai jommankumman vanhemman kykyä vanhemmuuteen ja huolenpitoon lapsista rajoittaa vanhemman alkoholiongelma, ja mielestäni nyt on hyvin kohtalokasta se, jos tehdään sellaisia ratkaisuja, joilla lisätään alkoholiongelmia. Sen takia toivon sitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa osataan viisaasti ja pitkäjänteisesti uudistaa alkoholipoliittikkaa niin, että ei lisätä alkoholin saatavuutta tai romahduteta alkoholin hintaa, mitä kieltämättä tuo prosenttirajan muutos vähittäismyynnissä olevan alkoholin osalta valitettavasti aiheuttaisi.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Samalla on todettava myös se, että on hyvin tärkeää se, että kykenemme pitämään huolen siitä, että meillä säilyisi jatkossakin vastuullinen alkoholipolitiikka, joka huomioi nimenomaan kansanterveyden, ja sen takia myös se, että meillä on Alkolla monopoli, on tärkeä kulmakivi ja perusta alkoholipolitiikalle.

21.21 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Kopraa rehellisistä ja hyvistä vastauksista ja toivon teille menestystä Kansallisen Kokoomuksen tulevaisuuden nimenä, koska te selvästi ymmärrätte, mikä on pienyrittäjän asia ja mitkä ovat ongelmat. Toivottavasti hallitus, koko hallitus, ja hallitusohjelmakin ajattelisi samalla tavalla. Mutta faktat ovat faktoja, ja lisäksi teidän listanne vielä yhden asian, että ottakaa nyt vaikka se yrittäjän eläkeasiauudistus. Se on vuodelta 1962 muistaakseni, eli siinäkin hallitus voisi nyt alkaa töihin.

Mutta ihan muutama sana vielä väylähankkeista. Niistä puhuimme. On hieno asia, että hallitus tekee Hailuodon siltaa ja saa vähän satamia syvennettyä. Mutta se iso kuva edelleen puuttuu, joten toivottavasti nyt teiltä löytyy näkemystä, koska kello käy Brysselissä, kello käy Helsingissä ja kello käy joka puolella.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä yleisellä tasolla haluan puuttua siihen tilanteeseen ja oikeastaan siihen keskusteluun, mitä täällä eilenkin käytiin perustuslakivaliokunnan roolista ja perustuslakivaliokunnasta ylipäätään. Puhun siis yhtenä valiokunnan jäsenenä. On ikävää, että perustuslakivaliokunta alkaa politisoitua. On ikävää, että perustuslakivaliokunnalla tehdään politiikkaa, koska se ei ole Suomen etu, se ei ole eduskunnan etu eikä se ole kenenkään meidän etu. Me olemme tähän asti pystyneet tekemään hyvää työtä tuomioistuinmaisesti, kuten meidän kuuluukin, ja toivottavasti tämä jatkuu, koska muuten tästä ja seuraavasta vuodesta ja sitä seuraavasta tulee erittäin vaikea.

21.23 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä kiinnitti äskeisessä hyvässä puheenvuorossaan aivan oikein huomiota siihen, että kun parannetaan yrittäjien asemaa — ja sitä kuuluu parantaa — niin samalla ei pidä heikentää työntekijöiden asemaa. Perussuomalaisen vaihtoehtobudjetissaan esittämät vaihtoehdot, kuten Viron yritysveromallin pilottointi työllistävissä pk-yrityksissä, tähtäävätkin siihen, että sekä työnantaja että työntekijä hyötyisivät näistä uudistuksista.

Eduskunnan viimevuotisista päätöksistä muistuu hyvänä esimerkkinä mieleeni lakimuutos, joka mahdollisti siirtymisen maksuperusteiseen arvonlisäveron tilitykseen kaikkein pienimmissä yrityksissä. Tämä uudistus viivästytti vain muutamalla kuukaudella valtion saamia verotuloja, mutta samalla edesauttoi lukuisia pienyrityksiä ja pienyrittäjiä jatkamaan yritystoimintaa ilman pankkilainaa ja tarjosi uusille yrittäjille hyvän mahdollisuuden yrityksen perustamiseen varsin pienellä alkupääomalla. Yrittäjäjärjestöt ovatkin kiitelleet kilvan tätä viimevuotista päätöstä. Tällaisia kaikkia osapuolia hyödyttäviä, yritystoimintaa edistäviä, sinällään yksinkertaisia mutta toimivia uudistuksia tarvitaan jatkossakin lisää. Emme sitä vastoin kaipaa yhtään sellaista uudistusta, joka asettaisi yrittäjän ja työntekijän edut vastakkain. Yhteistyöllä meidän tulee mennä eteenpäin, ei vastakkainasettelulla.

21.25 Jukka Kopra kok: Rouva puhemies! Edustaja Mäkelä tuossa toi esiin, että nämä hallituksen pienyrittäjyyttä edistävät uudistukset jotenkin olisivat koituneet työntekijän tappioksi. Mielestäni asia ei ole alkuunkaan niin. Esimerkiksi tämä koeajan pidentäminen

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ja takaisinottovelvoitteen heikentäminen tarkoittaa sitä, että ihmiset saavat töitä paremmin, kun kynnys ottaa töihin madaltuu. Eli vaihtoehto on siis se, että ihminen on joko työtön tai töissä, ja jos tämä kynnys on korkeampi, niin eihän se koske niitä ihmisiä, jotka ovat jo töissä, vaan niitä, jotka mahdollisesti saisivat työtä nyt, kun se ei yrittäjälle ole niin suuri riski kuin aikaisemmin tai tämä riski on paremmin hallinnassa.

Vielä tuosta verotuksesta sanoisin sen, että pitää muistaa, että keskituloiset maksavat suurimman osan niistä veroista, joilla tämä hyvinvointiyhteiskunta ja tulonsiirrot rahoitetaan. Tätä verotusta ja veroprogressiota pitää pienentää, heiltä pakko-otettavan rahan määrää pitää vähentää. Pitää muistaa se, että verotusta on kevennettävä. Se edistää kasvua, ja se näin ollen sataa myös pienituloisten laariin. Kun talous kasvaa, on varaa maksaa tulonsiirtoja.

21.26 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Siinä edustaja Kopra on kyllä oikeassa, että on aina parempi olla töissä kuin työttömänä. Siitä voimme olla samaa mieltä.

Mutta tähän perhepoliittiseen keskusteluun, jota tässä hieman käytiin, täytyy sanoa, että siihen ei valitettavasti ole niin helppoja ratkaisuja kuin monesti halutaan esittää. Eli se, perustavatko ihmiset perheen, on ilmapiiri- ja asennekysymys aivan ensisijaisesti, ennen mitään muita asioita. Mitkään olosuhteet eivät sinänsä perusta kenenkään perhettä, eivätkä mitkään olosuhteet estä sen perheen perustamista. Tämän todistaa parhaiten se, että maissa, joissa maailmassa on kaikkein kurjinta elää, perhe koko on kaikkein suurin. Ei se kurjuus tai tulevaisuudennäkymien puute ole estänyt perheen perustamista, kysymys on muista asioista.

Asenteen jälkeen kysymys on ihmiselämän muista perusasioista. Työ on ennen kaikkea: nuorten aikuisten täytyy päästä töihin elämänsä rakentamiseksi, nimenomaan jonkinlaiseen pysyvään työsuhteeseen pätäk- ja silpputöiden sijaan. Perhevapaauudistuksesta puhuminen on täysin tyhjää, ellei nuorille ihmisille, myös naisille, ole työpaikkoja, joihin työllistyä, ja perheiden täytyy itse saada valita, mikä perhevapaamalli on heille itselleen paras. Sitä ei pidä yhteiskunnan tulla sanelemaan ylhäältä päin. Sen jälkeen on kyse asumisesta, tilasta, jota perhe tarvitsee ympärilleen, asumisen hinnasta, joka on täällä pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa varsin korkea. Muualla taas ei ole samalla tavalla työpaikkoja. Tasasuuret maksut ovat ongelma, kiinteistöverot, sähkönsiirrot, muut asiat. Autoilua tarvitaan lapsiperheiden elämässä ja arjessa nyt, kun palveluverkkoa on karsittu — autoilu maksaa.

Arvoisa puhemies! Näihin kaikkiin ongelmiin perussuomalaisilla on hyviä ratkaisuja vaihtoehtobudjetissaan. Muun muassa lapsivähennyksen säilyttäminen auttaisi suuresti lapsiperheiden nykyistä tilannetta, ja monta muutakin asiaa löytyy, ja lisää me kehitämme.

21.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kello on paljon, mutta asia on tärkeä. Tänä eduskunnassa on käyty palautekeskustelua ensi vuoden talousarviosta, ja täytyy sanoa, että edustaja Viitasen sanoin olen hämmästellyt sitä, kun sitä keskustelua on seurannut, miten meidän vihervasemmistomme on suhtautunut tähän talouden tilanteeseen, missä on siis tapahtunut täydellinen muutos siihen aikaan, kun valtiovarainministerin toimi oli sosiaalidemokraattien hallussa, vaikka kokoomus oli myös siinä hallituksessa mukana.

Tässä salissa on tälläkin hetkellä paikalla ainakin yksi henkilö, joka on hallitusneuvotteluissa ollut siihen aikaan mukana, kun tuota edellisen kauden talouspolitiikan isoa linjaa

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

päätettiin. Ei ole mikään salaisuus, että sosiaalidemokraattien vaatimuksesta silloin haluttiin kirjaus, että jos tehdään säästöjä, niin pitää tehdä samassa suhteessa veronkiristuksia, eli puhutaan niin sanotusta fifty-fifty-ajattelusta. Ja mitä se tarkoitti taloudelle? Se tarkoitti sitä, että me jäimme kituvaan tilanteeseen, jopa taantumatilanteeseen, emmekä päässeet mukaan muiden Euroopan maiden jo ollessa kasvu-uralla. Meillä tämä tiukkeneva veropolitiikka, jota sosiaalidemokraatit edelleen ihannoivat, ajoi meidät siihen tilanteeseen, että emme saaneet taloutta kasvamaan, emme saaneet työllisyyttä paranemaan, emme saaneet työttömyyttä vähenemään.

Ja tänäänkin, kun edustaja Krista Kiuru esimerkiksi on puheenvuoroja käyttänyt, hän puhui desiileistä ja Gini-kertoimista ja unohti siinä, että silloin kun heidän Gini-kertoimensa ja desiilinsä olivat heidän mielestään kohdallaan, tähän maahan tuli 100 000 uutta työtöntä. Jos nyt tuossa Gini-kertoimessa on aivan pikkuinen muutos näihin tuloeroihin — onko se 3 euroa, mikä tulee itse asiassa tupakka-askin hinnan korotuksesta — niin kuin edustaja Kopra tuossa hetki sitten omassa hyvässä puheenvuorossaan esille toi, niin itse asiassa, jos se laitetaan rehellisesti oikeaan mittakaavaan, meidän tuloeromme eivät ole kasvaneet, eivät viime hallituksen aikana [Krista Kiuru: Ei pidä paikkaansa!] eivätkä tämän hallituksen aikana. [Krista Kiuru: Tämän hallituksen aikana on kasvanut!] — Niin, 3 euroa, edustaja Krista Kiuru, 3 euroa, ja se tulee tupakka-askista, ja me tiedämme sen tässä salissa, että on lehdissä ollut juttuja, että viime kaudella te vastustitte tupakkaveron korotusta. Miksi? Siksi, että se olisi vaikuttanut Gini-kertoimeen, kun teitä kiinnostavat enempi Gini-kerroin ja desiilit [Krista Kiuru: Ja teitä ei kiinnosta eriarvoisuus ollenkaan!] kuin työttömät ihmiset. — 100 000 uutta työtöntä tuli silloin sinä aikana, kun Antti Rinne ja Jutta Urpilainen olivat valtiovarainministerit, ja siinä oli isoin syy. [Krista Kiuru: Pääministerinä oli Katainen!] — Kuunteletteko te, edustaja Kiuru, mitä puhun? [Krista Kiuru: Kuuntelen!] Kerroin juuri sen isoimman virheen, mikä silloin tehtiin, ja se tehtiin sosiaalidemokraattien vaatimuksesta, ja se oli tämä fifty-fifty-kirjaus, että jos leikkauksia tehdään, niin silloin pitää samassa suhteessa veroja kiristää, ja kun nyöriä kiristettiin, niin ei hevonen päässyt raville, tämän tietää myös puhemies — siis tämän hevosvertauksen, hevosnaisena.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt en mene enää tuohon vaan menen tähän kauteen. Tällä kaudella valtiovarainministerin salkku on ollut kokoomuksella, meillä on ollut ideologisesti läheisempiä kumppaneita hallituksessa, ja silloin olemme voineet tehdä varsin kokoomuslaista talouspolitiikkaa. Sanon siitä näin, koska me olemme ennen vaaleja kertoneet, että meidän on väistämättä tehtävä säästöjä, ja me haluamme, että veroja ei kiristetä, eli työn verotusta ei kiristetä, ja ensi vuonna kenenkään suomalaisen työn verotus ei kiristy. Se on tärkeä peruslinjaus, ja se vahvistaa työllisyyttä ja talouskasvua.

Tämä talousarvioesitys on tehty itse asiassa talousennusteille, joissa bruttokansantuote kasvaisi 2,9 ja ensi vuonna 2,1 prosenttia, mutta nyt jo tuoreimmat, varsin laajasti eri tahojen tekemät arviot osoittavat sitä, että talouskasvu tulee olemaan tänä vuonna kolmosella alkavaa ja ensi vuonnakin todennäköisesti tällaisissa luvuissa. Ja mikä parasta, kasvu ei ole enää vain kotimarkkinoiden varassa ja kotimaan rakentamisen varassa vaan myös isompien investointien ja viennin varassa, ja se näkyy siinä, että kasvu on laaja-alaista ja vahvistuvaa koko ajan.

Arvoisa puhemies! Tuo 5 minuuttia meni nyt tässä kovin nopeasti, mutta palataan muutama asiaan vielä tuossa hetken päästä.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Räsänen. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] — Nyt on vain edustaja Räsänen tässä, niin ei aloiteta debattia. Täällä on niin vähän henkilöitä.

21.33 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa asian, joka ei nyt tässä hetkessä ole ollut keskustelussa, mutta täällä käytiin viime keväänä keskustelua kansalaisaloitteesta, jolla vaaditaan eutanasian laillistamista. Siinä yhdessä monet eduskuntaryhmit ilmaisivat vahvan tukensa sille, että saattohoitoa kehitetään, sekä lainsäädäntöä että resursseja.

Saattohoito on todellakin tällä hetkellä teknisesti kehittyneempää kuin koskaan aiemmin Suomen tai koko ihmiskunnan historiassa. Ohjeista, parantuneista suosituksista ja näistä teknisistä valmiuksista huolimatta osaavan saattohoidon saatavuus on edelleen liian sattumanvaraista. Jotta myös kuolevat ihmiset, eivät pelkästään syntyvät, vaan myös kuolevat ihmiset, saavat yhdenvertaiset oikeudet hyvään elämään ennen kuolemaa, saattohoidon on oltava kaikille tarvitseville saatavilla. Tällä hetkellä kuntien välillä on liian suuria eroja laadussa ja saatavuudessa. On aivan selvää, että se, mitä hallitus on nyt tulevalle vuodelle tekemässä, ei tule riittämään tämän tarpeen tyydyttämiseen. Sen vuoksi ehdotamme vaihtoehdossamme 20 miljoonan euron lisäystä tulevan vuoden talousarvioon, jotta tämä oikeus saataisiin turvattua.

21.35 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Jäin miettimään tuota edustaja Heinosen logiikkaa. Olisi ollut hienoa, että olisitte ollut tässä budjettikeskustelun isossa debatissa mukana, koska tuolla näkökulmalla käytiin itse asiassa aika kovasti samantapaista keskustelua. Kysynkin teiltä, pidätkö te sitä oikeana, kun sanoitte äsken melkein sanatarkasti näin, että kun maailmantaloudessa ei ollut kasvua eikä Suomi saanut vetoapua maailmalta, se oli viime hallituksen vika, se oli siis Kataisen hallituksen vika, [Timo Heinonen: En sanonut niin!] ja kun nyt tulee vetoapua, annoitte ymmärtää, että se on tämän hallituksen ansiota. Me kuitenkin tiedämme, että käänne tapahtui keväällä 2015 niiden päätösten ansiosta. Asiantuntija-arvioiden näkökulmasta puolet siitä kevään 2015 kasvusta oli luotu niillä Kataisen hallituksen päätöksillä, mutta silti se oli Kataisen hallituksen vika, että tätä talouskasvua ei tullut, näin te totesitte. Ja lopuksi kysyn teiltä: oliko finanssikriisi, joka tapahtui 2008, siis kokoomuksen vika myöskin, koska te olitte silloin hallituksessa? Oliko se silloin hallituksen vika?

Tällä logiikalla ei kovin pitkälle pötkitä, ja minä toivoisin, edustaja Heinonen, että te luopuisitte tästä ajattelusta, että kannattaa katsoa peräpeiliin. Katsokaan eteenpäin ja keskustellaan mieluummin siitä, mihin nämä talouskasvun hedelmät käytettäisiin, kuin siitä, mikä oli kenenkin vika. Noin pitkälle pötkittyä me tulemme vain tulokseen, että finanssikriisi oli siis kokoomuksen vika, mikä olisi täysin naurettavaa.

21.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, vaikka kello on paljon, niin toivoisin, että siteeraisitte oikein. En sanonut omassa puheenvuorossani, että talous ei muualla kasvanut ja sen takia se ei kasvanut Suomessakaan. Talous kasvoi Euroopassa muissa maissa, mutta Suomi ei päässyt siihen kasvuun kiinni, ja siinä syy oli tämä, että meillä verosuitsia vain kiristettiin. Se oli se syy, ja sen takia halusin sen tuoda esille, koska se on niin selkeästi nähtävissä tämä ero, mikä tapahtui nimenomaan siinä, että käännettiin

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

ajatus verotuksessa siihen, että annetaan suitsista tilaa sille hyvälle talouskasvuraville, mitä nyt on saatu aikaiseksi.

Nyt kun se on tehty oikein, maltillisesti, niin esimerkiksi vihervasemmistosta vastustettiin autoveron alennusta. Sanottiin, että tähän on aivan älytöntä, että tässä tilanteessa, kun talous ei kasva ja otamme velkaa, lasketaan veroa. Nyt ei ole enää arvostelua kuulunut, kun itse asiassa veroprosenttia laskemalla verotuotot ovat kasvaneet. [Krista Kiuru: Olisikohan tällä talouskasvulla mitään tekemistä tuon asian kanssa!] Eli jälleen kerran se toimii, että himoverottamalla ei näitä rahoja saada, vaan sillä, että autokauppa esimerkiksi saatiin uuteen kasvuun, entistä turvallisempia autoja ja niin poispäin. Se on merkki siitä, että veroja kiristämällä, mitä demarit edelleen täällä salissa ovat tämänkin päivän keskustelussa huutaneet, ei tämä maa tule selviämään. Niin kuin edustaja Zyskowiec on monen kerran käyttänyt vertausta: jos huippuverotuksella pärjättäisiin, niin meillä olisi varmaan kaikki asiat kunnossa ja varmasti niitä olisi kiristetty, mutta se ei ole toiminut.

Edustaja Kiuru, olen ymmärtänyt, että kun valtiovarainvaliokunnassa olette, niin tunnette sen, mistä vuosien 2008—2009 talouskriisi syntyi ja johtui. Jos ette tiedä, niin kannustan siihen tutustumaan. Se on tärkeä osuus lähihistoriaa ja myös taloushistoriaa ja -tietämystä.

Arvoisa puhemies! Yksi ensi vuoden talousarvion selkeitä painopisteitä on nyt turvallisuus: merkittäviä panostuksia suojelupoliisille, poliisille, Rajavartiostolle. Ja vielä valtiovarainvaliokunnassa hallituspuolueet ohjasivat Postille merkittävän lisäyksen, joka tulee Tullin kautta käytettäväksi nimenomaan sinne, missä meillä on runsaasti harmaata taloutta, ja linjaston digitalisointi tällä lisäpanostuksella tulee myös vahvistamaan harmaan talouden torjuntaa. Puolustusvoimat on saanut Jussi Niinistön aikana merkittävästi lisää. Tätä sektoria on hoidettu erinomaisen hyvin. Vaikka välillä on huutoa kuulunut jostain sinänsä pienestä asiasta, niin isossa kuvassa meidän turvallisuus on ministeri Niinistön aikana merkittävästi parantunut ja turvallisuudentunne on parantunut. Olemme huolehtineet myös osaavasta reservistä, ja näin tehdään myös ensi vuonna.

Toisena on sitten tämä työn kasvu, mitä edellisessä puheenvuorossani kävin, ja sitten lapsiperheet, koulutus ja sivistys, joihin nyt pystytään jälleen panostamaan lisää. Peruskoulun tasa-arvorahaa korotetaan ensi vuodelle. Haluamme huolehtia siitä, että peruskoulu olisi tasa-arvoinen asuinpaikasta riippumatta, [Krista Kiuru: Hah, te olette leikanneet sieltä!] ja siinä hyvin oleellisena on se, että pystytään takaamaan myös oppiainevalikoima. Itse olen esittänyt, että esimerkiksi ensimmäisen vieraan kielen aloittaminen ekalla luokalla ei saisi olla vain hankerahoituksen varassa, vaan se pitäisi hoitaa niin, että kaikki lapset voisivat opiskella ensimmäistä vierasta kieltään ensimmäisellä luokalla. Ensi vuonna varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla eurolla. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee 6 700 aivan tavallista suomalaista perhettä. He eivät maksa ensi vuonna enää yhtään euroa laadukkaasta suomalaisesta hyvin koulutettujen ihmisten antamasta varhaiskasvatuksesta, ja tavallisen keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut alenevat ensi vuonna yli 1 200 eurolla. Se on merkittävä kädenojennus lapsiperheille, jotka tätä maata monessa mielessä kannattelevat. Myös lastentarhanopettajien koulutusmääriä lisätään, peruskoulun tasa-arvorahan jo mainitsinkin, opettajien perus- ja täydennyskoulutusta vahvistetaan, ja paljon muita toimenpiteitä on siihen, että Suomi olisi tulevaisuudessakin maailman osaavin kansa.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

21.42 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tuohon verokeskusteluun: Siinä on tärkeää huomata juuri tuo, että verotus ei ole mikään itsetarkoitus, vaan se on keino kerätä valtiolle varoja, jotta yhteiskuntaa voidaan pyörittää, jotta tulonsiirrot vähävaraisille voidaan tehdä. Siinä täytyy olla tasapainoa. Ei kuoliaaksi verottamalla mitään ratkaista. Verojen nostaminen tietyn rajan yli ei enää tuota tuloa vaan ainoastaan kuihduttaa. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Tämä autovero oli hyvä esimerkki tästä ilmiöstä ja siitä, kuinka se toimii, kun se tehdään oikein — eli ei autoveroa kokonaan poisteta, vaan alennetaan sitä riittävästi, että siitä tulee kannustin autojen hankinnalle — ja lopputuloksena oli se, että autoveron tuotto todellakin oli parempi kuin aiemmin. Tässä kuviossa todellakin jäi vasemmisto-oppositiolle pitkä nenä, kun autoveron lasku ei johtanutkaan tulon menetykseen vaan sen kasvamiseen. Näin se vaan verotuksen osalta toimii.

Mitä tulee perussuomalaisten vaihtoehtobudjettiin, niin meillä on siinä periaatteena, että verotus maksukyvyyn mukaan. Me emme esitä verojen korotuksia palkansaajille, työtä tekeville kansalaisille, vaan niille, joilla on varaa maksaa: pörssiyrityksien suuromistajille, aggressiivista verosuunnittelua harjoittaville yrityksille, suursäätiöille ja -yhdistyksille. Näillä ja jo aiemmin mainitsemallani varallisuusveron palauttamisella me pystyisimme hankkimaan suuren määrän miljoonia lisää valtiolle. Äkinäisesti laskisin, että se olisi suuruusluokkaa yli 300 miljoonaa ilman, että millään tavalla vaikeutamme tavallisen palkansaajan, työntekijän asemaa.

21.44 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä käyttää 2 minuutin vastauspuheenvuoron edustaja Heinosen logiikkaan. [Timo Heinonen: Hyvä!] Minusta on hyvä, että te käytitte tämän hyvin ideologisen puheenvuoron. Te kerroitte siinä, että kaikki ne epäilykset, jotka tänään tässä keskustelussa ovat esille tulleet, ovat totta. Te nimenomaan totesitte, että hinnalla millä hyvänsä, syistä mistä hyvänsä ja vielä tilanteessa missä hyvässä te lähdette siitä, että kaikissa tilanteissa verotusta pitää alentaa. Minusta se logiikka on tänään hyvin todistettu. [Timo Heinonen: Höpö höpö!] Suomi oli 2015 tilanteessa, jossa ei ollut vielä sellaista talouskasvua kuin 2017 joulukuussa. Sinä hetkenä, kun hallitusohjelmaa kirjoitettiin, nimenomaan haluttiin — siitä te teitte päätöksen — että kymmenestä tulodesiilistä, joka mittaa siis suomalaista tulonjakoa, neljä ylintä desiiliä jäivät plussalle ja kuusi alinta desiiliä jäivät miinukselle. Tämä on, edustaja Heinonen, se totuus, joka ei pala tulesakaan. Nämä tiedot ovat myös teidän käytettävissänne, jos haluatte katsoa. Näin hallituksen tulonjakopolitiikka on vaikuttanut: neljä ylintä desiiliä saavat, toisille tilanne on miinusmerkkinen.

Viime hallituskaudella Kataisen johdolla todella tehtiin toisenlaista politiikkaa, ja varmasti oli niin, että ei tehty kokoomuslaista politiikkaa, ja siksi ette ole tyytyväisiä Kataisen kauteen. Silloin tuloerot pienenevät, koska silloin kuusi alinta desiiliä jäivät plussalle ja neljä ylintä desiiliä jäivät miinukselle. Uskon, että nyt te olette saaneet läpi tämän kokoomuslaisen politiikan, suurimman ideologisen valintanne. Tilanteessa missä hyvänsä olette sitä mieltä, että suurituloisten ostovoimaa pitää tukea, ja todella uskotte siihen, että kyllä sieltä ripauksia tulee köyhillekin, mikä johtaa sitten kansantalouden lisääntyvään kasvuun. Näin vain ei ole ollut, koska tuloerot ovat johtaneet siihen, että pienituloiset eivät osallistu tämän ostovoiman kautta tähän yhteiskunnan kasvuun. Se on suuri sääli, ja tämä on teille ideologinen valinta, jonka juuri todistitte.

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

21.46 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Krista Kiuru nyt illan myöhetessä siteeraa jokaisessa puheessa väärin aiempia puheenvuoroja. En ole missään sanonut, että kokoomus ei koskaan olisi valmis veroja kiristämään. En tällaista puheenvuoroa ole käyttänyt, sen voi eduskunnan pöytäkirjasta tarkastaa. Sen takia esimerkiksi hallitusohjelmaan kirjattiin, että on mahdollisuus, jos tilanne sen vaatii, kiinteistöveroa kiristää. Mutta onneksi talouspolitiikka toimii, ja sen takia ne tavoitteet, joita tuohon kiinteistöveron alarajan korotukseen oli asetettu, täyttyivät ilman veronkorotusta.

Sosiaalidemokraatit varmaan vallassa ollessaan olisivat sitäkin veroa niin paljon rakastaneet, [Krista Kiurun välihuuto] että olisivat korotuksen tehneet. Me emme tehneet, kun me emme veroja rakasta. Meille verot ovat vain väline siihen, että me rahoitamme niillä hyvinvointiyhteiskuntaa. Nyt tämä talouspolitiikka, mitä itse puolustan, toimii, edustaja Kiuru. Talous kasvaa, [Krista Kiuru: Eli maailman talouden kasvu on tämän hallituksen ansiota?] työllisyys paranee, työttömyys vähenee. Eriarvoistuminen ei ole toiminut niin kuin te väitätte. Siinä on se 3 euroa, mikä tuli tupakka-askin veronkorotuksesta, eli tämä logiikka, mitä esille nostitte eriarvoistumisesta, ei pidä paikkaansa. Kyllä luulen, että aika moni niistä työttömistä, jotka nyt ovat päässeet työn syrjään kiinni, 40 000—50 000 ihmistä, jotka eivät ole enää työttömänä, ovat varmaan kovinkin helpottuneita siitä tilanteesta. [Krista Kiuru: Viime kauden työttömyys siis johtui viime kauden hallituksesta, tämän kauden työllisyys tästä hallituksesta?] Teidän aikananne sillä talouspolitiikalla, mitä te nyt ihannoitte ja pidätte esille, tuli 100 000 uutta työtöntä tähän maahan.

Ja esimerkkinä, kun vielä velkaannumme kuitenkin, niin vaikka meillä on raju progressio, meillä hyvätuloiset maksavat merkittävästi veroja, siitä huolimatta tämä hallitus päätti, että solidaarisuusveron paikka on vielä jatkaa, jatketaan sitä, kun talous on tällaisessa tilanteessa, että me edelleen ensi vuonna otamme hivenen velkaa.

21.48 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen otti tuossa aiemmin esille lapsiperheiden aseman, ja hän mainosti erityisesti tätä varhaiskasvatusmaksujen alentamista, joka sellaisenaan on kieltämättä lapsiperheiden kannalta hyvä ja positiivinen päätös, mutta ei sekään täysin ongelmaton, kuten tässä äsken käytiin keskustelua. Ensinnäkin se tosiaan laskee kuntien maksutuottoja. Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus korvaa kunnille kaikki niille aiheutuvat lisävelvoitteet täysimääräisenä, ja katson sen koskevan myös tätä, eli kun näitä maksutuottajia nyt valtion ja eduskunnan päätöksellä alennetaan, nekin tulisi korvata. No, hallitus esitti alun perin, että käytetään kolmea tapaa kompensoida nämä tuotot eli nostaa peruspalvelujen valtionosuutta, nostaa kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta, ja lisäksi tämä kuuluisa, oikeastaan surullisen kuuluisa, kiinteistöverojen alarajojen korotus oli yhtenä esityksenä. Siitä sitten hallitus onneksi päätti luopua, tästä jälkimmäisestä, opposition kovan painostuksen alla, mutta ongelma on edelleen se, että tämä 25 miljoonaa, joka sillä piti kunnille tuoda, on nyt edelleen kompensoimatta ja näyttää jäävänkin kompensoimatta tässä hallituksen budjettiesityksessä. Pidän tätä kyllä erittäin ongelmallisena. Kyllä kuntien tulisi saada hallitusohjelmankin mukaisesti — tai ainakin siinä hengessä, joka siihen on kirjattu — nämä tuotot jostain muualta, esimerkiksi peruspalveluiden valtionosuuksien lisäkorotuksesta tai yhteisöverojen kunnille tulevan jako-osuuden kasvattamisesta.

Ja lisäksi oma lukunsa on tietenkin vielä tämä verotuksen lapsivähennyksen poistaminen, josta tänäänkin on paljon keskusteltu. Se tuottaa perheille jopa 400 euron tulomenetykset vuodessa, ja vaikka nämä varhaiskasvatuksen maksujen alennukset tulevat voi-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

maan, niin ne eivät auta varsinkaan niissä perheissä, [Puhemies koputtaa] joissa on ainoastaan kouluikäisiä lapsia.

21.50 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen otti esiin sen, että yhdessä asiassa olisitte olleet valmiit kiristämään verotusta, ja totesi, että se olisi ollut kiinteistövero. Sitten te pystyitte luopumaan sen takia, että oppositio painosti tässä hankkeessa teitä todella kovalla kädellä, [Timo Heinonen: Höpö höpö!] ja lopputuloksena hallitus sitten luopui kiinteistöveron korotuksesta.

Mutta nyt tullaan siihen asiaan, että tähän olette tehneet myös verotuksessa kiristäviä ideologisia valintoja. Kannattaa myöntää se, että lapsivähennys on yksi sellainen vähennys, josta te olitte valmiit luopumaan sen takia, että näiden pienituloisten perheiden arkeen siis käytännössä tuli erittäin suuri kiristys, jota ette olleet valmiit kompensoimaan muilla tavoin. Jos nyt esitätte, että kompensointia oli varhaiskasvatusmaksujen alennus, niin se ei tosiaankaan näiden perheiden osalta lyö kättä. Toinen hyvä esimerkki on se, että silloin kun tehtiin päätös lomarahojen leikkauksesta osana kiky-sopimusta, ei julkisen sektorin työntekijöille lomarahojen leikkausta kiky-sopimuksen yhteydessä tehtyjen verokompensaatioiden jälkeen kompensoitu tavalla, joka voisi todistaa sen, että te olitte valmiit siinä tapauksessa verojen kevennyksiin näiden ryhmien osalta. Sen sijaan huolehditte siitä, että Suomessa tehtiin suhteessa sellaiset kompensaatiot, että suurituloisten verotus entisestään väheni ja näiden muiden, pienituloisten, ihmisten verotus tosiasiasa kiristyi, koska teitte sellaiset kiky-sopimuksen kompensatoratkaisut, että niitä sitten samalla mittakaavalla tehtiin kaikille, jolloin suurituloiset saivat tosiasiasa enemmän. Näin ollen kyllä te osaatte verojakin kiristää silloin, kun se osuu muiden ihmisten haaviin, ei ylimpien desiilien ihmisten kukkarolle. Ja tältä osin olen pettynyt siihen, että kokoomus ei vielääkään tunnista tätä: jos sosiaalidemokraatit täällä esittävät [Puhemies koputtaa] omana vaihtoehtonaan, että Gini-kerrointa pienennettäisiin 0,54 prosenttiyksikköä, niin te vielä uikutatte täällä, että melkein tasoissa ollaan. Se ei ole sitä.

21.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Pöytäkirjoista kaikki voivat katsoa, että tämä hallitus ei ole lapsivähennystä lopettanut, vaan sen ratkaisun on tehnyt itse asiassa sosiaalidemokraattinen valtiovarainministeri Antti Rinne. Hänen esityksensä on tehty sellaiseksi, että se loppuu. [Krista Kiuru: Te ette halunneet jatkaa väliaikaista lapsivähennystä, me halusimme jatkaa!] Se loppuu, ja en ymmärrä: jos se teille olisi silloin ollut niin sydämenasia, niin miksi valtiovarainministeri Antti Rinne halusi tehdä siitä vain määräaikaisen? Sen takia, että hän tiesi, että se ei toimi kunnolla, että on olemassa parempia keinoja auttaa lapsiperheitä, [Krista Kiuru: Miksi te ette jatkaneet tätä määräaikaista tukea?] ja sen takia tehtiin ratkaisu siitä, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan niin, että jälleen 6 700 uutta perhettä tulee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja ihan tavallisen keskituloisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut laskevat vuodessa yli 1 200 euroa. Nämä auttavat montaa, montaa perhettä merkittäväällä tavalla. Eli lapsivähennyksestä kun puhutaan, pitää muistaa, että tämä hallitus ei ole tehnyt sen kohdalla [Krista Kiuru: Tämä hallitus esittää ensi vuoden budjetissa, että siellä ei ole lapsivähennystä!] minkäänlaista päätöstä lopettamisesta niin kuin edustaja Kiuru esille toi.

Kilpailukyksopimusta sosiaalidemokraatit kannattivat. Demarien puheenjohtaja Rinne antoi sille tuen ja hyväksyi sen. Ainoastaan vasemmistoliitto vastusti sitä siinä tilanteessa. Mutta miten kävi, kun gallupkäyrät näyttivät alaspäin? Demarit heräsivät jälleen, että

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

"nyt me vastustamme kikyä". Ei kiky ollut minun mielestäni hyvä ratkaisu, itse olisin tehnyt toisenlaisen ratkaisun, en olisi leikkannut kuntapuolelta pienituloisten työntekijöiden lomarahoja, mutta teidän lähellänne olevat — ammattiyhdistysliike osana tätä ratkaisua, kun he neuvottelivat — halusivat tehdä sen ratkaisun näin, ja sitä kaikki muut puolueet paitsi vasemmistoliitto kunnioittivat, ja esimerkiksi sosiaalidemokraatit [Puhemies koputtaa] antoivat sille silloin tuen tässä salissa ja monessa muussa paikassa.

21.55 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä kertasi tuossa hieman aiemmin perussuomalaisten verolinjauksia ja pääperiaatteita, ja aivan totta, kuten hän sanoi, perussuomalaiset haluavat keventää erityisesti pieni- ja keskituloisten ansiotuloerotusta, ja samalla olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet myös eläkeläisten verotuksen tuomista samalle viivalle palkansaajien kanssa. Meillä on siihen sekä talousarviomäärärahaesitykset tehtynä että myös aikanaan teimme valtiovarainvaliokunnassa siihen lakimuu-tosehdotukset.

Mutta edustaja Heinonen totesi tuossa äskettäin, että edellinen hallitus päätti tehdä tästä lapsivähennyksestä määräaikaisen. Se on kyllä periaatteessa totta, näin tosiaan tapahtui, se on historiankirjoista luettavissa. [Timo Heinonen: Kyllä!] Mutta toisaalta täytyy muistaa sekin, että me äänestimme täällä jokin aika sitten perussuomalaisten ja itse asiassa myös kristillisdemokraattien lakialoitteesta tämän lapsivähennyksen jatkamisesta myös ensi vuodelle. En nyt aivan muista näitä äänestyslukemia, mutta taisi olla niin, että koko oppositio yhtyi tähän perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien esitykseen, [Krista Kiuru: Kyllä!] ja hallitus tietysti ideologiansa mukaan vastusti opposition esitystä ankarasti. Eli kyllä tätä lapsivähennystä oli halukkuutta jatkaa ainakin opposition riveistä hyvin voimakkaasti, mutta hallitus ei siihen antanut mahdollisuuksia eikä edellytyksiä. En nyt lähde spekuloimaan siitä, kertooko se jotain hallituksen arvovalinnoista, mutta totta kuitenkin on, että hallitus ei sitä halunnut jatkaa, vaikka siihen aito tilaisuus äänestyksessä annettiin.

21.57 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että edustaja Savio kävi tämän historian läpi, niin pääsen heti itse asiaan.

Täällä hallituspuolueen kansanedustaja toteaa, että lapsivähennyksestä luovuttiin, ja selittää sitä sillä, että toteutetaan kuitenkin varhaiskasvatustulosten alennus — jota muuten alun perin hallitus ei kannattanut, sillä toitte tänne eduskuntaan esityksen, jossa varhaiskasvatustuloksia oltiin nostamassa. Nyt kun sitten opposition valtavan painostuksen pohjalta hallitus lopulta luopui työllisyyden nimissä varhaiskasvatustulosten nostosta ja nyt kun laskette näitä maksuja, niin kuin silloin toivottiin osana tietä maksuttomaan varhaiskasvatukseen, niin tämä varhaiskasvatustulosten alennus koskee 113 000:ta perhettä, mutta lapsivähennys koskee tosiasiallisesti 425 000:ta perhettä, 770 000:ta henkilöä. Eivät nämä kyllä ihan yksi yhteen mene. On myös huomioitava, että näistä edunsaajista kaksi kolman-nesta oli koululaisperheitä tai niitä perheitä, joissa on 16—17-vuotiaita lapsia. Tältä osin minusta on kohtuutonta väittää, että varhaiskasvatustulosten alennus korvaisi lapsivähennyksen, josta eduskunnassa äänestettiin ja jonka jatkoa hallituspuolueet eivät enää kannattaneet.

On turha saivarrella siitä, onko joku laki määräaikainen vai ei. Tämähän kertoo vain siitä, että viime hallituskaudella siitä ei saatu pysyvää, koska kokoomus oli mukana. Nyt te saitte lopetettua tämän, koska ideologinen perheenne on teidän ajatteluanne lähempänä. Mutta se tuo loven erityisesti pienituloisille suomalaisille perheille, ja on turha puhua siitä,

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

että kenenkään verotus ei kiristyy, koska näiden perheiden osalta, näiden lapsiperheiden osalta verotus kiristyy. Se ei kiinnosta hallitusta, koska [Puhemies koputtaa] kyse on pienituloisista perheistä.

21.59 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Se vielä täytyy todeta, että edustaja Kiuru oli aivan oikeassa tuossa lapsivähennyksen ja varhaiskasvatusmaksujen vaikuttavuuden lukumäärissä, kuinka moneen ihmiseen ne kohdistuvat.

Omasta puolestani on todettava, että tässä on myös se ideologinen ongelma — jos ajatellaan niin, että varhaiskasvatusmaksujen alennus kompensoisi lapsivähennyksen poiston — että sehän suorastaan painostaisi perheitä kotihoidon sijasta päivähoitoon, mikä mielestäni on täysin väärä ideologinen linjaus siinä mielessä, että perheellä täytyy olla vapaus valita omaan elämäänsä sopiva hoidon muoto. Myös se on merkittävä havainto, että tämä lapsivähennys vaikuttaa myös niihin perheisiin, joissa on vanhempia lapsia, kenties teini-ikäisiä lapsia, jotka kenties aiheuttavat suurempia menoja perheille kuin pienemmät lapset, eli ei se kyllä siitä kompensatiosta käy minunkaan mielestäni.

22.00 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! On totta, että perheiden määrässä laskettuna tapahtuu niin, että lapsivähennys kohdentui useammille perheille kuin tämä ratkaisu, mikä nyt tehdään, mutta tämä ratkaisu, mikä nyt tehdään, on kokoluokaltaan paljon vaikuttavampi ja merkittävämpi. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla kahden, itse asiassa kolmen viikon päästä, 1.1.2018. Kolmen viikon päästä 6 700 suomalaista perhettä tulee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja joka ikisen keskituloisenkin perheen vaka-maksut tulevat laskemaan. Keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut laskevat vuodessa yli 1 200 euroa. Se on iso panostus sinne, missä sitä eniten tarvitaan, ja se on iso apu. [Krista Kiuru: Mutta ei korvaa lapsivähennystä!] Meillä pienituloisimmat eivät maksa varhaiskasvatuksesta tällä hetkellä, ja nyt pystymme myös keskituloisten — jotka tätä maata monessa mielessä pyörittävät — varhaiskasvatusmaksuja alentamaan merkittävästi. Tämä on sitä politiikkaa, mitä me haluamme tehdä, eli autetaan niitä, jotka eniten apua tarvitsevat. [Krista Kiuru: Mutta ei pienituloisimpia!]

Sama toimii myös tässä työllisyyspolitiikassa. Te tuijotitte desiilejä ja Gini-kertoimia, samaan aikaan tuli 100 000 uutta työtöntä. Me tuijotimme työttömiä, nyt työttömistä 40 000—50 000 on päässyt työttömyydestä pois. Tilanne on aivan toisenlainen, ja niissä perheissä ollaan varmasti helpottuneita ja tämä joulu on paljon valoisampi kuin joulut muutama vuosi sitten.

22.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota tässä Heinosen puheen loppupuolella [Timo Heinonen: Siteeraa nyt oikein, jooko?] pieneen syytteeseen siitä, että sosiaalidemokraatit eivät välittäisi työllisyydestä ja työllisyyden hoidosta. Voin kertoa sen, että silloinen työministeri Ihalainen ja silloiset opetusministerit Gustafsson ja Kiuru tekivät kaikkensa työllisyysasteen nostamiseksi, [Timo Heinonen: Mitä tapahtui?] ja silloin rakenneohjelmassa kannettiin erityistä huolta siitä, että me saisimme työllisyysasteen nousuun ja työllisyyttä tukevia toimia tehtäisiin. Tämä hallitus on osoittanut, että työllisyyden hoito on teille vain keppipolitiikkaa. Työllisyyden hoidon resursseja leikattiin merkittävästi, lopetettiin työllisyysastetta tukevat merkittävät ohjelmat viitaten NEET-nuorten ohjelmaan, viitaten siihen, että teillä on ollut varaa nuorisotakuusta tinkiä ja niin poispäin. Kyllä tämä työllisyyden hoito, mitä tämä hallitus on osoittanut, on todella kaukana siitä työl-

Punkt i protokollet PR 137/2017 rd

lisyyden hoidosta ja työllisyyden pitämisestä tämän yhteiskunnan tärkeimpänä tekijänä siinä, että hyvinvointia voidaan jakaa muille.

SDP on aina ollut sitä mieltä, että työ on ihmisen parasta lääkettä elämäntieteessä, ja kyllä minä ajattelen niin, että tässä keskustelussa, joka tänään käytiin, tämä ilmeinen yhtäläisyys hallituksen ja sosiaalidemokraattien linjoilla on se, että me korostamme työllisyyden hoitoa, mutta tekisimme sen täysin eri tavoilla. Pidän kohtuuttomana sitä, että te kehtaatte, te aidosti kehtaatte väittää meille, että me emme työllisyyttä hoitaisi. Jos tutustutte vaihtoehtobudjettimme viimeisimpiin sivuihin, siellä on selitetty, että satsaisimme eniten koulutukseen ja työllisyyteen, laittaisimme kaiken vähäisen liikkumavaran näihin lohkoihin sen lisäksi, että tukisimme perusturvaa tässä maassa. Ja se osoittaa kai sen, että olemme tosissamme työllisyyden hoidon suhteen, mutta ajattelemme myös, että tässä yhteiskunnassa pitää olla varaa siihen, että myös perusturvasta pitää huolehtia niin, ettei ketään jätetä.

22.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kun te nyt omaa ministeriuraanne kuvasitte ja sanoitte, että teitte työtä työllisyyden parantamiseksi, jätitte kertomatta, mitä tuloksia se tuotti. Kerronko minä? 100 000 uutta työtöntä.

Mutta nyt työn verotusta on kevennetty. Se on merkittävästi vaikuttanut siihen, että tähän maahan on syntynyt uusia työpaikkoja. Vanhemmuuden kustannuksia on tasattu ensimmäisen kerran. Tämä hallitus sen teki, että naisvaltaiset alat saavat osuuden siitä, mikä taakan ne kantavat lapsiperheiden tilanteessa. Vanhemmuuden kustannuksia on tasattu niin, että sinne on syntynyt uusia työpaikkoja. Sääntelyä on purettu merkittävästi. Kauppojen aukiolo on vapautettu, mikä on synnyttänyt tähän maahan merkittävästi uutta elinvoimaa ja kasvua. Ja nyt toivottavasti myös alkoholilainsäädäntöä maltillisesti uudistetaan ja avataan, luodaan uutta tilaa suomalaiselle ohrantuotannolle, suomalaisille pienpanimoille, suomalaiselle matkailulle, ravintola-alalle, missä itse asiassa olisi helpolla tuhansia työpaikkoja lisää saatavana, kun me sielläkin vain muistaisimme antaa tilaa sille kasvulle. Ja voin luvata, että tämäkin uudistus ei jää kokoomuksesta kiinni. Me olemme mielellämme olleet Suomen johtava uudistajapuolue. Me olemme katsoneet, että jos tyydymme, niin hyydymme, ja meidän pitää katsoa tulevaisuuteen ja mennä eteenpäin.

Nyt näkyy, että meillä talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee. Edustaja Kaikkonen lausui, että tämä talouspolitiikka se nyt vaan toimii. Se oli hyvin sanottu, ja se on totta.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.